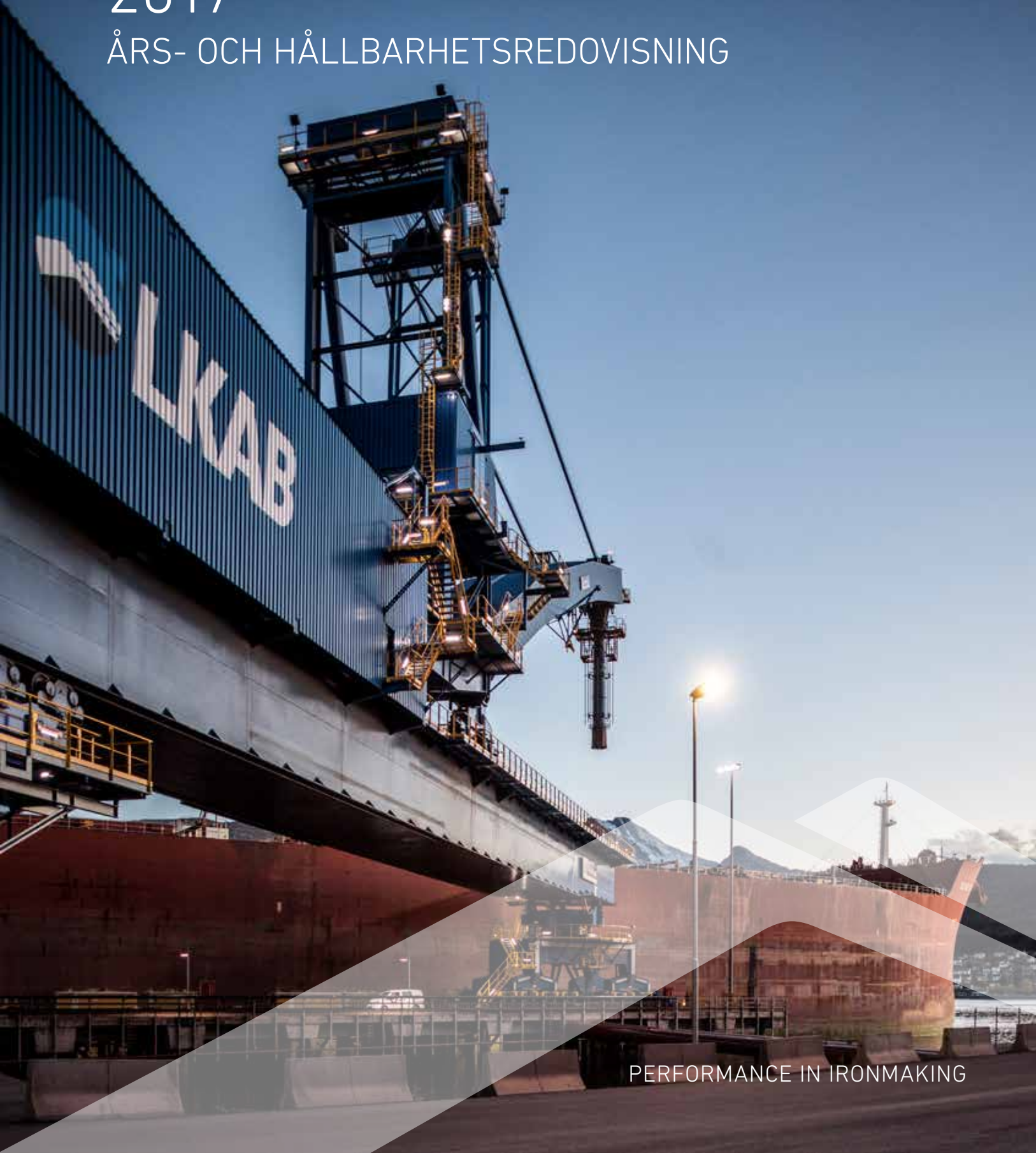

2017

ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNING

PERFORMANCE IN IRONMAKING

■ ÅRET I KORTHET	2
VD-ORD	4
■ VÅR AFFÄR	8
GLOBALT SAMMANHANG	10
STRATEGI	12
■ MÅL	14
□ PRODUKTER OCH MARKNAD	16
VERKSAMHET OCH PÅVERKAN	22
Prospektera	24–25
Bryta	26–29
Förädla	30–33
Transportera	34–35
■ Leverantörer	36–37
■ Medarbetare	38–41
■ Samhällsansvar	42–45
■ Miljöansvar	46–49
■ RISKER OCH RISKHANTERING	50
STYRNING OCH KONTROLL	55
Bolagsstyrningsrapport	56–63
Styrelse	64–65
Koncernledning	66
Revisors yttrande om bolagsstyrningsrapporten	67
Väsentlighetsanalys	68
GRI-index	69–70
Revisors rapport över hållbarhetsredovisning	71
■ Koncernöversikt	72–74
FINANSIELLT RESULTAT	75
Finansiella rapporter	76–84
Noter	85–117
Styrelsens intygande	118
Revisionsberättelse	119–121
Mineralreserver och mineraltillgångar	122–125
Tioårsöversikt	126
ÖVRIG INFORMATION	127
Termer och definitioner	127
Årsstämma och finansiell information	128
Adresser	lkab.com
GRI-appendix	lkab.com

■ Förvaltningsberättelse, hela avsnittet, sidorna 2–3, 8–9, 14–15, 36–54 och 72–74.

□ Förvaltningsberättelse, delar av avsnittet sidorna 17 och 20–21.

8 Vår affär förutsätter långsiktighet och samverkan på många olika plan.

12 LKAB har påbörjat ett arbete som ska säkerställa en hållbar gruvdrift även efter år 2030.

16 LKAB:s nischposition tack vare sin geologi, spetsteknologi och kundsamverkan.

38 Vår kultur kännetecknas av säkerhet, inkludering och goda utvecklingsmöjligheter.

76 Rörelseresultatet ökade till 6 024 Mkr och operativt kassaflöde förbättrades med 9 898 Mkr.

OM LKAB:S ÅRS- OCH HÅLLBARHETSREDOVISNING 2017

Styrelsen och verkställande direktören lämnar här 2017 Års- och hållbarhetsredovisning för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ), med organisationsnummer 556001–5835. LKAB är ett av svenska staten helägt aktiebolag.

Årsredovisningen är integrerad – innebärande att årsberättelse inklusive hållbarhetsarbetet redovisas tillsammans med den legala årsredovisningens förvaltningsberättelse och de finansiella rapporterna. En hållbarhetsrapport har upprättats som en del av förvaltningsberättelsen, enligt ÅRL 6 kap 10§, och återfinns på sidorna 8–9, 14–15 och 36–49. I enlighet med statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande, har LKAB:s hållbarhetsredovisning upprättats enligt Global Reporting Initiative, GRI:s riktlinjer. Hållbarhetsredovisningen som helhet omfattar de sidhänvisningar som framgår av GRI-index på sidorna 69–70, vilka har översiktligt granskats av revisor. LKAB har på sidorna 56–63 upprättat en bolagsstyrningsrapport enligt statens ägarpolicy. Rapporten utgör enligt ÅRL 6 kap 8§ en från den legala årsredovisningen skild handling.

EUROPA

LKAB är EU:s största järnmalmsproducent och bryter cirka 80 procent av all järnmalm inom EU

2

LKAB är världens andra största pelletsproducent på den sjöburna marknaden

1890

LKAB är ett av Sveriges äldsta industriföretag och har kundrelationer som är över 100 år gamla

83%

Järnmalmspellets står för 83 procent av LKAB:s järnmalmsleveranser

23,5 MDKR

Var LKAB:s omsättning 2017

100%

LKAB ägs till 100 procent av svenska staten

4 118

Totalt antal anställda

LKAB:s gruvor och förädlingsverk finns i Malmfälten i norra Sverige – i Kiruna, Malmberget och Svappavaara. Längs Malmbanan och Ofotbanen transporteras järnmalmsprodukterna till hamnarna i Narvik och Luleå för utskeppning till kunderna runt om i världen.

LKAB ORGANISERAS I TRE DIVISIONER

DIVISION NORRA

Gruva och förädling med stödfunktioner i Kiruna

DIVISION SÖDRA

Gruva och förädling med stödfunktioner i Malmberget och Svappavaara

DIVISION SPECIALPRODUKTER

Utvecklar och marknadsför industrimineraler, borrhäls- och fullservicelösningar för gruv- och anläggningsindustrin

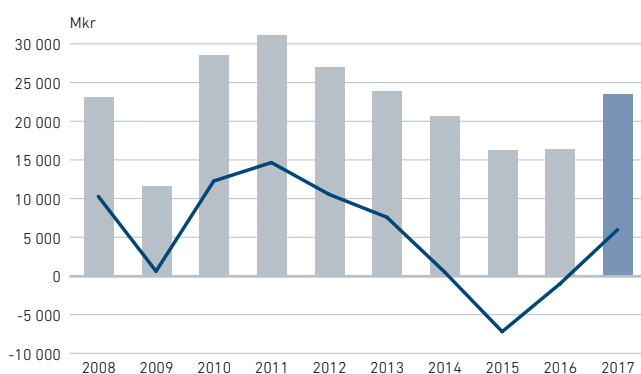
ÅRET I KORTHET

ÅRETS RESULTAT

Rörelseresultatet jämfört med föregående år förbättrades med 7 701 Mkr. Förbättringen beror i huvudsak på högre marknadspriser på högförädlade järnmalmsprodukter och ett bättre utfall för säkringar av pris och valuta. Även lägre nedskrivningar av anläggningstillgångar och lägre kostnader för avsättningar för samhällsomvandlingarna påverkade resultatet positivt.

De globala spotpriserna på järnmalm handlades på relativt goda nivåer under året, och i förhållande till spotpriset stärktes pelletspremierna ytterligare. Största delen, 83 procent, av LKAB:s järnmalmsleveranser bestod av järnmalmspellets.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

23 492 Mkr

Nettoomsättning

7 197 Mkr

Underliggande
rörelseresultat

6 024 Mkr

Rörelseresultat

■ Nettoomsättning 2017

■ Nettoomsättning

— Rörelseresultat

ÅRETS HÄNDELSER

Q1

- Spotpriset på järnmalm handlades till den högsta prisnivån sedan hösten 2014 då priset uppnådde en genomsnittlig nivå om 86 USD/ton under kvartalet.
- LKAB:s järnmalmspellets certifierades för det begränsade koldioxidavtryck som pelletsen orsakar.
- Som första industriföretag i världen introducerade LKAB en interaktiv säkerhetsutbildning med träning och certifiering.
- LKAB genomförde större förvärv av fastigheter, både i Kiruna och Malmberget, som ett led i arbetet med att säkra tillgång till mark för gruvbrytningen.

Q3

- LKAB sålde väsentliga delar av maskinparken kopplad till dagbrottet i Mertainen då bedömningen alltså är att Mertainen inte kommer tas i produktion under den närmsta femårsperioden.
- De första delarna av klocktornet från Kiruna stadshus monteras ned för att sedan monteras upp i Kirunas nya centrum. Den första delen lyftes ned med en kran och vägde cirka 30 ton.
- Den genomsnittliga prisnivån för det globala spotpriset på järnmalm uppgick till 71 USD/ton för kvartalet, jämfört med 59 USD/ton under motsvarande period föregående år.

Q2

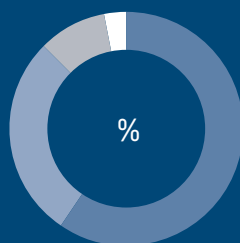

- LKAB Minerals tecknade avtal om 1,3 miljoner ton av järnmalmsprodukten MagnaDense till Wasco Coatings Europe GmbH.
- SSAB, LKAB och Vattenfall bildar ett joint venture-bolag för att fortsätta driva initiativet HYBRIT. De tre företagen kommer att äga en tredjedel var av bolaget, vilka ska verka för att hitta en tillverkningsprocess för stål som inte släpper ut koldioxid.
- Den första av totalt åtta kulturbyggnader i Kiruna flyttas till sin nya plats. Först ut att flyttas är den så kallade Arbetarbostaden B5.

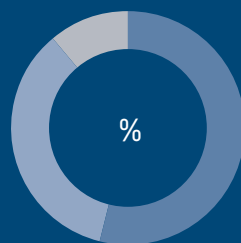
Q4

- Det genomsnittliga globala spotpriset för järnmalmsprodukter för fjärde kvartalet uppgick till 66 USD/ton. Vid utgången av kvartalet och året uppgick spotpriset till 74 USD/ton.
- Resultatet av LKAB:s årliga undersökning visade att cirka 80 procent av medborgarna i Kiruna och Gällivare har ganska eller mycket högt förtroende för LKAB:s förmåga att ta ansvar i samhällsomvandlingarna.
- LKAB vann Luleå Business Awards hållbarhetspris. Priset tilldelades bland annat det företag eller den verksamhet som arbetar strategiskt för hållbarhet och som visar handlingskraft i det konkreta genomförandet.

FÖRSÄLJNING
PER PRODUKTOMRÅDEPROCENT AV KONCERNENS
FÖRSÄLJNING (MKR)

	%
Masugnspellet	55
Direktreduktionspellets	26
Fines	8
Specialprodukter	11

FÖRSÄLJNING
PER DIVISION

PROCENT AV FÖRSÄLJNING (MKR)

	%
Division Norra	54
Division Södra	35
Division Specialprodukter	11

PRODUCERAT

27,2Mt

järnmalsprodukter producerade
LKAB under 2017, jämfört med
26,9 Mt under 2016

LEVERERAT

27,6Mt

järnmalsprodukter levererade
LKAB under 2017, jämfört med
27,0 Mt under 2016

NYCKELTAL

Styrning och uppföljning av verksamheten sker i tre divisioner; Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter.

EKONOMISK ÖVERSIKT KONCERNEN

	2017	2016
Nettoomsättning, Mkr	23 492	16 343
Underliggande rörelseresultat ³ , Mkr	7 197	1 621
Rörelseresultat, Mkr	6 024	-1 677
Rörelsemarginal, %	25,6	neg
Årets resultat	4 803	-978
Operativt kassaflöde, Mkr	7 136	-2 762
Avkastning på eget kapital, %	14,4%	neg
Nettoskuldssättningsgrad, %	-6,6	20,7
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, Mkr	2 008	3 341
Avsättningar till samhällsomvandling per balansdagen, Mkr	11 911	13 062

EKONOMISK ÖVERSIKT DIVISIONERNA

	DIVISION NORRA ²		DIVISION SÖDRA ²		DIVISION SPECIALPRODUKTER ²	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Nettoomsättning, Mkr	13 672	10 376	8 837	7 162	3 936	3 364
Underliggande rörelseresultat ³ , Mkr	5 253	2 891	2 733	1 293	417	351
Rörelseresultat, Mkr	4 194	1 164	2 646	-278	391	351

HÅLLBARHET ÖVERSIKT

	2017	2016
Anställda, antal (medelantal)	4 118	4 224
Varav kvinnor, %	21,1	20,6
Varav kvinnliga chefer, %	22,2	19,5
Olycksfall med frånvaro per miljon arbetstimmar (olycksfallsfrekvens)	6,7 ⁴	5,8 ⁴

¹ Från och med fjärde kvartalet 2016 sker styrning och uppföljning av verksamheten enligt en ny koncernstruktur där verksamheten delas in i Division Norra, Division Södra, Division Specialprodukter. En omräkning har skett för helåren 2016 och 2015 i enlighet med den nya indelningen. Produktionsvolymen enligt finansiell redovisning.

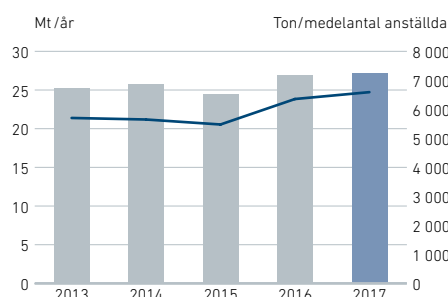
² Koncernens resultat och hur koncernen är sammansatt samt hur resultatet fördelas mellan olika rörelsesegment framgår av Not 3 på sidan 92-93.

³ Underliggande rörelseresultat redovisas i Not 43 på sidan 117.

⁴ Från och med 2017 redovisas olycksfallsfrekvensen inklusive leverantörer, således har 2016 års siffror justerats.

PRODUKTION OCH PRODUKTIVITET

■ Produktion ■ Produktion 2017
— Produktivitet, ton/medelantal anställda

PRODUKTION JÄRNMALMSPRODUKTER, Mt

	2017	2016	2015	2014	2013
Division Norra ¹	16,0	15,2	13,8	-	-
Division Södra ¹	11,2	11,7	10,7	-	-
Totalt	27,2	26,9	24,5	25,7	25,3
Varav pellets	24,6	24,0	22,2	23,2	23,1
Varav fines	2,6	2,9	2,3	2,5	2,2

LEVERANSER JÄRNMALMSPRODUKTER, Mt

	2017	2016	2015	2014	2013
Division Norra ¹	16,7	15,5	14,2	-	-
Division Södra ¹	10,9	11,5	10,1	-	-
Totalt	27,6	27,0	24,2	26,0	25,5
Varav pellets	22,9	22,7	20,3	21,7	21,1
Varav fines	4,7	4,3	3,9	4,3	4,4

KONKURRENSKRAFTIGT LKAB BLICKAR FRAMÅT

Med ökade volymer och förbättrade marknadsförutsättningar redovisar LKAB ett positivt resultat 2017. Det är ett stärkt LKAB som nu blickar framåt med satsningar på viktiga hållbarhetsfrågor och långsiktig planering av nästa generations gruva, förädling och logistik. Vd Jan Moström kommenterar.

Vad är det viktigaste bakom det förbättrade resultatet?

Resultatet drivs av tre parametrar – pris, volym och kostnad. På prissidan har vi sett en hygglig utveckling av de globala spotpriserna och vi har framför allt sett pelletspremierna öka under året. Den globala marknaden driver mot ökad efterfrågan på högförädlad järnmalm, vilket gynnar LKAB. Trots bekymmer med produktionsstörningar noterade vi ett historiskt produktionsrekord, såväl totalt som för vår pellets. Vi har också bibehållit en god kontroll över kostnaderna, även om vi inte lyckats minska dem i samma takt som under 2015–2016.

Redan när vi gick in i 2017 stod vi stadigare än på länge. Idag har vi en annan finansiell stabilitet. Vi har nu på allvar kunnat lyfta blicken och påbörjat arbetet med större frågor kopplade till framtiden.

Vad har varit verksamhetens fokus under året?

Högförädlade produkter, högproduktiv gruvproduktion och energi- och resurseffektivitet är grunden i vår strategi. Här är produktionsstabiliteten central och det är en fråga som vi arbetat mycket med under året.

Vi har haft störningar i produktionen, bland annat i pelletsverket KK4, som påverkat såväl volymer som kostnader. Trots detta satte vi produktionsrekord, vilket visar potentialen vid en jämn och stabil produktion. Vi har även haft problem med försörjning av rågods, bland annat på grund av störningar i kross- och sovringsanläggningen i Leveäniemi. I gruvan i Kiruna har vi haft haverier på två bergspel samtidigt som vi genomfört omfattande förstärkningsarbeten i våra störschakt.

Produktionsstabilitet är därför fortsatt prioriterat och vi ska bland annat bli mer proaktiva och arbeta med förebyggande underhåll för att få bukt på de oplanerade stoppen.

Vårt arbete med ledarskap och medarbetarskap är fortsatt viktigt då vi har en stor utvecklingspotential här. Vi måste öka effektiviteten i vår nuvarande produktionsstruktur för att säkerställa den konkurrenskraft som krävs för kommande investeringar. Genom att delegera ansvar och stärka säkerhets- och produktionskulturen är jag övertygad om att vi kan göra mer.

Hur ser du på LKAB:s konkurrenskraft?

Vi är i grunden konkurrenskraftiga, även om vi kan vässa oss ytterligare. Skärpta miljökrav och kundernas strävan efter en effektivare stålproduktion gynnar efterfrågan på våra produkter. Hållbarhetsfrågorna har legat högt på agendan hos kunderna och med en stark nischposition har vi ett bra utgångsläge. På den globala järnmalmemarknaden är LKAB en mindre aktör, men vi är ledande inom högförädlade järnmalmsspellets.

Vi har i år fortsatt att fördjupa våra kundsamarbeten och driver utvecklingsprogram på olika nivåer med samtliga kunder. Ökad hållbarhet – att åstadkomma mer med mindre resursuttag och påverkan – står i centrum.

HYBRIT (Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology) är vårt mest ambitiösa och långsiktiga exempel på samverkan. Det är ett hållbarhetsinitiativ vi driver tillsammans med SSAB och Vattenfall sedan 2015, vilket handlar om att lösa koldioxidfrågan i stålindustrin. Målet är ett fossilfritt stål 2035 vilket blir ett viktigt bidrag till att Sverige når FN:s klimatomål.

Hur ser tillväxtplanerna ut?

Det handlar alltså om att säkerställa en hållbar gruvverksamhet i Malmfälten. De närmaste åren ska tillväxten komma från ökade volymer i befintliga produktionsenheter. Samtidigt har vi under 2017 inlett arbetet med att dra upp riktningen för LKAB bortom 2030, då våra nuvarande huvudnivåer börjar bli utbrutna.

Från och med 2017 är vår prospektering inriktad på att skaffa full kontroll och kännedom om våra mineraltillgångar och mineralreserver i underjordsgruvorna. Ju större reserv vi kan säkerställa och desto snabbare vi får den kunskapen, ju större blir handlingsutrymmet vad gäller de strukturinvesteringar som behövs för att säkra LKAB:s framtid – det vill säga nästa generations gruva, förädling och logistik.

Vi har påbörjat uppdateringen av vår Life of Mine Plan för expansionen. I denna beskriver vi övergången utifrån vad vi idag vet om våra tillgångar och reserver. Planen ska vara klar till sommaren 2018.

→ I grunden är vi konkurrenskraftiga, även om vi kan vässa oss ytterligare. Skärpta miljökrav och kundernas strävan efter en effektivare stålproduktion gynnar efterfrågan på våra produkter.

Vad innebär "nästa generations LKAB"?

Vi har en kapitalintensiv verksamhet med långa investeringscykler och därför är det oerhört viktigt att vi investerar hållbart. För att kunna räkna hem investeringar i nya huvudnivåer behöver vi öka kapaciteten betydligt, upp emot 45-50 miljoner ton per år. Vi måste få ut mer malm per investerad krona. Vi behöver även minska vår miljöpåverkan väsentligt, där inte minst energifrågan är central.

Ambitionen är att förbättra produktiviteten i "nästa generations LKAB" med 40-50 procent jämfört med i dag, samt att vi till år 2045 är ett LKAB fritt från koldioxidutsläpp.

Utvecklingen av LKAB kommer att ske successivt genom ett antal program som har initierats under året. Det handlar bland annat om geologin – att vi känner till vad vi har för mineraltillgångar och om hur vi ska åstadkomma en mer hållbar och på sikt fossilfri energiförsörjning, samt hur vi kan utnyttja möjligheterna med automation och digitalisering. Våra medarbetare

och deras kompetenser kommer självklart att spela en central roll i arbetet med att lösa dessa utmaningar och ta tillvara möjligheterna.

En viktig pusselbit är också utvecklingssamarbeten med kunder och leverantörer, där HYBRIT är ett exempel. Tillsammans med flera leverantörer tittar vi nu bland annat på att utveckla ett gruvsystem med en högre grad av automation.

Vilka är de största utmaningarna för LKAB här och nu?

För att kunna expandera och säkerställa en långsiktig gruvdrift är tillgången till mark allt eftersom brytningen successivt breder ut sig avgörande. I över 125 år har gruva och samhälle utvecklats i ömsesidigt beroende och det finns ett stort gemensamt intresse i att säkerställa LKAB:s framtid i Malmfälten. Däremot är komplicerade och utdragna tillståndsprocesser en reell utmaning. Det påverkar våra möjligheter att utöka produktionen i önskad takt.

Beroendet av rättssäkra tillståndprocesser berör inte bara LKAB. Här arbetar vi med näringsdepartementet och andra aktörer i branschen genom SVEMIN, bland annat för att få till stånd ökad samordning mellan myndigheter i frågan kring påverkan när det finns flera motstridiga riksintressen så som ofta är fallet vad gäller vår bransch.

Ytterligare en förutsättning i sammanhanget handlar om transportkapaciteten på Malmbanan. Vi behöver verka för en rejäl kapacitetshöjning, bland annat i form av ökade axellaster, fler mötesplatser och dubbelspår till att börja med på de första etapperna mellan Kiruna och Riksgränsen

Hållbarhet är tydligt integrerat i LKAB:s strategi.

Hur har arbetet fortlöpt under året?

Den omorganisation vi genomförde 2016 har bidragit till att flytta hållbarhetsfrågorna närmare produktionen och att vi integrerat dem i det dagliga arbetet. Att nyttja befintliga resurser på ett hållbart sätt går hand i hand med strävan att effektivisera produktionen samtidigt som det leder till ökad lönsamhet.

När det gäller social hållbarhet är frågor som anti-korruption, mänskliga rättigheter och mångfald centrala. Dessa områden ingår i vår uppförandekod som alla på LKAB ska följa. Under året har vi lanserat en utbildning i uppförandekoden som fyra av fem medarbetare har genomgått. Att LKAB inte bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter har fått ytterligare fokus genom en lärlarledd utbildning och en kartläggning av riskerna i alla enheter.

Att minska antalet olycksfall är ett av våra prioriterade hållbarhetsmål och här har vi tyvärr inte alls sett den utveckling vi önskar. Under 2017 noterade vi 6,7 olycksfall per en miljon arbetade timmar vilket är en ökning jämfört med 2016. I ett längre perspektiv har olycksfallen minskat, men det senaste årets utveckling är en tydlig signal att vårt långsiktiga arbete med säkerhetskulturen är fortsatt prioriterat. Våra insatser i form av utbildning och dialoger för att förändra attityder och beteenden på arbetsplatserna kommer därför att fortsätta med oförminskad intensitet.

På miljöområdet gav inte volymökningen under året det genomslag i energiintensiteten, det vill säga förbrukningen per ton, som vi hade hoppats. Inom den befintliga verksamheten ser vi en gräns för hur stora förbättringar vi kan uppnå med rimliga insatser. Med den nya generationens gruva och förädling kommer vi att kunna höja hållbarhetsambitionerna och arbeta för verksamhet fri från koldioxidutsläpp.

Hur går arbetet med samhällsomvandlingen?

Det går framåt i båda kommunerna och under 2017 tog samhällsomvandlingen fart på allvar. Vår ambition är att genomföra samhällsomvandlingarna enligt tidplan,

till rimliga kostnader och på ett ansvarsfullt sätt.

Mer än 80 procent av kommuninvånarna har förtroende för att LKAB tar ansvar i samhällsomvandlingarna – ett gott betyg tycker jag.

Med ett sånt gigantiskt projekt följer givetvis utmaningar. Intresset för att säkra LKAB:s framtid i Malmfälten delar vi med kommunerna, men vi är inte alltid överens om gränsdragningen för LKAB:s och kommunernas ansvar.

Därför välkomnar vi riksrevisionens rapport efter granskningen av LKAB:s och regeringens planering av de nya gruvnivåer som lett fram till samhällsomvandlingarna. I rapporten konstaterar riksrevisionen att LKAB inte har ett samhällsuppdrag, men givetvis ett samhällsansvar. Man konstaterar även att vi i vissa fall gått utanför vårt ansvar och överkompenserat drabbade fastighetsägare för att kunna fastställa detaljplaner i tid. Riksrevisionen rekommenderar också att det statliga och kommunala ansvaret i sammanhanget klargörs.

De rekommendationer LKAB gavs i rapporten, bland annat kring förbättrat beslutsunderlag till styrelsen, har vi tidigare infört. Med ett tydliggörande kring kommunernas ansvar har vi ännu bättre förutsättningar för en lyckad samhällsomvandling och för att säkra LKAB:s verksamhet i Malmfälten i framtiden.

Vad har högst prioritet 2018?

Överst på min agenda står att göra rejäla framsteg inom HYBRIT-projektet på förädlingssidan där vi redan fattat beslut om en pilotanläggning för fossilfritt stål. Vi arbetar nu intensivt för att utveckla ett liknande samarbete som syftar till autonom och koldioxidfri gruvproduktion. Därtill kommer jag att lägga fullt fokus på att säkerställa att medarbetare och ledare får de bästa förutsättningar att fortsätta utveckla LKAB.

Hur ser du på LKAB:s utsikter inför 2018?

Vi har en stabil grund med en produktionsdriven organisation, en tydlig strategi och vi har initierat konkreta aktiviteter och program för att säkerställa vår långsiktiga position. Vi har haft ett år med gynnsamma marknadsvillkor vilket bidragit till att fylla på kassan och efterfrågan på högförädlade produkter ser ut att hålla i sig. Vi står därmed väl rustade, inför såväl interna som externa utmaningar och jag känner mig optimistisk inför det år som ligger framför oss.

Luleå, 21 mars 2018

Jan Moström, Vd koncernchef

FRÅN MALMFÄLTEN TILL VÄRLDEN

AFFÄRSIDÉ

Att, med utgångspunkt från gruvorna i Malmfälten, för världsmarknaden tillverka och leverera förädlade järnmalmsprodukter och tjänster för järntillverkning som skapar mervärden för kunderna. Andra närbesläktade produkter och tjänster, som bygger på LKAB:s kunskande och som stödjer huvudaffären, kan ingå i verksamheten.

VISION

Att av kunderna uppfattas vara den leverantör som ger mest mervärde och därmed vara ledande inom våra utvalda marknadssegment.

→ LKAB:s ambition är att skapa välstånd genom att vara ett av de mest innovativa, resurseffektiva och ansvarstagande gruvföretagen i världen.

HUR VI SKAPAR VÄRDE

INTRESSENTERNAS FÖRVÄNTNINGAR

KUNDER

Våra globala kunder ställer höga krav på LKAB och våra produkter vad gäller kvalitet, pris, leveranssäkerhet och andra mervärden, som exempelvis lägre miljöpåverkan. Dessa krav är en viktig drivkraft för oss. I nära samarbete med våra kunder framställer LKAB högkvalitativa produkter som bidrar till både vår och våra kunders lönsamhet och konkurrenskraft.

MEDARBETARE

LKAB:s medarbetare förväntar sig en trygg och säker arbetsmiljö där kompetensutveckling är möjlig och som präglas av mångfald samt icke-diskriminering. Våra cirka 4 200 medarbetare vill även ha en arbetsplats där de bidrar med sin kompetens, samtidigt som det finns möjlighet att utvecklas och göra karriär.

ÄGAREN

Staten som ägare förväntar sig att LKAB ska agera föredömligt inom hållbarhet och att såväl FN:s globala mål som övriga applicerbara krav och riktlinjer för statliga bolag ska efterlevas. LKAB ska vara lönsamt och leverera en god avkastning över tid. Kraven från LKAB:s ägare är en drivkraft i arbetet med hållbarhet, innovationer och operational excellence.

SAMHÄLLET

Boende i och omkring LKAB:s verksamhetsorter har förväntningar om en god boendemiljö och infrastruktur. Samhällsomvandlingarna som är en förutsättning för en långsiktig gruvverksamhet ska ske på ett ansvarsfullt sätt, i dialog och samverkan med berörda parter.

VÅR KÄRNVERKSAMHET

VÄRDE – EN LÅNGSIKTIGT HÅLLBAR GRUVDRIFT

KUNDER

LKAB:s högförädlade järnmalsprodukter bidrar till effektiva och hållbara ståltillverkningsprocesser. Produkternas miljöfördelar innebär bland annat minskade koldioxidutsläpp och att en mindre mängd avfall går till deponi. Genom att kommersialisera egenutvecklad teknik och utveckla kompletterande lösningar för industrimineraler skapar vi värde även för kundsegment utanför stålindustrin.

MEDARBETARE

LKAB strävar efter att vara en attraktiv arbetsgivare med en kultur som kännetecknas av säkerhet, inkludering och utvecklingsmöjligheter. Att erbjuda attraktiva karriärvägar och en säker arbetsmiljö med möjlighet till balans i tillvaron är centralt. Ledarskap och medarbetarskap är grunden i LKAB:s ledningsfilosofi och bidrar till medarbetarnas engagemang och motivation.

ÄGAREN

LKAB ska vara ett av de mest ansvarstagande gruvföretagen i världen. Innovativa processer, resurseffektiv produktion och en decentraliserad koncernstruktur, tillsammans med effektiv riskhantering skapar förutsättningar för flexibilitet och långsiktig avkastning till ägaren.

SAMHÄLLET

LKAB skapar arbetstillfällen där företaget är verksamt och är en positiv kraft i lokalsamhällena. Genom en ansvarsfull flytt av samhällena möjliggörs gruvdriften på lång sikt. Dialogen mellan LKAB och intressenter som besöksnäring, rennäring, kommuner och boende skapar förutsättningar för en förtroendefull relation mellan LKAB och lokalsamhällena.

Vår affär förutsätter långsiktighet och samverkan på många olika plan, och LKAB har en aktiv och löpande dialog med många olika intressenter.

LKAB driver verksamheten på ett sätt som maximerar det långsiktiga värdet vi skapar, samtidigt som vi tar ansvar för att minimera vår negativa påverkan på miljö och samhälle. Vi samarbetar årligen med cirka 7 000 leverantörer och underentreprenörer, vilka utgör en viktig del av vår värdekedja. Läs mer om vår verksamhet och påverkan på sidorna 22-49.

LKAB har identifierat ett antal väsentliga frågor som är vägledande när vi prioriterar och redovisar vårt hållbarhetsarbete. Utgångspunkten har varit att definiera de områden där LKAB har sin största påverkan och där våra intressenter anser att vi ska fokusera våra resurser. Läs mer på sidan 68.

→ LKAB:s uppdrag är att på ett ansvarsfullt sätt tillvarata våra järnmalmsresurser och att säkra uthållig konkurrenskraft och långsiktigt värdeskapande för alla våra intressenter. Hållbarhetsarbetet är därmed centralt i vår affärsstrategi.

SKAPAT OCH FÖRDELAT EKONOMISKT VÄRDE 2017

Ett lönsamt LKAB skapar ett ekonomiskt värde både i och utanför bolaget. Företaget skapar arbetstillfällen för medarbetare, entreprenörer och leverantörer. Utdelningen till ägaren svenska staten och skatter är betydande. Investeringar i exempelvis forskning och utveckling samt infrastruktur är andra effekter av det ekonomiska värde LKAB skapar.

2 882 Mkr

Föreslagen utdelning till ägaren

915 Mkr

Koncernens betalda skatter

3 405 Mkr

Ersättning till anställda

7 507 Mkr

Återinvesterat i verksamheten

10 488 Mkr

Leverantörsbetalningar

2 178 Mkr

Utbetalningar för samhällsomvandling

27 375 Mkr

Årets skapade och fördelade värde totalt

VÄL POSITIONERAT FÖR GLOBALA TRENDER OCH UTMANINGAR

Som leverantör av högförädlade järnmalmprodukter och som en växande aktör på industrimineralmarknaden har LKAB både en möjlighet och en skyldighet att bidra till lösningar för de globala utmaningar som identifierats för att nå FN:s mål för hållbar utveckling. Metaller och mineraler behövs för att bygga infrastruktur, bostäder och byggnader, för höjd levnadsstandard och hållbar utveckling världen över. Samtidigt står industrin inför stora utmaningar, bland annat när det gäller klimatfrågan.

Stål är människans mest använda konstruktionsmaterial. Det är också jordens mest återvunna material. Källan till allt stål som används är järnmalm som reduceras till fast eller flytande råjärn i masugnar eller direktreduktionsprocesser.

Järn och stål är nära kopplat till utvecklingen av en mer hållbar ekonomi och till nytänkande, bland annat inom områden såsom bygg- och infrastruktursektorn, transport- och fordonsindustrin, förnybar energi och elektronik. Samtidigt ställer kunder, intresseorganisationer och myndigheter allt högre krav på ansvar och öppenhet gällande stålindustrins påverkan. Att minska klimatavtrycket genom hela värdekedjan är högt prioriterat. En fortsatt utveckling mot en hållbar kostnadseffektiv produktion med minimal klimatpåverkan är därför en nyckelfråga för världens järnmalms- och stålföretag.

LKAB är affärsmässigt väl positionerat för de trender och utmaningar – men också möjligheter – som gruv- och stålindustrin står inför.

Högre järnhalt efterfrågas

Stålproduktion medför stora utsläpp av koldioxid. Genom att öka förädlingsgraden på insatsråvaran till stålverken kan effektivare processer och ökad produktivitet uppnås vilket medför minskade utsläpp.

I Kina, världens största stålkonsument, är trenden tydlig. Under 2017 har en rad små och ineffektiva stålverk i landet, med en uppskattad kapacitet motsvarande 100 miljoner ton, fått stänga ner. Stora delar av

dessas volymer har istället tagits över av större kinesiska stålproducenter, som efterfrågar högförädlade järnmalmprodukter för att kunna nå upp till miljökrav och samtidigt producera mer stål i befintliga ugnar.

LKAB:s position: LKAB har en uttalad strategi att vara en leverantör av högförädlade och klimateffektiva järnmalmprodukter. LKAB:s produktutbud ligger helt i linje med den ökade efterfrågan på järnmalmprodukter med högre kvalitet och minskad klimatpåverkan.

Nya reduktionstekniker

Kärnfrågan för att minska koldioxidutsläppen i stålproduktionen är att hitta ett sätt att reducera syret i järnmalmen utan att generera växthusgaser. Det pågår mycket utveckling på området, både för att minska utsläppen i befintliga stålprocesser och för att ta fram helt nya processer. Dagens masugnsprocess bygger på fossilt kol både som bränsle och reduktionsmedel. Därför är elugnar, med återvunnet skrot och direktreducerat järn som insatsråvara, en mellanväg i omställningen mot minskade koldioxidutsläpp.

Det är framförallt de europeiska stålföretagen som driver utvecklingen. Vad som kommer att bli framtidens teknologi och hur den ska införas, ligger högt upp på stålproducenternas dagordning. Oavsett teknikval är tillgången på förnybar energi, till en låg kostnad, den stora huvudfrågan.

LKAB:s position: LKAB har initierat forskning tillsammans med internationell

gruv- och stålindustri för nya reduktionsprocesser med reducerade eller inga koldioxidutsläpp. I samarbete med stålföretaget SSAB och energibolaget Vattenfall bedrivs projektet HYBRIT med målet att tillverka stål helt utan koldioxidutsläpp.

Hållbar energi och industri

Att producera järn och stål kräver stora mängder energi. En förutsättning för omställningen till hållbar stålproduktion handlar både om att få tillgång till förnybar energi till rätt kostnad men också att minska energiförlusterna i den egna verksamheten. Internationella och nationella initiativ inom ramen för den så kallade fjärde industriella revolutionen – med ett ökat fokus på innovationskraft och digitaliseringens möjligheter – innebär att all produktion utvecklas mot större flexibilitet, kortare ledtider och ökad automation. Det är en del i en mer energieffektiv och ekonomiskt hållbar, industriell värdekedja.

LKAB:s position: Magnetitmalmen från Malmfälten har inte bara en mycket hög järnhalt, utan avger också energi i förädlingsprocessen till pellets. Det innebär att LKAB redan idag har en av de mest energieffektiva och minst klimatpåverkande industriprocesserna från gruva till färdig järnmalmprodukt. LKAB arbetar dock fortsatt med teknikutveckling samt produktions- och energioptimeringar i förädlingskedjan mot vår långsiktiga vision om en produktion fri från koldioxidutsläpp.

Leveranser från LKAB är en del av Statoils projekt med att bygga Hywind – världens första flytande vindkraftspark.

Jämlikhet

Hållbar energi
för alla

Anständiga
arbetsvillkor
och ekonomisk
tillväxt

Hållbar industri,
innovationer och
infrastruktur

Ekosystem
och biologisk
mångfald

LKAB OCH FN:S AGENDA 2030

LKAB står bakom samtliga av FN:s 17 globala hållbarhetsmål, vår kärnaffär är dock närmare vissa av målen.

Arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt jämlikhet

För att vara en attraktiv arbetsgivare, förbättra rekryteringsunderlaget och bibehålla kompetens måste LKAB vara en trygg och inkluderande arbetsplats. I LKAB:s strategi har vi därför målsättningar både gällande säkra arbetsplatser, samt för andelen kvinnor och kvinnliga chefer.

Hållbar energi för alla

Brytning och förädling av järnmalm kräver mycket energi och ger upphov till växthusgaser. LKAB har därför som mål att minska användningen av fossila energikällor i produktionen. LKAB:s magnetit-råmalm har även en fördel jämfört våra konkurrenters mer energikrävande processer för hematitmalm. Genom samarbetsprojektet HYBRIT

forskar vi för att uppnå noll koldioxidutsläpp vid tillverkning av stål.

Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Gruvverksamhet sysselsätter både direkt och indirekt många människor och är en viktig drivkraft för såväl lokalsamhällena som hela regioner. Samarbete och dialog med våra intressenter säkerställer att vår verksamhet tar tillvara synpunkter och förbättringspotential, både lokalt, regionalt och globalt.

Ekosystem och biologisk mångfald

LKAB har tagit fram markriktlinjer för att undvika, minimera, restaurera samt kompensera för markskador som vår verksamhet ger upphov till. LKAB arbetar även för en mer ekologisk inriktning på efterbehandling för att öka naturvärden på tidigare industrimark.

15%

lägre CO₂-utsläpp från gruva till råstål med LKAB:s pellets jämfört med sintrad hematitfines¹

1,7 GJ

lägre energiförbrukning per ton råstål med LKAB:s pellets jämfört med sintrad hematitfines¹

100%

järn och stål kan återvinnas oändligt antal gånger¹

¹ "Benchmarking of carbon dioxide emissions from iron ore pelletizing." Rapporten är en uppdragsforskning beställd av LKAB.

STRATEGISKT RAMVERK

STRATEGISKA PRIORITERINGAR

Högproduktiv gruvproduktion	Högförädlade järnmalmsprodukter	Energi- och klimateffektiva processer
-----------------------------	---------------------------------	---------------------------------------

AFFÄRS- OCH HÅLLBARHETSSTRATEGI

Operational excellence	Tillväxt
Hållbarhet	
Ledarskap och medarbetarskap	

LKAB:s konkurrenskraft stärks genom att tillvarata befintlig produktionskapacitet och genomförda investeringar, samtidigt som vi tar tillvara tillväxtmöjligheter.

Operational excellence och tillväxt

LKAB ska öka produktiviteten genom effektivare processer och ständiga förbättringar på alla nivåer. Vi fokuserar på att optimera anläggnings- och maskinutnyttjande i hela verksamheten. Genom att vara resurseffektiva minskar vi såväl våra kostnader som vår påverkan på miljön.

Strategin för tillväxt omfattar i första hand expansion av befintliga produktionsenheter genom nya huvudnivåer i underjordsgruvorna. Vi arbetar med att optimera genomförda investeringar, samt utvärderar och utvecklar ny teknik för att öka produktiviteten. Genom fokuserad prospektering tillförs också ytterligare mineraltillgångar och mineralreserver, vilket är nödvändigt för gruvans långsiktighet.

Hållbarhet

LKAB verkar för att minimera vår energiförbrukning och våra utsläpp, och därmed den negativa påverkan verksamheten har på miljön. Vi arbetar för att erbjuda säkra arbetsplatser, attraktiva karriärvägar, samt ökad mångfald och jämställdhet. Att våra verksamhetsorter är attraktiva samhällen är en förutsättning för vår förmåga att rekrytera och behålla medarbetare.

Ledarskap och medarbetarskap

Det ansvar LKAB:s ledare och medarbetare tar är grunden i vår strategi. Engagerade, nytänkande och ansvarstagande ledare och medarbetare säkerställer en konkurrenskraftig produktion, ett tillvaratagande av installerad kapacitet och därmed en bas för framtida strukturinvesteringar. Varje medarbetares aktiva deltagande i förbättringsarbetet är nyckeln till framgång för LKAB – och våra kunder.

LKAB

Huvudentré >

Besöksparkering >

Industriområde ^

Personalparkering ^ >

LKAB BLICKAR FRAMÅT

För att säkerställa en hållbar gruvdrift även efter 2030, när nuvarande huvudnivåer börjar vara utbrutna, har LKAB påbörjat ett arbete med att säkerställa nästa generations gruvdrift.

Övergången till nästa generations gruvdrift medför betydande möjligheter för framtiden, inte minst vad gäller hållbarhet. Samtidigt krävs betydande investeringar och en lång planeringshorisont. Att säkerställa konkurrenskraft – genom operational excellence och tillväxt – inom ramen för företagets befintliga strukturer samtidigt som vi blickar framåt är en förutsättning.

Utöver arbetet med att optimera redan genomförda investeringar har LKAB identifierat fyra fokusområden som är centrala för övergången till nästa generations gruva, förädlingsverk, och logistikverksamhet:

- Malm- och sidobergskännedom – att förstå nästa generations huvudnivåer och produkter
- Digitalisering för ökad produktivitet och säkerhet
- Effektiv användning av el och en successiv övergång till en verksamhet fri från koldioxidutsläpp
- Säkerställa kompetens för att klara nödvändiga omställningar.

Arbetet hämtar vägledning i regeringens strategi – **Smart Industri** – som syftar till att stärka företagens omställningsförmåga och konkurrenskraft. Att utnyttja möjligheterna med ökad digitalisering samt att ställa om till en hållbar produktion är några av utmaningarna enligt strategin. Även Agenda 2030, där vi kartlägger vår insatser och där inte minst målet om en fossilfri och koldioxidfri produktion, är en ledstjärna för LKAB.

VÄRDERINGARNA SOM VÄGLEDER OSS

ENGAGERAD

Vi har våra kunders resultat i fokus i allt vi gör

NYTÄNKANDE

Allt kan förbättras om vi vågar tänka i nya banor

ANSVAR

Vi agerar långsiktigt, visar respekt och sätter säkerheten först

MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING

LKAB:s ambition är att skapa välbefinnande genom att vara ett av de mest innovativa, resurseffektiva och ansvarstagande gruvföretagen i världen. Vårt övergripande mål är kostnadseffektiv expansion och tillväxt med långsiktig lönsamhet utifrån perspektiven ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

MÅLOMRÅDE

MÅL OCH RESULTAT

Ekonomisk hållbarhet

LKAB behöver vara finansiellt starkt för att vara ett innovativt och ansvarstagande företag som bidrar till välbefinnande.

Mål

	2017	2016	Mål
Avkastning på eget kapital ska överstiga 12 procent över en konjunkturcykel	14,4	neg	>12%
Nettoskuldssättningsgrad 0–30 procent	–6,6	20,7%	0–30%
Ordinarie utdelning ska uppgå till 40–60 procent av årets vinst	60% ¹	0	40–60%

Social hållbarhet

LKAB ska vara en säker och attraktiv arbetsplats, samt utöva ett positivt inflytande på våra affärspartner och vår närmiljö.

Mål

	2017	Basår 2015	Mål 2021
Minska olycksfall med frånvaro till frekvens 3,5 per miljon arbetstimmar till 2021	6,7 ²	6,2 ²	3,5
Andelen kvinnor ska uppgå till minst 25 procent 2021, andelen kvinnliga chefer ska uppgå till minst 25 procent 2021	21,1%	20,0%	>25%
	22,2%	17,7%	> 25%
Efterlevnad av LKAB:s uppförandekod och en väl fungerande dialog med intressenter ³	83% ⁴ har gått utbildningen. Dialog enligt plan.	n/a	Enligt plan.

Miljömässig hållbarhet

LKAB ska vara ett av de mest resurs- och miljöeffektiva gruvföretagen i världen.

Mål

	2017	Basår 2015	Mål 2021
Minska koldioxidutsläpp med minst 12 procent per ton färdig produkt till 2021 jämfört med 2015 och samtidigt minska utsläpp av kväve till luft (NO _x)	27,4 kg/ton	27,2 kg/ton	< 23,9 kg/ton
	150 g/ton	158 ⁵ g/ton	n/a
Minska energiintensiteten (kWh per ton färdig produkt) med minst 17 procent till 2021 jämfört med 2015	164 kWh/ton	166 kWh/ton	<138 kWh/ton
Minska utsläpp av kväve till vatten med minst 20 procent per ton färdig produkt till 2021 jämfört med 2015	22 g/ton	26,0 ⁶ g/ton	21,0 ⁶ g/ton
Minska utsläpp av stoft till luft från reningsanläggning med minst 40 procent till 2021 jämfört med 2015, räknat som snitt för alla anläggningar	9,1 mg/m ³ ntg	17 mg/m ³ ntg	10 mg/m ³ ntg

¹ Föreslagen utdelning om 60 procent av årets vinst motsvarar 2 882 Mkr och är för beslut på bolagsstämman för 2017.

² Från och med 2017 redovisas olycksfallsfrekvensen inklusive LKAB:s leverantörer, således har 2015 års siffror justerats.

³ För mer information angående KPI:er kopplade till målet, se sidan 42.

⁴ Andel mot anställda exklusive långtidsfrånvarande.

⁵ Till följd av en översyn av utsläppsberäkningar för NO_x i samband med totalprovningen Kiruna har beräkningssättet för måluppföljningen av kväve ändrats till att endast omfatta NO_x från pelletsverk. Se GRI-appendix sidan 11 för mer information.

⁶ Under 2017 har en uppdatering av vattenbalansen gjorts för Kiruna, vilket har lett till relativt stora förändringar i mängden bräddat vatten. Detta påverkar totala mängden kväve i vatten, ton (måluppföljning och års- och hållbarhetsredovisningen) samt spårmetaller (års- och hållbarhetsredovisningen). Mängden bräddat vatten har ändrats även bakåt i tiden, varför basåret 2015 och målberäkningar 2015–2021 har justerats.

KOMMENTAR

LKAB:s lönsamhet, skuldsättning och utdelningsförmåga har under 2017 påverkats positivt av det stärkta resultatet och kassaflödet.

För 2017 inkluderas även entreprenörers skador i statistiken. Vanligaste skadan är finger, fot och fotledsskador. För att minska olycksfallsfrekvensen ligger fokus på operational excellence och säkerheten först.

Andelen kvinnor och kvinnliga chefer har fortsatt att öka under året. Översättningarna av den interaktiva utbildningen av uppförandekoden blev försenade till slutet av 2017 och således har målet om att 95 procent av medarbetarna ska ha genomfört utbildningen förskjutits.

Läs mer om hur LKAB arbetar med målet uppförandekod och intressenter, sidorna 38–41.

Under året har fokus legat på utvecklingsarbete inom miljö. Uppdateringen av vattenbalanser innebär att noggrannheten gällande bland annat bräddade mängder vatten har förbättrats, samt att möjligheter att modellera effekter av skyddsåtgärder och förutse framtida utsläpp av exempelvis kväve har ökat. De förbättringsåtgärder verksamheterna genomfört på dammutsugsanläggningar har gett resultat och uppföljningen av målet för stoft visar att målvärdet för 2021 har nåtts under 2017. Ökad rågodsmängd från Leveäniemi och då delar av produktionsanläggningarna inte uppnått planerade produktionsnivåer har lett till en ökning av energiintensiteten samt specifika koldioxidemissioner jämfört med 2016. Detta trots ökade produktionsnivåer.

För mer information gällande miljö- och energi, se sidorna 46–49.

PRODUKTER OCH MARKNAD

Genom en kombination av geologi, spetsteknologi och kundsamverkan har LKAB positionerat sig som en av världens kvalitetsledande tillverkare av järnmalmspellet.

Magnetitmalmen från Malmfälten har inte bara en mycket hög järnhalt, utan avger också energi i förädlingsprocessen till pellets. Hög förädlingsgrad och pellets kvalitet minskar också energiförbrukningen samt koldioxidutsläppen i kundernas reduktionsprocesser.

LKAB:s kunder finns huvudsakligen bland världens främsta ståltillverkare. Våra järnmalm produkter ska bidra till att ge stålverkskunderna

stabila processer, lägre miljöbelastning och ökad produktivitet som förbättrar deras konkurrenskraft och lönsamhet.

Som komplement till kärnaffären så förädlar och säljer LKAB även utvalda mineraler samt järnmalm för annan industriell tillämpning än stålproduktion, samt levererar egenutvecklad teknik till gruv- och anläggningsindustrin.

JÄRNMALMSPRODUKTER

Den största delen av LKAB:s leveranser till stålindustrin består av järnmalmspellets med en järnhalt på cirka 67 procent. Väl avvägda och utprovade tillsatser i pelletstillverkningen främjar produktiviteten, minskar energibehovet, ger lägre slitage och minimerar slaggbildning vid ståltillverkningen.

Masugns pellets är LKAB:s största produktgrupp. De ger ett högt kundvärde i stålverkens masugnar, där de reduceras till råjärn. Tack vare en optimerad tillsats av olika mineraler, som olivin, förbättras råvarans högttemperaturegenskaper.

Direktreduktionspellets (DR-pellets) reduceras med naturgas till DRI – Direct Reduced Iron, som används för att göra stål i en

elektrostålugn. Metoden är idag vanlig i länder som har tillgång till naturgas, exempelvis i Mellanöstern och USA.

Fines är fint krossad järnmalm som under hög temperatur sammanfogas till större stycken (sintras) innan de kan användas för att tillverka järn i masugn. LKAB tillverkar fines av hög kvalitet i Malmberget.

SPECIALPRODUKTER

Genom Division Specialprodukter utvecklar och marknadsför LKAB industrimineraler, borrhälsborrteknik och fullservice lösningar för gruv- och anläggningsindustrin. Egna mineraltillgångar, hög teknisk kompetens och god förståelse för kundernas verksamhet skapar högt kundvärde.

Industrimineraler är en stor produktgrupp där LKAB Minerals erbjuder mer än 30 olika mineraler för ett antal olika användningsområden.

Magnetit används bland annat för vattenrening, ljud- och vibrationsdämpning samt som ballast i tung betong.

Huntit används för sina brandhämmande egenskaper i exempelvis kabelhöljen, skum och andra polymerprodukter.

Glimmer har ett brett användningsområde, bland annat som förstärkning och värmeskydd i plaster och som dekorativa inslag i keramiska material.

Mineralsand används för tillverkning av svetspinnar och svetstråd.

Vattendriven borrhälsborrteknik utvecklas genom LKAB Wassara som säljer avancerade borrhälsborrtekniska system till främst gruv- och anläggningsindustrin över hela världen. Den patenterade vattendrivna borrhälsborrtekniken är utvecklad av LKAB för att effektivisera järnmalmsbrytningen i de egna underjordsgruvorna.

Gruv- och anläggningstjänster som ortdrivning, betongproduktion och bergs förstärkning erbjuds genom LKAB Berg & Betong.

Sprängmedel i bulk och paketerad form utvecklas och produceras av LKAB Kimit.

Verkstadstekniska tjänster och produktion erbjuds genom LKAB Mekaniska.

FORSKNING OCH UTVECKLING

Kostnaden för forskning och utveckling uppgick för helåret till 398 (245) miljoner kronor, vilket motsvarar cirka 2,2 (1,4) procent av koncernens kostnader (exklusive nedskrivningar). Verksamhetsfokus har legat på säkra och

förutsägbara brytningsförhållanden, produkt- och processutveckling samt prospektering under jord och i befintliga dagbrottsgruvor. Läs mer i avsnittet Verksamhet och påverkan på sidorna 26, 27, 30, 33, 34 och 35.

TRENDER PÅ JÄRNMALMSMARKNADEN

Järnmalmemarknaden drivs av efterfrågan på stål, vilken i sin tur är kopplad till världsekonomin utveckling och tillväxt. Den globala järnmalmemarknaden har under året präglats av relativt hög efterfrågan och en prisnivå något över förväntan, även om prisutvecklingen varierade kraftigt. Kinas anpassning till striktare miljökrav och minskade utsläpp av stoft innebar en ökad efterfrågan på högkvalitativa järnmalmsprodukter.

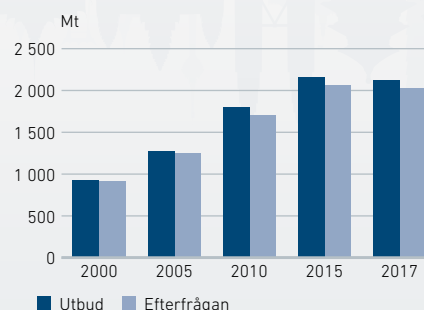

EFTERFRÅGAN PÅ HÖGRE JÄRNMALMSKVALITETER

Högre järnhalt och kvalitet på insatsråvaran vid produktion av råjärn och därefter stål ger effektivare och renare processer med mindre miljöpåverkan. När Kina efterfrågat högre malmkvaliteter för att anpassa och effektivisera sin stålproduktion, har prisskillnaden mellan olika järnmalmkvaliteter ökat under året.

LKAB:s respons: LKAB har en uttalad strategi om att vara en ledande nischleverantör av högkvalitativa järnmalmsprodukter på den sjöburna järnmalmemarknaden. En ökad efterfrågan på högre järnhalt och kvalitet på insatsråvaran i stålverken ligger helt i linje med LKAB:s positionering och produktutbud av pellets och högkvalitativa finesprodukter.

JÄRNMALMSUTBUD OCH EFTERFRÅGAN¹

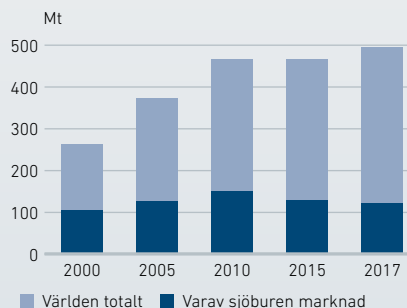
DEN GLOBALA BRISTEN PÅ PELLETS KVARSTÅR

Världens näst största pelletsproducent på den sjöburna marknaden, Samarco, tvingades stänga efter en olycka i november 2015. Produktionsbortfallet på nära 30 miljoner ton per år har övriga pelletsproducenter inte lyckats kompensera för. Även 2017 har efterfrågan på pellets överstigit utbudet. Det är fortfarande osäkert när Samarco åter är i produktion, även om bolaget har uppgett att det kommer att ske under senare delen av 2018. Brasilianska Vale planerar återstart

av ett par äldre pelletsverk som varit i malpåse sedan 2009 vilket kan öka utbudet av masugnspelletts med cirka 10 Mt per år.

LKAB:s respons: Pelletsbristen har gjort att efterfrågan på pellets för masugn och framförallt direktreduktion är mycket god på LKAB:s huvudmarknader, Europa och MENA. LKAB är för närvarande världens andra största pelletsproducent på den sjöburna marknaden.

PELLETSPRODUKTION I VÄRLDEN¹

¹ Källa: Wood Mackenzie. ² Källa: PLATTS. ³ Källa: CRU Cost Model Q4 2016

→ Den globala efterfrågan på stål förväntas fortsätta öka under 2018. Efterfrågan väntas även öka något i Kina trots en gradvis anpassning till en något svagare tillväxt med förflyttat fokus från infrastruktur och industri, till konsumtion och service.

På grund av överkapacitet och stora miljöproblem, stängde Kina ner en stor andel omoderna ineffektiva induktionsstålugnar under 2017. En del av produktionsbortfallet som kom av detta har delvis kompensats genom att större stålproducenter i Kina ökat sin produktion i masugnar. För att kunna producera mer stål i befintliga

ugnar, och samtidigt klara miljökraven, har efterfrågan på insatsråvara med högre kvalitet ökat kraftigt i Kina.

Stålefterfrågan, och därmed efterfrågan på järnmalm, har globalt sett varit relativt god. Efterfrågan på stål har främst drivits av en återhämtning inom bygg- och infrastruktursektorn samt inom bilindustrin

som visat goda resultat, särskilt i Europa.

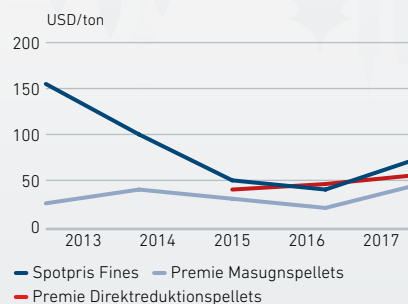
Den globala efterfrågan på stål förväntas fortsätta öka under 2018. Efterfrågan väntas även öka något i Kina trots en gradvis anpassning till en något svagare tillväxt med förflyttat fokus från infrastruktur och industri, till konsumtion och service.

STÄRKT PELLETSPREMIE OCH STORA PRISVARIATIONER

Den globala efterfrågan på direktreduktions- och masugnspelletts har fortsatt att öka under 2017. Detta har bidragit till en fortsatt positiv och stabil prisutveckling för de marknadsnoterade pelletspremierna i Europa och MENA. Även den kinesiska pelletspremierna har varierat kraftigt under året med toppnoteringar runt 60 USD/ton och bottennoteringar under 20 USD/ton.

LKAB:s respons: Stålintustrin efterfrågar och premierar hög och jämn kvalitet, vilket gynnar LKAB och är i linje med bolagets uttalade pelletsstrategi. Största delen av LKAB:s leveranser till stålintustrin består av järnmalmspelletts som har en järnhalt runt 67 procent.

UTVECKLING AV JÄRNMALMSPRIS OCH PELLETSPREMIE ²

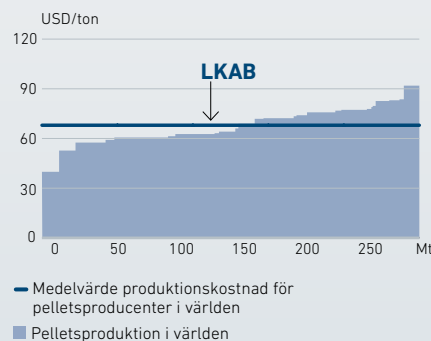

FORTSATT KOSTNADSFOKUS

Trots att järnmalmspriset utvecklats bättre än förväntat de senaste två åren har gruvbolagen flyttat fokus från expansion till att sänka kostnaden och förbättra marginalerna. Det innebär bland annat en mer restriktiv hållning till nya projekt där kostnadskrävande fyndigheter lagts i malpåse och där bolagen istället ökat produktionen, automationsgraden och kostnadsmedvetenheten i befintliga operativa gruvor.

LKAB:s respons: LKAB:s relativa position på kostnadskurvan ligger nära medelvärdet för övriga pelletsproducenter globalt. För att vara konkurrenskraftiga, oavsett marknadsläge, måste LKAB fortsätta sänka sin kostnadsnivå genom kostnadskontroll samt volym- och produktivitetsökningar.

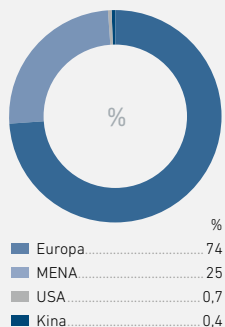
CASH COST PELLETS ³

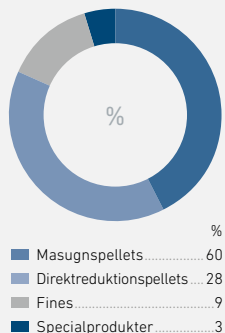
MARKNADSUTVECKLING

FÖRSÄLJNING JÄRNMALMSPRODUKTER

FÖRSÄLJNING PER REGION Procent av försäljning (Mkr)

FÖRSÄLJNING PER PRODUKTOMRÅDE Procent av försäljning järnmalmprodukter (Mkr)

80%
av EU

LKAB står för nära 80 procent av EU:s järnmalmproduktion och våra kunder hör till världens främsta ståltillverkare

83%
pellets

Järnmalmspelletts står för 83 procent av LKAB:s leveransvolym

JÄRNMALMSPRODUKTER

I ett helhetsperspektiv är LKAB en nisch-leverantör på den globala järnmalmshandeln. På den sjöburna marknaden för pellets har vi däremot en framträdande roll som världens näst största leverantör.

Medan tillväxtmarknader med stora bygg- och infrastrukturprojekt har en större efterfrågan på stål av enklare kvalitet i stora volymer, efterfrågar mognare marknader i högre grad nischade stålprodukter med högre kvalitet.

Europa är vår huvudmarknad

LKAB är Europas största järnmalmproducent. Här finns också stålproducenter – framför allt inom bil- och byggindustrin – som ställer höga krav på kvalitet och hållbarhet. Det gör LKAB:s pellets till en efterfrågad råvara. Med de flesta av våra kunder har vi samarbetat i decennier och vi driver även gemensamma utvecklingsprojekt. Den geografiska närheten ger oss också fraktfördelar gentemot våra konkurrenter.

Stålmarknaden i Europa har utvecklats positivt under 2017, om än i något lägre takt än i resten av världen. Lönsamheten hos stålproducenterna har förbättrats och kapacitetsutnyttjandet ökat. Stålproduktionen ökade med 4,1 procent¹ jämfört med föregående år. Efterfrågan på LKAB:s produkter är alltså högre än de volymer som vi för närvarande har möjlighet att producera.

DR-pellets efterfrågas i MENA

I Mellanöstern och Nordafrika, MENA, finns god tillgång på naturgas. Därför är stålproduktion baserad på direktreducerat järn (DRI), vanligast i regionen. För att producera DRI krävs hög kvalitet och högt järninnehåll på insatsråvaran. En stark efterfrågan på LKAB:s DR-pellets för direktreduktion och konkurrensmässiga fraktförhållanden gör MENA till vår näst största marknad. Stålproduktionen i MENA ökade med 14,8 procent¹ under året, främst på grund av stora bygg- och infrastrukturprojekt. Bristen på DR-pellets på den sjöburna världsmarknaden gör att efterfrågan i MENA är fortsatt hög. Även i USA är DR-processen etablerad. Kapacitetsutnyttjandet i den amerikanska stålindustrin ökade till följd av högre efterfrågan och införandet av handelshinder för importerat stål.

TOPP 5 PELLETSPRODUCENTER SJÖBUREN MARKNAD

NR	FÖRETAG	EXPORT, Mt
1	Vale	34,6
2	LKAB	17,8
3	Cliffs	10,5
4	Rio Tinto	10,5
5	Ferrexpo	9,8

¹ World Steel Association

INDUSTRIMINERALER

LKAB Minerals produktion och leveranser av järnmalmsprodukten MagnaDense slog rekord, vilket främst är drivet av försäljning till stora gaslednings- och ballasteringsprojekt. Projektbaserad försäljning erbjuder stora möjligheter men skapar också en volatilitet i volymer och intäkter från år till år. Även försäljningen av de finkornigare MagnaChem-produkterna för vattenreningsmarknaden slog rekord, och LKAB investerar nu för ökad produktion. Försäljningsutvecklingen för våra MicaFort produkter är god och produktmixen med större volym av fina produkter ger ökad lönsamhet. UltraCarb, vår Huntit och Hydromagnesitbaserade

produkt, växer enligt plan. Överlag var 2017 ett bra år med jämn försäljning över årets alla månader och en god utveckling för flera mineralprodukter.

GRUV-, ANLÄGGNINGS-, OCH BYGGINDUSTRI

Divisionen utvecklar och producerar teknik och produkter av strategisk betydelse för LKAB, till exempel sprängmedel (LKAB Kimit), mekaniska produkter (LKAB Mekaniska) och borrhälsborr (LKAB Wassara). Dessa används för LKAB:s gruvbrytning samt marknadsförs externt i förekommande fall. I tillägg till detta har divisionen också utförandeentreprenader, i vissa fall inom ramen för utvecklingsprojekt och i andra enbart för utförande i konkurrens vilket är positivt för kvalitet och prisnivåer för inköp av tjänster generellt.

LKAB Berg & Betong hade en god tillgänglighet och produktion för LKAB med rekord i antal ortmetrar. Betongproduktionen är fortsatt mycket hög med pågående schaktrenoveringar i tillägg till den kontinuerliga bergförstärkningen. Krossning av tillsatsmineraler för pellets samt gråberg för betongproduktion är en stor verksamhet. Gemensamt för dessa aktiviteter är att de är beroende av LKAB:s behov. På den externa marknaden är LKAB Berg & Betong ledande leverantör av krossmaterial och betongproduktion Malmfälten. Det externa uppdraget med bergförstärkning för Zinkgruvan återkom 2017.

Den unika vattendrivna borrhälsbortteknologin som används inom LKAB:s underjordsbrytning är utvecklad av LKAB Wassara

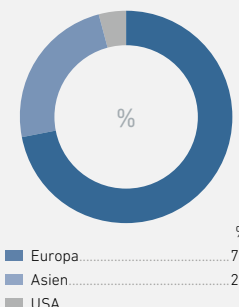
och marknadsförs även på den externa marknaden, till gruv- och anläggningsindustrin globalt. Externförsäljningen slog rekord under året tack vare två större projekt i Italien och Sverige.

I och med att vissa av LKAB Wassara:s patent har löpt ut har konkurrenter etablerat sig på marknaden vilket har medfört en marknadsexpansion och ett behov av att påvisa de fördelar och styrkor som LKAB Wassara har.

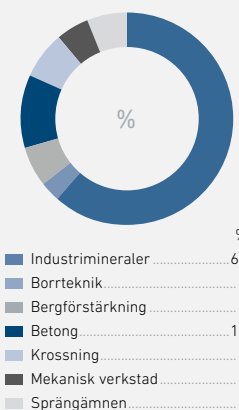

FÖRSÄLJNING SPECIALPRODUKTER

FÖRSÄLJNING PER REGION
Procent av försäljning (Mkr)

FÖRSÄLJNING PER PRODUKT- OCH TJÄNSTEOMRÅDE
Procent av försäljning (Mkr)

11%
av omsättningen

Division Specialprodukter står för cirka 11 procent av LKAB:s omsättning

62%
försäljningsökning

Specialprodukters externa försäljning ökade med 62 procent jämfört med föregående år

VERKSAMHET OCH PÅVERKAN

Genom hela värdekedjan har LKAB ett kund- och leverantörsförhållande, och årligen skeppas många miljoner ton järnmalmprodukter ut till våra kunder. Vi tar ansvar för vår påverkan genom hela värdekedjan och stärker därmed positionen hos våra kunder och ökar vårt bidrag till samhällsutveckling, människa och miljö.

→ Genom att identifiera och agera på risker och möjligheter och ta ansvar för vår påverkan genom hela värdekedjan stärker vi LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft.

LKAB:s verksamhet är indelad i tre affärsdrivande divisioner. Viktiga utvecklingsområden drivs av koncernens staber.

DIVISION NORRA

Kiruna underjordsgruva
Tre pelletsverk i Kiruna

Malmkroppen i Kirunas underjordsgruva är världens största. Divisionens huvuduppdrag är att producera järnmalmprodukter med hög och jämn kvalitet och med hög leveranssäkerhet. Verksamheten omfattar malmundersökning och planering av gruvsdrift samt brytning och förädling av järnmalmprodukter.

DIVISION SÖDRA

Malmberget underjordsgruva
Svappavaara dagbrottsgruvor
Tre pelletsverk

Gruvbrytningen i Malmberget är spridd över ett 20-tal malmkroppar. I dagbrottsgruvorna i Svappavaara sker brytning och förädling av järnmalm, som även används för att producera pellets i Kiruna och Malmberget. Pellets är huvudprodukt, men även finesprodukter tillverkas.

DIVISION SPECIALPRODUKTER

LKAB Wassara
LKAB Minerals
LKAB Berg & Betong
LKAB Kimit
LKAB Mekaniska

Division Specialprodukter tillhandahåller strategiska tjänster och egenutvecklad teknik till järnmalmverksamheten och bedriver även extern försäljning. LKAB arbetar kontinuerligt för att maximera värdet av biprodukter från gruvbrytningen.

PROSPEKTERING FÖR TILLVÄXT

Mineralreserven är ett gruvbolags viktigaste resurs. Mineralreservens storlek och kvalitet är av avgörande betydelse för produktkvalitet, produktionsvolym och kostnader. Framgångsrik prospektering har därför en central roll för LKAB:s gruvverksamhet, värdeskapande och konkurrenskraft.

Under 2017 har LKAB:s prospektering omorganiserats. Det har varit centralt, i både i Division Norra och i Division Södra, att samla allt rörande prospektering under en organisation. Det har även varit centralt att införa gemensamma arbetssätt och system för all prospektering, såväl ovan som under jord.

I och med förändringen har fokus skiftat från prospektering efter nya fyndigheter ovan jord till att öka malmkännedomen i Kirunas samt Malmbergets underjordsgruvor. Årets mest omfattande prospekteringsborrningar ovan jord genomfördes i Division Södra, dels i närheten av Malmbergets befintliga gruvverksamhet och dels i Gruvberget i Svappavaara. Samtidigt ökade prospekteringstakten under jord i båda divisionerna. Totalt genomfördes undersökningsborrning om 100 000 bormeter, varav merparten var i Division Södra.

Prospekterings viktigaste uppgift är att långsiktigt säkra LKAB:s mineraltill-

gångar och mineralreserver, vilka utgör en väsentlig del i så kallade Life of Mine Plans (LoMP). LoMP ger en översikt av allt som påverkar gruvans lönsamhet och ligger till grund för LKAB:s långsiktiga, affärsstrategiska beslut, exempelvis nya huvudnivåer. Beslut om nya huvudnivåer i Kiruna och Malmberget har hög prioritet eftersom nuvarande huvudnivåer måste kunna ersättas om cirka 15–20 år.

Avgörande vid beslut om nya huvudnivåer är en god kännedom om underjordsgruvornas malmreserver. Målsättningen är därför att säkerställa mineraltillgångar motsvarande en malmreserv om 1–1,5 miljarder ton i Kiruna samt 0,5–1 miljard ton i Malmberget, mer än dubbelt så mycket malm säkerställdes inför byggandet av dagens huvudnivåer.

En utförlig beräkning och sammanställning av LKAB:s mineralreserver och mineraltillgångar finns på sidan 123.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

Säkerställa långsiktig tillgång till järnmalm

- Fortsätta införandet av gemensamma system och arbetssätt i hela LKAB avseende prospektering.
- Öka tempot i prospekteringsverksamheten under jord.
- Införande av ett utvecklingsprogram runt malm- och sidobergskännedom, med syfte att utveckla morgondagens gruva och produkter.
- Säkerställa rekryteringsbehovet och fortsatt kompetensutveckling av befintlig personal.

100 000 bormeter

gällande undersökningsborrning genomfördes under 2017, varav merparten var i Division Södra

EN KOMPLEX PROCESS

För att säkerställa tillgången på brytvärda mineraler måste ett gruvbolag prospektera. Prospekteringsprocessen utgår från geologisk potential som efter omfattande utvärdering och tester uppgraderas till mineraltillgångar. Först efter säkerställd brytningsprocess samt lönsamhetsstudie klassas tillgången som mineralreserv. Lönsamhetsfaktorer som närhet till befintlig verksamhet, fyndighetens storlek och mineralhalt avgör initialt prospekteringsfokus och prioritet.

Prospekteringsprocessen är ofta komplex, osäker och tidskrävande. Utveckling av ett nytt prospekteringsuppslag från initial testning till produktion kan ta 10–20 år. Av ett mycket stort antal intressanta objekt är det troligt att endast en handfull når investeringsfasen och brytning. En av prospekterings viktigaste uppgifter är att fokusera resurserna och snabbt avgöra om ett uppslag har ekonomiska förutsättningar att gå vidare till nästa steg i prospekteringsprocessen.

Under 2017 har LKAB:s prospektering omorganiserats i grunden. Fokus för prospektering- och bemanning ligger nu på underjordsgruvorna och personal från gruvproduktionen har införlivats i prospekteringsorganisationen. Arbetet med att införa gemensamma arbetssätt, processer och system, har påbörjats och kommer fortgå under 2018. Målsättningen är att få fram ett enhetligt underlag för exaktare beräkningar av den totala mineralreserven och mineraltillgången.

LOMP GER BESKED OM LKAB:S FRAMTID

Ett gruvbolag behöver långa planeringshorisonter. Om 15–20 år förväntas nuvarande huvudnivåer i LKAB:s underjordsgruvor vara utbrutna, men redan nu brådskar planering och beslut om investeringar i nya huvudnivåer i Kiruna och Malmberget. Investeringar som förmodligen blir några av de största enskilda investeringarna i svensk industrihistoria.

Framgångsrik gruvdrift kräver ett omfattande, korrekt och långsiktigt beslutsunderlag. En Life of Mine Plan (LoMP) är ett internationellt vedertaget verktyg med syfte att ta fram den verksamhetsplan som bäst uppfyller de långsiktiga koncernövergripande affärsmålen, och som stötts av kortsiktig operativ planering och drift.

Scenarion för långsiktig lönsamhet

I LoMP sammanställs alla kända och uppskattade värden, kostnader och intäkter för gruv- och förädlingsverksamheten, vilket möjliggör en översiktlig nulägesbild av den totala gruvverksamhetens lönsamhet och livslängd. Genom strategisk analys där olika ingångsvärden ändras, till exempel avseende malmtillgång, kostnader, brytningsmetoder, arbetssätt och automation,

kan olika scenarion för långsiktig lönsamhet tas fram. Arbetet med LoMP innebär att LKAB kan fatta medvetna och faktabaserade beslut för ökad tillgänglighet och nyttjandegrad i värdekedjan mot hållbar expansion och tillväxt med långsiktig lönsamhet.

Mineralreserver och mineraltillgångar är ett gruvbolags viktigaste resurs och en nyckelkomponent i framtagandet av LoMP. Storlek och kvalitet på mineralreserven har avgörande betydelse för produktionsvolym, kostnader och produktkvalitet. Därför har prospektering en central roll i LKAB:s planering och beslut om nya huvudnivåer.

Kommande huvudnivåer

Nuvarande huvudnivåer i Kiruna och Malmberget är cirka 300 meter djupare

än föregående huvudnivåer och kostade över 19 miljarder kronor att färdigställa. Med förväntade kostnadsökningar behöver kommande stora strukturinvesteringar klara ett högre kapacitetsutnyttjande med avsevärt större volymer och förbättrad produktivitet. Utifrån det scenariot skulle kommande huvudnivåer behöva gå betydligt djupare än tidigare och mineralreserven mer än fördubblas jämfört med nuvarande huvudnivå. Investeringskostnaderna blir högre, men kommer samtidigt att ge mer malm per investerad krona.

De nya huvudnivåerna kommer troligen att behöva vara operativa senast 2030 för att möjliggöra en sömlös utfasning från dagens nivåer. Bedömningen är att investeringen kommer att öka produktionskapaciteten avsevärt.

EFFEKTIV GRUVDRIFT

LKAB bryter och tillvaratar norra Sveriges järnrika malm för att skapa maximalt värde för bolaget och våra intressenter, däribland våra kunder. Detta uppnås genom att säkra tillgången på järnmalmsråvara och genom fokus på en säker och resurseffektiv produktion för förbättrad produktivitet, leveranssäkerhet och kvalitet.

En stark global efterfrågan på järnmalm av hög kvalitet har varit gynnsam för LKAB. Under året har utmaningen i gruvverksamheten varit att upprätthålla produktionsstabilitet då främst seismicitet, säkerhet under jord och produktionsstörningar har påverkat produktionen negativt.

Division Norra

Utfall från väggarna i störtshakt i Kirunas underjordgruva medförde omfattande förstärkningsarbeten. Haverier på två av bergspelen som uppfordrar malm till markytan har stört gruvdriften. Trots detta kunde leveranserna av rågods till förädlingsverken i Kiruna och Svappavaara upprätthållas fullt ut.

Utbyte av rågods mellan Division Norra och Division Södra sker för att maximera pelletsproduktionen inom givna produkt-specifikationer. Totalt producerade Division Norra 27,5 miljoner ton råmalm, vilket var 0,6 miljoner ton mer än föregående år.

Division Södra

Under året genomfördes omfattande renoveringar av uppfodringsanläggningen i gruvan i Malmberget, vilket påverkade produktionen av råmalm med 2,2 Mt jämfört med 2016. Detta kunde delvis kompenseras med volymer från gruvorna i Svappavaara. Detta planerade renoveringsarbete kommer att fortsätta och färdigställas under 2018.

Även seismiska störningar påverkade gruvverksamheten i Malmberget under 2017. Bland annat stoppades gruvbrytningen i malmkroppen Alliansen under fyra månader då förstärkningsarbeten genomfördes. Även i malmkroppen Printzsköld begränsades produktionen i och med arbetet med att minska de spänningar i berget som ger upphov till seismisk aktivitet, se artikel om hydraulisk spräckning på sidan 28. Totalt producerade Division Södra 20,2 miljoner ton råmalm, vilket var något lägre än föregående år.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

Säkra och förutsägbara brytningsförhållanden

- Komma tillrätta med en ökad olycksfallsfrekvens i Division Norra och Södra. Läs mer om LKAB:s förebyggande arbete på sidan 41.
- Fortsätta arbetet med bergsförstärkning samt att försöka minska seismisk aktivitet som påverkar produktionen negativt.

Resurseffektiv produktion

- Ett mer effektivt utnyttjande av maskiner och anläggningar, samt utveckla ny teknik och nya arbets-sätt, för resurseffektiv produktion.

Säkerställa tillgång till mark

- Samverkan med kommuner samt berörda myndigheter för detaljplaner och tillstånd som krävs för att säkra fortsatt gruvverksamhet.

1 365_m

1 250_m

LKAB bryter malm i Kiruna (1 365) och Malmberget (1 250) på mer än en kilometers djup

PRODUKTION GRUVOR

Råmalm miljoner ton		
ORT	2017	2016
KIRUNA		
	27,5	26,9
MALMBERGET		
	13,2	16,4
SVAPPAVAARA		
	7,0	6,1

VÅRA GRUVOR

LKAB bryter järnmalm på tre verksamhetsorter. I Kiruna och Malmberget sker gruvbrytningen under jord på mer än 1 000 meters djup. I Svappavaara bryts malmen i dagbrott. Att bryta malm under jord är en logistisk utmaning som kräver storskaliga och effektiva brytningsmetoder med hög grad av automation.

KIRUNA

Malmkroppen i Kiruna är en lutande skiva av magnetit som är cirka 80 meter bred, fyra kilometer lång och sträcker sig minst två kilometer ner i marken. Nuvarande huvudnivå ligger på 1 365 meters djup.

MALMBERGET

I Malmberget består underjordsgruvan av ett 20-tal utspridda malmkroppar, varav produktion för närvarande pågår i drygt tio stycken. I östra fältet bryts uteslutande magnetit, i västra fältet också en mindre andel hematit. Nuvarande huvudnivå ligger på 1 250 meters djup.

SVAPPAVAARA

Svappavaara består av tre dagbrottsgruvor. För närvarande bryter LKAB järnmalm i Leveäniemi. Prospektering och utvärdering om eventuell fortsatt gruvsdrift i Gruvberget pågår då gruvan bröts ut i början på 2018. För närvarande sker ingen brytning i Mertainen. Svappavaara ger LKAB ett flexibelt tillskott av rågods som kompletterar till malmen från underjordsgruvorna.

STORSKALIG SKIVRASBRYTNING GER KONKURRENSKRAFT

Merparten av LKAB:s järnmalm bryts i underjordsgruvorna i Kiruna och Malmberget. För att den mer kostnadskrävande underjordsbrytningen ska kunna konkurrera med världens dagbrottsgruvor har LKAB utvecklat högt automatiserade, säkra och effektiva produktionsmetoder och processer under jord.

Tekniken LKAB använder för underjordsbrytning kallas skivrasbrytning. Metoden bygger på att man efter produktionsborrning och sprängning låter malmen rasa ner till underliggande produktionstunnlar, så kallade gruvorter. Härifrån sker sedan utlastning och vidare transport med tåg och malmbussar upp till marknivå.

Med egenutvecklad sprängmedels- och borrhälssteknik har LKAB kunnat öka höjden på den del av malmkroppen som

tas ut från varje gruvort, från cirka 15 meter till 28 meter. Det innebär att varje sprängning idag ger cirka 8 800 fler ton råmalm jämfört med det som uppnåddes på 1980-talet. Den effektiva och storskaliga skivrasbrytningen har varit helt avgörande för att LKAB ska kunna bedriva konkurrenskraftig underjordsbrytning.

LKAB förfinar och utvecklar hela tiden tillgängligheten och tekniken runt järnmalsbrytningen under jord. Det

handlar exempelvis om ökad säkerhet, förbättrade kommunikationer, ökad automation samt ny och förfinad teknik. Exempelvis kommer nästa generations produktionsborrsystem från LKAB Wassara att kunna optimera rasflödet och minska gråbergsinblandningen i malmen. Då varje procentenhet extra malm i varje skivras innebär mångmiljonbelopp, har det stor betydelse för LKAB:s lönsamhet.

FRAMGÅNGSRIK RENOVERING AV SÖNDERFALLANDE STÖRTSCHAKT

När malmen lastas ut från gruvorterna tippas den ner i så kallade störttschakt med 60 graders lutning för lagring i bergfickor för vidare transport till krossarna sker. I Kiruna har störningar i gruvproduktionen uppstått då störttschakt fallit sönder och stora klippstycken blockerat tappningen. Sönderfallen har endast uppstått i Kirunagruvans södra delar och har sannolikt sin orsak i sidobergets geologi och bergspänningar.

Genom att fylla störttschakten med betong och sedan borra upp schakten igen, har fortsatt sprickbildning och utfall kunnat förhindras. Metoden har varit framgångsrik, men omfattningen av utfallen har ändå påverkat produktionen. År 2016 krävdes cirka 120 000 kubikmeter betong för schaktrenovering och 2017 användes 80 000 kubikmeter betong.

Vid ingången av 2018 hade det kontinuerliga förstärkningsarbetet av schakten kommit ikapp produktionsbehovet, vilket förväntas starkt bidra till att minimera framtida produktionsstörningar från sönderfallande schakt. Dock kommer fortsatt schaktrenovering att behövas fast i betydligt mindre omfattning.

UPPSPRÄCKNING SKA MINSKA SKALV FRÅN GRUVVERKSAMHETEN

Järnmalmsbrytningen i LKAB:s underjordsgruvor orsakar omlagring av spänningar i berget som kan ge upphov till rörelser och skalv, så kallat seismicitet.

I takt med att järnmalmen bryts på allt större djup ökar också spänningarna och seismiciteten blir en allt större påverkansfaktor på gruvbrytningen, främst på grund av påverkan på säkerheten i underjordsgruvorna samt att skalven orsakar störningar i de närliggande samhällena i Malmberget och Kiruna.

Frigör spänningar i berggrunden

I såväl Malmberget som Kiruna pågår undersökningar om hydraulisk spräckning i syfte att minska påverkan från seismisk aktivitet och initiala försök har genomförts. Hydraulisk spräckning innebär att man genom ett högt tryck pumpar in vatten i borrhål och skapar sprickor i bergmassan. Sprickorna ska hjälpa till att göra rörelserna

i berget mindre och mjukare och förhindra att energi lagras som sedan frigörs i form av ett gruvinducerat skalv.

Försök utvärderas

Försök har utförts i malmkroppen Printzskölds takskiva i Malmberget samt på 1 137 meters djup i Kiruna. Försöket i Printzskölden kommer följas upp och utvärderas för att bedöma effekten på seismiciteten i takskivan. Full produktion i malmkroppen har pågått sedan september 2017. Försöket med spräckning i Kiruna var ett test av metoden och bestod av spräckning i ett hål. Effekten på seismiciteten är därför inte mätbar. Planering inför utökat försök pågår, dock är inget beslut fattat.

TILLGÅNG PÅ MARK FÖR FORTSATT GRUVDRIFT

För fortsatt gruvverksamhet måste LKAB ta mer mark i anspråk. Malmkropparnas läge och malmbrytning mot större djup innebär att stora delar av Kiruna och Malmberget successivt måste flyttas.

Samhällsomvandlingarna ska säkerställa fortsatt järnmalmsbrytning samtidigt som LKAB har en skyldighet att kompensera dem som gruvdriften påverkar. LKAB tar ett stort ansvar för uppbyggnaden av livskraftiga samhällen.

Det är en utmaning att planera och genomföra samhällsomvandlingarna på ett sätt som förenar LKAB:s sociala och miljömässiga ansvar med en rimlig kostnad och en fastställd tidplan. Tidplaner tas fram i samarbete med kommunerna och det är kommunernas uppgift att i översikts- och

detaljplaner fastställa hur de nya samhällena ska utvecklas.

I Riksrevisionens rapport från december 2017 framgår att det statliga och kommunala ansvaret för att samhällsomvandlingarna bör klargöras. Riksrevisionen anger också att LKAB i några fall kompenserat de som berörs av gruvbrytningen i högre utsträckning än vad Minerallagen kräver. De åtgärder som Riksrevisionen föreslår gällande beslutsunderlag och finansiell redovisning enligt internationell standard har LKAB har vidtagit.

I rätt tid, till rätt kostnad och i samförstånd

Gruva och samhälle lever sida vid sida, beroende av varandra. LKAB:s tillväxt och framgång är bra för verksamhetsorterna och tvärt om. Därför är det viktigt att samhällsomvandlingarna sker i samarbete och samförstånd med våra intressenter. Förutom LKAB och kommunerna involverar samhällsomvandlingarna ett flertal myndigheter som bland annat Länsstyrelsen, Trafikverket, Boverket och Riksantikvarieämbetet samt många privata intressen och företag. LKAB tar ett stort ansvar för att ersätta det gruvan påverkar och för att utveckla attraktiva samhällen. Lika viktigt är det för LKAB att tillståndprocesser, detaljplaner samt bygglov erhålles i rätt tid enligt ingångna avtal. Det är avgörande för långsiktigt lönsam gruvverksamhet och bolagets möjlighet att ta ett omfattande samhällsansvar på våra verksamhetsorter.

LÄS MER OM SAMHÄLLSOMVANDLINGEN PÅ SIDORNA 42–45

KVALITETSLEDANDE PELLETSLEVERANTÖR

LKAB är en kvalitetsledande producent av högförädlade järnmalmsprodukter. Hög och jämn produktkvalitet bidrar till att ge våra stålverkskunder stabila processer, lägre miljöbelastning och en ökad produktivitet, vilket förbättrar deras konkurrenskraft och lönsamhet.

Bristen på järnmalmspellets på den sjöburna marknaden har medfört en fortsatt stark efterfrågan på LKAB:s pellets under hela 2017. Leveranserna av färdiga produkter uppgick till 27,6 miljoner ton, vilket var en förbättring jämfört med fjolårets leveransrekord om 27,0 miljoner ton. Det finns dock förbättringar att genomföra, dels relaterat till rågodsbrist samt andra produktionstekniska störningar i förädlingskedjan ovan jord.

Division Norra

I Kiruna har pelletsverken KK2 och KK3 producerat med hög och jämn takt. I pelletsverket KK4 har dock ett flertal störningar och korta stopp påverkat produktionen och leveranskapaciteten. Produktionen för året nådde därmed inte upp till de volymer som kan förväntas vid en produktion utan störningar. Trots detta satte Division Norra nytt produktionsrekord med 16,7 miljoner ton levererade pellets, vilket motsvarar en ökning med 1,2 miljoner ton jämfört med 2016.

Förberedelser pågår för att lämna in en ansökan om tillstånd för utökad produktion i Kiruna. Detta kommer innebära att Mark- och Miljödomstolen genomför en totalprövning av hela LKAB:s verksamhet i Kiruna.

Dock har projektet försenats bland annat på grund av svårigheter med provtagning och det omfattande utredningsbehovet. Avsikten är att lämna in ansökan under 2018. Läs mer om miljötillstånd och miljöpåverkan på sidorna 46-49.

Division Södra

I Malmberget och Svappavaara har rågodsbrist, främst orsakat av planerade renoveringar av uppfodringsanläggningen samt seismiska händelser i Malmberget underjordsgruva, haft en negativ påverkan under 2017. Även störningar i kross- och sovringsanläggningen i Leveäniemi dagbrottsgruva har påverkat rågods-försörjningen. Bristen på rågods gjorde att produktionen inte nådde upp till de förväntade volymerna. Division Södra levererade totalt 10,9 miljoner ton färdiga järnmalmsprodukter under året jämfört med 11,5 miljoner ton under 2016.

Den nya masugnspelletsen, MPBA, som produceras i Malmberget har testats i full skala och levererats till flera kunder med gott resultat. MPBA är framtagen som en attraktiv komplementprodukt för kunder som blandar pellets och sinter i masugnen. Den nya pelletsprodukten ger ökad marknadsflexibilitet och möjlighet att växla upp produktionen i Division Södra.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

Förbättrad produktivitet

- Säkra tillgången på järnmalmsråvara.
- Jämn och hög produktion i hela förädlingskedjan.

Produktutveckling för hållbar tillväxt

- Fortsätta utveckla järnmalmsprodukter med målet att sänka koldioxidutsläppen totalt från gruva till stål.
- Fortsätta utveckla efterfrågade och säljbara produkter utifrån tillgängliga malmkvaliteter.

15%

mindre utsläpp av CO₂ per ton stål med LKAB:s pellets jämfört med hematitfines¹

80%

LKAB står för nära 80 procent av EU:s järnmalmsproduktion

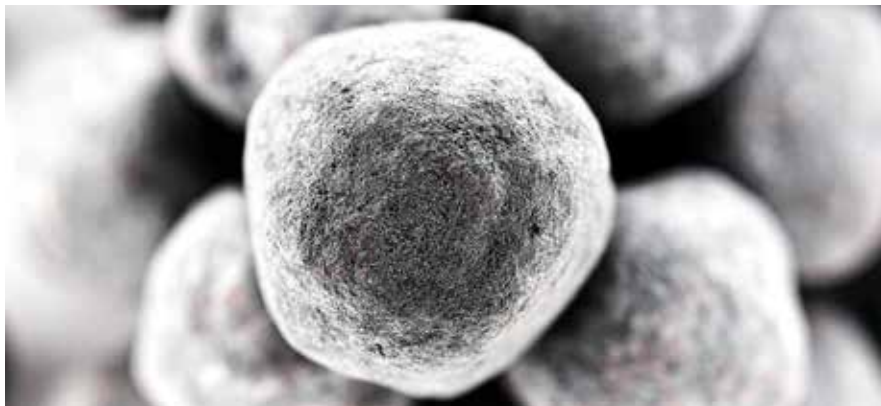
83%

Järnmalmspellets står för 83 procent av LKAB:s leveransvolymer

¹ "Benchmarking of carbon dioxide emissions from iron ore pelletizing." Rapporten är en uppdragsforskning beställd av LKAB.

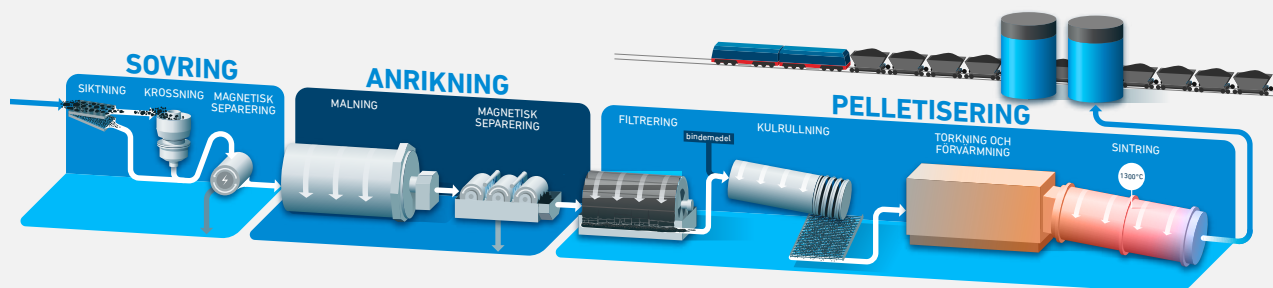
PRODUKTION FÖRÄDLINGSVERK

Förädlade produkter miljoner ton		
ORT	2017	2016
KIRUNA		
	14,8	14,4
MALMBERGET		
	9,2	9,0
SVAPPAVAARA		
	3,2	3,5

LKAB:S FÖRÄDLINGSVERKSAMHET

LKAB förädlar idag all järnmalm som bryts ur bolagets under- och ovanjordsgruvor. Förädlingen av malmen sker i förädlingsverk i nära anslutning till gruvbrytningen.

Sovring

LKAB har för närvarande två sovringsverk i drift, ett i Kiruna och ett i Malmberget. Sovringen är en torr förädlingsprocess där malmen krossas och siktas för att med hjälp av magnetseparatorer sortera ut de bergarter som inte är järnmalm. Järnhalten i rågodset höjs från ungefär 45 procent till cirka 62 procent.

Anrikning

För att rena malmen ytterligare efter sovringen mals rågodset ännu finare i en anrikningsprocess. Kiruna har tre anrikningsverk medan Svappavaara och Malmberget har ett vardera. I anrikningsverken mals och magnetsepareras rågodset med vatten i flera steg för att frigöra och få bort orenheter innan anrikningsprodukten, slurryn, går vidare till förädlingsverken för att bli pellets. Järninne-

hållet har då ökat från runt 62 procent till cirka 68 procent. I Malmberget produceras förutom slurry till pelletsverken en fin järnmalmssand med hög järnhalt, fines, i första steget i anrikningsprocessen.

Pelletisering

LKAB har för närvarande sex stycken pelletsverk i drift; tre i Kiruna, två i Malmberget och ett i Svappavaara. I Malmberget och Svappavaara produceras masugns pellets.

I Kiruna tillverkas både masugns pellets och pellets för direktreduktion, DR-pellets. I pelletsverken avvattnas slurryn och ett bindemedel, bentonit, tillsätts innan järnmalmkoncentratet rullas till cirka 10 millimeter stora pelletskolor. Pelletsen torkas, förvärms, sintras och kylls sedan ner innan den transporteras till en lagringssilo för vidare järnvägstransport till hamnarna i Narvik och Luleå.

HÅLLFASTHET GER FÖRBÄTTRAD LÖNSAMHET

Ett viktigt mål för LKAB är att minska pelletsönderfall i hanteringen på väg till kunden, så kallad fines-generering. Minskad fines-generering har en direkt påverkan på LKAB:s lönsamhet och produktivitet då pellet-fines dels har ett lägre marknadspris än pellets samt att nerlagt arbete och energi vid förädling förstörs i hanteringen. Andelen fines har även en direkt koppling till hur mycket våra produkter dammar, i synnerhet vid lastning i hamnarna. Fines-generering skapar också

problem i kundernas reduktionsprocesser och kan påverka LKAB:s goda rykte som kvalitetsleverantör.

I LKAB:s FinesG-projekt har det arbetats med olika åtgärder för att komma tillrätta med problemet. För DR-pellets har minskad pelletstorlek inneburit en tydlig förbättring. Designförändringar och styrstrategier i hantering och logistiksystem har också stor potential att minska pelletsönderfall och hittills genomförda förändringar har gett positiva resultat.

NY PELLETSPRODUKT FÖR EUROPAMARKNADEN

Försök med att producera en ny typ av masugnspelletts, MPBA, i Malmberget har fallit väl ut. I augusti gjordes ett fullskaleförsök för att verifiera testresultaten. Den nya pelletsen innehåller kvartsit som slaggbildare istället för olivin och passar bättre för de kunder i Europa som inte enbart har pellets i sin masugnsmix utan använder en blandning av olika järnmalmsprodukter i sin process.

Mot fullskalig produktion

Innan MPBA kan produceras fullt ut måste dock flera utmaningar lösas. Det handlar bland annat om att säkerställa den höga kvaliteten även i full produktionstakt, om malning och inblandning av tillsatsmedel samt möjligheten att snabbt växla till ordinarie olivinpelletsproduktion.

Den nya pelletsprodukten förväntas tidigast vara fullt tillgänglig på marknaden under 2019. Den nya pelletsen väntas ge möjlighet till förbättrat kapacitetsutnyttjande i Malmbergets förädlingsverk, samt ökar LKAB:s flexibilitet i såväl produktion som för marknader och val av utskeppningshamn.

INITIATIV FÖR MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

LKAB har sedan 2016 beslutat att den el vi använder i verksamheten ska vara ursprungsmärkt och fossilfri. En ökad elektrifieringsgrad i kombination med effektivisering av energianvändningen av verksamheten innebär således minskad framtida klimatpåverkan.

LKAB har sedan tidigare och som första järnmalmsproducent i världen certifierat sitt koldioxidavtryck från gruva till färdig pelletsprodukt.

Tillsammans med SSAB, Vattenfall och Energimyndigheten har LKAB även initierat HYBRIT-projektet med mål att utveckla en teknik där tillverkningsprocessen av stål inte släpper ut koldioxid.

MALMEN FRÅN SVAPPAVAARA GER ÖKAD PRODUKTIONSFLEXIBILITET

En avgörande förutsättning för ett lönsamt och konkurrenskraftigt LKAB är sänkta kostnader per producerat ton genom maximerad produktion i befintliga pelletsverk.

Tillgången på järnmalmsråvara från dagbrottsgruvan Leveäniemi i Svappavaara bidrar till ökad produktionsflexibilitet och högre kapacitetsutnyttjande då rågods kan transporteras mellan gruvor och förädlingsverk i Malmberget, Svappavaara och Kiruna. Bland annat har högre inblandning av rågods från Leveäniemi hållit uppe produktionen i Malmberget då ökad seismicitet påverkat järnmalmsbrytningen i underjordsgruvan.

Produktutveckling, marknadsläge, brytningskostnad, malmkvalitet samt logistik är avgörande för hur järnmalmsfyndigheterna i Svappavaara kommer att kunna nyttjas i framtiden. Varje malmfyndighet har sina specifika egenskaper avseende järnhalt och föroreningar. Det är en utmaning för LKAB att hålla sig inom angiven produktspecifikation genom en optimal mix mellan olika malmer samt att utveckla nya järnmalmsprodukter utifrån kundefterfrågan och malmernas egenskaper.

FÄRRE KORTA STOPP GER HÅLLBAR PRODUKTION

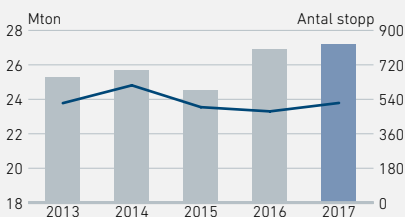
Vägen till ett lönsamt, konkurrenskraftigt och hållbart LKAB är stabil produktion med sänkta kostnader och mindre miljöpåverkan. En instabil produktions- och förädlings-

kedja med många korta stopp sliter hårt på anläggningarna, ökar utsläpp och energiförbrukning samt påverkar produktionsvolym och kvalitet negativt.

Stabilitet och förutsägbarhet i förädlingskedjan är avgörande för förbättrad produktivitet och LKAB:s tillväxtmål.

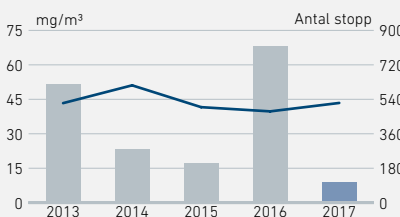
PRODUKTIONSVOLYM

Ett lönsamt och konkurrenskraftigt LKAB förutsätter att vi kan utnyttja maximalt av den tillgängliga kapaciteten i befintliga förädlingsverk. Det innebär att vi måste stabilisera och effektivisera befintliga anläggningar, processer och arbetsmetoder.

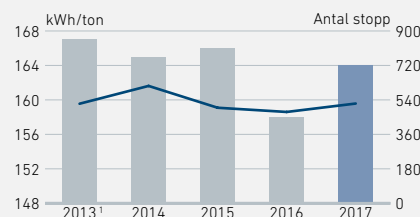
UTSLÄPP AV STOFT

LKAB har som hållbarhetsmål att de totala utsläppen av stoft till luft från våra reningsanläggningar ska minska med minst 40 procent, från 17 mg/m³ ntg år 2015, till 10 mg/m³ ntg 2021.

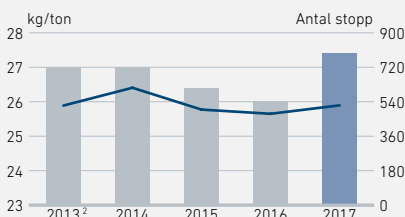
ENERGIFÖRBRUKNING PER TON

LKAB har som hållbarhetsmål att minska energiintensiteten med 17 procent per ton färdig produkt, från 166 kWh år 2015 till cirka 138 kWh år 2021. Ett mål med stor betydelse för produktionskostnader och miljöpåverkan.

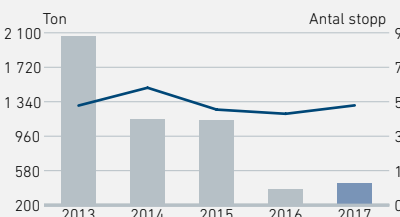
KOLDIOXIDUTSLÄPP PER TON

LKAB har som hållbarhetsmål att minska koldioxidutsläppen med 12 procent per ton färdiga produkter, från 27,2 kg år 2015 till 23,9 kg år 2021. Samtidigt ska utsläppen av kväve till luft (NOx) minska. Ett mål med stor betydelse för kostnader och miljöpåverkan.

SVAVELDIOXIDUTSLÄPP

LKAB har under de senaste åren investerat i rökgasrening i Malmberget och Svappavaara, vilket gett kraftigt minskade utsläppsnivåer. Stabila processer och tillkommande rökgasreningsanläggning bidrar till att uppfylla hållbarhetsmålet om minskade utsläpp av svaveldioxid.

Volymerna ökade under 2017 trots fler stopp i produktionen än föregående år. Produktionsstabilitet står fortsatt i fokus för att maximera produktionen och bidra till att minimera vår påverkan på miljön.

— Antal stopp

¹ Energiförbrukning 2013 avser Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå och Narvik, exklusive elektricitet till malmtåg.

² Koldioxidutsläpp 2013 avser Kiruna, Svappavaara och Malmberget, exklusive elektricitet till malmtåg.

OPTIMAL LOGISTIKKEDJA

Från brytning, genom förädling till hamnarna i Narvik och Luleå hanterar LKAB miljontals ton järnmalmsprodukter varje år. Vår konkurrenskraft på en global marknad bygger på en effektiv logistikkedja såväl ovan som under jord.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

Kapacitet och flexibilitet i logistikkedjan

- Få tillstånd för ökad axellast, samt verka för dubbelspår, på järnvägssträckan Kiruna–Narvik.
- Komma tillrätta med damningsproblematiken i Narvik och Luleå hamn.

Resurs- och processoptimering

- Fortsätta arbetet med optimering av driften i befintliga anläggningar, öka anläggningsutnyttjandet och vässa planeringen av underhållet.

49%

LKAB står för cirka 49 procent av all godsfrakt på svensk järnväg och är därmed Sveriges största fraktbolag

Arbetet med att få tillstånd att öka leveransvolymerna genom ökad axellast på Malmбанan har fortsatt under året. För järnvägssträckningen Malmberget – Luleå hamn blev den så kallade erfarenhetsdriften avslutad och tillståndet från Transportstyrelsen för högre axellast om 32,5 ton blev klart under hösten 2017, vilket i praktiken innebär att transportkapaciteten höjts med cirka 10 procent. I samverkan med Trafikverket pågår ett arbete för att utarbeta en körplan för högre axellast på sträckningen. Det finns dock fortfarande utmaningar att lösa, dels formalia men även för att uppnå samma kapacitetshöjning på sträckningen Kiruna–Narvik. Tester och utvärdering kommer att utföras med början under 2018.

Prioriterat med ökad kapacitet

Ökad axellast på Malmбанan till både Luleå och Narvik innebär att LKAB totalt kan transportera upp emot tre miljoner extra ton per år med samma mängd tåg och vagnar. Generellt är den största utmaningen för LKAB:s transportkedja att klara de ökade volymerna i takt med att produktionen

växlar upp och att rågods transporteras mellan produktionsorterna. Ökad axellast är ett första steg för att uppnå högre kapacitet, inom en tioårsperiod behövs dock ett dubbelspår mellan Kiruna och Narvik. Detta är nästa steg i utvecklingen och helt nödvändigt när trafikkapaciteten är fylld.

Effektivare drift

Optimering av organisationen för ökad kapacitet och flexibilitet har varit en god affär för LKAB. Outsourcingen av bogserbåstjänster har resulterat i minskade kostnader i Narvik och ökad kvalitet. För järnvägen har LKAB valt att själv utbilda och anställa sina lokförare. Det har resulterat i bättre kontroll och styrning, effektivare personalutnyttjande och lägre kostnader. Från och med juli 2018 kommer alla lokförare att vara anställda av LKAB och malmtrafiken på Malmбанan kommer således att drivas helt i egen regi.

Samordning en utmaning

Införandet av ERTMS, det nya signalsäkerhetssystemet för järnvägstrafik, fortskrider men är tidigt i processen. ERTMS står

för European Railway Management System och är ett EU-gemensamt signalsystem för styrning av tågtrafiken. Det är Trafikverket som ansvarar för införandet i Sverige, i nära samarbete med tågoperatörerna. Det nya systemet installeras successivt på Malmбанan i samband med att loken tas in för genomgång. Det gamla systemet, ATC, kommer att fungera parallellt tills allt är klart. En utmaning är att få genomförandet koordinerat på bägge sidor om gränsen till Norge, det vill säga även för Ofotbanen som är en del av Malmбанan.

Åtgärder mot damm från pellets

Damning i Narvik och Luleå har tidvis inneburit problem vid omlastning från tåg till båt. Problemet orsakas av sönderfallande pellets, så kallat fines-generering. LKAB arbetar med frågan på flera fronter, dels genom att öka pelletsens hållfasthet och dels genom förbättringsåtgärder avseende hantering vid lager, lastning och lossning. Mer om finesgenerering, orsak och åtgärder, kan du läsa på sidan 31.

"Lokföraryrket är väldigt attraktivt"

Optimeringen av logistikorganisationen har inneburit att vissa tjänster lagts ut på entreprenad, medan andra nyckelfunktioner numera sker helt i egen regi. Genom att utbilda och anställa egna lokförare har LKAB fått effektivare drift, högre kvalitet och lägre kostnader.

Redan 2015 blev samtliga lokförare som trafikerar Malmбанan, från Narvik i norr till Malmberget i söder, LKAB-anställda. Sommaren 2018 tar även LKAB över trafiken på den fortsatta sträckan söderut, ner till kusten och Luleå. Möjligheten att styra och planera förarbehovet ger en större flexibilitet i takt med att transportvolymerna ökar. Samtidigt innebär en egen lokförarkår stora kostnadsbesparingar.

Torbjörn Larsson, produktionschef på LKAB Malmtrafik, arbetar i projektet "Lokförare i egen regi". Han är själv maskiningenjör i grunden och gjorde ett karriärhopp när han anställdes av LKAB, där han nu bland annat arbetar med nyrekrytering och utbildning.

– Jag tror att många upplever arbetet som lokförare på Malmбанan som attraktivt. Möjligheten att köra världens starkaste ellok på en av världens äldsta malmjärnvägar genom svenska och norska fjällvärlden lockar, säger Torbjörn Larsson.

I och med högre axellaster och att LKAB fullt ut tar över transporterna på södra omloppet, behöver LKAB anställa närmare 20 nya lokförare.

– Vi inledde tidigt en dialog runt personalfrågan med Green Cargo som trafikerade det södra omloppet. Men pensionsavgångar innebar att vi behövde utbilda ett antal nya förare, säger Torbjörn Larsson.

Att vara lokförare klassas som säkerhetstjänst och är ett ansvarsfullt jobb som kräver god hälsa, hög säkerhetsmedvetenhet samt engagemang, nytänkande och ansvar. Trots de hårda antagningskraven överträffade antalet sökande till LKAB:s egen lokförarutbildning all förväntan. Utbildningen startade i september 2017 och hela 325 sökanden hoppades på att få en av de tolv åtråvärda utbildningsplatserna.

HÅLLBARA MALMTRANSPORTER

Med relativt korta avstånd till utskppningshamnarna i Luleå och Narvik ger LKAB:s tågtransporter klara konkurrensfördelar vad gäller såväl kostnadseffektivitet som hållbarhet.

- LKAB har idag 17 IORE-lok i drift på Malmбанan. IORE-loken är designade för extremt tunga tågtransporter och med en dragkraft på 1 200 kN är de världens starkaste eldrivna lok.
- Med hjälp av IORE-lokens asynkronmotorer omvandlas rörelseenergi till elkraft när tågen motorbromsar, vilket

möjliggör en nästintill energineutral körning under optimala förhållanden.

- Malmтågen består av 68 malmvagnar med en lastkapacitet på 100 ton per styck. Varje tåg fraktar cirka 6 500 ton, men med höjd axellast skulle det kunna närma sig över 7 100 ton.
- Det avgår tio tåg per dag till Narviks hamn och fem tåg per dag till hamnen i Luleå. På returreisan fraktas tillsatsmedel till förädlingsprocessen så att logistiksystemet utnyttjas hållbart och effektivt.

EFFEKTIVA OCH HÅLLBARA INKÖP

Effektiva och hållbara inköp är en central del av LKAB:s arbete för att stärka konkurrenskraften. LKAB ska arbeta med de mest konkurrenskraftiga och hållbara leverantörerna för att skapa mesta möjliga mervärde för koncernen, och i förlängningen även för kunderna.

LKAB:s leverantörer ska alltid agera på ett hållbart sätt genom hela sin värdekedja. Ett särskilt fokus läggs på arbetsmiljö, miljö, affärsetik/antikorruption och mänskliga rättigheter. Genom att utveckla samarbeten för hållbara inköp vill LKAB uppnå hållbarhet genom hela värdekedjan. Fokus ligger på att utveckla leverantörer där risken för avvikelser i förhållande till leverantörsuppförandekoden bedöms vara högre, samt affärskritiska leverantörer.

Sedan 1 januari 2015 måste LKAB:s leverantörer godkänna bolagets baskrav för att få leverera varor och tjänster. De cirka 200 leverantörer som bedöms ha en högre risknivå genomför även en självdeklaration baserad på vår leverantörsuppförandekod. Att helt förlita sig på självdeklarationen är dock inte tillräckligt. Därför genomför LKAB uppföljningar på plats hos leverantörerna, för att följa upp hur kraven uppfylls samt driva gemensamma förbättringsprojekt.

Sedan 2016 omfattar leverantörsuppförandekoden krav på att våra leverantörer inte handlar med så kallade konfliktminer, som direkt eller indirekt bidrar till att

finansiera konflikter i till exempel Demokratiska republiken Kongo och angränsande länder.

Riskbaserat arbetssätt

LKAB:s arbete med hållbara inköp utgår ifrån ett riskperspektiv. Det innebär att leverantörsbasen kategoriseras med hjälp av ett verktyg, vilket har ett eget riskindex – LKAB Supplier Risk Index. Detta riskindex tar hänsyn till geografisk-, sanktions- och affärskritisk risk. Under 2017 har indexet utökats till att även ta hänsyn till branscher där hållbarhetsrisker är högre. Inom råvarubranschen ställer LKAB till exempel ökade krav på bland annat spårbarhet.

LKAB:s arbetssätt har flera fördelar där avsikten är att förbättringsprojekten leder till kostnadsbesparingar, ökad återvinning, innovativa hållbarhetslösningar och minskade verksamhetsrisker, samtidigt som LKAB:s engagemang i relationen skapar ömsesidig trygghet och lojalitet. På så vis bidrar LKAB både till utvecklingen av leverantörens och vår egen verksamhet.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

- Effektiva och hållbara inköp är en del i LKAB:s långsiktiga ansvarstagande. Genom ökad fokusering och prioritering, öka antalet leverantörsuppföljningar under 2018 och därmed minska risken i vår värdekedja.

- Efterlevnaden av LKAB:s baskrav ska säkerställas hos samtliga leverantörer. Målet är att 90 procent av leverantörerna ska ha godkänt baskraven under 2018, från 52 procent under 2017.

- Sprida vårt arbetssätt där leverantörerna följer upp sina egna leverantörer ur ett hållbarhetsperspektiv.

8

grundläggande krav

baserade på bl a Global Compact och OECD:s riktlinjer för multinationella företag

80

detaljerade krav

inom sju hållbarhetsområden för leverantörer som bedöms ha högre risk¹

¹ Hög eller extrem risk (baserat på resultat från vårt riskanalysverktyg), samt affärskritiska leverantörer. Affärskritiska leverantörer har inte alltid hög risk för avvikelser från leverantörsuppförandekoden, men har en stor produktionspåverkan.

LEVERANTÖRER

LKAB är en betydande inköpare och har drygt 6 800 leverantörer inom olika branscher.

Inköp av entreprenader, transporter och logistik utgör drygt hälften av inköpsvolymen. Därutöver är inköp av utrustning, råvaror och kemikalier samt olika typer av tjänster en väsentlig del.

LKAB:s leverantörer finns i 35 olika länder, huvuddelen i Sverige och Norge men även i övriga Europa, USA och Asien. Vår ambition är att arbeta med leverantörer som är föredömen inom hållbart företagande och utgör en stabil leverantörsbas som bidrar till minskade verksamhetsrisker och besparingar.

UPPFÖLJNING PÅ PLATS SÄKRAR ETT HÅLLBART SAMARBETE

LKAB har, bland de cirka 6 800¹⁾ leverantörerna, identifierat cirka 230 stycken med högre risk. Genom uppföljning på plats kan LKAB bidra till att öka medvetenheten och säkerställa leverantörens efterlevnad av kraven i leverantörsuppförandekoden.

Under 2017 genomfördes totalt 55 uppföljningar i fyra länder (Kina, Indien, Brasilien och Sverige).

Vid platsbesök hos leverantörer genomlyser LKAB verksamheten, går igenom system, policyer och utför en rundvandring, samt intervjuar medarbetare och ledning. Exempel på förbättringsområden är arbets- och anställningsförhållanden, implementering av rutiner och policyer gällande diskriminering och trakasserier samt ett proaktivt arbete kring krisberedskap och brandskydd. En relativt vanlig avvikelse från leverantörsuppförandekoden är att leverantören i sin tur inte följer upp sina egna leverantörer ur ett hållbarhetsperspektiv. En annan utmaning som LKAB har

identifierat under leverantörsuppföljningarna 2017 är inom området affärsetik, där företagets affärskod inte är kommunicerad och det finns brister i fortlöpande utbildning. Genom sitt arbetssätt vill LKAB verka för att sprida medvetenheten kring vikten av efterlevnad.

Besöken mynnar ofta ut i konstruktiva diskussioner som leder till ett utvecklat arbetssätt. Efter besöken lämnar LKAB alltid en rapport till leverantören med identifierade avvikelser, men framför allt med rekommendationer till förbättringsområden som bör prioriteras. Leverantörerna återkommer sedan med en handlingsplan som i vissa fall kan mynna ut i gemensamma förbättringsprojekt.

¹ Av de 6 800 leverantörerna tillhör 2 500 st moderbolaget. 2 000 utgörs av leverantörer till LKAB Berg & Betong, LKAB Mekaniska, LKAB Malmtrafik, LKAB Norge AS, LKAB Malmtrafik AS. Utöver dessa tillkommer LKAB Minerals leverantörer 1 200 och LKAB Wassaras 1100 st. Det blir totalt 6 800 leverantörer.

LKAB TRADING I ASIEN

LKAB har ett helägt dotterbolag, LKAB Trading, som är ett inköpskontor för hela koncernen placerat i Shanghai, Kina. Kontoret öppnades 2011 och utför inköp i hela Asien, vilket är en del av LKAB:s långsiktiga strategi för att utöka inköpsmarknaden. Samtidigt rationaliseras onödiga mellanhänder bort, sänker inköpskostnader och minimerar hållbarhetsrisker i värdekedjan. En stor del av arbetet går ut på att utvärdera leverantörer och kontrollera att de uppfyller de krav vi ställer i vår leverantörsuppförandekod. Det handlar också om att driva förändringsprocesser och att stötta leverantörer med god utvecklings- och förbättringspotential. Till exempel genom att se till att leverantörerna har korrekta arbets- och anställningsvillkor, rätt krisberedskap och brandskydd, samt tydliga riktlinjer mot korruption.

PARTNERSKAP OCH FRAMSTEG

Lotta Liljelund från CSR-centret vid svenska ambassaden i Peking inledningstalade vid leverantörsdagen.

Kontroll över mineralernas ursprung, att respektera mänskliga rättigheter samt att beakta och minimera miljöpåverkan i leverantörskedjan är högt prioriterat för LKAB Minerals. Långsiktiga och nära relationer med leverantörer är en framgångsfaktor för att bygga hållbarhet i leverantörskedjan.

LKAB anordnar årligen en leverantörsdag, vilken 2017 hölls i Shanghai. Utvecklingen av leverantörsrelationer stod i fokus under dagen, då 32 leverantörer fick ta del av presentationer, workshops och samtal. Lotta Liljelund, sektionschef för CSR-centret vid svenska ambassaden i Peking, höll

ett inledande tal och delade sin syn på hur företag kan stödja leverantörer i Kina bland annat gällande miljöutmaningar.

Anders Lundgren, inköpschef på LKAB Minerals säger: "Gemensamma åtgärdsplaner med leverantörer där vi identifierar utvecklingsbehov är särskilt viktigt – att vi tillsammans tar ansvar för att utveckla hållbarheten hos våra leverantörer inom prioriterade områden stärker vårt företag och vår egen hållbarhet. Den årliga leverantörsdagen handlar om att utvecklas tillsammans och ständigt göra framsteg i hela värdekedjan."

55st uppföljningar

Av cirka 230 identifierade högriskleverantörer inom koncernen genomfördes 55 uppföljningar under 2017 avseende kraven i vår uppförandekod för leverantörer

ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Engagerade, nytänkande och ansvarstagande medarbetare är grunden för ett fortsatt konkurrenskraftigt LKAB. Att personalen deltar aktivt i vårt förbättringsarbete är avgörande för såväl företagets som kundernas framgång. LKAB ska vara en attraktiv arbetsgivare med en kultur som kännetecknas av säkerhet, inkludering och goda utvecklingsmöjligheter.

Det krävs en bredd av kompetenser för att driva LKAB:s storskaliga och moderna järnmalmsgruvor, produktionsanläggningar och omfattande logistikkedjor. Inom LKAB finns cirka 200 befattningar, inom olika yrkeskategorier, representerade bland annat från bergarbetare, elektriker, processoperatörer, till automationsingenjörer, och bergs- och forskningsingenjörer.

Kompetensförsörjning och attraktionskraft

Att attrahera och behålla rätt kompetens är centralt för LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft. För att vara en attraktiv arbetsgivare ska LKAB erbjuda yrkesmässiga utmaningar, breda karriärvägar och personlig utveckling. Ett stöd i arbetet är den årliga processen för talent management som rör successionsplanering och identifiering av talanger.

LKAB har för avsikt att under 2018 utforma en strategi för kompetensförsörjning, där identifiering av nyckelkompetenser är en central del. I ett första steg ska samtliga

enheter genomföra en kompetensinventering som ska ligga till grund för en analys av behoven av framtida kompetenser, kompetensutveckling, samt rekrytering.

Engagemang, nytänkande och ansvar

Våra värderingar – engagerad, nytänkande och ansvar – handlar om att ta ansvar för bolagets framtid, att vara engagerad i kundernas resultat och vara nytänkande för att hela tiden utvecklas och bli bättre.

LKAB:s ambition är att vara ett internationellt föredöme i gruvbranschen när det gäller etik, arbetsmiljö, jämställdhet och mångfald. Vi följer erkända deklarationer och konventioner, som FN Global Compacts 10 principer, "Children's Rights and Business Principles", OECD:s riktlinjer för multinationella företag, samt FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. För att säkra ansvaret genom hela värdekedjan har vi även en uppförandekod för våra medarbetare och våra leverantörer.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

- Säker arbetsmiljö innebär ett fortsatt arbete med säkerhetskulturen, med fokus på utbildningar och arbetsplatsnära insatser som omfattar dialoger och uppföljning. LKAB arbetar för att ständigt förbättra den fysiska, organisatoriska och psykosociala arbetsmiljön.

- Kompetensförsörjningen är central för ett framgångsrikt LKAB. Goda utvecklingsmöjligheter för medarbetare är en av LKAB:s prioriteringar i arbetet för att vara en attraktiv arbetsgivare.

51:a plats

LKAB klättrade på listan över Sveriges 100 mest populära arbetsgivare, från plats 66, 2016

3,19

Nöjd-Medarbetar-Index uppgick till 3,19 på en skala 1–4, vilket är i nivå med den senaste undersökningen

ANSTÄLLDA

Totalt antal anställda (medelantal¹) 2017, inklusive deltids- och visstidsanställda, var 4 118 personer.

- 4 031 tillsvidareanställda – varav 33 deltidsanställda, utgörs av 1 314 tjänsteman och 2 717 kollektivanställda.
- 344 personer var visstidsanställda.

Medarbetare med små barn har möjlighet att välja mellan heltids- och deltidsanställning. Samtliga LKAB:s medarbetare i Sverige och Norge omfattas av kollektivavtal, med undantag av koncernledningen och dotterbolagschefer.

¹ Medelantal anställda beräknade enligt FARS rekommendationer utgör arbetat tid omvandlat till heltidstjänster.

LKAB:S MEDARBETARUNDERSÖKNING

Från december 2016 till januari 2017 genomförde LKAB en medarbetarundersökning. De fyra huvudområdena för frågorna var liksom i tidigare undersökningar: Jag som medarbetare, På min arbetsplats, Min chef, och LKAB som arbetsgivare.

Enkäten kompletterades även med ytterligare frågor om mångfald och frågor kopplat till LKAB:s ledningsfilosofi. Trots de stora omställningar som skett under 2015 och 2016, bland annat organisatoriska, var det övergripande resultatet endast något sämre jämfört med den tidigare undersökningen som genomfördes 2013. Nöjd Medarbetar Index uppgick till 3,19 (skala 1–4).

Medarbetarna gav högst betyg inom områdena trivsel och öppenhet, inkludering, samt arbete och arbetsuppgifter. Utvecklingsmöjligheter, samt arbetsmiljö-

frågorna kommer även fortsatt att vara i fokus under 2018. LKAB har nolltolerans för kränkningar och trakasserier och har under 2017 bland annat tagit fram en ny process för hantering av sådana incidenter. Svarefrekvensen i undersökningen var 70 procent.

Resultatet från medarbetarundersökningen har kommunicerats till medarbetarna och i samband med verksamhetsplaneringen har verksamheterna tagit fram aktiviteter kopplat till detta, vilka ska genomföras under 2018.

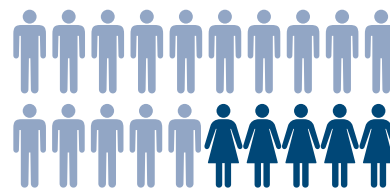
FORTSATT POPULÄRT BLAND UNGA INGENJÖRER

Under 2017 placerade sig LKAB återigen på listan över Sveriges 100 mest populära arbetsgivare bland ingenjörer – Karriärbarometern¹. Bland civilingenjörerna, young professionals, klättrade LKAB till plats 51 (2016 plats 66).

LKAB blev också utsett till ett av Sveriges Karriärföretag för femte året i rad.

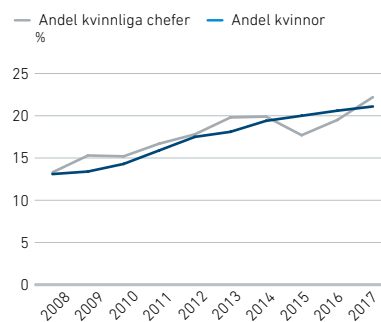
LKAB:s personalchef, Åse Juhlin, blev utsedd till "Årets employer branding-person" i Universums årliga undersökning. Hon fick utmärkelsen för sin långsiktighet och tydliga resultat i arbetet med att stärka LKAB:s arbetsgivarvarumärke. LKAB nominerades även till hederspris för sitt arbete inom samma område (employer branding).

¹ Karriärbarometern är Universums årliga undersökning med frågor om arbetsgivare och karriär som vänder sig till yrkesverksamma unga akademiker.

Andelen kvinnor i koncernen är 21,1% (20,6) och andelen kvinnliga chefer är 22,2% (19,5). Målet är att andelen kvinnor, samt andelen kvinnliga chefer, inom LKAB ska uppgå till 25% år 2021.

ANDEL KVINNOR I LKAB

Andelen kvinnor inom LKAB ökar. Av totalt 4 031 (4 042) tillsvidareanställda under 2017 var 851 (831) kvinnor.

PLAN FÖR ÖKAD MÅNGFALD

Varje medarbetare är med sina olika egenskaper, förutsättningar och livserfarenhet en del av mångfalden i LKAB. Jämställdhet och mångfald bidrar till långsiktig hållbarhet.

Under 2017 antog LKAB en treårig mångfaldsplan för åren 2017–2019 som inkluderas i arbetet med att utforma normer och spelregler i verksamheten. Syftet med planen är bland annat att skapa förutsättningar för ökad mångfald, samt förebygga och förhindra diskriminering inom hela verksamheten.

- Under 2017 har 3 fall av diskriminering uppdagats och hanterats av LKAB.
- Andelen utrikesfödda i LKAB är enligt SCB:s analys 7,0% (6,7).
- Andelen utrikesfödda bland tjänstemännen är något högre 10,2% (8,8).
- Mångfald ingår i ledarutbildningar och chefsseminarier.
- LKAB tar också upp mångfald till diskussion med leverantörer och entreprenörer.

IMPLEMENTERING AV MEDARBETARSKAP OCH LEDARSKAP

Ett fortsatt hållbart företagande ställer krav på flexibilitet och anpassningsförmåga. Engagerade och delaktiga medarbetare är nyckeln i ett sådant förändringsarbete.

Att förändra arbetssätt och beteenden är en omställning. Under 2017 kommunicerades och implementerades ett nytt synsätt genom dialoger och workshops i hela LKAB då bolaget under 2016 formulerade sin syn på medarbetarskap och ledarskap. Filosofin är en vägvisare för hur vi ska uppträda som individ, teammedlem och ledare. Den nya filosofin ska vara ett stöd i prioriteringar, beslutsfattande och dagliga förbättringar där framgångsrika kunder är slutmålet. I grunden finns hela tiden våra värderingar – engagerad, nytänkande och ansvar.

Dialoger och utbildning

När det gäller ledarskapet handlar det bland annat om hur LKAB:s ledare visar vägen framåt, skapar förutsättningar, uppmuntrar delaktighet och coachar sina teammedlemmar. Medarbetarna i sin tur ansvarar för kvaliteten i det egna arbetet, samt för att ständigt se möjlighet till förbättringar och att leverera i linje med kundernas förväntningar.

Efterlevnaden av uppförandekoden gäller alla och säkrar ett ansvarsfullt agerande och ett öppet företagsklimat.

→ I grunden finns hela tiden våra värderingar – engagerad, nytänkande och ansvar

MEDARBETARINTERVJU

"En bra vägledning alla kan relatera till"

Att förändra arbetssätt och beteenden är en omställning. Under 2017 har LKAB:s syn på ledarskap och medarbetarskap kommunicerats och implementerats i bolaget.

På Division Södra och Division Norra har Ann-Helen Köhler och Andreas Lehto haft centrala roller i genomförandet. Divisionerna har konkretiserat ledningsfilosofin i workshops med tjänstemännen, vilka i sin tur förmedlat de nya kunskaperna till sina medarbetare.

"Arbetet med tjänstemännen fokuserade på ledarskap, värderingar och beteenden. Nu får produktionscheferna en viktig roll i att sprida det vidare till sina medarbetare i gruva och verken. Då handlar det främst om medarbetarskap och hur varje individ genom sitt agerande påverkar sina kollegor och LKAB i stort," berättar Ann-Helen Köhler som varit projektledare för genomförandet i Division Södra.

Andreas Lehto har haft rollen som hjälptränare i grupperna i Division Norra och har nu rollen som coach vid fortsatta utbildningar.

"Styrkan i ledningsfilosofin är att den är enkel och kortfattad. Jag tror stenhårt på konceptet och på att den kommer att vara en bra vägledning som alla kan relatera till", säger han.

Utifrån erfarenheterna i de båda divisionerna tas nu konkreta verktyg och metoder fram som verksamheterna kan införa.

Vad är det som känns nytt med synsättet?

"Vår bransch är väldigt tekniktung men här ligger fokus på människan och hur vi kan skapa förändring genom våra arbetssätt och beteenden. Vi har också tagit oss tid att diskutera våra värderingar och vad

de faktiskt betyder i det dagliga arbetet," säger Ann-Helen Köhler.

Vad blir utmaningen framöver?

"Utmaningen blir att hålla diskussionerna vid liv och inte låta ledningsfilosofin bli en skrivbordsprodukt, utan att använda den som en kompass i det dagliga arbetet," säger Andreas Lehto.

Ann-Helen Köhler

Andreas Lehto

SÄKERHETSKULTUREN I FOKUS

LKAB arbetar mot målet noll olycksfall, en god fysisk och psykosocial arbetsmiljö, och långsiktigt friska medarbetare. Det innebär ett långsiktigt, pågående och systematiskt arbete för att alla medarbetare ska trivas, känna trygghet och må bra på arbetsplatsen.

Säkerheten först, är benämningen på LKAB:s ständigt pågående arbete för säkra och trygga arbetsplatser. Som ett led i att utveckla den arbetsplatsnära säkerhetskulturen har utbildning och dialoger genomförts ute på arbetsplatserna. Sedan arbetet med säkerhetskulturen inleddes har den långsiktiga trenden vad gäller antal olycksfall varit nedåtgående. Om än olycksfallen minskat de senaste åren så såg vi en ökning under 2017. Säkerhetsarbetet är fortsatt starkt prioriterat och särskilt fokus kommer att ligga på kommunikation, attityder/beteenden, samt riskmedvetenhet och uppföljning.

Den psykosociala arbetsmiljön har även under 2017 varit i fokus. Obligatoriska aktiviteter, psykosociala skyddsroner och gruppdiskussioner har genomförts där

gemensamma normer och spelregler tagits fram utifrån uppförandekoden.

Ett annat viktigt utvecklingsområde för god arbetsmiljö för alla som vistas inom LKAB:s verksamheter, är samverkan med, och tydlighet i, kravställandet på leverantörer.

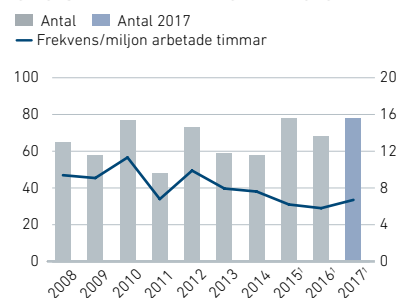
Under 2017 har LKAB fortsatt att arbeta med förberedelserna inför den kommande certifieringen i enlighet med den internationella arbetsmiljöstandarden OHSAS 18001. Certifieringen efterfrågas bland annat av LKAB:s kunder och genomfördes med gott resultat i början av 2018. LKAB verkar också för en branschövergripande samsyn i arbetsmiljöfrågor genom aktivt deltagande i GRAMKO (gruvornas arbetsmiljökommitté) samt i olika externa samverkans- och forskningsprojekt.

UTBILDNING I UPPFÖRANDEKODEN

Arbetet med frågor som anti-korruption och icke-diskriminering har hög prioritet inom LKAB och vi har ett uttalat mål att vår uppförandekod ska efterlevas av hela organisationen. Under 2017 lanserades en obligatorisk, interaktiv utbildning i uppförandekoden för LKAB:s medarbetare. I slutet av året hade 83 procent av medarbetarna genomgått utbildningen.

LKAB:s visselblåsarprogram, SpeakUp, som lanserades internt 2016 har även öppnats externt 2017. Via SpeakUp kan medarbetare anonymt rapportera upplevda missförhållanden. Exempel på frågor som kan rapporteras är brott mot uppförandekoden, ekonomisk brottslighet, såsom mutor, bestickning och bedrägeri, men även säkerhetsbrister, brott mot miljöregler eller diskriminering och trakasserier. Alla rapporterade fall har hanterats.

OLYCKSFALL MED FRÅNVARO LKAB-KONCERNEN

OLYCKSFALL

Den totala olycksfallsfrekvensen ökade under 2017 till 6,7¹ olycksfall med frånvaro per en miljon arbetade timmar (5,8¹). Utvecklingen under den senaste tioårsperioden har dock varit positiv. En stark säkerhetskultur är därför fortsatt prioriterat i den pågående satsningen på ledarskap och medarbetarskap inom hela LKAB. De flesta olycksfallen har fortsatt odramatiska orsaker som halkning och snubbling. Målet 2021 är max 3,5 olycksfall per en miljon arbetade timmar.

¹ Från och med 2017 redovisas olycksfallsfrekvensen inklusive leverantörer, således har resultatet för jämförelseåren 2016 och 2015 justerats.

→ Säkerheten först är benämningen på LKAB:s ständigt pågående arbete för säkra och trygga arbetsplatser

3,7%

Sjukfrånvaron ligger på 3,7% varav långtidssjukfrånvaron endast utgör 0,7%

0

fall av korruption där en anställd utnyttjat sin position i företaget för egen vinning

1

fall av egenmäktigt förfarande där en anställd erhållit arbetsrättsliga konsekvenser på grund av att man brutit mot anställningsavtalet

SAMVERKAN OCH ENGAGEMANG

Järnmalmen i norra Sverige genererar stora samhällsekonomiska värden. Den är grunden till samhällena i Malmfälten, och har lett till utbyggnaden av svensk vattenkraft och 50 mil järnväg från Atlanten till Bottenviken. Järnmalmen har gett upphov till två malmhamnar, ett stålverk och har bidragit till ett av världens nordligaste tekniska universitet.

Ända sedan LKAB bildades har verksamheten präglats av långsiktighet, samverkan och ett långtgående socialt och miljömässigt ansvar. Vi har en stark ambition att vara en positiv kraft – som hållbar leverantör främst till stålindustrin, men också som samarbetspartner, arbetsgivare och samhällsaktör.

Samverkan med många intressenter

LKAB:s verksamhet påverkar och påverkas av många olika intressen. Dialogerna med våra olika intressenter är vägledande när vi prioriterar och redovisar de frågor som är mest väsentliga i vårt hållbarhetsarbete. Läs mer om detta på sidorna 69–71.

På verksamhetsorterna i Malmfälten är inte minst relationen till invånarna samt ren- och turistnäringen central. Samhällsomvandlingarna är en av de enskilt viktigaste frågorna för såväl LKAB som verksamhetsorterna.

Att våra verksamhetsorter fortsätter att vara attraktiva samhällen där människor vill bo och verka är en förutsättning för att attrahera kompetens. LKAB vill bidra till ett samhälle med en bra bostadsmarknad, bra skolor, ett brett utbud av kultur och friluftsliv, samt attraktiva offentliga miljöer. Detta förutsätter samverkan och god kommunikation mellan LKAB och boende, kommuner, regionala och lokala näringar, samt markägare och myndigheter.

PRIORITERINGAR OCH UTMANINGAR

- Omvärldens förtroende, liksom samverkan och goda relationer till lokalsamhället är en förutsättning för LKAB:s verksamhet. Stor vikt läggs vid dialog, tillgänglighet och öppenhet.
- Att arbeta för att LKAB:s verksamhetsorter ska vara attraktiva samhällen är en förutsättning för att kunna rekrytera och behålla kompetens.
- Fortsatt arbete för att skapa attraktiva skolor i Malmfälten.
- Ökad samverkan med Luleå tekniska universitet (LTU) kring utformningen av framtida ingenjörsprogram.

EFTERLEVNAV AV LKAB:S UPPFÖRANDEKOD OCH DIALOG MED INTRESSENTER 2017–2021

För att bedriva vår verksamhet på ett etiskt sätt i enlighet med riktlinjer och krav samt i samverkan med lokalsamhällena har LKAB antagit en rad sociala hållbarhetsmål. Syftet med målet om efterlevnad av uppförandekoden och dialog med intressenter är att fokusera på en fungerande, respektfull kommunikation både internt och externt. LKAB har valt ut ett antal indikatorer som syftar till att visa hur målet efterlevs.

Områden som ingår i indikatorerna utgörs bland annat av antal leverantörsuppföljningar (se sid 37), antal medarbetare som genomfört den interaktiva utbildningen för uppförandekoden (se sid 41). Vidare ska säkerställas att externa och interna visseblåsarssystemet SpeakUp finns på plats och att 100% av de fall som kommer in hanteras (se sid 41).

Även LKAB:s arbete med mänskliga rättigheter ingår där andelen utbildade ledningsgrupper och riskanalyser har legat i fokus 2017 (se sid 43).

LKAB:s fortsatta förtroende i samhällsomvandlingen är en indikator (se sid 44) och även att vi fortsatt samverkar med de tre samebyar inom vilkas områden vi har verksamhet på (se sid 43).

LJUSET PÅ MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Gruvbranschen påverkar både samhällen och individer och som statligt ägt företag ska LKAB agera föredömligt och ta hänsyn och ansvar för att förhindra och minimera eventuell negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Området har fått ökad uppmärksamhet inom LKAB.

Under 2016 uppdaterade LKAB sin uppförandekod med aspekter kring mänskliga rättigheter.

LKAB:s policy för mänskliga rättigheter ska stödja arbetet med att identifiera och hantera risker kopplade till området genom hela värdekedjan, däribland hos leverantörer. LKAB arbetar aktivt med de största riskerna inom mänskliga rättigheter som utgörs av arbetsmiljö och säkerhet, samhällsomvandlingarna och relationen till ursprungsbefolkningar.

Området mänskliga rättigheter har kommit allt mer i fokus, bland annat i dialogen med LKAB:s intressenter. För att säkerställa medvetenheten och att

arbetet går framåt har LKAB under 2017 tagit fram en lärarledd utbildning, samt ett analysverktyg för att kartlägga risker. Utbildningen har genomförts med respektive ledningsgrupp hos alla enheter i företaget och riskkartläggning har genomförts med majoriteten av grupperna.

De preliminära resultaten tyder på att LKAB redan arbetar med de områden där de största identifierade riskerna finns. Arbetet med riskkartläggning, färdigställande av en slutrapport och eventuella åtgärdsplaner fortsätter under 2018. Under året kommer även utbildningen och riskanalysverktyget att göras tillgänglig i hela företaget.

SAMARBETEN MED SKOLOR OCH FORSKNING

För att trygga LKAB:s långsiktiga kompetensförsörjning arbetar vi med olika skolsatsningar. LKAB samverkar också med externa parter och kunskapscentra inom viktiga fokusområden.

Vi har ett nära samarbete med bland annat Luleå tekniska universitet i flera program och projekt. Vi är också engagerade i de lokala grund- och gymnasieskolorna, bland annat genom gymnasiet LKAB-profil i Kiruna och Malmberget. Stiftelsen LKAB Akademi stödjer förskolor, grundskolor och

gymnasieskolor i Malmfälten och Narvik. Syftet är att stärka intresset för teknik och naturvetenskap bland barn och ungdomar. Under 2017 beviljade stiftelsen cirka tio miljoner kronor till olika utvecklingsprojekt och hittills har ett 50-tal skolprojekt fått stöd.

Forsknings- och utvecklingssamarbeten

LKAB bedriver ett flertal forsknings- och utvecklingssamarbeten, nationellt och internationellt. Syftet är bland annat att utveckla kunskap, attrahera kompetenta medarbetare och verka för minskad energi- och klimatpåverkan.

- Nationell och internationell samverkan med gruvnäringen, bland annat genom Bergforsk, i forskningsprogrammet SIP-STRIM samt Nordic Rock Tech Center och EIT Raw Materials.
- Samverkan och samarbeten med svensk och europeisk stålindustri genom exem-

pelvis Research Fund for Coal and Steel samt SWEREA Mefos.

- Samverkan inom processindustriell IT och automation sker bland annat via det nationella strategiska innovationsprogrammet PiiA och Vinnova Vinnväxts Process IT Innovation.

I SAMVERKAN MED RENNÄRINGEN

Renskötelsen är central i den samiska kulturen och en viktig näring i regionen. LKAB har ingått avtal om samverkan med de tre samebyar som direkt berörs av vår verksamhet och expansion i Kiruna och Gällivare. Arbetssättet ger ökade förutsättningar att komma överens och hitta lösningar i olika frågor.

Avtalen utgör ramverk för de forum och arbetsformer som behövs för informationsutbyte, beslutsfattande och löpande samråd. De bygger i tillämpliga delar på principen FPIC, (Free Prior and Informed Consent) som kommit till uttryck i internationell rätt om urfolksrättigheter.

SPONSRING

LKAB arbetar aktivt med sponsring som en del i bolagets engagemang. LKAB:s engagemang består i huvudsak av bidrag till kultur, idrott och evenemang på våra verksamhetsorter i syfte att skapa attraktiva samhällen. Nationell och internationell sponsring syftar framförallt till att stärka varumärket och stötta framtida rekryteringar.

EXEMPEL PÅ STÖRRE SPONSRINGSENGAGEMANG:

- Norrbottensteatern
- Ishockey
- Längdskidor
- Basket
- Brottnig
- Kirunafestivalen
- Tekniska museet, Stockholm
- Teknikens Hus, Luleå

SAMHÄLLSOMVANDLINGARNA TAR FART

Att flytta två samhällen, Kiruna och Malmberget. Det är en stor utmaning som LKAB och Malmfälten befinner sig i för att LKAB ska kunna fortsätta bryta järnmalm och vara ett världsledande exportföretag.

Samhällsomvandlingarna är en förutsättning för såväl LKAB:s som verksamhets- orternas framtid. Investeringarna i samhällsomvandlingarna är omfattande och möjliggör utvecklingen av moderna samhällen. LKAB arbetar med att underlätta omställningarna och kompenserar för den påverkan som gruvbrytningen har på de människor och samhällen som berörs.

Utveckling före avveckling

För LKAB och våra intressenter är det väsentligt att viktiga samhällsfunktioner är färdiga eller under uppbyggnad innan tidigare bebyggelse avvecklas.

Samhällsomvandlingarna sker i samarbete och samförstånd med våra intressenter. Vi är även en aktiv part, både som beställare av nya fastigheter och samverkanspartner till exploatörer, så att vi kan skapa valfrihet och hitta lösningar för dem som måste flytta. Fastighetsägare erbjuds ett likvärdigt hus eller pengar motsvarande marknadsvärdet plus 25 procent, medan bostadsrättsägare erbjuds pengar. Boende i hyresrätt erbjuds en ny hyresrätt samt flyttersättning, och hyrestrappning om inflyttning sker i en nyproducerad lägen-

het. Hyrestrappning innebär att hyran det första året är oförändrad varpå den successivt trappas upp under en sjuårsperiod. Även industri- och affärsfastigheter ska ersättas och här arbetar LKAB med företag och exploatörer för att skapa konstruktiva lösningar.

Tidplanerna har uppdaterats

Under 2017 tog samhällsomvandlingarna rejäl fart. Avvecklingsarbeten har pågått hela året och förändringarna i samhällena är påtagliga. Nya bostadsområden har tagit form och familjer har fortsatt att flytta in i nya hem. Även väg- och markarbeten pågår och i oktober 2017 tog LKAB och Trafikverket det första spadtaget för omdragningen av Europaväg 10 genom Kiruna.

LKAB:s tidplaner för köp av bostäder och flytt från de påverkade områdena uppdateras när förutsättningarna ändras. Under året har tidplanerna för köp och flytt i både Kiruna och Malmberget blivit mer detaljerade. Boende och näringsidkare har därmed fått mer specificerade årsintervall för hur länge det går att bo kvar eller driva verksamhet i de påverkade områdena.

En morgon i augusti fick flera åskådare bevittna hur den första biten av det 27 meter höga klocktornet lyftes ned från stadshusets tak i Kiruna. Klocktornet har placerats på marken framför Kirunas nya stadshus, vilket ska stå klart för inflyttning under 2018.

60%

av Kirunaborna är positivt inställda till samhällsomvandlingen och 81 procent har stort förtroende för LKAB:s förmåga att ta sitt ansvar i samhällsomvandlingen

72%

av Gällivareborna är positivt inställda till samhällsomvandlingen och 88 procent har stort förtroende för LKAB:s förmåga att ta sitt ansvar i samhällsomvandlingen¹

¹Mätning av inställningen till samhällsomvandlingarna i Malmfälten görs varje år genom en SIFO-undersökning riktad till olika intressentgrupper i Malmfälten, Norrbotten och nationellt i Sverige.

AVSÄTTNINGAR OCH KOSTNADER FÖR SAMHÄLLSOMVANDLINGARNA

LKAB:s avsättningar för samhällsomvandlingarna uppgick vid årets slut till 11 911 (13 062) miljoner kronor. Kostnaderna för avsättningar till samhällsomvandlingarna uppgick till 1 147 (2 106) miljoner kronor och avsåg främst påverkanslinjens förflyttning i Kiruna samt omvärderingar av tidigare avsättningar, se även Not 31. Utbetalningar under året uppgick till 2 178 (1 035) miljoner kronor.

Ökad rapportering om LKAB:s samhällsomvandlingar återfinns på lkab.com. Mer om avsättningar till följd av gruvdrift finns att läsa i Not 30 sidan 108 samt not 31 sidan 109.

FLYTTADE FÖRETAG NYSATSAR

Även näringslivet påverkas av samhällsomvandlingen och under året har flytten av företag kommit igång på allvar. I Malmberget har närmare 75 procent av näringsidkarna valt att flytta sina verksamheter för att börja om på nytt i Gällivare.

LKAB erbjuder alla företag, organisationer och myndigheter ny lokal, täcker resultatbortfall och omlokiseringskostnader samt hyrestrappning i upp till fem år enligt vår ersättningsmodell. LKAB har även erbjudit rådgivning från en företagsanalytiker som hjälpt verksamheterna att hitta

utvecklingsmöjligheter. Flera av företagen har investerat i utveckling av verksamheterna och sett flytten som en chans att öka sin omsättning.

I Kiruna pågår dialogen med merparten av de cirka 200 verksamheter som berörs av samhällsomvandlingen.

Åtta skolklasser från Kiruna delade med sig av sina tankar kring framtidens stad på ett 40 meter långt byggplank i Gruvstadsparken.

Gruvstadsparkerna växer fram i Kiruna

I Kiruna har LKAB och kommunen enats om att ingen ska behöva bo granne med ett industriområde. I takt med att områden avvecklas skapas därför mjuka övergångar mellan gruva och stad i form av parkområden, så kallade gruvstadsparkar. Förändringarna berör många och målsättningen är att ha en funktionell och trivsamt stad under omvandlingen.

Gruvstadsparkerna är ett samarbetsprojekt mellan LKAB och Kiruna kommun och övergången från bostadsområde till parkområde sker successivt. Parkerna är tillgängliga för allmänheten till dess att marken till sist ingår i LKAB:s gruvindustriområde.

Utformningen av parkerna och vilka aktiviteter som erbjuds varierar men styrs delvis av områdets livslängd och önskemål från invånarna. Befintliga lekparkar, gångstråk, träd och belysning lämnas kvar för att ingå i parkmiljön.

Flytt till modernt boende. När lägenheterna på Kaserngatan i Kiruna stod klara tog paret Esko chansen att flytta till ett modernt boende. "Vi var inte tvingade att flytta redan nu men vi passade på när vi erbjöds en nyproducerad lägenhet", säger Owe Esko. Den nya lägenheten är ljus och har alla moderniteter. En annan fördel med det nya området är att det är mindre trafik. "Det är en omställning att flytta, speciellt när man är äldre, men här trivs vi", säger Owe.

HUS PÅ HJUL

Något av det mest påtagliga på LKAB:s verksamhetsorter är flytten av hus klassificerade som kulturhus. Genom att flytta hus bevaras värdefulla bostäder och minnen, och kulturvärden lever vidare i nya delar av samhällena.

I Malmberget har totalt 30 kulturbyggnader byggda mellan slutet av 1800-talet och mitten av 1900-talet fått ny adress. I Kiruna har totalt sex kulturbyggnader flyttats, bland annat tre Bläckhorn, Hjalmar Lundbohmshägrunden och Ingenjörsvillan. Varje flytt är unik och intresset från lokalbefolkningen och medier har varit stort.

I så hög utsträckning som möjligt återskapas utemiljön så som den såg ut på originalplatsen. De hus som bevaras och flyttas har valts ut av LKAB och kommunen i samråd med Länsstyrelsen.

Länsmansbostaden var den första kulturbyggnaden att flytta österut till Kirunas nya stadskärna. Ett stort antal människor följde med längs flyttvägen.

MÅNGA NYA BOSTÄDER I GÄLLIVARE

Bostadsbyggandet för samhällsomvandlingen i Malmberget ligger cirka ett år före Kiruna. I Gällivare byggs cirka 1 000 nya bostäder för att ersätta de som påverkas av gruvdriften i Malmberget. Under året inleddes bland annat markarbeten för cirka 450 bostäder på området Repisvaara. Även byggnationen av 120 villor startade med första inflyttning under året. LKAB har tecknat avtal med olika husleverantörer för sina köp och kan därmed erbjuda en mängd olika husmodeller. Inflyttning i de nya bostäderna sker kontinuerligt.

RESURSEFFEKTIVITET OCH ANSVAR FÖR VÅR PÅVERKAN

LKAB:s gruvverksamhet medför en väsentlig miljöpåverkan på omgivande landskap och samhällen, främst i form av utsläpp till luft och vatten, buller, vibrationer och markpåverkan.

LKAB är en av Sveriges största energi-användare. Att effektivisera energianvändningen är ett viktigt arbete både för att hålla nere kostnader och begränsa påverkan på miljön. Hållbarhetsmålen driver inriktningen och förbättringsarbetet där såväl energiförbrukning, utsläpp till luft och vatten samt klimatsmarta produkter finns med. Arbetet bedrivs inom fokusområdena Resurseffektiv produktion och Ansvarsfull verksamhet.

Tillståndspliktig verksamhet

Inom koncernen bedrivs tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken. De mest omfattande tillstånden avser gruvbrytning och järnmalmsförädling, samt deponering av avfallssand och sidoberg. Även täkt- och hamnverksamhet kräver tillstånd.

Vi kontrollerar regelbundet hur väl LKAB lever upp till givna tillstånd och villkor samt utför kontroller av vår miljöpåverkan. Hur väl vi lever upp till tillstånd, villkor och andra ställda krav redovisas i de årliga

miljörapporterna, som finns tillgängliga på webbplatsen lkab.com.

Våra huvudsakliga verksamheter är certifierade enligt kvalitets-, energi- och miljöledningssystemen ISO 9001, ISO 50001 och ISO 14001, och de huvudsakliga verksamheterna inom LKAB är certifierade enligt dessa, se GRI-appendix sidan 8.

Kontinuerliga mätningar

Gruvverksamhetens påverkan på omgivningen mäts kontinuerligt. Det handlar främst om vibrationer eller luftstöt vågor, buller samt markdeformationer och rörelser i bergmassan som kan kännas av i de närliggande samhällena.

Markpåverkan och deformationsgränser, hur det ska kontrolleras och följas upp, regleras genom villkor i miljötillstånden. Mätningarna sker huvudsakligen genom GPS-mätplintar spridda runt om i samhällena. Det finns cirka 372 plintar i Kiruna och cirka 218 plintar i Malmberget.

Vibrationer och luftstöt vågor mäts kontinuerligt av online-mätare på verksamhetsorterna Kiruna, Malmberget, Svappavaara och Masugnsbyn.

Buller mäts årligen vid ett flertal mät-punkter på samtliga verksamhetsorter enligt Naturvårdsverkets riktlinjer för emissionsmätning av externt industribuller.

Efterbehandling

Det är LKAB:s ansvar och skyldighet att efterbehandla områden som påverkats av gruvverksamheten genom planerad efterbehandling. LKAB:s riktlinjer för markanvändning slår fast att så kallad ekologisk efterbehandling ska eftersträvas, vilket innebär att skapa nya naturvärden på mark som använts för industriellt ändamål.

Biologisk mångfald

Vid efterbehandling är ambitionen att nettoförlust av biologisk mångfald inte ska ske. Utgångspunkt är platsens möjligheter för biologisk mångfald, antingen genom att efterlikna omgivande landskap eller tillföra nya förutsättningar. Arbetet bygger på den så kallade hänsynshierarkins fyra steg; undvika, minimera, restaurera och kompensera skada. Förhållningssättet kräver redan i planeringsskedet av verksamhetsutövandet stor kunskap om naturtyper och arter samt väl dokumenterade naturvärden, både på land och i vatten. Arbetet föregås av samråd och dialog med berörda intressenter. Ett exempel på hur LKAB arbetar med biologisk mångfald är att det under året gjorts omfattande naturvärdesinventering och insamling av mätbara attribut (både land- och vattenmiljöer) i Kiruna. Detta kommer sedan att ligga till grund för kommande arbeten kopplade till biologisk mångfald.

EFTERBEHANDLING UNDER ÅRET

LKAB har utvecklat sitt arbete med att efterbehandla verksamhetsområden med ekologisk inriktning.

Under året har det till exempel tagits fram en detaljerad efterbehandlingsplan för det gamla sandmagasinet i Vitåfors. På platsen har man utifrån den framtagna planen under året vidtagit åtgärder för att skapa mikrohabitat och önskvärda landskapsformer, genom bland annat utläggning av död ved, gallring och utrensning av ej önskvärda arter.

Vid efterbehandlingsarbete, som görs både successivt och efter avslutad verksamhet, ska hänsyn tas till såväl säkerhets-, miljömässiga, ekonomiska som estetiska aspekter. För uppgifter om avsättningar för efterbehandling se Not 30, sidan 108.

Hantering av vatten

Under året har LKAB lagt stort fokus på hur EU:s vattenramdirektiv och Sveriges miljö kvalitetsnormer ska efterlevas. Som ett led i arbetet för att uppdatera Kiruna-verksamhetens vattenbalans har uppbyggnad av datamodeller som beskriver hur LKAB:s vatten blandar sig i de naturliga vattendrag dit verksamhetens överskottsvatten avleds. Samtidigt har ett betydande utredningsarbete lagts på att kartlägga den interna vattenanvändningen för att kunna ta fram så korrekta vattenbalanser för hela systemet som möjligt.

Under 2017 startades även ett projekt avseende möjliga tekniker för rening av processvatten. Projektet syftar till att utreda vilka reningsmöjligheter som finns för LKAB:s miljöfokusämnen. Pilotförsök för utvalda tekniker kommer att påbörjas under vår/sommar 2018.

STÖRRE TILLSTÅNDSHÄNDELSE 2017

Vår verksamhet, inklusive den påverkan vi har på omgivningen, regleras av svensk och europeisk lagstiftning och av de tillstånd som gäller för respektive verksamhet. Under 2017 har följande större tillståndshändelser ägt rum:

Kiruna

- LKAB lämnade in en ansökan om möjlighet att deponera större mängder avfallsskalk i Kiruna. Avfallsskalen uppstår vid rening av processgaser från svavel vid pelletsverken och mängderna har ökat i takt med att LKAB har installerat fler reningsanläggningar.
- Under året har ett intensivt utredningsarbete pågått för att lämna in en ansökan om ett nytt tillstånd för hela verksamheten i Kiruna. LKAB avser att lämna in ansökan under första delen av 2018.

Svappavaara

- 28 december erhöll LKAB ett nytt tillstånd om utökad brytning av dolomit i Masugnsbyns dagbrott. Dolomit används som tillsatsmedel i vissa av LKAB:s pellets.
- Mark- och miljödomstolen meddelade i maj att LKAB fick ett nytt tillstånd för kapacitetshöjande åtgärder i LKAB:s sandmagasin i

Svappavaara i syfte att deponera mer anrikningssand. Höjningar av dammen kommer att pågå under barmarksperioder i omgångar några år framöver.

- LKAB har fortsatt utredningsarbetet enligt gällande dom i syfte att minimera utsläppen till vatten ifrån verksamheten i Svappavaara.

Malmberget

- 2016 lämnade LKAB in en ansökan till Mark- och miljödomstolen gällande ändrings-tillstånd för utökad sanddeponering och hantering av externt rågods från Svappavaara under åren 2017-2018. Ansökan avisades av Mark- och miljödomstolen i september 2017, ett beslut som LKAB överklagade och där Mark- och miljööverdomstolen precis innan jul meddelade att LKAB beviljats prövnings-tillstånd.
- Under 2017 har fortsatt utredningsarbete pågått för att lämna in en ansökan om permanent intag av rågods och ökad mängd sanddeponering från 2019.
- Förberedelser för att lämna in en ansökan om sidobergsdeponering i Tingvallskulle och Virigropen förbereds och beräknas lämnas in under 2018.

- En ansökan om kapacitetshöjande åtgärder i LKAB:s dammar i Vitåfors är under utarbetande och ska lämnas in under första delen av 2018.
- I september 2017 lämnade LKAB in en redovisning avseende processinterna och reningstekniska åtgärder för att reducera utsläppen av kväveoxider från pelletsverken. LKAB anser att slutliga utsläppsbegränsningar inte kan fastställas idag, men åtar sig att utreda och utveckla potentiella tekniker ytterligare.

Luleå

- I november meddelades LKAB ett nytt tillstånd för verksamheten vid Luleå Malmhamn. Tillståndet avser ingen ny verksamhet utan syftar till att dagens verksamhet ska omfattas av ett modernare tillstånd med ändamålsenliga villkor. Ett av de meddelade villkoren stod i strid med denna intention och har överklagats av LKAB.
- I tillståndet för Uddebo oljehamn föreskrevs ett utredningsvillkor för möjligheter till omhändertagande av släckvätska i samband med brand. Utredningen har inlämnats till länsstyrelsens miljöprövningsdelegation.

TILLSTÅNDSPROCESSER I FOKUS

Oförutsägbara och utdragna tillståndprocesser är en stor utmaning, inte bara för LKAB, utan för svensk gruvnäring som sådan. Branschorganisationen SveMin har under året arbetat för att uppmärksamma frågan.

Statliga utredningar har konstaterat att "Det finns allvarliga brister i effektivitet, enhetlighet, rättssäkerhet och konkurrensneutralitet i tillståndsgivning och tillsyn" (SOU 2015:43). Svensk gruvnäring ligger i framkant vad gäller miljöprestanda och innovationer, men utdragna tillståndspro-

cesser får konsekvenser då nya gruvor stoppas och äldre gruvor och smältverk samtidigt hålls igång. SveMin efterlyser bland annat tydligare reglerade tillståndprocesser samt en helhetssyn i miljöprövningen, där även samhällsekonomiska intressen och miljöpåverkan i ett bredare perspektiv vägs in.

MILJÖPÅVERKAN OCH RESURSFÖRBRUKNING

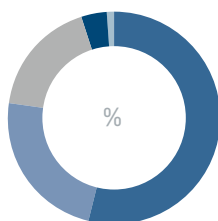
Vår påverkan regleras av gällande lagstiftning och miljötillstånd. Samtidigt har LKAB en uttalad ambition att vara ett av de ledande gruvföretagen i världen när det gäller resurseffektiv produktion och att minimera vår miljöpåverkan.

UTSLÄPP TILL LUFT

LKAB:s utsläpp till luft kommer i huvudsak från malmförädlingsverken och består främst av koldioxid, kväveoxider, stoft samt sura gaser som svaveldioxid, vätefluorid och väteklorid. LKAB har som hållbarhetsmål att minska koldioxidutsläppen med minst 12 procent per ton färdiga produkter till år 2021, jämfört med 2015. Samtidigt ska utsläppen av kväve till luft (NO_x) minska.

Ett annat hållbarhetsmål är att de totala utsläppen av stoft till luft från våra reningsanläggningar ska minska med minst 40 procent till år 2021 jämfört med 2015. Vi mäter och kontrollerar också övrig verksamhetsgenererad damning och nedfallande stoft i ett antal mätpunkter på våra produktionsorter.

KOLDIOXIDUTSLÄPP LKAB KONCERNEN¹

Per energislag	%	kton
Kol	56	428
Bränsleolja	22	171
Tillsatsmedel	17	126
Dieselolja	4	27
Övriga bränsleslag	1	8
Elektricitet	0	0
Fjärrvärme	0	1
Kol i pellets	-	-15
TOTALT	100%	746

¹ Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

UTSLÄPP FRÅN PRODUKTFRAMSTÄLLNING¹

	2017	2016
Utsläpp till luft		
Stoft (ton) ²	1 364	821
Svaveldioxid (ton)	444	372
Fluorväte (ton)	44	34
Väteklorid (ton)	88	90
Kväveoxid (ton)	4 364	4 179

¹ Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget.

² Avser totala utsläpp från pelletsverk samt DU-anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå och Narvik.

KOLDIOXIDUTSLÄPP PER TON PRODUKTER¹

	2017	2016 ²
Koldioxid (kg/ton produkter)	27,4	26,1

¹ Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

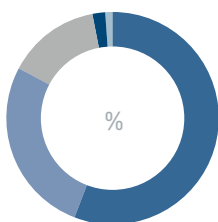
² Korrigering av energisiffror 2016 avseende el och bränsleolja, se GRI-appendix.

KOLDIOXIDUTSLÄPP LKAB MINERALS, UTANFÖR SVERIGE

	2017	2016
Koldioxid Emission (kton CO2)	14,5	13,1

ENERGIFÖRBRUKNING OCH ENERGIINTENSITET

ENERGIFÖRBRUKNING FÖR LKAB KONCERNEN¹

Per energislag	%	GWh
Elektricitet	54	2 449
Kol	29	1 285
Bränsleolja	14	620
Dieselolja	2	102
Övriga bränsleslag	1	39
Fjärrvärme	0	10
Spillvärme	-	-43
TOTALT	100%	4 462

¹ Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

LKAB är en av Sveriges största energiförbrukare och står för en stor andel av landets totala elförbrukning. Då energi utgör en väsentlig del av våra totala kostnader, har vi en långsiktig strategi för hantering av både energianskaffning och energieffektivisering.

LKAB har som hållbarhetsmål att minska energiintensiteten med minst 17 procent per ton färdig produkt till år 2021, jämfört med 2015.

ENERGIINTENSITET PER TON PRODUKTER¹

	2017	2016 ²
Energiintensitet (kWh/ton produkter)	164	159,5

¹ Avser anläggningar i Kiruna, Svappavaara, Malmberget, Luleå, Narvik och elektricitet till malmtåg.

² Korrigering av energisiffror 2016 avseende el och bränsleolja, se GRI-appendix.

ENERGIFÖRBRUKNING LKAB MINERALS, UTANFÖR SVERIGE

	2017	2016
Energiförbrukning (GWh)	38,6	39,0

RESURSFÖRBRUKNING, AVFALL OCH DEPONI

Huvuddelen av verksamhetsavfallet utgörs av bergarter som inte är malm, så kallat sidoberg, och deponeras huvudsakligen på upplag. LKAB hanterar också mindre volymer av avfallskalk/reningsavfall, skrot, verksamhetsavfall och farligt avfall. Krossat sidoberg samt avfallskalk återanvänds i egen betongproduktion för ökat resursutnyttjande och minskning av deponi och avfall. Identifierade risker vid avfallshantering är, förutom specifika och reglerade risker avseende farligt avfall som exempelvis avfallskalk, kopplade till rasrisk vid deponering.

UTSLÄPP TILL VATTEN

Malmförädling kräver stora mängder vatten även om 75 procent återanvänds i processen. Överskottsvattnet återförs till älvar och sjöar, varav flera är biflöden till eller ingår i Natura 2000-områden. Egenkontroll av biologiska och kemiska mätningar görs på återfört vatten. Övrigt vatten från produktionen leds till de kommunala avloppsnäten för efterbehandling. LKAB har som hållbarhetsmål att minska utsläpp av kväve till vatten med minst 20 procent per ton färdig produkt till år 2021, jämfört med 2015.

BRUTNA MÄNGDER, INSATSVAROR OCH RESTPRODUKTER

	2017	2016
Brutna mängder		
Råmalm, magnetit och hematit (Mt)	47,9	49,4
Huntit (kt) ¹	19	16
Dolomit (kt)	198	89
Insatsvaror		
Sprängmedel (kt)	20,6	21,7
Tillverkad betong (10³m³)	227	264
Tillsatsmedel (kt)	900	846
Restprodukter		
Sidoberg (Mt)	25,4	25,4
Anrikningssand (Mt)	5,3	5,6
Avfallskalk (Mt)	0,1	0,069
Övrig Deponi Minerals (kton)	7,0	6,0

¹ Preliminär uppgift för år 2017, fastställt i april 2018.

UTSLÄPP TILL VATTEN¹

	2017	2016
Kväve (ton)	593	584
Fosfor (kg)	631	715
Utsläpp av spårmetaller		
Krom (kg)	1,6	2,6
Kadmium (kg)	0,8	0,8
Koppar (kg)	44	48
Nickel (kg)	96	101
Bly (kg)	0,4	0,3
Zink (kg)	58	110
Arsenik (kg)	15	17
TOTALT Spårmetaller (kg)	216	279

¹ Mängderna är baserade på bräddat vatten från magasin i Kiruna, Svappavaara och Malmberget. Under 2017 har vattenbalansen för Kiruna uppdaterats vilket inneburit en korrigering av bräddat vatten och därmed totala utsläpp. Även 2016 och 2015 har korrigerats retroaktivt.

RISK OCH RISKHANTERING

→ All affärsverksamhet är förenat med risker. Inom LKAB identifieras och värderas bolagets risker inför beslut om hur riskerna ska hanteras. Målet är att skapa hög medvetenhet runt verksamhetens risker för koncernen som helhet.

STRATEGISKA RISKER

LKAB är exponerad för ett antal olika risker som är svåra att påverka. För att hantera strategiska risker arbetar LKAB bland annat med omvärldsbevakning och scenarioanalyser samt långsiktiga kundrelationer och flexibilitet i kund- och produktportföljen.

TILLGÅNG TILL MARK

RISK

LKAB:s påverkan på samhällena i Malmfälten innebär att LKAB behöver få tillgång till mark som påverkas av gruvdriften. Risken för fördröjning eller väsentligt högre kostnader i processen att ge LKAB rådighet över den mark som behövs för fortsatt gruvdrift kan medföra att LKAB delvis måste dra ner på produktionstakten eller helt stoppa produktionen, vilket skulle få stor påverkan på LKAB:s resultat och kassaflöde.

RISKHANTERING

Planering av gruvbrytningen Genom att löpande anpassa gruvbrytningsplanerna till marktillståndsfrågorna säkerställer LKAB att gällande tillståndsnivåer inte överskrids av verksamheten.

Tidsfördröjningar i samhällsomvandlingsprocessen Genom god framförhållning i tidplanerna för förvärvsprocesser och ansökningar om planbesked till kommunerna verkar LKAB för att detaljplaner för industriändamål erhållas med fem till tio års framförhållning.

Kostnadsfördyringar i samhällsomvandlingsprocessen Balansen mellan att i rätt tid utveckla och utveckla nya områden är viktig för att LKAB:s ersättningsregler skall fungera som planerat. Ersättningsregler har tagits fram för att sakägare skall kunna gå skadeslösa samtidigt som LKAB skall undvika att betala för stor ersättning.

RISKER AVSEENDE MILJÖTILLSTÅND

RISK

LKAB bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt minerallagen och miljöbalken i de svenska enheterna. Brott mot tillämpliga miljölagar kan leda till straffrättsliga påföljder och tvångsåtgärder. Det kan även påverka gällande tillstånd.

Efterlevnad av miljökrav är av stor betydelse i LKAB:s verksamhet. Utan miljötillstånd kan den nuvarande verksamheten inte bedrivas. De mest omfattande miljötillstånden avser storskalig gruvbrytning och anläggningar för förädling av järnmalmsprodukter. Där ingår främst tillstånd för sandmagasin, sidobergsdeponering samt krossning, sovring och pelletsproduktion.

RISKHANTERING

LKAB:s organisation är anpassad för att tillståndsfrågor ska kunna hanteras med den framförhållning som är nödvändig för att säkerställa en effektiv verksamhet. Långsiktig planering samt en god dialog med tillståndsmyndigheter och andra berörda parter utgör hörnstenarna för att hantera miljötillståndsfrågor på LKAB.

STRUKTURELL MARKNADSRISK

RISK

Kraftiga förändringar i utbud och efterfrågan på järnmalm och/eller tekniskprång hos LKAB:s kunder kan förändra fundamentet i branschen och få långsiktigt negativ påverkan på järnmalmpriset.

Risken för "Game Changers" inom stålbranschen kan få stor påverkan på LKAB:s produkter.

RISKHANTERING

LKAB jobbar kontinuerligt med att vässa konkurrenskraften genom effektiviseringar, kostnadsänkningar och volymökningar av efterfrågade produkter.

LKAB arbetar även aktivt med att följa kundernas teknikutveckling för att säkerställa att de produkter LKAB producerar överensstämmer med kundernas framtida behov. Ett exempel är samarbetsprojektet Hybrit med SSAB och Vattenfall där syftet är att utveckla en koldioxidfri järn- och stålframställningsprocess.

ENERGI

RISK

LKAB använder kol som huvudbränsle vid pelletsproduktionen i Grate-Kilnverken. I nuläge har LKAB två godkända typer av kol som kan användas i pelletsverken, en snäv kolspecifikation utesluter de flesta leverantörer på marknaden vilket innebär att utbudet av det kol LKAB kan använda är starkt begränsat. Politiska styrmedel och konjunktursvängningar kan medföra bristande lönsamhet för befintliga leverantörer vilket innebär en risk för vår framtida kolförsörjning.

Planerade styrmedel gällande reduktionsplikt för transporter innebär att biodrivmedel i ökande halt kommer att behöva inblandas i nuvarande bränsle för transporter. Bristande tillgång av biodrivmedel för LKAB:s tillämpning och behov kan medföra att bolaget ej kan uppfylla lagstadgad kvot.

RISKHANTERING

Fullskaleförsök i verksamheten med alternativa kol och andra alternativa bränslen i syfte att bredda specifikationen på det bränsle som kan användas medför att fler leverantörer av kol men även alternativa bränslen möjliggörs.

LKAB för en dialog genom Svemin gällande styrmedlets utformning samt bevakar marknaden för presumtiva drivmedel som kan användas i vår tillämpning.

KUNDBEROENDE

RISK

Den globala järnmalms- och stålmarknaderna kännetecknas av ett fåtal aktörer. Koncentrationen ger varje enskild aktör ökad betydelse och ett stort ömsesidigt beroende mellan leverantör och kund.

Kraftiga konjunktursvängningar som kan medföra problem för LKAB:s järnmalmskunder ökar risken för minskade försäljningsvolymerna för LKAB.

RISKHANTERING

För att säkerställa långsiktig lönsamhet och konkurrenskraft strävar LKAB efter att oberoende av konjunktursvängningar alltid kunna sälja hela sin produktion. Detta uppnås genom nära relationer med kunder som är långsiktigt konkurrenskraftiga och som har långa avtal med sina slutkunder.

Genom att säkerställa flexibilitet i produktportfölj, kundportfölj samt produktions- och logistiksystem skapar LKAB en bättre beredskap för att klara plötsliga konjunktursvängningar. LKAB strävar efter att alltid erbjuda en hög och jämn kvalitet på sina produkter samt hög leveranssäkerhet för att på så sätt skapa en konkurrensfördel vid nedgångar på marknaden. Därutöver bedriver LKAB tekniska kundsamarbeten som skapar mervärde och stärker banden till kunderna.

Division Specialprodukter har en mer diversifierad kundbas och produktportfölj som till viss del dämpar konjunktursvängningar, då olika geografiska områden, segment och mineraler har olika konjunkturcykler.

POLITISK RISK

RISK

De länder där LKAB:s kunder verkar har varierande grad av politisk och kommersiell stabilitet.

Affärsrisker kan uppstå till följd av politiska beslut, social oro, negativ påverkan på de mänskliga rättigheterna, krig eller förändringar i den lagstiftning och de regelverk som finns inom landet och inom branschen.

RISKHANTERING

Om LKAB:s kunder påverkas av dessa faktorer skulle detta kunna få negativ inverkan på framtida efterfrågan på LKAB:s produkter. LKAB bedriver av denna anledning en aktiv omvärldsbevakning för att analysera och hantera politisk risk. LKAB samarbetar även med både nationella och internationella branschorganisationer för att analysera och förhålla sig till dessa risker.

Befintliga och potentiella kunder analyseras utifrån politisk-, geografisk- och kommersiell riskspridning.

RISK FÖR OTILLRÄCKLIG MINERALRESERV**RISK**

Gruvdrift bygger på att mineraltillgångar kan omvandlas till mineralreserv, för att brytning och förädling skall kunna ske. För att långsiktigt trygga LKAB:s tillgång på järnmalm krävs fortsatt brytning i befintliga gruvor och/eller investering i nya fyndigheter.

För att erhålla erforderlig information om framtida geologiska förutsättningar för brytning i befintliga och eventuellt nya gruvor krävs framförhållning om cirka 10–15 år, från prospektering till dess produktionsbrytning kan ske, inklusive de tillstånd som erfordras.

RISKHANTERING

Säkerställande av erforderlig mineraltillgång sker inom LKAB genom ett centraliserat prospekteringsprogram som i nuläget fokuserar på gruvnära undersökningar. Divisionerna fokuserar på de undersökningar som krävs för att omvandla mineraltillgång till mineralreserv.

Det pågår ett arbete med att standardisera processen från prospektering till gruvplanering utifrån den internationella standard som branschorganisationen Svemin anvisar. Parallellt med detta pågår utformning av en långsiktig prospekterings- och undersökningsplan.

RISK FÖR DATAINTRÅNG (CYBER HOT)**RISK**

Digitaliseringen innebär att en allt större andel av alla aktiviteter i koncernen och dess kontakter med huvudintressenter i olika grad är beroende av nätverk och informationssystem och därmed av informations- och cybersäkerhet.

Hot- och riskskalan inom det informationsteknologiska området spänner från mindre omfattande risker för den enskilde individen till väl planerade och med precision riktade angrepp mot vitala delar av företagets funktionalitet.

Brottslighet med IT-inslag har ökat kraftigt generellt och LKAB är inte undantagen.

RISKHANTERING

Informations- och cybersäkerhetsarbete är nödvändigt för att LKAB ska kunna fungera och utvecklas i linje med de mål som finns i verksamheten.

Nuvarande systematiska arbete med informationssäkerhet omfattar bl.a. kontinuerliga risk- och sårbarhetsanalyser, penetrationstester, uppföljning samt följsam omvärldsbevakning av området. En större insats görs för närvarande kopplat till den nya personuppgiftslagstiftningen, GDPR.

Ett systematiskt informationssäkerhetsarbete är nödvändigt för att koncernen ska kunna upprätthålla en väl avvägd nivå av informations- och cybersäkerhet – allt inom LKAB kan inte skyddas mot alla typer av hot och risker.

Den tekniska säkerheten behöver fortsatt stärkas samtidigt som hänsyn tas till att det i många fall är den mänskliga faktorn som ligger bakom incidenter eller utnyttjas vid angrepp. Det är därför viktigt att även öka medvetenheten såväl som förmågan hos alla användare av IT-system.

OPERATIVA RISKER

LKAB är genom sin verksamhet exponerad mot ett antal operativa risker bland annat avseende produktionsanläggningar, miljöpåverkan och personal. Nedan beskrivs de mest väsentliga operativa riskerna.

RISK FÖR OLYCKSFALL OCH OHÄLSA**RISK**

LKAB:s medarbetare och entreprenörer exponeras periodvis för riskfyllda situationer som kan innebära risk för olycksfall och/eller ohälsa.

RISKHANTERING

LKAB arbetar med förebyggande åtgärder och har väl etablerade rutiner för hälsa och säkerhet. Ett aktivt arbete pågår inom alla verksamheter inom programmet "Säkerheten Först" för att förebygga att människor kommer till skada. Programmet har sedan det initierades 2006 utvecklats successivt. Under 2017 låg fokus på att stärka säkerhetskulturen inom organisationen ytterligare genom ökat fokus på hälsa- och säkerhet som en viktig del av den nya ledningsfilosofin. Under året genomfördes även ett ledarskaps- och medarbetarutvecklingsprogram för att inkludera alla i arbetsmiljöarbetet.

RISK FÖR DAMMHAVERI**RISK**

En risk för LKAB, liksom för gruvindustrin generellt sett, är risken för att ett dammhaveri skall inträffa. Detta skulle medföra stora negativa ekonomiska, men även samhällsmässiga och miljöpåverkande konsekvenser.

RISKHANTERING

LKAB bedriver ett proaktivt och systematiskt arbete avseende dammsäkerhet enligt branschens säkerhetsdirektiv, GruvRIDAS.

Decentraliseringen av beslutsfattandet inom koncernen tydliggör ansvarsfördelningen för dammsäkerhet ytterligare. Samtidigt bibehåller LKAB en gemensam övergripande planering och samordning av dammsäkerhetsfrågor.

För skador på tredje man orsakade av ett dammhaveri gäller i Sverige ett strikt och obegränsat ansvar. LKAB innehar en så kallad dammansvarsförsäkring.

RISK FÖR OTILLRÄCKLIG KOMPETENSFÖRSÖRJNING**RISK**

Att kunna behålla och attrahera medarbetare är en mycket viktig förutsättning för LKAB:s långsiktiga konkurrenskraft.

Det är även viktigt att identifiera vilka nyckelkompetenserna inom bolaget är och kommer att vara i en tid av hög förändringstakt vad gäller teknik och automatik.

RISKHANTERING

Ungdomar på arbetsmarknaden är villiga att flytta, men främst till orter som anses attraktiva. LKAB är därför starkt engagerad i utvecklingen av orterna i Malmfälten i syfte att de ska förbli attraktiva, livskraftiga samhällen.

LKAB bidrar även med en mängd stöd till utbildning på verksamhetsorterna och genomför olika typer av aktiviteter på samtliga nivåer; grundskola, gymnasium samt Högskola och Universitet. Härigenom stärks möjligheterna att kunna rekrytera nödvändig kompetens i framtiden.

RISK FÖR MILJÖPÅVERKAN GENOM UTSLÄPP**RISK**

Överskridanden av tillståndsnivåer för utsläpp till luft och vatten eller uppkomst av buller och avfall kan leda till produktionsbegränsningar och om nödvändiga åtgärder inte vidtas även till produktionsstopp.

Överskridanden av tillståndsnivåer kan även påverka förtroendet för LKAB negativt, och därmed även möjligheterna att fortsätta driva verksamheten.

RISKHANTERING

Under 2000-talet har LKAB investerat cirka 2,5 Mdkr i nya reningsanläggningar på verksamhetsorterna.

Utsläppsnivåer mäts systematiskt för att säkerställa att påverkan på miljön ligger inom tillståndsgivna nivåer. Även forskning och utveckling utförs för att möta framtida lagar och krav.

RISK FÖR OTILLRÄCKLIG TILLDELNING AV UTSLÄPPSRÄTTER**RISK**

LKAB:s verksamhet omfattas av utsläppshandelssystemet EU-ETS och LKAB har fri tilldelning av utsläppsrätter inom innevarande handelsperiod, det vill säga fram till 2020. Prognosen är att LKAB kommer att behöva komplettera med utsläppsrätter under 2018-2020. Den fria tilldelningen gäller fram till nästa handelsperiod som inleds år 2021.

Skulle LKAB förlora den fria tilldelningen innebär det en konkurrensnackdel gentemot konkurrenterna som finns utanför EU:s utsläppshandelssystem.

RISKHANTERING

LKAB för en dialog med beslutsfattare inom både Sverige och EU kring den framtida modellen för utsläppsrätter. För att klara EU:s och Sveriges långsiktiga klimatmål med nödvändiga investeringar i fortsatt reducerat CO₂-utsläpp behövs en fortsatt fri tilldelning av utsläppsrätter.

RISK FÖR LÅG INNOVATIONSTAKT**RISK**

LKAB:s största konkurrenter bryter sin malm i dagbrott, och har därmed avsevärt lägre produktionskostnader. Detta gör att LKAB behöver ligga i framkant vad gäller innovativa lösningar för att hitta kostnadsmässigt och kvalitativt konkurrenskraftiga lösningar i produktionen.

RISKHANTERING

LKAB:s konkurrenskraft är starkt kopplad till att kontinuerliga förbättringar genomförs för ökad effektivitet och kvalitet inom alla verksamheter och ökade leveransvolymerna.

RISK FÖR OPLANERADE PRODUKTIONSSTOPP**RISK**

LKAB:s produktion består till stora delar av kontinuerliga processer där oplanerade stopp snabbt får stor påverkan på LKAB:s leveranser.

Oplanerade stopp kan även påverka produktkvalitet samt utsläpp till luft och vatten.

RISKHANTERING

En säker och störningsfri produktion är målet för LKAB och vägen dit bygger på storskalighet samt kontinuerliga effektiviseringar. Revisioner av anläggningarnas skyddsnivåer i förhållande till LKAB:s krav sker årligen, men även avbrottsstudier för att bedöma risken för oplanerade stopp i produktionen. Utifrån resultatet tas aktiva beslut om hur risken ska hanteras. Historiskt sett har avbrott på grund av brand medfört de största ekonomiska förlusterna och därför prioriteras förebyggande arbete inom brandskydd högt. Som skydd för oförutsedda händelser försäkras koncernens anläggningar. De enskilt största försäkringsbara riskerna avser egendom och avbrott.

För att minska risken för stora gruvinducerade seismiska händelser finns bland annat regler för skjutning av produktions- och tillredningssalvor. För att minska risken för bergutfall på grund av gruvinducerad seismicitet används bergförstärknings-system som har hög energiupptagande förmåga och därför kan förhindra bergutfall.

LEVERANTÖRSRISK**RISK**

Brister i leverantörskedjan kan få negativ påverkan på LKAB:s verksamhet, anseende och finansiella resultat.

RISKHANTERING

Risikanalyser genomförs löpande, både vad gäller befintliga och potentiella leverantörer. LKAB har utvecklat ett eget verktyg för riskgradering där huvudpelarna består av risk kopplat till affärsetik, miljö samt mänskliga rättigheter. Riskerna värderas i förhållande till LKAB:s uppförandekod. Utifrån riskgraderingen utför LKAB hållbarhetsrevisioner hos ett antal identifierade högriskleverantörer varje år.

Även sårbarhetsanalyser inom leverantörskedjan genomförs kontinuerligt för att säkerställa att kritiska leveranser till LKAB kan fortsätta vid ett avbrott, vilket sker med hjälp av alternativa försörjningskanaler.

FINANSIELLA RISKER

Nedan beskrivs översiktligt koncernens finansiella risker. LKAB:s finansiella risker är främst kopplade till fluktuationer i det globala järnmalmpriset samt valutakursen USD/SEK. Sammantaget kan dessa faktorer få en stor negativ inverkan på företagets resultaträkning, balansräkning och kassaflöde.

PRISRISK JÄRNMALMSPRODUKTER**RISK**

Prissvängningar på den globala järnmalmemarknaden ger kraftiga förändringar i LKAB:s resultat och kassaflöde.

Priset på LKAB:s järnmalmsprodukter är främst påverkat av det globala underliggande priset på järnmalm (IODEX 62%Fe CFR North China) och de kvalitetspremier samt pelletspremier som tillkommer ovanpå det. Priset på järnmalm åsätts dagligen medan premier är en kombination mellan dagliga premier och årliga förhandlingar mellan LKAB och kunder.

RISKHANTERING

I koncernens finanspolicy är grundregeln att LKAB normalt inte säkrar prisrisk i koncernens prognosticerade järnmalmförsäljning. Vissa undantag finns, bl.a. kan prissäkring ske för säkert konstaterade enskilda kommersiella flöden vid bindande kontrakt.

VALUTARISK**RISK**

LKAB är exponerad för olika typer av valutarisker. Den främsta exponeringen härrör från försäljning av järnmalm där marknadsprissättningen sker i USD. Denna valutarisik benämns transaktionsexponering.

Valutarisker finns också i omräkningen av utländska dotterbolags tillgångar och skulder till moderbolagets funktionella valuta, så kallad omräkningsexponering.

RISKHANTERING

I koncernens finanspolicy är grundregeln att LKAB normalt inte valutasäkrar koncernens prognosticerade framtida kassaflöden. Däremot säkras utestående kundfordringar.

LKAB säkrar normalt sett inte sin omräkningsexponering.

De utländska dotterbolagen inom koncernen verkar främst i sina lokala valutor och såväl investeringar som finansieringar görs huvudsakligen i den lokala valutan i syfte att reducera omräkningsexponeringen.

RÄNTERISK

RISK

Med ränterisk menas hur avkastningen på en räntebärande tillgång eller räntekostnaden på en räntebärande skuld påverkas av en förändring av räntan. Storleken på ränterisken påverkas av räntornas utveckling och av tillgångens räntekänslighet. LKAB är främst exponerat för ränterisker vad gäller placeringar och likvida medel.

RISKHANTERING

LKAB:s placeringar och likvida medel fördelas på tre portföljer:

- Likviditetsportfölj
- Samhällsomvandlingsportfölj
- Pensions- och efterbehandlingsportfölj

I finanspolicyn regleras vad den genomsnittliga durationen maximalt får uppgå till i respektive tillgångsportfölj. Ramarna sätts i relation till respektive portföljs åtagande eller syfte samt i relation till ett urval av riskmått och restriktioner.

FINANSIERINGSRISK

RISK

Med finansieringsrisk avses risken att LKAB-koncernen inte kan möta sina åtaganden på grund av brist på likviditet eller oförmåga att ta upp externa lån för löpande verksamhet.

RISKHANTERING

I koncernens Finanspolicy definieras koncernens finansieringsbehov, i form av operativt kapital, behov föränlett av fluktuationer i kassaflödet samt planerade utbetalningar för utbetalningar för åtaganden inom samhällsomvandling, pensioner och efterbehandling. Finansieringen som ska vara långfristig skall minst täcka finansieringsbehovet.

KREDITRISK

RISK

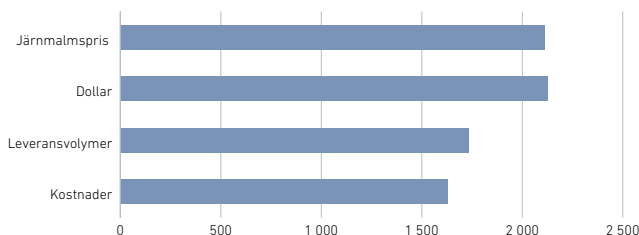
LKAB:s kreditrisker är främst förknippade med kundfordringar, derivat och kortfristiga placeringar.

RISKHANTERING

Koncernens Finanspolicy innehåller ett regelverk för kreditbedömning av nya och existerande kunder ur ett kreditrisk perspektiv samt regelverk för övriga kreditrisker.

KÄNSLIGHETSANALYS

Känslighetsanalysen nedan sammanfattar resultatkänsligheten i LKAB vid en hypotetisk förändring av volymer, priser och valutor. Störst påverkan på resultatet ger ändrad valutakurs SEK/USD, marknadspriser och leveransvolymer. I analysen avser leverans- och prisanalysen moderbolaget och resterande faktorer hela koncernen.

KÄNSLIGHETSANALYS

Koncernen	Förändring	Exponering 2017	Effekt på rörelseresultatet 2017 (Mkr)	Exponering 2016	Effekt på rörelseresultatet 2016 (Mkr)
Järnmalspris ¹	10 procent	21 250	2 113	14 715	1 463
Dollarkurs ¹	10 procent	2 497	2 125	1 738	1 472
Leveransvolymer	10 procent	27,6	1 732	27,0	1 098
Kostnader ²	10 procent	16 295	1 630	14 722	1 472

¹ Effekter av säkringar är ej beaktat

² Exkl avsättningar för samhällsomvandling och nedskrivning av anläggningstillgångar

STYRNING OCH KONTROLL

BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT

Sverige har stora naturtillgångar och en innovationskraft som är globalt erkänd. LKAB och svensk gruvnäring har, tillsammans med bland annat skogsindustrin och vattenkraften, både möjlighet och ambition att påverka utvecklingen av framtidens hållbara basindustri.

Vår gemensamt största utmaning är klimatfrågan. Under mitt första år som ledamot i och ordförande för LKAB:s styrelse har också klimatfrågan varit ett fokusområde. LKAB har en unik möjlighet att påverka utvecklingen i flera led. Ett av LKAB:s viktigaste långsiktiga mål är att uppnå en gruvproduktion fri från koldioxidutsläpp. Redan idag är bolagets klimateffektiva järnmalmsprodukter eftertraktade av stålproducenter eftersom de utgör en mer hållbar insatsråvara i ståltillverkningen. Men vi tror att det går att göra mer. Under året bildades ett Joint Venture-bolag tillsammans med SSAB och Vattenfall för att driva initiativet HYBRIT framåt, med målet att utveckla en ståltillverkning som inte släpper ut koldioxid utan vatten. En fossilfri produktionskedja hela vägen från gruva till färdigt stål skulle bidra till att kraftigt begränsa industrins klimatpåverkan.

Hållbarhetsarbete i framkant

Som en av landets största energikonsumenter är det självklart att LKAB ska ligga i framkant vad gäller minskad klimatpåverkan och energieffektiviseringar. LKAB:s möjlighet att vara ett föredöme inom hållbarhetsrelaterade frågor är något vi inom styrelsen vill ta tillvara på. Det gäller även säkerhetsarbetet, en fråga där vi måste göra mer för att få ner olycksfallsfrekvensen. Arbetet med att stärka säkerhetskulturen är en viktig del av de satsningar som görs på ledarskap och medarbetarskap och styrelsen följer upp arbetet löpande.

Strategiarbete på kort och lång sikt

Vi i styrelsen följer även implementeringen av den strategi som beslutades om under 2017. Strategin syftar till att öka volymer och kostnadseffektiviteten, och att samtidigt tillvarata redan genomförda investeringar. Det finns fortsatt ett behov av att fokusera på produktionsstabilitet och säkerhet men vi ser tydligt att arbetet gett resultat. LKAB är idag i en position där bolaget har förutsättningar att lägga fokus på en mer långsiktig strategi. Arbetet med att planera för hur LKAB ska formeras efter 2030, då nuvarande huvudnivåer beräknas vara slutbrutna, har inletts under året och här är styrelsen i högsta grad involverad.

Samverkan för hållbar gruvdrift i Malmfälten

Samhällsomvandlingarna är en avgörande fråga för LKAB såväl på lång som på kort sikt. LKAB och samhällena i Malmberget och Kiruna har ett starkt gemensamt intresse i att säkerställa fortsatt gruvbrytning i Malmfälten. Det förutsätter att samhällsomvandlingarna kan genomföras i tid och på ett sätt så att som inte äventyrar produktionen eller LKAB:s konkurrenskraft. Vilket i sin tur förutsätter samverkan med många olika intressenter.

Med lönsamhet, respekt för alla våra intressenter och ansvar för vår omgivning är det styrelsens ambition att LKAB ska fortsätta att bidra till en positiv samhällsutveckling – lokalt och globalt.

Göran Persson
Styrelseordförande

STRUKTUR FÖR BOLAGSSTYRNING

LKAB:s aktieägare, svenska staten, är den som ytterst fattar beslut om bolagets styrning. På årsstämman utser aktieägaren styrelse, styrelsens ordförande och väljer revisor. Styrelsen ansvarar inför ägaren för bolagets organisation och förvaltning av bolagets angelägenheter. Bilden nedan sammanfattar hur styrning och kontroll är organiserad i LKAB. Bolagsorganen beskrivs närmare på sidorna 58–63 i bolagsstyrningsrapporten.

1 ÅRSSTÄMMA

Årsstämman är LKAB:s högsta beslutande organ och det forum där aktieägaren formellt utövar sitt inflytande. Årsstämman beslutar bland annat om fastställande av resultat- och balansräkning, ansvarsfrihet för styrelsen, val av styrelse och revisor, ersättning till styrelseledamöter och revisor samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Riksdagsledamöter har rätt att närvara vid LKAB:s årsstämmor. Årsstämman är även öppen för allmänheten.

2 STYRELSENOMINERING

LKAB har ingen valberedning. Beredning av beslut om nominering av styrelseledamöter sker istället genom en styrelsenomineringsprocess i enlighet med statens ägarpolicy. Arbetet koordineras av Näringsdepartementet.

Se avvikelser från Kodregler på sidan 59.

3 REVISOR

Revisorn är ansvarig inför aktieägaren på årsstämman och lämnar en revisionsberättelse över årsredovisningen och styrelsens förvaltning.

Revisorerna rapporterar muntligen och skriftligen löpande till revisionsutskottet om hur revisionen har bedrivits och revisorns bedömning av ordningen och kontrollen i bolaget. En sammanfattande redogörelse för årets revision lämnas också till styrelsen i sin helhet.

4 STYRELSE

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltar bolagets angelägenheter för ägarens räkning. Styrelsen ska fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och se till att bolaget är organiserat så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Styrelsen utser även verkställande direktör.

5 ERSÄTTNINGSGRANSNINGSUTSKOTT

Utskottet bereder beslut om verkställande direktörens anställningsvillkor och stödjer verkställande direktörens arbete med lönesättning av ledande befattningshavare. Utskottet arbetar även med successionsplanering.

6 FINANSUTSKOTT

Utskottet förbereder och följer efterlevnaden av bolagets finanspolicy, vilket bland annat innefattar bolagets likviditetsförvaltning, upplåning och säkringar av valuta (USD), elpris och järnmalmspris.

7 REVISIONSUTSKOTT

Utskottet övervakar den finansiella rapporteringen genom att granska alla kritiska redovisningsfrågor och andra förhållanden som kan påverka den finansiella rapporteringens kvalitativa innehåll.

8 VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Verkställande direktör utses av styrelsen. För verkställande direktören gäller, förutom instruktioner från styrelsen, aktiebolagslagen och en rad andra lagar och regler om bolagets bokföring, medelsförvaltning och kontroll över verksamheten.

STYRANDE POLICYER, RIKTLINJER OCH REGELVERK

ÄGARKRAV – AFFÄRSIDÉ, VISION, STRATEGI – LKAB:S VÄRDERINGAR "ENA"

Bolagsstyrningen inom LKAB utgår från svensk lagstiftning, svensk kod för bolagsstyrning (Koden), statens ägar-policy och interna styrdokument.

I statens ägarpolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande, vilken fastställs årligen, redogör regeringen för sina uppdrag och mål, tillämpliga

ramverk och sin inställning i viktiga principfrågor avseende bolagsstyrningen av statligt ägda bolag, se vidare www.regeringen.se.

UPPFÖRANDEKODEN

Utgör grunden för hur var och en inom koncernen ska agera gentemot interna och externa intressenter. LKAB:s verksamhet ska präglas av hög affärsetik och integritet.

Kvalitetspolicy

LKAB ska överträffa kundernas nuvarande och framtida förväntningar genom att engagera alla i ständiga förbättringar. Vi ska sträva mot noll fel i allt vi gör och varje anställd är ansvarig för kvaliteten i sitt arbete.

Arbetsmiljöpolicy

Arbetsplatserna på LKAB ska vara trygga, säkra och utvecklande. Alla medarbetare har och tar ansvar för sin egen och andras säkerhet.

Miljö- och energipolicy

LKAB har ett ansvar att ständigt förbättra energiprestandan samt förebygga och minimera miljöpåverkan. Målet är en långsiktigt hållbar verksamhet.

Personalpolicy

Medarbetare och ledning ska bidra till att verksamheten utvecklas genom att uppmuntra initiativtagande, engagemang och goda arbetsinsatser. Vi ställer tydliga krav, ger konstruktiv återkoppling och kontinuerlig kompetensutveckling.

Finanspolicy

Koncernens samlade finansiella risker ska identifieras, rapporteras och hanteras i enlighet med styrelsens och bolagsledningens instruktioner.

Kommunikationspolicy

LKAB ska ge omvärlden, medarbetare och andra intressenter en rättvisande bild av företaget och dess verksamheter.

Policy för mänskliga rättigheter

LKAB ska på ett effektivt sätt identifiera, respektera och hantera risker förknippade med direkta och indirekta brott mot mänskliga rättigheter.

Insiderpolicy

LKAB ska hantera insiderinformation på ett korrekt sätt och säkerställa att insiderhandel inte förekommer.

LKAB:s värderingar och policyer finns närmare beskrivna på webbplatsen lkab.com.

AVVIKELSER FRÅN KODEN

I enlighet med statens ägarpolicy tillämpar LKAB Svensk kod för bolagsstyrning (Koden). På följande punkter avviker LKAB:s styrning beträffande räkenskapsåret 2017 från de regler som finns i Koden.

Kodregel	Avvikelse och förklaring/kommentar
PUNKT 1.1 <i>Publicering av information om aktieägares initiativrätt.</i>	Syftet med regeln är att ge olika aktieägare möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämman och få ett ärende upptaget i kallelsen till årsstämman. I statligt helägda bolag saknas skäl att tillämpa regeln och publicering av information om aktieägares initiativrätt sker därför inte.
PUNKT 2 <i>Bolaget ska ha en valberedning som representerar bolagets aktieägare.</i>	På grund av ägarstrukturen saknar LKAB en valberedning. Styrelsenomineringsprocessen genomförs enligt de principer som beskrivs i statens ägarpolicy och koordineras av Näringsdepartementet. Förslag till val av revisor och revisorsarvode lämnas av styrelsen och tas fram av bolaget med tillämpning av EU:s revisorsförordning. Referenserna till valberedningen i punkt 1.2, 1.3, 4.6, 8.1 och 10.2 i Koden är därmed inte heller tillämpliga.
PUNKT 10.2 <i>Bolagsstyrningsrapporten ska innehålla uppgifter om styrelseledamöter är oberoende i förhållande till större aktieägare.</i>	Bestämmelsen syftar i huvudsak till att skydda minoritetsägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas skäl att tillämpa regeln.

AKTIEÄGARE OCH ÅRSSTÄMMA

AKTIEÄGARE

LKAB är helägt av svenska staten, företrädd av regeringen via Näringsdepartementet.

Staten utövar sitt ägande genom en årligen fastställd ägarpolicy, nomineringar till styrelsen samt offentliggjorda riktlinjer för rapportering. Statens behov av insyn tillgodoses med direkt ägarrepresentation i styrelsen. Rapporter till ägaren är viktiga styrinstrument för löpande uppföljning och utvärdering av bolagen. Statligt ägda företag ska vara minst lika väl genomlysta som företag noterade på börsen.

Styrelsen samordnar, genom ordföranden, sin syn på frågor av avgörande betydelse med företrädare för ägaren. Till sådana frågor hör främst större strategiska förändringar i företagets verksamhet och större förvärv, fusioner eller avyttringar, men även beslut som innebär att företagets riskprofil eller balansräkning förändras på ett avsevärt sätt.

ÅRSSTÄMMA 2017

LKAB:s årsstämma ägde rum den 27 april 2017 på Vetenskapens Hus i Luleå. Den var öppen för allmänheten, som gavs möjlighet att ställa frågor till styrelse och bolagsledning. Vid årsstämman närvarade cirka 75 personer. Ägaren företrädde av Anna Magnusson, Näringsdepartementet. Ordförande vid stämman var styrelsens ordförande Sten Jakobsson. Stämman fattade beslut om bland annat följande:

- Ingen utdelning för räkenskapsåret 2016.
- Nya ekonomiska mål för bolaget.
- Omval av styrelseledamöterna Leif Darner, Eva Hamilton, Hanna Lagercrantz, Bjarne Moltke Hansen och Ola Salmén. Nyval av styrelseledamöterna Göran Persson, Gunnar Axheim och Gunilla Saltin.
- Nyval av Göran Persson till styrelsens ordförande.
- Arvode till styrelsens ordförande om 615 000 kronor och till övriga av årsstämman valda ledamöter om 270 000 kronor. Arvode utgår inte till styrelseledamot som är anställd i Regeringskansliet och inte till arbetstagarrepresentanter.

- Omval av det registrerade revisionsbolaget Deloitte AB till revisor för en period om ett år.
- Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare.

Protokollet från årsstämman 2017 och de senaste årens stämmaprotokoll finns tillgängliga på LKAB:s webbplats lkab.com.

STYRELSENOMINERING

LKAB har ingen valberedning, utan istället förbereds valet av ledamöter i enlighet med statens ägarpolicy. Arbetet koordineras av Näringsdepartementet. LKAB:s kompetensbehov analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar. Vid sammansättningen vägs mångfaldsaspekter såsom etnisk och kulturell bakgrund in. Regeringen eftersträvar även en jämn könsfördelning såväl i de enskilda bolagsstyrelserna som på portföljnivå. Hänsyn tas också till behov av kvalifikationer med avseende på hållbarhetsfrågor. För att komma i fråga för ett styrelseuppdrag fordras en hög kompetens inom relevant löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller inom andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till bolagets bästa.

REVISOR

Revisorn ska på uppdrag av ägaren oberoende granska styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning samt bolagets årsredovisning och bokföring. De genomför också en översiktlig granskning av en delårsrapport. Val av revisor beslutas av årsstämman. Revisorer i de statliga bolagen utses för en mandatperiod om ett år. För det fall omval av revisor övervägs, utvärderas alltid revisorns arbete.

Vid årsstämman den 27 april 2017 omvaldes Deloitte AB till revisor för en period om ett år. Auktoriserad revisor Peter Ekberg är huvudansvarig revisor. Ersättning till revisor framgår av Not 7, sidan 96 i årsredovisningen.

STYRELSE

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING OCH ARBETSFÖRDELNING

LKAB:s styrelse ska enligt bolagsordningen bestå av lägst sex och högst elva stämموالدا ledamöter utan suppleanter. Styrelsen består av åtta stämموالدا ledamöter. De anställda representeras av tre ledamöter samt tre suppleanter i enlighet med lagen om styrelserepresentation för de privatanställda. Styrelsens ledamöter har en bred och omfattande erfarenhet från näringslivet och flertalet upprätthåller andra uppdrag som ledamot i styrelsen för större företag. Styrelsens sammansättning framgår av styrelsepresentationen på sidorna 64–65.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för styrelsen, vd-instruktion samt instruktion för den ekonomiska rapporteringen. Dessa dokument klargör den grundläggande ansvars- och kompetensfördelningen mellan styrelsen, styrelsens utskott, ordföranden och verkställande direktören.

STYRELSEORDFÖRANDE

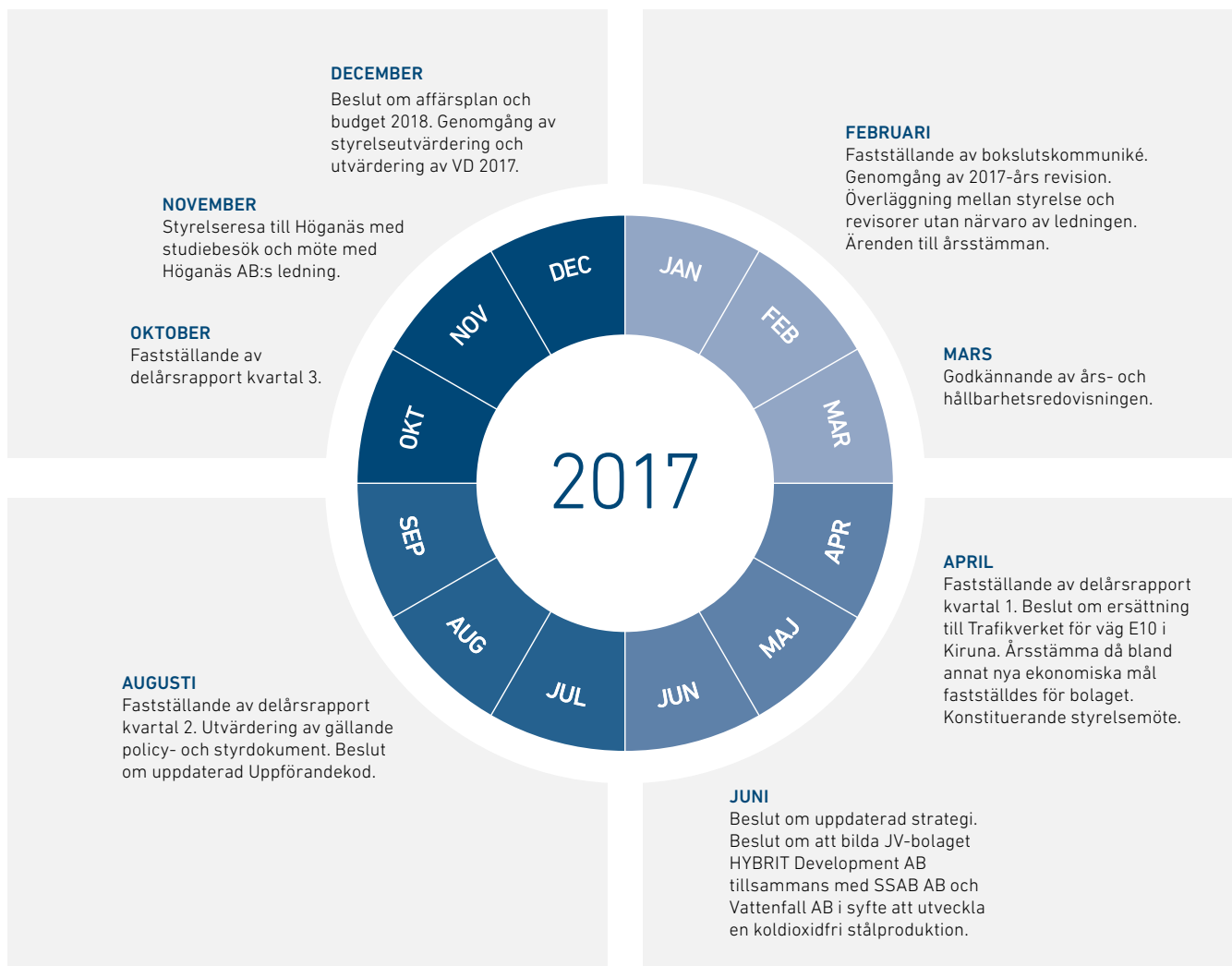
Ordförandens uppgifter följer av aktiebolagslagen, Koden och ägarpolicy. De preciseras ytterligare i styrelsens arbetsordning. Ordföranden ska bland annat organisera och leda styrelsens arbete, säkerställa att styrelsen fullgör sina uppgifter och att dess beslut verkställs på ett effektivt sätt, samt säkerställa att styrelsen årligen genomför en utvärdering av det egna arbetet.

Samordningsansvaret är en särskild uppgift som åligger styrelseordföranden i statliga bolag. Ansvaret innebär att styrelsen genom ordföranden ska samordna sin syn med företrädare för ägaren när bolaget står inför viktiga avgöranden eller strategiska förändringar i företagets verksamhet.

STYRELSENS ARBETE 2017

Under året har styrelsen hållit nio sammanträden, varav två telefonmöten och ett konstituerande styrelsemöte. Ett per capsulam-möte har också hållits. Sammanträdena har ägt rum på verksamhets-orterna Luleå, Malmberget och Kiruna samt i Stockholm. Styrelsen har även genomfört en styrelseresa i november 2017, då Höganäs AB i Höganäs besöktes.

STYRELSENS ARBETE 2017

Mötena följer en fastställd föredragningsplan för att säkerställa styrelsens behov av information. Årets första möte är vanligtvis ett bokslutssammanträde, då även revisorn deltar. Styrelsen håller vid detta möte en överläggning med bolagets revisor utan närvaro av verkställande direktören eller annan person från bolagsledningen. Vid andra styrelsemöten avhandlas årsredovisningen. Det tredje till sjunde mötet ägnas bland annat åt verksamhets-, strategi- och personalfrågor samt marknadsutvecklingen. Vid årets sista styrelsemöte fattas beslut om budget och affärsplan för nästföljande år.

Viktiga frågor på styrelsens agenda under 2017 har varit samhällsomvandlingarna i Malmfälten, pågående kostnads- effektiviseringar samt antagandet av en uppdaterad strategiplan för koncernen. Under året har styrelsen även bland annat arbetat fram förslag till nya ekonomiska mål för bolaget i samverkan med ägaren, fattat beslut om att bilda joint venture bolaget HYBRIT Development AB tillsammans med SSAB AB och Vattenfall AB i syfte att utveckla en koldioxidfri stålproduktion och antagit en uppdaterad uppförandekod.

Vid styrelsens sammanträden deltar suppleanterna till arbetstagarnas representanter. Verkställande direktören ingår inte i styrelsen, men deltar i styrelsens sammanträden. Ledamöternas närvaro vid 2017-års styrelsemöten och utskottsmöten framgår på sidorna 64–65.

UTSKOTT

Enligt statens ägarpolicy är det styrelsens ansvar att bedöma behovet av att inrätta särskilda utskott. LKAB:s styrelse har ett revisionsutskott, ett finansutskott och ett ersättningsutskott. Utskottens arbete är i huvudsak av beredande och rådgivande karaktär. Styrelsen kan dock i särskilda fall delegera beslutsbefogenheter till utskotten. Utskottens ledamöter och ordförande utses vid det konstituerande styrelsesammanträdet efter årsstämman varje år.

Revisionsutskott

Revisionsutskottet har fyra ledamöter; Ola Salmén, ordförande, Hanna Lagercrantz, Leif Darner och Dan Hallberg. Vid sammanträdena deltar även verkställande direktören och ekonomidirektören. Utskottets arbete syftar till att kvalitetssäkra LKAB:s finansiella rapportering och att säkerställa att bolaget har en ändamålsenlig riskhantering, att fastlagda principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs, att LKAB har en kvalificerad, effektiv och oberoende revision samt att bereda styrelsens förslag till vinstdisposition för verksamhetsåret. Under 2017 har utskottet även arbetat med bland annat ett flertal olika frågor kopplade till samhällsomvandlingarna i Kiruna och Malmberget.

Under året har revisionsutskottet hållit sex sammanträden.

Finansutskott

Finansutskottet har fyra ledamöter; Ola Salmén, ordförande, Hanna Lagercrantz, Leif Darner och Dan Hallberg. Vid sammanträdena deltar även verkställande direktören, ekonomidirektören och finanschefen.

I finansutskottets uppgifter ingår att förbereda och följa att bolagets likviditetsförvaltning, finansiering och säkringsaktiviteter avseende valuta (USD), järnmalmspris och elpris sker i enlighet med av styrelsen beslutad finanspolicy, samt att i övrigt bereda ärenden som fordrar styrelsebeslut i finansiella frågor. Under 2017 har finansutskottet bland annat arbetat med en uppdatering av LKAB:s finanspolicy, koncernens säkringsstrategi och kreditexponeringar.

Utskottet har hållit fem sammanträden under året.

Ersättningsutskott

Ersättningsutskottet har fyra ledamöter; Göran Persson, ordförande, Hanna Lagercrantz, Bjarne Moltke Hansen och Tomas Strömberg. Vid sammanträdena deltar även personaldirektören.

I ersättningsutskottets uppgifter ingår bland annat att bereda och utvärdera ersättningsvillkoren för verkställande direktören och lönesättningsprinciperna för personerna i bolagets koncernledning samt att årligen utvärdera bolagets belöningsystem för anställda.

Under året har ersättningsutskottet hållit två sammanträden.

UTVÄRDERING

UTVÄRDERING AV STYRELSEN

Utvärdering av styrelsens arbete sker en gång per år med frågor kring hur styrelsen som kollektiv och de enskilda ledamöterna uppfyller sin uppgift. Utvärderingen används i styrelsens interna arbete. Ordföranden ansvarar för behandlingen av resultatet, så att det kan bilda en grund för diskussioner och förbättringar. Utvärderingen 2017 har skett i form av en enkätundersökning. Resultatet och analysen av utvärderingen har presenterats för hela styrelsen, liksom för verkställande direktören i tillämpliga delar. Styrelsens ordförande delger ägaren resultatet av utvärderingen inför arbetet med val av nya ledamöter.

UTVÄRDERING AV VERKSTÄLLANDE DIREKTÖREN

Utvärderingen av verkställande direktören är en grundläggande uppgift för styrelsen. Styrelsen utvärderar löpande verkställande direktörens arbete och har regelbundet överläggning utan närvaro av bolagsledningen i samband med styrelsesammanträdena. Utvärderingen 2017 har skett i form av en enkätundersökning. Resultatet och analysen av utvärderingen har presenterats för hela styrelsen, liksom för verkställande direktören.

ERSÄTTNINGSPRINCIPER

RIKTLINJER

Årsstämman 2017 beslutade om ersättningsnivåer till styrelseledamöter och revisorer samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare. För koncernledningen har årsstämman beslutat att regeringens Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande daterad den 22 december 2016 ska tillämpas. Den totala ersättningen är baserad på en fast ersättning, förmåner och pension. Ingen rörlig ersättning utgår till ledande befattningshavare som ingår i koncernledningen.

I Not 6 på sidorna 94–96 i årsredovisningen redovisas riktlinjer och utfall för ledande befattningshavares ersättningar.

ERSÄTTNING TILL STYRELSEN

Det sammanlagda arvudet till de bolagsstämмоvalda styrelseledamöterna uppgår år 2017 till 2 392 000 kronor. Se Not 6 på sidorna 94–96.

LKAB:S LEDNING

KONCERNLEDNING OCH KONCERNLEDNINGSSTRUKTUR

Vd, som också är koncernchef för LKAB-koncernen, ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Det allmänna ansvaret för vd framgår av vd-instruktionen och styrelsens arbetsordning.

LKAB:s verksamhet delas in i tre divisioner; Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter. Division Norra består av gruva och förädlingsverk i Kiruna och Division Södra består av gruvor och förädlingsverk i Malmberget och Svappavaara. Division Specialprodukter består av dotterbolagen LKAB Minerals AB som producerar och säljer industrimineraler, LKAB Berg & Betong AB samt borrhälsföretaget LKAB Wassara AB. Som stöd till divisionerna finns koncernfunktioner i form av Ekonomi och finans, HR och hållbarhet, Teknik- och processutveckling, Försäljning och logistik, Kommunikation och samhällskontakter, Samhällsomvandling samt Affärsutveckling. Under 2017 har ett par omorganisationer genomförts. LKAB Berg & Betong AB, LKAB Mekaniska AB och LKAB Kimit AB har flyttats från enheten Teknik- och processutveckling till Division Specialprodukter och LKAB Fastigheter AB har flyttat från enheten Ekonomi och finans till enheten Samhällsomvandling.

De stora dotterbolagen styrs genom att bolagen ingår i en division eller enhet där koncernledningens medlemmar har ordförandeskapet i dotterbolagens styrelser. Dotterbolagen bedriver självständigt sina verksamheter i enlighet med bolagets uppdrag i koncernen så som det formulerats i dotterbolagets bolagsordning.

Ansvar och befogenheter har inom koncernen tilldelats enskilda befattningshavare, snarare än grupper och kommittéer.

Information om medlemmarna i koncernledningen framgår på sidan 66.

INTERN KONTROLL AVSEENDE DEN FINANSIELLA RAPPORTERINGEN

Styrelsens ansvar för intern styrning och kontroll regleras i aktiebolagslagen, årsredovisningslagen och koden för bolagsstyrning. Styrelsen har det övergripande ansvaret för den finansiella rapporteringen och i dess arbetsordning regleras styrelsens och revisionsutskottets inbördes arbetsfördelning. Kvalitetssäkringen av bolagets finansiella rapportering sker genom att styrelsen, efter beredning i revisionsutskottet, behandlar väsentliga redovisningsfrågor och de finansiella rapporter som bolaget lämnar. Styrelsen behandlar även frågor rörande intern kontroll, regelefterlevnad, väsentlig osäkerhet i redovisade värden, ej korrigerade felaktigheter, händelser efter balansdagen, ändringar i uppskattningar och bedömningar, eventuellt konstaterade oegentligheter samt andra förhållanden som påverkar de finansiella rapporternas kvalitet.

KONTROLLMILJÖ

LKAB:s struktur för den interna kontrollen baseras på en definierad ansvarsfördelning mellan styrelse, styrelsens utskott samt verkställande direktör. Vidare bygger den interna kontrollstrukturen på bolagets organisation och på det sätt affärsverksamheten bedrivs, vilket innefattar väldefinierade roller och ansvarsområden, delegering av befogenheter, styrande dokument som exempelvis policyer samt tydligt definierade ledningsprocesser. Verksamhetsansvariga i alla delar av organisationen har i uppdrag att bedöma, kontrollera och reducera risker i den löpande verksamheten. Som stöd för implementering av metoder för hantering och rapportering avseende finansiella risker finns decentraliserade och central ekonomi- och controllerresurser, som vid behov även genomför interna granskningar inom identifierade riskområden avseende finansiell rapportering.

De mest väsentliga delarna av kontrollmiljön avseende den finansiella rapporteringen, inklusive upprättandet av koncernredovisningen, behandlas i koncerngemensamma styrande dokument avseende redovisning, finansiella transaktioner och befogenhetsreglering. Koncerngemensamma riktlinjer och system för inrapportering och konsolidering av koncernens räkenskaper syftar till att säkerställa den finansiella rapporteringen och riktigheten i koncernredovisningen.

RISKBEDÖMNING

Som ett led i arbetet med intern styrning och kontroll genomförs årligen en övergripande riskanalys avseende finansiell rapportering. Med utgångspunkt i den övergripande riskanalysen identifieras ett antal prioriterade processer, för vilka ett strukturerat arbete sedan genomförs med processkartläggning inklusive dokumentation av risker och kontroller. Det sker i syfte att säkerställa löpande hantering och minimera identifierade risker. Under 2017 har ett antal områden identifierats, bland annat avseende redovisnings- och skattefrågor kopplade till samhällsomvandlingarna i Malmfälten samt processen för att säkerställa bedömning av livslängder och värde på materiella anläggningstillgångar.

Andra mer generella risker är förlust eller förskingring av tillgångar samt andra väsentliga fel i bolagets redovisning, exempelvis avseende bokföring och värdering av balansräkningsposter, fullständighet avseende resultaträkningens poster eller avvikelser från upplysningskrav.

KONTROLLAKTIVITETER

Viktiga delar i LKAB:s kontrollstruktur är kontroller avseende godkännande av affärstransaktioner (attestinstruktioner), befogenhetsbeskrivningar och bokslutsinstruktioner. Därutöver finns kontroller avseende bokslutsprocessen och processerna för delårsbokslut och årsredovisning som tar hand om mer unikt förekommande risker för fel i den finansiella rapporteringen.

Koncernens juridiska personer som bedriver affärsverksamhet har ekonomichefer och rapporterande enheter har controllers. Dessa deltar i analys av dotterbolagens och de rapporterande enheternas resultat. Analyserna omfattar tillgångar, skulder, intäkter, kostnader och kassaflöden. Även för samhällsomvandlingarna och för de strategiska investeringsprojekten finns utsedda controller-resurser som följer upp, analyserar, gör prognoser samt utreder särskilda frågor rörande den finansiella informationen. För upprättandet av koncernredovisningen har LKAB ett koncerngemensamt konsolideringssystem där bolagens ekonomichefer/controllers ansvarar för riktigheten i den inrapporterade finansiella informationen. Tillsammans med den övergripande analys som utförs på koncernnivå syftar detta bland annat till att begränsa risken för väsentliga fel i den finansiella rapporteringen.

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Information om styrdokument så som policyer, riktlinjer och rutiner finns tillgängliga på LKAB:s intranät. Förändringar avseende riktlinjer för den finansiella rapporteringen uppdateras löpande och kommuniceras till berörda funktioner och verksamheter via e-mail, intranätet samt via möten.

För kommunikation med externa parter finns en kommunikationspolicy som ger riktlinjer för hur information ska presenteras. Syftet med policyn är att säkerställa att alla informationsskyldig-

heter efterlevs på ett korrekt och fullständigt sätt. Extern finansiell kommunikation lämnas via årsredovisning, delårsrapporter, bokslutskommuniké, pressmeddelanden samt via lkab.com.

UPPFÖLJNING

Den koncerngemensamma controllerfunktionen genomför själva eller med stöd av externa resurser granskningsinsatser avseende de verksamhetsprocesser som bedöms ha väsentlig påverkan på den finansiella rapporteringen.

Under 2017 har fokus legat på uppföljning av prioriterade interna processer, bland annat avseende processerna för att säkerställa oberoende vid upphandlingar inom samhällsomvandlingarna. Resultaten från genomförda granskningar sammanfattas i granskningsrapporter och återkoppling sker till berörda verksamheter. Efterlevnad av beslutade åtgärder efter genomförda granskningar följs upp löpande av den koncerngemensamma controllerfunktionen.

INTERNREVISION

Den struktur för uppföljning av den interna kontrollen som finns idag inom LKAB bedöms uppfylla styrelsens krav, varför ingen separat internrevisionsfunktion finns upprättad. Beslutet om internrevision omprövas årligen av styrelsen.

Luleå den 21 mars 2018

Styrelsen genom ordförande

Göran Persson

STYRELSEN

GÖRAN PERSSON / ORDFÖRANDE

BEFATTNING Styrelsens ordförande
UTBILDNING Studier vid Högskolan i Örebro 1969-1971.
LEDAMOT OCH ORDFÖRANDE FÖR STYRELSEN SEDAN 2017
FÖDD 1949
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Ålandsbanken Abp (Finland). Styrelseordförande i Pegroco Invest AB, Cambio Healthcare Systems AB, Cambio Holding AB och Scandinavian Biogas Fuels International AB. Styrelseordförande i Think Forest vid European Forest Institute.
BAKGRUND Sveriges statsminister 1996-2006, ordförande i ministerrådet i EU 2001, Sveriges finansminister 1994-1996, Sveriges skolminister 1989-1991, partiledare Socialdemokraterna 1996-2007, styrelseordförande i Sveaskog AB 2008-2015.
ERSÄTTNING 615 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 6 av 9 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).
ERSÄTTNINGSAUTSKOTT NÄRVARO 2 av 2 möten.

GUNNAR AXHEIM

BEFATTNING VD på Axheimconsult AB
UTBILDNING Civilingenjör, Luleå Tekniska Högskola.
INVALID ÅR 2017
FÖDD 1951
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande i BC Luleå, CraneX AB och GeoVista AB. Styrelseledamot i Läkarjouren i Norrland AB och Narco Polo AS.
BAKGRUND Bu-chef Vattenfall Hydro och VD Vattenfall Vattenkraft 2007-2013. Bu-chef Vattenfall Tjänster 1998-2007. Chefpositioner inom Boliden 1989-1998, Holmen 1986-1989 och LKAB 1976-1986.
ERSÄTTNING 270 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 6 av 9 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).

LEIF DARNÉR

BEFATTNING Direktör
UTBILDNING Civilekonom Handelshögskolan Göteborg, Masters i Företagsekonomi Göteborgs Universitet.
INVALID ÅR 2015
FÖDD 1952
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande i Vicore Pharma Holding AB. Styrelseledamot i Flowserve Corporation Dallas US och I-Tech AB.
BAKGRUND Member Board of Management Akzo-Nobel Bv Amsterdam, ansvarig för Coatings 2008-2013 och för Chemicals 2004-2008. Managing Director Marine & Protective Coatings, AkzoNobel London 1999-2004. Director Protective Protective Coatings, Courtaulds Plc 1997-1999, samt flera ledande befattningar i UK och Sverige innan dess.
ERSÄTTNING 340 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 8 av 9 möten.
REVISIONSAUTSKOTT NÄRVARO 3 av 6 möten (tillträdde efter årsstämman 2017)
FINANSUTSKOTT NÄRVARO 3 av 5 möten. (tillträdde efter årsstämman 2017).

EVA HAMILTON

BEFATTNING Direktör
UTBILDNING Dag Hammarskiöld College, nationalekonomi Uppsala Universitet 1974, Journalisthögskolan i Stockholm 1976.
INVALID ÅR 2015
FÖDD 1954
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseordförande i Nexiko Media AB. Styrelseledamot i Fortum Oyj, AB Lindex, Kungliga Dramatiska teatern AB och MomentGroup AB. Ordförande för IVA:s näringslivsråd och ledamot i IVA:s presidium.
BAKGRUND Styrelseordförande Radiotjänst i Kiruna 2006-2015, VD SVT 2006-2014. Chef för SVT/Fiktion 2004-2006. Chef för SVT Nyheter och Sport 2000-2004. Journalist på Sydsvenska Dagbladet, Sundsvalls Tidning, Aftonbladet, SvD, Dagens Industri och Rapport/SVT.
ERSÄTTNING 270 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.

HANNA LAGERCRANTZ

BEFATTNING Kansliråd, Näringsdepartementet
UTBILDNING Civilekonom, M. Science, Handelshögskolan Stockholm, M. Phil. in Economics, Cambridge University.
INVALID ÅR 2010
FÖDD 1970
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Svenska Rymdaktiebolaget och Swedfund International AB.
BAKGRUND Corporate Finance på S.G. Warburg, UBS, Brunswick-Warburg 1994-1998. Aktieanalytiker och Investor Relations på SEB 1999-2008, Regeringskansliet sedan 2008.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.
REVISIONSAUTSKOTT NÄRVARO 6 av 6 möten.
FINANSUTSKOTT NÄRVARO 5 av 5 möten.
ERSÄTTNINGSAUTSKOTT NÄRVARO 2 av 2 möten.

BJARNE MOLTKE HANSEN

BEFATTNING Direktör
UTBILDNING BSc Engineering.
INVALID ÅR 2016
FÖDD 1961
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Vice ordförande i RM Rich, Müller A/S och Rich, Müller-Fonden. Styrelseledamot i BWSC A/S.
BAKGRUND Inom FLSmidth & Co. A/S-koncernen sedan 1984: Group Executive Vice President (koncerndirektör), Product Companies Division FLSmidth & Co. A/S 2015-2017, Group Executive Vice President, Customer Services Division, FLSmidth 2002-2015, VD Aalborg Portland Holding A/S 2000-2002, VD Cembrit Holding A/S 1992-2000, olika chefsbefattningar i Unicon A/S 1984-1995.
ERSÄTTNING 270 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.
ERSÄTTNINGSAUTSKOTT NÄRVARO 2 av 2 möten.

OLA SALMÉN

BEFATTNING Direktör
UTBILDNING Civilekonom, Stockholms universitet.
INVALID ÅR 2016
FÖDD 1954
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot Lernia AB, Teracom AB och Eniro AB.
BAKGRUND CFO Sandvik AB, Vin & Sprit AB och Adcore AB. Ekonomichef Handelsbanken Markets. Ekonomichefs- och controllerbefattningar inom koncernerna Swedish Match och STORA.
ERSÄTTNING 365 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.
REVISIONSAUTSKOTT NÄRVARO 6 av 6 möten.
FINANSUTSKOTT NÄRVARO 5 av 5 möten.

GUNILLA SALTIN

BEFATTNING Executive Vice President Södra Cell
UTBILDNING Civilingenjör kemi Kungliga Tekniska Högskolan Stockholm, Ph.D. Chemical Engineering University of Idaho, MBA Handelshögskolan Stockholm.
INVALID ÅR 2017
FÖDD 1965
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Linneuniversitetet och Holtab AB.
BAKGRUND Inom Södra koncernen sedan 2000, bland annat som platschef Södra Cell Värö. Forskningsingenjör och processingenjör MoDo 1994-2000.
ERSÄTTNING 270 000 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 4 av 9 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).

STYRELSENS ARBETSTAGARREPRESENTANTER

ORDINARIE / SUPPLEANTER

DAN HALLBERG / ORDINARIE

BEFATTNING Specialist FoU
UTBILDNING Kandidatexamen Kemiteknik, LTU.
LEDAMOT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2017 (suppleant 2014-2017)
FÖDD 1965
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i Unionens klubb för Luleå & Malmberget. Styrelseledamot i PRISMA (Centre of Processintegration in Steelmaking).
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1990.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten
REVISIONSUTSKOTT NÄRVARO 3 av 6 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).
FINANSUTSKOTT NÄRVARO 3 av 5 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).

TOMAS STRÖMBERG / ORDINARIE

BEFATTNING Tillredare
UTBILDNING Gymnasieutbildning
LEDAMOT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2011
FÖDD 1967
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Ordförande i klubb Gruv 4:an, IF Metall Malmfälten.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1987.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.
ERSÄTTNINGSKOTT NÄRVARO 2 av 2 möten.

CONNY VÄITALO / ORDINARIE

BEFATTNING Bergarbetare
UTBILDNING Utbildad bergsprängare med naturvetenskaplig grund.
LEDAMOT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2017
FÖDD 1971
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot i klubb Gruv 12:an Kiruna, IF Metall Malmfälten.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 2005. Anställd i LKAB Kimit 1992-2005.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 5 av 9 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).

REVISOR OCH SEKRETERARE

REVISOR

Deloitte AB
Peter Ekberg
 Auktoriserad revisor

SEKRETERARE

Malin Sundvall
 Chefsjurist LKAB
 Styrelsens sekreterare sedan 2008

FÖRÄNDRINGAR I STYRELSEN

Göran Persson

Valdes in vid årsstämman 2017

Gunnar Axheim

Valdes in vid årsstämman 2017

Gunilla Saltin

Valdes in vid årsstämman 2017

Dan Hallberg

Tillträdde efter årsstämman 2017

Conny Väitalo

Tillträdde efter årsstämman 2017

Björn Åström

Tillträdde efter årsstämman 2017

PENTTI RAHKONEN / SUPPLEANT

BEFATTNING Processoperatör
UTBILDNING Gymnasieutbildning, fackliga utbildningar.
SUPPLEANT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2010
FÖDD 1965
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Ordförande i klubb Gruv 135:an, IF Metall Malmfälten. Styrelseledamot i Gruvverksamhetens branschforum.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 1987.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.

TOMMY WETTAINEN / SUPPLEANT

BEFATTNING Driftelektriker
UTBILDNING Elbehörighet AB, Gymnasieutbildning, Bolagsstyrelseutbildning.
SUPPLEANT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2016
FÖDD 1988
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Ordförande IF Metall Svartösten. Styrelseledamot Gruvverksamhetens branschforum.
BAKGRUND Anställd i LKAB sedan 2008.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 9 av 9 möten.

BJÖRN ÅSTRÖM / SUPPLEANT

BEFATTNING Projektchef
UTBILDNING Fyraårig teknisk gymnasium. Teknisk officer och Teknologie kandidatexamen projektingenjör.
SUPPLEANT OCH ARBETSTAGARREPRESENTANT SEDAN 2017
FÖDD 1972
ANDRA STYRELSEUPPDRAG Styrelseledamot Akademikerföreningen Kiruna och Svappavaara.
BAKGRUND Teknisk officer vid Ing 3, projektledare LKAB, verksamhetschef Terminalen LKAB Malmtrafik, projektchef Transporter och Logistik LKAB.
ERSÄTTNING 0 kr
STYRELSEMÖTEN NÄRVARO 6 av 9 möten (tillträdde efter årsstämman 2017).

KONCERNLEDNINGEN¹

JAN MOSTRÖM²

BEFATTNING Vd och koncernchef
UTBILDNING Gruvingenjör, Bergsskolan Filipstad, 1983
ANSTÄLLNINGÅR 2015
FÖDD 1959
ANDRA UPPDRAG Ordförande i SveMin, vice ordförande i GAF (Gruvornas Arbetsgivarförbund) och ledamot i Svenskt Näringslivs styrelse
BAKGRUND Boliden 2000–2015, Skellefteå kommun 1998–2000, Boliden 1979–1998
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96

² Vd, eller honom närstående fysisk eller juridisk person, har inte väsentligt aktieinnehav eller delägarskap i företag som LKAB har betydande affärsförbindelse med.

MAGNUS ARNKVIST

BEFATTNING Direktör, Division Södra
UTBILDNING Gruvingenjör, Bergsskolan Filipstad, 1994
ANSTÄLLNINGÅR 2016
FÖDD 1967
BAKGRUND Bergteamet AB 2013–2015, Kiruna Iron 2012–2013, Boliden Tara Mines 2008–2012, Rapallo Pty Ltd 2006–2007, Boliden Mineral AB 2001–2006, Bergteamet AB 2000–2001, BolidenMineral AB 1989–2000
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

LEIF BOSTRÖM

BEFATTNING Direktör, Division Specialprodukter
UTBILDNING Civilekonom, Luleå tekniska universitet, 1990.
ANSTÄLLNINGÅR 1992
FÖDD 1959
ANDRA UPPDRAG Styrelseledamot i Norrlandsfonden, styrelseledamot i Euromin
BAKGRUND NCC 1980–1992
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

PETER HANSSON

BEFATTNING Direktör, Ekonomi och finans
UTBILDNING Civilekonom, Luleå tekniska universitet, 2000
ANSTÄLLNINGÅR 2016
FÖDD 1970
BAKGRUND Boliden Mineral AB 2002–2015, Riksskatteverket 2000–2002, Skatteverket 1991–2000
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

MARKUS PETÄJÄNIEMI

BEFATTNING Direktör, Försäljning och logistik
UTBILDNING Civilingenjör Samhällsbyggnadsteknik med inriktning teknisk miljövärd, Luleå tekniska universitet, 1985.
 Maskiningenjör 4-årig teknisk, 1979
ANSTÄLLNINGÅR 2005
FÖDD 1959
BAKGRUND Sema/Schlumberger/Atos/WMDATA 1996–2005, De-Icing Systems/Kiruna Industrial Systems 1995–1996, Kiruna Värmeverk och Renhållning 1988–1995, NAB (numera Sweco) 1985–1988
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

STEFAN ROMEDAHL

BEFATTNING Direktör, Division Norra
UTBILDNING Civilingenjör, Luleå tekniska universitet, 1994
ANSTÄLLNINGÅR 2016
FÖDD 1967
BAKGRUND Boliden Tara Mines 2013–2016, SKB 2010–2013, RTC Nordic Rock Tech Centre AB 2009–2010, Rio Tinto / Lundin Mining Group (Zinkgruvan Mining AB) 2003–2009, Boliden koncernen 2003–1994
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

GRETE SOLVANG STOLTZ

BEFATTNING Direktör, HR och hållbarhet
UTBILDNING Magisterexamen Ekonomi, Luleå tekniska universitet, 1993
ANSTÄLLNINGÅR 2009
FÖDD 1970
ANDRA UPPDRAG Ordförande Career Center vid Luleå tekniska universitet, ledamot i SveMin och GAF (Gruvornas Arbetsgivarförbund)
BAKGRUND LKAB 1993–1995, SCA 1995–2008, Northland Resources 2008–2009
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

ÅSA SUNDQVIST

BEFATTNING Direktör, Teknik- och processutveckling
UTBILDNING Technologie licentiat (1993) och teknologie doktor (1996) Vattenteknik, Luleå tekniska universitet, Civilingenjör Samhällsbyggnadsteknik inriktning Teknisk Miljövärd, Luleå tekniska universitet, 1987
ANSTÄLLNINGÅR 2000
FÖDD 1962
BAKGRUND Expandum, Gällivare 2001–2003, NAB Industrikonsult AB/Sweco Industriteknik AB 1996–2000, Tekniska Högskolan i Luleå 1990–1996, NAB Arkitekter & Ingenjörer 1989–1991, Scandiaconsult VA-Teknik 1987–1989
ERSÄTTNING Se Not 6, sidorna 94–96.

¹ Efter utgången av räkenskapsåret meddelade LKAB att Pierre Heeroma kommer tillträda som direktör för prospektering, strategi och affärsutveckling den 1 maj 2018.

REVISORS YTTRANDE OM BOLAGSSTYRNINGSRAPPORTEN

Till årsstämman i Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ),
org.nr 556001-5835

UPPDRAG OCH ANSVARFÖRDELNING

Det är styrelsen som har ansvaret för bolagsstyrningsrapporten för år 2017 på sidorna 56-66 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vår granskning har skett enligt FARs uttalande RevU 16 *Revisorns granskning av bolagsstyrningsrapporten*. Detta innebär att vår granskning av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för våra uttalanden.

UTTALANDE

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Upplýsningar i enlighet med 6 kap. 6 § andra stycket punkterna 2-6 årsredovisningslagen samt 7 kap. 31 § andra stycket samma lag är förenliga med årsredovisningen och koncernredovisningen samt är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Stockholm den 21 mars 2018

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

VÄSENTLIGHETSANALYS

Öppen intressentdialog och bred omvärldsanalys är grunden för bedömning av vilka frågor som är viktiga att arbeta med för en hållbar gruvdrift. I väsentlighetsanalysen kartläggs de frågor som påverkar LKAB:s affär och som vi har möjlighet att påverka. De väsentliga frågorna ligger också till grund för vår hållbarhetsredovisning.

VÄSENTLIGHETSANALYS

LKAB gör en väsentlighetsanalys vartannat år och den senaste analysen genomfördes under 2017. Den utgörs av omvärldsanalys, djupintervjuer, workshops och enkäter där olika representanter förmedlar frågor som är viktiga för LKAB att arbeta med och att rapportera om, sett ur deras perspektiv. För den fullständiga analysen, Se GRI-appendix.

STYRNING OCH KOMMUNIKATION

LKAB:s väsentliga frågor är indelade i fyra kategorier beroende på hur LKAB och intressenterna bedömer betydelsen för koncernens påverkan. Bolaget arbetar tydligt mot förbättringar och utveckling, samt kommunicerar hur företaget styr, hanterar och följer upp frågorna nedan.

STÖRST BETYDELSE FÖR LKAB OCH INTRESSENTERNA

Klimatutsläpp och energianvändning

Klimatpåverkan är ett globalt problem där följderna av att inte handla kan bli katastrofala. LKAB arbetar med flera åtgärder för att minska förbrukning av energi och fossila bränslen. Detta genom effektivare användning av energi i vår verksamhet samt genom samarbetsprojekt. LKAB ser stor affärsnytta med att ytterligare energieffektivisera produkterna och processer.

Samhällsomvandling

Stegvis och ansvarsfull flytt av samhällen för att möjliggöra gruvdrift är en överlevnadsfråga för LKAB. Transparens, planering, förhandlingsvilja och öppen dialog samt tillgång till information i ett tidigt skede är en förutsättning för samförstånd och framgång.

Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet

Kontinuerligt och förebyggande arbete för att säkerställa en säker arbetsmiljö och friska medarbetare är en nödvändighet. Det är oacceptabelt att människor skadas på jobbet och LKAB strävar efter arbetsplatser som är fysiskt och psykosocialt trygga. Detta genom normer och spelregler som accepteras och efterlevs av alla vilket leder till hållbara och produktiva arbetsplatser.

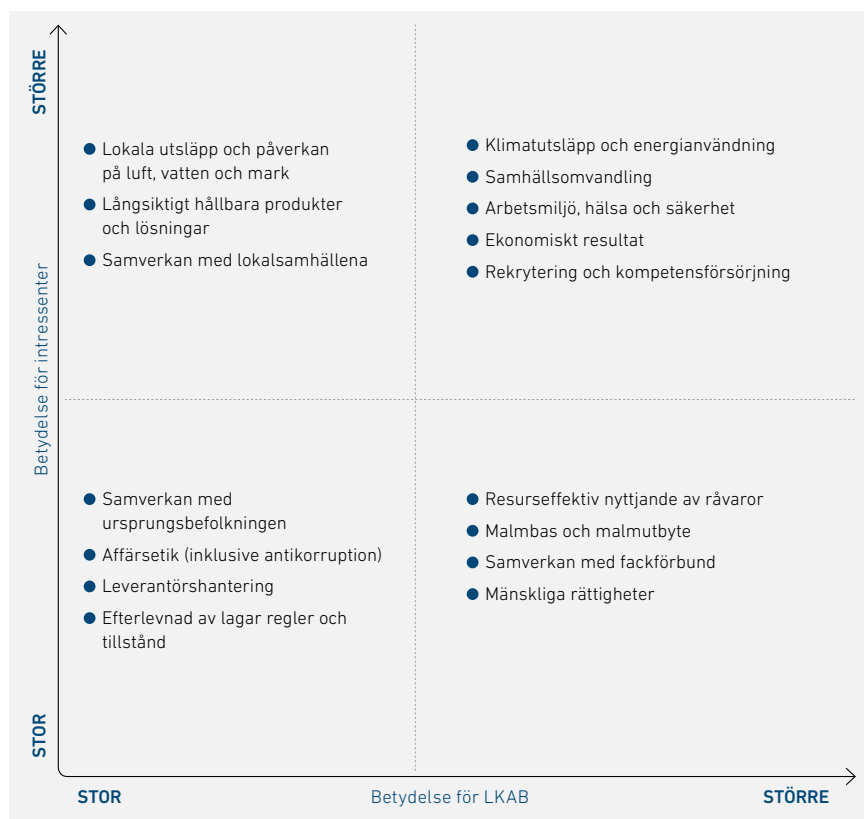
Ekonomiskt resultat

I en volatil marknad med hög kapitalintensitet är hög konkurrenskraft basen för att säkerställa ett hållbart LKAB. LKAB:s strategiska inriktning är kostnadseffektiv expansion och tillväxt med långsiktig och hållbar lönsamhet. Ambitionen är att, inom ramen för LKAB:s målbild om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, optimera och effektivisera befintlig verksamhet och med det som bas säkerställa fortsatt verksamhet i framtiden.

Rekrytering och kompetensförsörjning

Ansvarstagande för arbetsvillkor som innebär trygg och god anställning samt möjlighet till utveckling inom företaget påverkar i förlängningen rekryteringsmöjligheter och kompetensförsörjning. Främjande av mångfald, säkerställande av lika möjligheter och nolltolerans mot diskriminering leder dels till en bredare rekryteringsbas samt hälsosamma arbetsplatskulturer och ett attraktivt företag.

LKAB:S VÄSENTLIGHETSMATRIS 2017

REDOVISNINGSPRINCIPER OCH GRI-INDEX

LKAB har sedan 2008 årligen upprättat en hållbarhetsredovisning enligt riktlinjerna i Global Reporting Initiative, GRI. Sedan rapporteringsåret 2014 tillämpas version G4, enligt rapporteringsalternativet "core". En redovisning enligt GRI:s riktlinjer ska täcka de tre hållbarhetsområdena ekonomi, miljö och socialt ansvar och redogöra för både styrning och resultat av företagets hållbarhetsarbete. Redovisningen ska ge en balanserad och rimlig bild av hållbarhetsarbetet och beskriva både det som är positivt och sådant som utgör utmaningar för verksamheten.

Sedan 2012 är hållbarhetsredovisningen integrerad med årsredovisningen, vilket reflekterar hållbarhetsfrågornas integrering i den löpande verksamheten. Redovisningen har också beaktat det

branschspecifika tillägget för gruva och metaller, Mining and Metals Sector Supplement (MM). I enlighet med riktlinjerna för statligt ägda bolag, är hållbarhetsredovisningen granskad av externa revisorer. Eftersom hållbarhetsredovisningen är granskad i sin helhet redovisas inte extern granskning per informationspunkt i GRI-index nedan. Bestyrkanderapporten finns på sidan 71.

OMFATTNING, AVGRÄNSNING OCH APPENDIX

Redovisningen har liksom föregående år en tyngdpunkt i den nordiska verksamheten med järnmalmverksamheten i Sverige och Norge i fokus. Division Norra och Division Södra utgör tillsammans huvuddelen av verksamheten med cirka 90 procent av

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
ALLMÄN INFORMATION		
Strategi och analys		
G4-1	Kommentar från vd	4–6
Organisationsprofil		
G4-3	Organisationens namn	1
G4-4	Varumärken, produkter och tjänster	16–17
G4-5	Huvudkontorets lokalisering	Baksida
G4-6	Länder där organisationen finns	116
G4-7	Ägarstruktur och bolagsform	Insidan
G4-8	Marknader	18–21
G4-9	Bolagets storlek	1–3
G4-10	Beskrivning av total personalstyrka ●	38–39, Appendix
G4-11	Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal	Appendix
G4-12	Leverantörskedja	36–37
G4-13	Större förändringar under redovisningsperioden	2
G4-14	Försiktighetsprincipens tillämpning	Appendix
G4-15	Externa stadgar, principer och initiativ	Appendix
G4-16	Medlemskap i organisationer	Appendix
Identifierade väsentliga aspekter och avgränsningar		
G4-17	Enheter som ingår i redovisningen	70–71, 116
G4-18	Process för att definiera redovisningens innehåll	69, Appendix
G4-19	Väsentliga aspekter	69, Appendix
G4-20	Väsentlig påverkan inom organisationen	Appendix
G4-21	Väsentlig påverkan externt	Appendix
G4-22	Korrigeringar från tidigare rapporter	Appendix
G4-23	Väsentliga förändringar jämfört med tidigare rapporter	Appendix
Intressentrelationer		
G4-24	Intressentgrupper	8–9, Appendix
G4-25	Identifiering och urval av intressenter	Appendix
G4-26	Metoder för samarbete med intressenter	8–9, 69, Appendix
G4-27	Viktiga frågor som framkommit i dialog med intressenter	Appendix

MM = Mining and Metal sektorspecifika tillägg

● Ofullständig redovisning. Se GRI-appendix för information.

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
Rapportprofil		
G4-28	Redovisningsperiod	Innehålls-förteckning
G4-29	Senaste redovisningen	Appendix
G4-30	Redovisningscykel	70
G4-31	Kontaktperson för rapporten	71
G4-32	GRI-index	70–71
G4-33	Policy och praxis för extern granskning	68, 70, Appendix
Styrning		
G4-34	Styrning	56–58
Etik och integritet		
G4-56	Uppförandekod	41, 42, 58
SÄRSKILDA UPPLYSNINGAR, VÄSENTLIGA FRÅGOR		
Ekonomi		
DMA	Ekonomiska resultat	12–15, Appendix
G4-EC1 + MM	Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde	8–9, Appendix
G4-EC3	Organisationens förmånsbestämda åtaganden	106–108
DMA	Indirekt ekonomisk påverkan	Appendix
G4-EC8	Beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter	8–9, 42
Miljö		
DMA	Material	Appendix
G4-EN1	Materialanvändning i vikt eller volym	49
DMA	Energi	Appendix
G4-EN3	Energianvändning i den egna organisationen	48
G4-EN5	Energiintensitet	48
DMA + MM	Biologisk mångfald	Appendix
G4-EN12 + MM	Väsentlig påverkan från aktiviteter, produkter och tjänster på den biologiska mångfalden	46, Appendix
MM2	Verksamheter med krav om beredskapsplan för biologisk mångfald	46–47, Appendix

koncernens totala omsättning. Utöver det ingår till viss del underlag från Division Specialprodukter, dotterbolagen LKAB Minerals och LKAB Wassara. Dessa har verksamhet utomlands, framförallt från LKAB Minerals är detta bedömt vara relevant. Det framgår löpande i rapporten i samband med rapportering av data vilka enheter som omfattas. Förändringar vad gäller avgränsning, omfattning eller mätmetoder jämfört med föregående år förklaras i redovisningen i anslutning till data eller i separat GRI-appendix.

På samma sätt som föregående år finns ett separat GRI-appendix att tillgå på LKAB:s hemsida i anslutning till års- och hållbarhetsredovisningen.

I appendix finns samlade förklaringar till förändringar, en utförlig beskrivning av processen för att ta fram väsentlighetsanalysen samt de mer detaljerade beskrivningarna av hållbarhetsstyrning för relevanta aspekter.

I appendix beskrivs även eventuella avsteg som görs i rapporteringen i enlighet med G4:s krav. I GRI-indexet nedan anges om informationen finns i års- och hållbarhetsredovisningen, och/eller i appendix.

KONTAKT

Kontaktperson för LKAB:s hållbarhetsredovisning är Grete Solvang Stoltz, direktör HR och hållbarhet, grete.solvang.stoltz@lkab.com.

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
DMA	Utsläpp	Appendix
G4-EN15	Direkta utsläpp av växthusgaser	48, Appendix
G4-EN16	Indirekta utsläpp av växthusgaser	48, Appendix
G4-EN21 + MM	NOx, SOx samt andra väsentliga utsläpp till luft + avsteg mobila och stationära källor	48, Appendix
DMA + MM	Utsläpp till vatten, spill och avfall	Appendix
G4-EN24 + MM	Totalt antal samt volym av väsentligt spill	49, Appendix
MM3	Volym jordmassor, gråberg, gruvavfall och slam, samt risker	49
DMA	Produkter och tjänster	Appendix
G4-EN27	Minskad miljöpåverkan från produkter och tjänster	10-11, 16, 32
DMA	Efterlevnad, miljö	
G4-EN29	Betydande böter och andra sanktioner p g a brott mot miljölagstiftning och bestämmelser	Appendix
DMA	Miljöpåverkan i leverantörsledet	Appendix
G4-EN33	Miljöpåverkan i leverantörsledet	36–37, Appendix
DMA	Klagomålsmekanism för miljöärenden	Appendix
G4-EN34	Rapporterade miljöärenden som mottagits och hanterats	Appendix
Socialt		
Anställningsförhållande och arbetsvillkor		
DMA + MM	Anställning	Appendix
G4-LA1	Totalt antal anställda och personalomsättning	38, Appendix
DMA + MM	Relationer mellan anställda och ledning	Appendix
G4-LA4	Minsta varseltid angående förändringar i verksamheten	Appendix
DMA + MM	Arbetsmiljö, hälsa och säkerhet	Appendix
G4-LA6 + MM	Skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt arbetsrelaterade dödsolyckor	41, Appendix
DMA	Mångfald och jämställdhet	Appendix
G4-LA12	Mångfald inom styrelse, ledning och personalstyrka	39, 64–66, Appendix
DMA	Bedömning av arbetsvillkor hos leverantörer	Appendix
G4-LA15	Bedömning av arbetsvillkor i leverantörsledet	36–37, Appendix

INDEX	BESKRIVNING	SIDA
Mänskliga rättigheter		
DMA	Icke-diskriminering	Appendix
G4-HR3	Diskrimineringsfall	41
DMA + MM	Ursprungsbefolkningars rättigheter	Appendix
G4-HR8	Kränkningar mot ursprungsbefolkningars rättigheter	42, 43, Appendix
MM5	Verksamhet i anslutning till ursprungsbefolkningars traditionella områden, och överenskommelser med ursprungsbefolkningar	42, 43, Appendix
DMA	Granskning/genomlysning mänskliga rättigheter	Appendix
G4-HR9	Verksamheter som granskats med avseende på mänskliga rättigheter	36–37, 42–43, 51, 53, Appendix
DMA	Bedömning av mänskliga rättigheter hos leverantörer	Appendix
G4-HR11	Mänskliga rättigheter i leverantörsledet	36–37, Appendix
DMA	Klagomålsmekanismer för ärenden rörande mänskliga rättigheter	Appendix
G4-HR12	Rapporterade ärenden avseende mänskliga rättigheter som mottagits och hanterats	Appendix
Samhälle		
DMA + MM	Lokalsamhälle	Appendix
G4-S02	Väsentlig, faktisk eller potentiell negativ påverkan på lokala samhällen	28–29, 42–45
MM6	Markdispyter med lokala samhällen och ursprungsbefolkningar	43
DMA	Korruption	Appendix
G4-S05	Korruptionsincidenter	41
DMA	Klagomålsmekanismer rörande samhällspåverkan	Appendix
G4-S011	Rapporterade ärenden som mottagits och hanterats	Appendix
Förflyttning (bosättning)		
MM9	Hushåll som omfattas av flytt, samt påverkan på uppehälle	44–45
DMA	Plan för stängning	Appendix
MM10	Verksamheter med stängningsplaner på plats	46–47, Appendix
DMA	Krisberedskap	28, 46, Appendix

REVISORS RAPPORT ÖVER ÖVERSIKTLIG GRANSKNING AV HÅLLBARHETSREDOVISNING

Till Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ)

INLEDNING

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Luossavaara-Kiirunavaara AB ("LKAB") att översiktligt granska LKABs hållbarhetsredovisning för år 2017. Företaget har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning i anslutning till innehållsförteckningen på omslagets insida.

STYRELSENS OCH FÖRETAGSLEDNINGENS ANSVAR FÖR HÅLLBARHETSREDOVISNINGEN

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen i enlighet med tillämpliga kriterier, vilka framgår på sidan 69-70 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av Sustainability Reporting Guidelines (utgivna av The Global Reporting Initiative (GRI)) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga fel, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

REVISORNS ANSVAR

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 *Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt IAASBs standarder för revision och god revisions-sed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner

avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till LKAB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts.

Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för vårt uttalande nedan.

UTTALANDE

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

Stockholm den 21 mars 2018

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

Lennart Nordqvist
Specialistmedlem i FAR

KONCERNÖVERSIKT

KONCERNEN

Styrning och uppföljning av verksamheten sker i tre divisioner: Division Norra, Division Södra och Division Specialprodukter. Koncern-gemensamma funktioner följs upp i Övriga segment som innefattar stödjande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner och viss verksamhet som bedrivs i dotterbolag. De levererar i huvudsak produkter och tjänster inom koncernen.

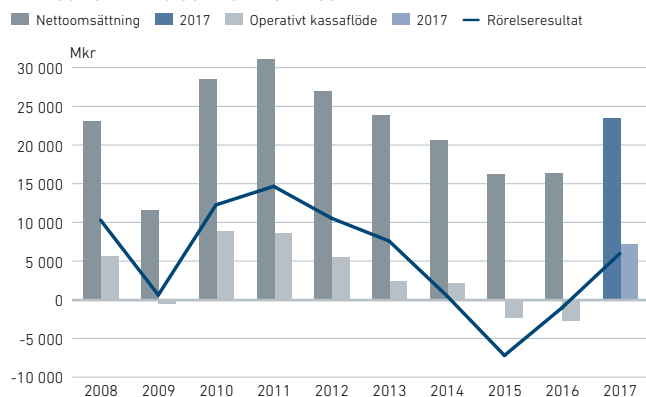
Från och med första kvartalet 2017 redovisas LKAB Berg och Betong AB, LKAB Mekaniska AB och LKAB Kimit AB i Division Specialprodukter mot att under 2016 redovisats under Övriga segment. En omräkning har skett av tidigare perioder i enlighet med förändringen. Koncernens resultat samt beskrivning av hur resultatet fördelas mellan olika rörelsesegment, beskrivs nedan samt i Not 3 på sidan 92–93.

EKONOMISK ÖVERSIKT

KONCERNEN I SAMMANDRAG (MKR)	2017	2016
Nettoomsättning	23 492	16 343
Underliggande rörelseresultat ¹	7 197	1 621
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-1 147	-2 106
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-26	-1 192
Rörelseresultat	6 024	-1 677
Finansnetto	241	613
Resultat före skatt	6 266	-1 063
Periodens resultat	4 803	-978

¹ Underliggande rörelseresultat definieras i not 43, sidan 117.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

ANALYS AV FÖRÄNDRING RÖRELSERESULTAT (MKR)	2017
Rörelseresultat 2016	-1 677
Priser järnmalm	4 976
Valutaeffekt järnmalm	-334
Säkringar av valuta och järnmalmspris	1 662
Volym och mix järnmalm	-197
Volym, pris och valuta industrimineraler	130
Kostnad för avsättning samhällsomvandling	959
Avskrivningar	-141
Nedskrivning anläggningstillgångar	1 166
Övriga intäkter och kostnader	-520
Rörelseresultat 2017	6 024

För helåret 2017 har i huvudsak högre marknadspriser på högfärd-lade järnmalmprodukter och ett bättre utfall för säkringar av pris och valuta bidragit till det förbättrade resultatet. LKAB har från och med första kvartalet 2017 en ny säkringsstrategi som innebär att LKAB i normalfallet inte säkrar pris- och valutarisk. Även lägre nedskrivning av anläggningstillgångar och lägre kostnader för avsättningar för samhällsomvandling påverkar resultatet positivt.

Finansnettot för 2017 uppgick till 241 (613) Mkr vilket främst beror på en bättre avkastning på placeringar. Nettot av övriga finansiella intäkter och finansiella kostnader, främst i form av lägre valutanetto, påverkar negativt.

FINANSIELL STÄLLNING

FINANSIELL NETTOSKULD (MKR)	2017	2016
Låneskulder	4 170	5 105
Avsättningar till pensioner	1 642	1 877
Avsättningar samhällsomvandling	11 911	13 062
Avsättningar efterbehandling	1 290	1 276
Avgår:		
Likvida medel	-2 051	-2 624
Kortfristiga placeringar	-18 041	-11 271
Finansiella placeringar	-1 303	-1 096
Finansiell nettoskuld	-2 382	6 330

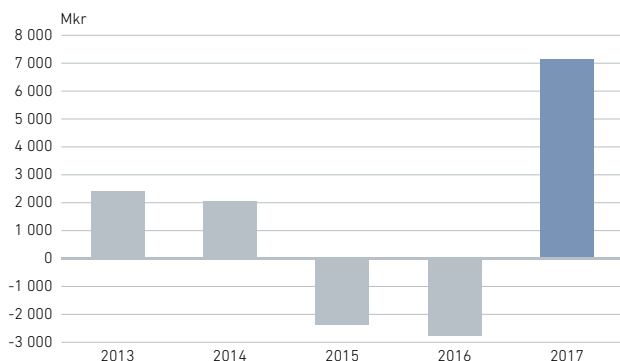
Ett starkt kassaflöde under året har medfört en lägre finansiell nettoskuld.

NETTOSKULDSÄTTNINGSGRAD (MKR)	2017	2016
Finansiell nettoskuld, Mkr	-2 382	6 330
Eget kapital, Mkr	36 348	30 551
Nettoskuldsättningsgrad, %	-6,6	20,7

Nettoskuldsättningsgraden minskade till -6,6 (20,7) procent till följd av minskad finansiell nettoskuld och ett högre eget kapital. Det egna kapitalet ökade främst till följd av ett förbättrat resultat för året.

OPERATIVT KASSAFLÖDE OCH INVESTERINGAR

OPERATIVT KASSAFLÖDE

OPERATIVT KASSAFLÖDE (MKR)	2017	2016
Kassaflöde från den löpande verksamheten	6 970	3 569
Förändring rörelsekapital	1 890	-3 043
Investeringsutbetalningar (netto)	-1 724	-3 288
Operativt kassaflöde	7 136	-2 762

Operativt kassaflöde förbättrades med 9 898 Mkr jämfört med 2016. Förbättringen beror främst på ett bättre resultat, lägre investeringsutbetalningar och lägre rörelsekapitalbindning avseende kundfordringar och ställda säkerheter på utestående säkringspositioner. Högre utbetalningar för skatt och samhälls-omvandling motverkar.

INVESTERINGAR, TOTALT OCH PER DIVISION (MKR)	2017	2016
Koncernen	2 008	3 341
Division Norra	747	883
Division Södra	956	1 997
Division Specialprodukter	35	25
Övriga segment	270	436

Årets investeringar uppgick till 2 008 Mkr varav huvuddelen avser investeringar för att säkra framtida produktionskapacitet. Vid underjordsgruvan i Kiruna har den femte och sista etappen för huvudnivån på 1 365 meters djup tagits i drift.

Årets investeringar i miljöskydd och dammanläggningar uppgår till 207 (172) Mkr.

MODERBOLAGET

Moderbolaget LKAB består av Division Norra och Division Södra och de koncernstaber som redovisas under Övriga segment. I moderbolaget finns huvuddelen av LKAB:s rörelsedrivande verksamhet samt bolagets finansiella verksamhet.

MODERBOLAGET I SAMMANDRAG (MKR)	2017	2016
Nettoomsättning	21 604	14 904
Underliggande rörelseresultat ¹	6 412	902
Kostnader för samhällsomvandling	-1 147	-2 106
Nedskrivning av materiella anläggningstillgångar		-1 184
Rörelseresultat	5 264	-2 388
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	1 860	3 087
Avskrivningar	-2 365	-2 213
Leveranser järnmalm, Mt	27,6	27,0
Produktion järnmalm, Mt	27,2	26,9

¹ Underliggande rörelseresultat definieras i not 43, sidan 117

UTSIKTER 2018

LKAB bedömer att överutbudssituationen inom järnmalmsfines kommer att bestå, vilket sätter press på järnmalmspriserna samtidigt som premien för högförädlade järnmalmsprodukter bedöms vara fortsatt hög. Efterfrågan på LKAB:s pellets är fortsatt stark och strategin med att maximera pelletsproduktionen ligger fast. LKAB fortsätter arbetet med fokus på lönsamhet och produktivitetsförbättringar för ökad konkurrenskraft. Arbetet med samhälls-omvandlingen är inne i en intensiv fas med fortsatta avsättningar och ökat antal förvärv, vilket innebär ökade utbetalningar under det kommande året.

En förutsättning för fortsatt gruvsdrift enligt gällande miljödom i Kiruna är ändring av detalplaner från "Mark för bostadsändamål" till "Mark för industriändamål". Dessa ändringar beslutas av kommunen. Risker och riskhantering avseende tillgång till mark och miljötillstånd beskrivs vidare under Strategiska risker, sid 51.

RIKTLINJER FÖR ERSÄTTNING TILL LEDANDE BEFATTNINGSHAVARE

De av årsstämman beslutade riktlinjerna för 2017 samt redovisning av ersättning till ledande befattningshavare, framgår av Not 6 på sidorna 94–96.

Styrelsen föreslår årsstämman den 26 april 2018 att besluta att regeringens Riktlinjer för ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande daterad den 22 december 2016 ska tillämpas. Styrelsens förslag är utformat för att säkerställa att LKAB-koncernen kan erbjuda en marknadsmässig och konkurrenskraftig kompensation som förmår attrahera och behålla kvalificerade medarbetare till LKAB:s koncernledning.

DIVISIONER

DIVISION NORRA

Divisionen producerar både masugnspelletts och pellets för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pellets, i gruvor och förädlingsverk i Kiruna. De förädlade järnmalmsprodukterna transporteras på Malmbanan och Ofotbanens järnväg till hamnen i Narvik för utsklippning till stålverkskunder runt om i världen.

MKR	2017	2016
Nettoomsättning	13 672	10 376
Underliggande rörelseresultat ¹	5 253	2 891
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-1 060	-1 727
Nedskrivning av anläggningstillgångar		
Rörelseresultat	4 194	1 164
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	748	883
Avskrivningar	-1 344	-1 264
Leveranser järnmalmsprodukter, Mt	16,7	15,5
Pelletsandel leveranser, %	86	90
Produktion järnmalmsprodukter, Mt	16,0	15,2

¹ Underliggande rörelseresultat definieras i not 43, sidan 117.

Årets omsättning ökade med 32 procent, främst med anledning av högre leveransvolym och högre järnmalmspris än föregående år. Kostnaderna, exklusive avsättningar för samhällsomvandling ökade med tolv procent främst till följd av ökade volymer, högre energipriser samt produktionsstörningar. Kostnaderna för avsättningar till samhällsomvandlingen var 667 Mkr lägre än föregående år.

DIVISION SPECIALPRODUKTER

Division Specialprodukter omfattar LKAB Minerals AB som säljer mineraler för industriell användning, LKAB Wassara AB som säljer borrhäls tekniska system till gruv- och anläggningsindustrin samt LKAB Berg & Betong AB, LKAB Kimit AB och LKAB Mekaniska AB som tillhandahåller entreprenad- och bergarbeten, betong, sprängmedel samt mekaniska tjänster.

MKR	2017	2016
Nettoomsättning	3 936	3 364
Underliggande rörelseresultat	417	351
Nedskrivning av anläggningstillgångar	-26	
Rörelseresultat	391	351
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	35	25
Avskrivningar	-57	-68

Nettoomsättning och rörelseresultat var högre än föregående år, främst till följd av högre leveransvolym. Totalt under året har 1,4 Mt magnetit levererats till externa kunder, vilket är den högsta levererade årskvantiteten divisionen uppnått. I detta ingår leveranser av magnetit som används för att ballastera världens första flytande vindkraftspark, Hywind Scotland. Sammantaget har detta inneburit ett försäljningsrekord av MagnaDense, den magnetitprodukt som används för dessa applikationer.

DIVISION SÖDRA

Divisionen producerar i huvudsak masugnspelletts och fines i gruvor och förädlingsverk i Malmberget och Svappavaara. De förädlade järnmalmsprodukterna transporteras på Malmbanan främst till hamnen i Luleå för utsklippning till europeiska stålverkskunder.

MKR	2017	2016
Nettoomsättning	8 837	7 162
Underliggande rörelseresultat ¹	2 733	1 293
Kostnader för avsättning till samhällsomvandling	-87	-379
Nedskrivning av anläggningstillgångar		-1 192
Rörelseresultat	2 646	-278
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	956	1 997
Avskrivningar	-868	-782
Leveranser järnmalmsprodukter, Mt	10,9	11,5
Pelletsandel leveranser, %	77	76
Produktion järnmalmsprodukter, Mt	11,2	11,7

¹ Underliggande rörelseresultat definieras i not 43, sidan 117.

Omsättningen ökade med 23 procent främst som en effekt av högre järnmalmspris än föregående år. Kostnaderna, exklusive avsättningar för samhällsomvandling och nedskrivning, ökade med fyra procent, främst till följd av ökade kostnader för rågodsförsörjning under året. Försäljning av delar av maskinparken vid dagbrottet i Mertainen under tredje kvartalet påverkade resultatet positivt med 202 Mkr.

ÖVRIGA SEGMENT

Övriga segment innefattar stödande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner och viss verksamhet som bedrivs i dotterbolag. I övriga segment ingår även den finansiella verksamheten inklusive de transaktioner och resultat som avser finansiella säkringar för järnmalmspris, valuta och inköp av el.

MKR	2017	2016
Nettoomsättning exkl säkringar	157	212
Nettoomsättning säkringar	-1 070	-2 733
Totalt nettoomsättning	-913	-2 521
Rörelseresultat	-1 266	-2 936
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	270	436
Avskrivningar	-620	-632

Nettoomsättning och rörelseresultat påverkades negativt med -1 070 (-2 733) Mkr avseende säkringsverksamheten. Säkringarna gjordes i huvudsak vid de lägre prisnivåer som rådde under fjärde kvartalet 2015 och första kvartalet 2016. Säkringarna genomfördes för att dämpa effekterna av pris- och valutaförändringar på marknaden. LKAB har från och med första kvartalet 2017 en ny säkringsstrategi som innebär att LKAB i normalfallet inte säkrar pris- och valutarisk.

INNEHÅLL

FINANSIELLA RAPPORTER – KONCERNEN		76	Not 15	Materiella anläggningstillgångar drift	101
Resultaträkning		76	Not 16	Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	103
Rapport över totalresultat		76	Not 17	Andelar i intresseföretag	103
Rapport över finansiell ställning		77	Not 18	Innehav i gemensam verksamhet	103
Rapport över förändringar i eget kapital		78	Not 19	Fordringar hos koncernföretag och intresseföretag	103
Rapport över kassaflöden		79	Not 20	Finansiella placeringar	104
FINANSIELLA RAPPORTER – MODERBOLAGET		80	Not 21	Andra långfristiga värdepappersinnehav	104
Resultaträkning		80	Not 22	Långfristiga fordringar och övriga fordringar	104
Rapport över totalresultat		80	Not 23	Varulager	104
Balansräkning		81	Not 24	Kundfordringar	104
Rapport över förändringar i eget kapital		83	Not 25	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	104
Kassaflödesanalys		84	Not 26	Eget kapital	105
NOTER		85	Not 27	Räntebärande skulder	105
Not 1	Väsentliga redovisningsprinciper	85	Not 28	Skulder till kreditinstitut	105
Not 2	Intäkternas fördelning	92	Not 29	Pensioner	106
Not 3	Segmentsrapportering	92	Not 30	Avsättningar	108
Not 4	Övriga rörelseintäkter	94	Not 31	Samhällsomvandling	109
Not 5	Övriga rörelsekostnader	94	Not 32	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	110
Not 6	Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	94	Not 33	Värdering av finansiella tillgångar och skulder till verkligt värde samt kategoriindelning	110
Not 7	Arvode och kostnadsersättning till revisorer	96	Not 34	Finansiella risker och riskhantering	112
Not 8	Rörelsens kostnader fördelade på kostnadsslag	96	Not 35	Investeringsåtaganden	114
Not 9	Nedskrivningar immateriella och materiella anläggningstillgångar	96	Not 36	Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	114
Not 10	Finansnetto	97	Not 37	Närstående	115
Not 11	Bokslutsdispositioner	97	Not 38	Koncernföretag	115
Not 12	Skatter	98	Not 39	Obeskattade reserver	116
Not 13	Resultat per aktie	100	Not 40	Specifikationer till rapport över kassaflöden	116
Not 14	Immateriella anläggningstillgångar	100	Not 41	Händelser efter balansdagen	117
			Not 42	Förslag till disposition beträffande bolagets vinst	117
			Not 43	Nyckeltal – upplysningar	117

RAPPORT ÖVER RESULTAT FÖR KONCERNEN

1 januari–31 december

Mkr	Not	2017	2016
	1		
Nettoomsättning	2,3	23 492	16 343
Kostnad för sålda varor	14,15,16,31	-16 639	-17 116
Bruttoresultat		6 853	-773
Försäljningskostnader		-124	-143
Administrationskostnader		-440	-464
Forsknings- och utvecklingskostnader		-398	-245
Övriga rörelseintäkter	4	486	227
Övriga rörelsekostnader	5	-352	-279
Rörelseresultat	3,6,7,8,9	6 024	-1 677
Finansiella intäkter		515	898
Finansiella kostnader		-274	-285
Finansnetto	10	241	613
Resultat före skatt		6 266	-1 063
Skatt	12	-1 462	85
Årets resultat		4 803	-978
Hänförligt till moderbolagets aktieägare	13	4 803	-978
Resultat per aktie före och efter utspädning (kr)	13	6 862	-1 397
Antal aktier		700 000	700 000

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR KONCERNEN

Mkr	Not	2017	2016
Årets resultat		4 803	-978
Övrigt totalresultat			
Poster som inte kan omföras till årets resultat			
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		123	-79
Skatt hänförlig till aktuariella vinster och förluster		-27	17
		96	-62
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat			
Årets omräkningsdifferenser vid omräkning av utländska verksamheter	26	-139	67
Årets förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	26	212	345
Årets förändringar i verkligt värde på kassaflödessäkringar	26	40	-969
Förändringar i verkligt värde på kassaflödessäkringar överfört till årets resultat	26	1 017	-232
Skatt hänförlig till komponenter i kassaflödessäkringar	26	-232	264
Summa poster som återförs till årets resultat		898	-525
Årets övrigt totalresultat		994	-587
Årets totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare:		5 797	-1 565

RAPPORT ÖVER FINANSIELL STÄLLNING FÖR KONCERNEN

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
	1,33,34,37		
Tillgångar	18,35		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	14	167	212
Materiella anläggningstillgångar drift	15	30 882	32 076
Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	16	1 890	2 009
Andelar i intresseföretag	17	39	38
Finansiella placeringar	20	1 303	1 096
Långfristiga fordringar	22	0	0
Uppskjutna skattefordringar	12	28	30
Summa anläggningstillgångar		34 309	35 461
Omsättningstillgångar			
Varulager	23	2 602	2 836
Kundfordringar	24	1 948	2 094
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	145	815
Övriga kortfristiga fordringar	22	1 203	2 525
Kortfristiga placeringar	20,40	18 041	11 271
Likvida medel	40	2 051	2 624
Summa omsättningstillgångar		25 990	22 164
Summa tillgångar		60 298	57 626
Eget kapital och skulder			
Eget kapital	26, 42		
Aktiekapital		700	700
Reserver		525	-373
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		35 124	30 224
Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare		36 348	30 551
Summa eget kapital		36 348	30 551
Långfristiga skulder			
Långfristiga räntebärande skulder	27	3 235	3 234
Övriga långfristiga skulder		3	4
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	29	1 642	1 877
Avsättningar Samhällsomvandling	30,31	9 198	9 914
Övriga avsättningar	30	1 211	1 198
Uppskjutna skatteskulder	12	1 851	1 512
Summa långfristiga skulder		17 139	17 740
Kortfristiga skulder			
Kortfristiga räntebärande skulder	27	935	1 871
Leverantörsskulder		1 320	1 283
Skatteskulder		542	34
Övriga kortfristiga skulder		230	1 309
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	926	1 559
Avsättningar Samhällsomvandling	30,31	2 713	3 148
Övriga avsättningar	30	147	131
Summa kortfristiga skulder		6 811	9 335
Summa skulder		23 950	27 075
Summa eget kapital och skulder		60 298	57 626

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL FÖR KONCERNEN

Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare

	Reserver				Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Omräknings- reserv	Verkligt värdereserv	Säkrings- reserv		
2016						
Mkr						
Ingående eget kapital 2016-01-01	700	-150	197	105	31 264	32 116
Årets resultat					-978	-978
Årets övrigt totalresultat		67	345	-937	-62	-587
Årets totalresultat		67	345	-937	-1 040	1 565
Utdelning						
Utgående eget kapital 2016-12-31	700	-83	542	-832	30 224	30 551

SE NOT 26

Eget kapital hänförligt till moderbolagets aktieägare

	Reserver				Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Omräknings- reserv	Verkligt värdereserv	Säkrings- reserv		
2017						
Mkr						
Ingående eget kapital 2017-01-01	700	-83	542	-832	30 224	30 551
Årets resultat					4 803	4 803
Årets övrigt totalresultat		-139	212	825	96	994
Årets totalresultat		-139	212	825	4 900	5 797
Utdelning						
Utgående eget kapital 2017-12-31	700	-222	754	-7	35 124	36 348

SE NOT 26

RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN FÖR KONCERNEN

1 januari–31 december

Mkr	Not	2017	2016
	1,40		
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		6 266	-1 063
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		3 783	5 780
Betald inkomstskatt		-879	-58
Utbetalning samhällsomvandling	30,31	-2 178	-1 035
Utbetalning övriga avsättningar	30	-22	-55
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		6 970	3 569
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		234	79
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		1 648	-2 610
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		8	-511
Förändring av rörelsekapital		1 890	-3 043
Kassaflöde från den löpande verksamheten		8 860	526
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 008	-3 341
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		284	53
Förändring av finansiella anläggningstillgångar			-113
Avyttringar/investeringar (netto) i kortfristiga placeringar		-6 770	-1 046
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-8 494	-4 447
Finansieringsverksamheten			
Amortering/upplåning		-937	2 114
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-937	2 114
Årets kassaflöde		-571	-1 807
Likvida medel vid årets början		2 624	4 335
Valutakursdifferens i likvida medel		-2	96
Likvida medel vid årets slut		2 051	2 624
Koncernen – operativt kassaflöde			
Kassaflöde från den löpande verksamheten		8 860	526
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-2 008	-3 341
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		284	53
Operativt kassaflöde (exklusive kortfristiga placeringar)		7 136	-2 762
Förvärv/avyttring av finansiella tillgångar (netto)		-6 770	-1 159
Kassaflöde efter investeringsverksamheten		366	-3 921
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-937	2 114
Årets kassaflöde		-571	-1 807

RESULTATRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

1 januari–31 december

Mkr	Not	2017	2016
	1,37		
Nettoomsättning	2,3	21 604	14 904
Kostnad för sålda varor	15,16,31	-15 870	-16 687
Bruttoresultat		5 734	-1 784
Försäljningskostnader		-33	-38
Administrationskostnader		-269	-293
Forsknings- och utvecklingskostnader		-381	-278
Övriga rörelseintäkter	4	231	15
Övriga rörelsekostnader	5	-18	-10
Rörelseresultat	6,7,8,9	5 264	-2 388
Resultat från finansiella poster:			
Resultat från andelar i koncernföretag		135	255
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar		78	49
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		252	718
Räntekostnader och liknande resultatposter		-269	-168
Resultat efter finansiella poster	10	5 460	-1 534
Bokslutsdispositioner	11	2 842	-752
Resultat före skatt		8 302	-2 285
Skatt	12	-1 895	421
Årets resultat		6 406	-1 865

RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT FÖR MODERBOLAGET

Mkr	2017	2016
Årets resultat	6 406	-1 865
Årets övrigt totalresultat		
Årets totalresultat	6 406	-1 865

BALANSRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
	1,33,34		
Tillgångar	35		
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	14	34	48
Materiella anläggningstillgångar drift	15	25 688	26 449
Materiella anläggningstillgångar samhällsomvandling	16	1 890	2 009
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	38	2 390	2 120
Andelar i intresseföretag	17	41	40
Fordringar hos koncernföretag	19,37	2 419	1 604
Andra långfristiga värdepappersinnehav	21	246	246
Andra långfristiga fordringar	22	112	110
Uppskjuten skattefordran	12	1 817	2 380
Summa finansiella anläggningstillgångar		7 026	6 501
Summa anläggningstillgångar		34 637	35 007
Omsättningstillgångar			
Varulager	23	2 119	2 333
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	24	1 596	1 785
Fordringar hos koncernföretag	37	161	1 201
Övriga kortfristiga fordringar	22	1 080	2 414
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	106	769
Summa kortfristiga fordringar		2 942	6 170
Kortfristiga placeringar	40	17 572	11 115
Kassa och bank	40	1 719	2 124
Summa omsättningstillgångar		24 352	21 742
Summa tillgångar		58 989	56 748

BALANSRÄKNING FÖR MODERBOLAGET

Mkr	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder	1,33,34		
Eget kapital	26		
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (700 000 st)		700	700
Reservfond		697	697
Fritt eget kapital	42		
Balanserat resultat		14 160	16 025
Årets resultat		6 406	-1 865
Summa eget kapital		21 964	15 557
Obeskattade reserver	39	15 263	17 663
Avsättningar			
Avsättningar Samhällsomvandling	30,31	9 198	9 914
Övriga avsättningar	29,30	1 464	1 486
Summa avsättningar		10 661	11 400
Långfristiga skulder			
Obligationslån	28	3 235	3 234
Övriga långfristiga skulder		3	4
Summa långfristiga skulder		3 238	3 238
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	28	935	1 871
Leverantörsskulder		949	929
Skulder till koncernföretag	37	1 765	1 298
Aktuella skatteskulder		510	
Övriga kortfristiga skulder		140	109
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	32	706	1 403
Avsättningar Samhällsomvandling	30,31	2 713	3 148
Övriga avsättningar	30	147	131
Summa kortfristiga skulder		7 864	8 890
Summa eget kapital och skulder		58 989	56 748

RAPPORT ÖVER FÖRÄNDRINGAR I EGET KAPITAL FÖR MODERBOLAGET

2016 Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2016-01-01	700	697	16 025		17 422
Årets resultat				-1 865	-1 865
Utdelning					
Utgående eget kapital 2016-12-31	700	697	16 025	-1 865	15 557

SE NOT 26

2017 Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital		Totalt eget kapital
	Aktie-kapital	Reserv-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 2017-01-01	700	697	14 160		15 557
Årets resultat				6 406	6 406
Utdelning					
Utgående eget kapital 2017-12-31	700	697	14 160	6 406	21 964

SE NOT 26

KASSAFLÖDESANALYS FÖR MODERBOLAGET

1 januari–31 december

Mkr	Not	2017	2016
	1,40		
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		5 460	-1 534
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet		3 396	5 267
Betald inkomstskatt		-826	-31
Utbetalning samhällsomvandling	30,31	-2 178	-1 035
Utbetalning övriga avsättningar	30	-22	-55
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		5 830	2 612
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av varulager		214	-56
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		2 686	-2 373
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		381	-190
Förändring av rörelsekapital		3 281	-2 619
Kassaflöde från den löpande verksamheten		9 111	-7
Investeringsverksamheten			
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-1 860	-3 087
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		382	332
Lämnade aktieägartillskott		-270	-261
Förändring av finansiella anläggningstillgångar		-817	-372
Avyttringar/investeringar (netto) i kortfristiga placeringar		-6 557	-1 002
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-9 122	-4 390
Finansieringsverksamheten			
Upplåning		-937	2 113
Erhållna koncernbidrag		442	287
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-495	2 400
Årets kassaflöde		-504	-1 997
Likvida medel vid årets början		2 224	4 126
Valutakursdifferens i likvida medel		-2	95
Likvida medel vid årets slut		1 719	2 224

NOTER TILL DE FINANSIELLA RAPPORTERNA

NOT 1 VÄSENTLIGA REDOVISNINGSPRINCIPER

1 Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges nedan under avsnittet "Moderbolagets redovisningsprinciper".

Årsredovisningen och koncernredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen och vd den 21 mars 2018. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och rapport över finansiell ställning och moderbolagets resultat- och balansräkningar blir föremål för fastställelse på årsstämman den 26 april 2018.

2 Värderingsgrunder tillämpade vid upprättandet av de finansiella rapporterna

Tillgångar och skulder är redovisade till historiska anskaffningsvärden, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av derivatinstrument, finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet eller finansiella tillgångar som kan säljas.

En förmånsbestämd pensionsskuld/tillgång redovisas till nettot av verkligt värde på förvaltningsstillgångar och nuvärdet av den förmånsbestämda skulden, justerat för eventuella tillgångsbegränsningar.

3 Funktionell valuta och rapporteringsvaluta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvalutan för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp är, om inte annat anges, avrundade till närmaste miljoner kronor.

4 Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Upskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om ändringen endast påverkat denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Bedömningar gjorda av företagsledningen vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna och gjorda uppskattningar som kan medföra väsentliga justeringar i det påföljande årets finansiella rapporter beskrivs närmare i avsnittet 28 Viktiga uppskattningar och bedömningar.

5 Väsentliga tillämpade redovisningsprinciper

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat framgår. Koncernens redovisningsprinciper har tillämpats konsekvent på rapportering och konsolidering av moderbolag, dotterföretag och gemensam verksamhet.

6 Förändringar 2017

6.1 Ändrade redovisningsprinciper föranledda av nya eller ändrade IFRS

Nedan beskrivs vilka ändrade redovisningsprinciper som koncernen tillämpar från och med 1 januari 2017. Övriga ändringar av IFRS med tillämpning från och med 1 januari 2017 har inte haft någon väsentlig effekt på koncernens redovisning.

Ändrad IAS 7 Rapport över kassaflöden tillämpas från och med 2017. Upplysningar har lagts till i not 40 där en specifikation av årets förändringar hänförliga till finansieringsverksamheten lämnas. Ändringen tillämpas framåtriktat varför inga upplysningar presenteras för jämförelseåret.

7 Nya IFRS som ännu inte börjat tillämpas

Nedan sammanfattas de nya eller ändrade IFRS som träder ikraft först under kommande räkenskapsår och som bedöms kunna vara tillämpliga för LKAB. Förtidstillämpning har inte skett vid upprättandet av dessa finansiella rapporter.

Standarder	Tillämpas för räkenskapsår som börjar:
IFRS 9 Finansiella instrument	1 januari 2018 eller senare
IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder, inklusive ändringar i IFRS 15: Tillämpningstidpunkt för IFRS 15 samt Tydliggöranden till IFRS 15	1 januari 2018 eller senare
IFRS 16 Leasingavtal	1 januari 2019 eller senare
Årliga förbättringar av IFRS (2014-2016) ¹	1 januari 2017 eller senare resp. 1 januari 2018 eller senare
Årliga förbättringar av IFRS (2015-2017) ¹	1 januari 2019 eller senare
IFRIC 22 Foreign Currency Transactions and Advance Consideration ¹	1 januari 2018 eller senare
IFRIC 23 Uncertainty over Income Tax Treatments ¹	1 januari 2019 eller senare

¹ Ej godkända för tillämpning inom EU ännu.

Nedan beskrivs de nya och ändrade standarder och tolkningar som bedöms få påverkan på koncernens finansiella rapporter den period de tillämpas för första gången. Övriga nya och ändrade standarder och tolkningar som inte har trätt ikraft bedöms av företagsledningen inte få någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter när de tillämpas för första gången.

IFRS 9

IFRS 9 ersätter IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Nedan beskrivs de väsentligaste förändringarna.

Klassificering och värdering

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Avgörande för i vilken värderingskategori en finansiell tillgång hänförs sig till är dels företagets affärsmodell (syftet med innehavet av tillgången), dels den finansiella tillgångens kontraktensliga kassaflöden.

Inga väsentliga effekter i klassificeringen av finansiella tillgångar finns per 1 januari 2018.

Nedskrivning

IFRS 9 ersätter "inträffad förlusthändelsemodellen" ("incurred loss model") med en modell baserad på förväntade framtida kreditförluster ("expected credit loss model"). Den nya nedskrivningsmodellen innebär att ett års förväntad förlust reserveras redan vid den initiala redovisningen. Vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden.

Baserat på historik för kundförluster redovisas inte några nedskrivningar per den 1 januari 2018.

Säkringsredovisning

Enligt IAS 39 identifieras endast förändringen i verkligt värde av spotelementet i valutaterminkontrakt som säkringsinstrument i kassaflödessäkringsrelationer. Det innebär att förändringen i verkligt värde av forwardelementet i ett valutaterminkontrakt ("forwardpunkter") omedelbart redovisas i resultatet.

Vid övergången till IFRS 9 har koncernen valt att redovisa forwardpunkterna i valutaterminkontrakt för säkring av kassaflöden för järnmalmsförsäljning separat som en kostnad för säkring. Förändringarna i forwardpunkter kommer att redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en reserv för säkringskostnader inom eget kapital. Den nya redovisningen kommer att tillämpas framåtriktat. Per 2017-12-31 uppgick säkringskostnaderna till -5 Mkr.

Förändringen innebär också att säkringskostnaderna från och med 2018 kommer att redovisas i nettoomsättningen. Under 2017 har motsvarande kostnad på 49 Mkr redovisats som en finansiell kostnad.

IFRS 15

IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder kommer att ersätta existerande IFRS relaterade till intäktsredovisning. Den nya standarden innebär en ny modell för intäktsredovisning som baseras på när kontrollen av en vara eller tjänst överförs till kunden. IFRS 15 introducerar en femstegs modell:

- Steg 1 Identifiera avtal med kund
- Steg 2 Identifiera prestationsåtaganden (löften) i avtalet
- Steg 3 Fastställa transaktionspriset
- Steg 4 Fördela transaktionspriset till prestationsåtaganden (löften)
- Steg 5 Redovisa intäkt när (eller allt eftersom) företaget uppfyller prestationsåtagandet

IFRS 15 innehåller mer vägledning och omfattande upplysningskrav.

Övergången till IFRS 15 kommer att innebära en förändrad redovisning av demurrage, det vill säga kostnad avseende försenad båtlastning. Kostnaden, som under 2017 uppgick till 76 Mkr, redovisas idag som kostnad för sålda varor. I enlighet med IFRS 15 kommer kostnaden att påverka transaktionspriset och redovisas som en del av nettoomsättningen avseende varuförsäljning av järnmalm.

IFRS 16

IFRS 16 Leasingavtal kommer att ersätta IAS 17 Leasingavtal. IFRS 16 innebär för leasingtagaren att i stort sett samtliga leasingavtal ska redovisas i rapporten över finansiell ställning. I resultaträkningen redovisas avskrivningar på tillgången och räntekostnader på skulden. Undantagna är leasingavtal med en leasingperiod som är 12 månader eller kortare samt leasingavtal där underliggande tillgång uppgår till lågt värde. Den nya standarden innehåller mer omfattande upplysningskrav jämfört med nuvarande standard.

Företagsledningens bedömning är att IFRS 16 kan påverka redovisade belopp i de finansiella rapporterna men att effekterna inte kommer att vara betydande. Någon detaljerad analys av tillämpningen av IFRS 16 har ännu inte genomförts varför effekterna ännu inte kan kvantifieras.

Koncernen planerar att tillämpa lätttnadsregeln att "ärva" den tidigare definitionen av leasing vid övergången. Det betyder att IFRS 16 vid övergången bara kommer att tillämpas på de kontrakt som har ingåtts före den 1 januari 2019 och som har identifierats som leasing enligt IAS 17.

8 Klassificering m.m.

Anläggningstillgångar och långfristiga skulder består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas efter mer än tolv månader räknat från balansdagen. Omsättningstillgångar och kortfristiga skulder består i allt väsentligt av belopp som förväntas återvinnas eller betalas inom 12 månader räknat från balansdagen.

9 Rörelsesegmentrapportering

Ett rörelsesegment är en del av koncernen som bedriver affärsverksamhet från vilken den kan generera intäkter och ådrar sig kostnader och för vilka det finns fristående finansiell information tillgänglig. Ett rörelsesegments resultat följs vidare upp av företagets högste verkställande beslutsfattare, vilket är koncernledningen, för att utvärdera resultatet samt för att kunna allokera resurser till rörelsesegmentet. Se not 3 för ytterligare beskrivning av indelningen och presentationen av rörelsesegment.

10 Konsolideringsprinciper och rörelseförvärv**10.1 Dotterföretag**

Dotterföretag är företag som står under ett bestämmande inflytande från moderbolaget. Bestämmande inflytande föreligger om moderbolaget har inflytande över investeringsobjektet, är exponerad för eller har rätt till rörlig avkastning från sitt engagemang samt kan använda sitt inflytande över investeringen till att påverka avkastningen. Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, beaktas potentiella röstberättigande aktier samt om de facto control föreligger.

Dotterföretag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvat dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel (vid stegvisa förvärv) överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, så kallade förvärv till lågt pris, redovisas denna direkt i årets resultat.

10.2 Intresseföretag

Intresseföretag är företag över vilka koncernen har ett betydande, men inte ett bestämmande, inflytande över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 % av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på andelar i intresseföretag motsvaras av koncernens andel i intresseföretagets eget kapital. Koncernens andel i intresseföretags resultat redovisas i finansnettot. Dessa resultatandelar utgör förändringen av det redovisade värdet på andelar i intresseföretag.

10.3 Transaktioner som elimineras vid konsolidering

Koncerninterna fordringar och skulder, intäkter eller kostnader och realiserade vinster eller förluster som uppkommer från koncerninterna transaktioner mellan koncernföretag, elimineras i sin helhet vid upprättandet av koncernredovisningen.

11 Utländsk valuta**11.1 Transaktioner i utländsk valuta**

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer bolagen bedriver sin verksamhet. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår vid omräkningarna redovisas i årets resultat. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

11.2 Utländska verksamheters finansiella rapporter

Tillgångar och skulder i utlandsverksamheter, inklusive goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden, omräknas från utlandsverksamhetens funktionella valuta till koncernens rapporteringsvaluta, svenska kronor, till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader i en utlandsverksamhet omräknas till svenska kronor till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de valutakurser som föreligger vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av utlandsverksamheter redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat komponent i eget kapital, benämnd omräkningsreserv.

När bestämmande inflytande upphör för en utlandsverksamhet realiserar de till verksamheten hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenserna, varvid de omklassificeras från omräkningsreserven i eget kapital till årets resultat.

11.3 Nettoinvestering i en utlandsverksamhet

Monetära långfristiga fordringar och skulder till en utlandsverksamhet för vilken reglering inte är planerad eller troligen inte kommer att ske inom överskådlig framtid, är i praktiken en del av företagets nettoinvestering i utlandsverksamheten. En valutakursdifferens som uppstår på den monetära långfristiga fordran eller skulden redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat komponent i eget kapital, benämnd omräkningsreserv.

12 Intäkter**12.1 Försäljning av varor och utförande av tjänsteuppdrag**

Intäkter för försäljning av varor redovisas i årets resultat när väsentliga risker och förmåner som är förknippade med varornas ägande har överförts till köparen. Intäkter från tjänsteuppdrag redovisas i årets resultat baserat på färdigställandegraden på balansdagen. Intäkter redovisas inte om det är sannolikt att de ekonomiska fördelarna inte kommer att tillfalla koncernen. Intäkterna redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits, eller förväntas komma att erhållas, med avdrag för lämnade rabatter.

12.1.1 Försäljning av järnmalm

Handeln med järnmalm sker i US-dollar. LKAB prissätter järnmalm enligt en rörlig prismodell med ett indexerat pris baserat på spotpriset.

Försäljning av järnmalm redovisas vid leverans till kund i enlighet med försäljningsvillkoren. Försäljningen redovisas med avdrag för mervärdesskatt och omräkning sker enligt gällande valutakurs. Om försäljningen är valutaterminssäkrad sker omräkning till terminssäkrad valutakurs.

I den rörliga prismodellen gäller huvudsakligen kvartalspriser, vilket innebär att priset bestäms i efterhand när kvartalet har passerat. Priset påverkas huvudsakligen av innevarande kvartals genomsnitt av 62%/65% sinterfines CFR i Kina. Intäkten under kvartalet baseras därmed på ett preliminärt pris och efter kvartalets slut sker en prisjustering som periodiseras till kvartalet. I övrigt gäller månadspriser, som fastställs till föregående månads pris. Intäkterna redovisas i nettoomsättningen.

12.1.2 Försäljning av industrimineraler

Minerals-koncernen bedriver handel med en rad olika mineraler, både mineraler i egen ägo, exempelvis magnetit, huntit och mica, men även externa mineraler som antingen processas vidare inom koncernen eller säljs vidare i oförändrat skick till slutkund. Handeln med industrimineraler sker antingen i landets lokala valuta eller i någon av de större valutorna, exempelvis USD och EUR.

Försäljningen av mineralerna redovisas till kund i enlighet med uppgjorda försäljningsvillkor. Normalt sker fakturering vid leveranstillfället. Försäljningen redovisas med avdrag för mervärdesskatt och omräkning sker enligt gällande valutakurs. Intäkterna redovisas i nettoomsättningen.

12.2 Hyresintäkter

Hyresintäkter från fastigheter redovisas linjärt i årets resultat baserat på villkoren i hyres- (leasing) avtalet. Intäkterna redovisas som övriga rörelseintäkter.

12.3 Statliga stöd

Statliga bidrag redovisas i rapport över finansiell ställning som upplupen intäkt när det föreligger rimlig säkerhet att bidraget kommer att erhållas och att koncernen kommer att uppfylla de villkor som är förknippade med bidraget. Bidrag periodiseras systematiskt i årets resultat på samma sätt och över samma perioder som de kostnader bidragen är

avsedda att kompensera för. Statliga bidrag relaterade till tillgångar redovisas som en reduktion av tillgångens redovisade värde.

13 Leasing

Leasing klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren. Om så ej är fallet är det fråga om operationell leasing. Koncernens leasingavtal är i allt väsentligt operationella.

Operationell leasing innebär att leasingavgiften redovisas linjärt över leasingperioden. Vissa rörliga avgifter kostnadsförs dock vanligen löpande.

14 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter består av ränteutgifter på investerade medel, utdelningsintäkter, vinst vid avyttring av finansiella tillgångar som kan säljas, vinst vid värdeförändring på finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet samt sådana vinster på säkringsinstrument som redovisas i finansnetto i årets resultat.

Ränteutgifter på finansiella instrument redovisas enligt effektivräntemetoden (se nedan). Utdelningsintäkter redovisas när rätten till att erhålla utdelning fastställs. Resultat från avyttring av ett finansiellt instrument redovisas då de risker och fördelar som är förknippade med ägandet av instrumentet överförs till köparen och koncernen inte längre har kontroll över instrumentet.

Finansiella kostnader består av räntekostnader på lån, avsättningar och förmånsbestämda pensionsförpliktelser, förlust vid värdeförändring på finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet, nedskrivning av finansiella tillgångar samt sådana förluster på säkringsinstrument som redovisas i finansnetto i årets resultat. Låneutgifter redovisas i resultatet med tillämpning av effektivräntemetoden.

Valutakursvinster och valutakursförluster redovisas netto.

Effektivräntan är den ränta som gör att nuvärdet av alla uppskattade framtida in- och utbetalningar under den förväntade räntebindningstiden blir lika med det redovisade värdet av fordran eller skulden. Beräkningen innefattar alla avgifter som erlagts eller erhållits av avtalsparterna som är en del av effektivräntan, transaktionskostnader och alla andra över- och underkurser.

15 Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisats i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Temporära skillnader beaktas inte i koncernmässig goodwill och inte heller för skillnad som uppkommit vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv som vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotter- och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid.

Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

16 Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i rapport över finansiell ställning inkluderar på tillgångssidan likvida medel, lånefordringar, kundfordringar, finansiella placeringar samt derivat. På skuldsidan återfinns leverantörsskulder, låneskulder samt derivat.

Till vilken kategori koncernens finansiella tillgångar och skulder hänförs framgår av not 34. Finansiella risker och riskhantering. Redovisningen av finansiella intäkter och kostnader behandlas även under princip 14 ovan.

16.1 Redovisning i och borttagande från rapporten över finansiell ställning

En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i rapport över finansiell ställning när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En fordran tas upp när bolaget presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger för motparten att betala, även om fakturan ännu inte skickats. Kundfordringar tas upp i rapport över finansiell ställning när faktura har skickats. Skuld tas upp när motparten har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura ännu inte mottagits. Leverantörsskulder tas upp när faktura mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserats, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över den. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell

ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då bolaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången.

16.2 Klassificering och värdering

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader. Detta gäller för alla finansiella instrument förutom de som tillhör kategorin finansiella tillgångar och skulder som redovisas till verkligt värde via resultatet, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan.

Derivatinstrument redovisas initialt till verkligt värde innebärande att transaktionskostnader belastar periodens resultat. Efter den initiala redovisningen redovisas derivatinstrument på sätt som beskrivs nedan.

Används derivatinstrument för säkringsredovisning och till den del denna är effektiv, redovisas värdeförändringar på derivatinstrumentet vid samma tidpunkt och på samma rad i årets resultat som den säkrade posten. Värdeförändringar på derivat redovisas som intäkter respektive kostnader inom rörelseresultatet eller inom finansnettot baserat på syftet med användningen av derivatinstrumentet och huruvida användningen relateras till en rörelsepost eller en finansiell post. Vid säkringsredovisning redovisas ineffektiv del på samma sätt som värdeförändringar på derivat som inte används för säkringsredovisning.

LKAB har valt att i enlighet med IAS 39 inte inkludera räntekomponenten i valuta-terminskontrakt i säkringsförhållandena vid tillämpning av säkringsredovisning i koncernen. Värdeförändringar på räntekomponenten hänförliga till valutaterminer redovisas i finansnettot.

För optionsavtal identifieras endast optionens realvärde som ett säkringsinstrument. Förändringar av en options tidsvärde redovisas i resultaträkningen enligt beskrivning ovan.

Likvida medel består av kassamedel samt omedelbart tillgängliga tillgodohavanden hos banker och motsvarande institut samt kortfristiga likvida placeringar med en löptid understigande tre månader från anskaffningstidpunkten vilka är utsatta för endast en obetydlig risk för värdefluktuationer.

16.2.1 Värdering till verkligt värde

Upplysningar om finansiella tillgångar och skulder som är värderade till verkligt värde lämnas utifrån en verkligtvärdehierarki i tre nivåer.

Nivå 1: Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder.

Nivå 2: Andra observerbara indata än noterade priser ingående i Nivå 1, antingen direkt (som prisnoteringar) eller indirekt (härledda från prisnoteringar).

Nivå 3: Indata för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata.

Räntebärande instrument

Räntebärande instrument värderas med marknadsdata från räntemarknaden, hämtad från Bloomberg.

Aktier och alternativa investeringar

Dessa placeringar värderas med marknadsdata från aktiemarknaden eller direkt från mäklare.

Derivat

Verkliga värden för derivatkontrakten är beräknade med utgångspunkt från officiella marknadsnoteringar hämtade från Bloomberg.

16.3 Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet

Denna kategori består av två undergrupper; finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i årets resultat.

I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde med undantag för derivat som är ett identifierat och effektivt säkringsinstrument. I kategorin Fair Value Option ingår de finansiella instrument som enligt företagsledningens strategi förvaltas och utvärderas baserat på verkliga värden.

16.4 Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kundfordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

16.5 Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon annan kategori eller finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori. Innehav av aktier och andelar som inte redovisas som dotterföretag eller intresseföretag redovisas här.

Tillgångar i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i övrigt totalresultat och de ackumulerade värdeförändringarna i en särskild komponent av eget kapital (verkligt värdereserv). Värdeförändringar som beror på nedskrivningar, ränta på fordringsinstrument, utdelningsintäkter samt valutakursdifferenser på monetära poster redovisas dock i årets resultat. Vid avyttring av tillgången redovisas ackumulerad vinst/förlust, som tidigare redovisats i övrigt totalresultat, i årets resultat.

Onoterade aktier där verkligt värde inte kan uppskattas tillförlitligt värderas till anskaffningsvärde med löpande prövning av om nedskrivningsbehov föreligger.

16.6 Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och andra finansiella skulder som företaget valt att placera i denna kategori (den så kallade Fair Value Option), se beskrivning ovan under "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet". I den första kategorin ingår koncernens derivat med negativt verkligt värde med undantag för derivat som är ett identifierat och effektivt säkringsinstrument. Förändringar i verkligt värde redovisas i årets resultat. Företaget har inga finansiella skulder i kategorin Fair Value Option.

16.7 Andra finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

17 Derivat och säkringsredovisning

Koncernens derivatinstrument har anskaffats för att ekonomiskt säkra de kassaflödesrisker som koncernen är utsatt för; risker för valutakurs exponeringar, förändringar i järnmalmpriser samt förändringar i energipriser.

Derivat redovisas initialt till verkligt värde, vilket innebär att transaktionskostnader belastar periodens resultat. Efter den initiala redovisningen värderas derivatinstrument till verkligt värde och värdeförändringar redovisas på sätt som beskrivs nedan. Ett inbäddat derivat särredovisas om det inte är nära relaterat till värdekontraktet.

För att säkringsredovisning ska kunna tillämpas krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation upprättats och att effektiviteten kan mätas.

17.1 Fordringar och skulder i utländsk valuta

För skydd mot valutarisk tillämpas inte säkringsredovisning eftersom en ekonomisk säkring avspeglas i redovisningen genom att både den underliggande fordran eller skulden och säkringsinstrumentet redovisas till balansdagens valutakurs och valutakursförändringarna redovisas över årets resultat.

Valutakursförändringar avseende rörelserelaterade fordringar och skulder redovisas i rörelseresultatet medan valutakursförändringar avseende finansiella fordringar och skulder redovisas i finansnettot.

17.2 Kassaflödessäkringar av osäkerhet i prognosticerad försäljning i utländsk valuta

Derivatinstrument som används för säkring av mycket sannolika framtida kassaflöden redovisas i rapport över finansiell ställning till verkligt värde. Periodens värdeförändringar redovisas i övrigt totalresultat och ackumulerade värdeförändringar i särskild komponent i eget kapital (säkringsreserv) tills dess att det säkrade flödet påverkar årets resultat. Säkringsinstrumentets ackumulerade värdeförändringar omklassificeras då till årets resultat. Det innebär att vinster och förluster avseende säkringar redovisas i årets resultat vid samma tidpunkt som vinster och förluster för de poster som säkrats.

18 Materiella anläggningstillgångar

18.1 Ägda tillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår inköpspriset samt kostnader direkt hänförliga till tillgången för att bringa den på plats och i skick för att utnyttjas i enlighet med syftet med anskaffningen. Anskaffningsvärdet för egentillverkade anläggningstillgångar inkluderar utgifter för material, utgifter för ersättningar till anställda, om tillämpligt andra tillverkningsomkostnader som anses vara direkt hänförliga till anläggningstillgången.

Materiella anläggningstillgångar som består av delar med olika nyttjandeperioder behandlas som separata komponenter.

Det redovisade värdet för en materiell anläggningstillgång tas bort ur rapport över finansiell ställning vid utrangering eller avyttring. Vinst eller förlust som uppkommer vid avyttring eller utrangering av en tillgång utgörs av skillnaden mellan försäljningspriset och tillgångens redovisade värde med avdrag för direkta försäljningskostnader. Vinst och förlust redovisas som övrig rörelseintäkt/kostnad.

18.2 Prospekterings- och utvärderingsutgifter

Ökad kännedom om järnmalmfyndigheternas utvidgning är nödvändig för att ersätta utbrutna mängder och lägga grund för fortsatt utveckling av verksamheten. Genom undersökningsarbeten med borrhningar, främst från ortar i anknytning till malmkroppen, kartläggs och definieras järnmalmkroppen. Undersökningsarbeten av malmfyndig-

heterna såväl i befintliga områden som i framtida områden inom gruvorna kostnadsförs. Denna princip tillämpas även vid prospektering av områden utanför nuvarande gruvor.

Utvärderingsarbeten av befintliga mineraltillgångar sker i mindre omfattning, främst för att ta fram underlag till en så kallad brytningsplan för mineraltillgångarna, och dessa arbeten kostnadsförs.

18.3 Anläggningar under jord

Anläggningar under jord, varifrån järnmalm utvinns, kan indelas i gråbergsbrytning (utvecklingsfas) och järnmalmsharbrytning (produktionsfas).

Gråbergsbrytning utgörs dels av arbeten för att frilägga malmkroppen i samband med anläggandet av en ny huvudnivå, dels av anläggningar avseende transport- och underhållsfunktioner såsom järnvägar, vägar, ortar, schakt, snedbanor (ett system för bil- och busstrafik från markplanet till arbetsplatserna under jord) samt anläggningar för service och el- och luftdistribution. Dessa utgifter för anläggningar, som är avsedda att nyttjas under längre tid än ett år, aktiveras i rapport över finansiell ställning. Avskrivning sker på ett systematiskt sätt under aktuell huvudnivås nyttjandeperiod.

Järnmalmsharbrytning utgörs i huvudsak av aktiviteterna tillredning, rasborrning, raslastning, transport och uppföring av malmen. Utgifter för dessa aktiviteter har en nyttjandeperiod av högst ett år varför de kostnadsförs löpande.

18.4 Dagbrott

Järnmalmsharbrytning ovan jord sker i så kallade dagbrott. För att frilägga malmkroppen sker en jordavrymning där bland annat morän och sidoberg tas bort, så kallad sidobergsbrytning.

Under utvecklingsfasen aktiveras utgifterna som en del av anskaffningsvärdet för gruvan och avskrivning sker på ett systematiskt sätt under gruvans nyttjandeperiod.

Utgifter för sidobergsbrytning under produktionsfasen som ger en förbättrad tillgång till malm för kommande brytning redovisas som tillgång och avskrivs enligt produktionsbaserad metod.

18.5 Efterbehandling

Framtida utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgångar och återställande av plats eller område där dessa finns (efterbehandlingskostnader) avseende pågående verksamheter balanseras. Balanserat belopp utgörs av nuvärdesberäknade uppskattade utgifter som samtidigt redovisas som avsättning.

18.6 Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelar som är förknippade med tillgången kommer att komma företaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

En tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter eller delar därav. Även i de fall ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet. Eventuella oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utrangeras och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

18.7 Avskrivningsprinciper

Avskrivning sker över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, mark skrivs inte av. Koncernen tillämpar komponentavskrivning vilket innebär att komponenternas bedömda nyttjandeperiod ligger till grund för avskrivningen. Anläggningar och utrustningar som nyttjas i dagbrott skrivs normalt av över den lägsta av förväntad nyttjandeperiod och nyttjandeperioden på den gruva som de hänförs till.

Följande nyttjandeperioder tillämpas för materiella anläggningstillgångar inklusive framtida efterbehandlingskostnader;

Rörelsefastigheter, hyresfastigheter	15–100 år
Maskiner och andra tekniska anläggningar dagbrott	Produktionsbaserat
Övriga maskiner och andra tekniska anläggningar	5–20 år
Inventarier, verktyg och installationer	5–20 år
Anläggningar under jord	12–20 år
Dagbrottsanläggningar	I takt med malmuttag
Aktiverade efterbehandlingskostnader gråbergsupplag	I takt med ianspråktagen areal för upplag
Aktiverade efterbehandlingskostnader – övriga	Bedömd nyttjandeperiod för nuvarande produktionsstruktur. Omprövas när nya huvudnivåer tas i bruk

Rörelsefastigheternas huvudindelning är byggnad, markanläggning och mark. Byggnader och markanläggningar består av flera komponenter vars indelningsgrund utgörs av funktion, till exempel vägar, beläggning, serviceanläggningar, förädlingsverk med mera.

Hyresfastigheterna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Byggnaderna indelas i flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivningen på hyresfastigheter.

Stommar, grund och innerväggar	100 år
Vatten, avlopp, el och värmesystem	50 år
Ytterfasad	40 år
Fönster	50 år
Ytskikt och vitvaror	15 år

Bedömning av avskrivningsmetoder, restvärden och nyttjandeperioder görs vid varje års slut och justering sker vid behov.

18.8 Samhällsomvandling

18.8.1 Förvärv av fastigheter

Vid förvärv av en fastighet inom ramen för samhällsomvandlingen uppdelas anskaffningsvärdet i byggnadskomponent och gruvkomponent. Uppdelningen bygger på antagandet att byggnaden kan användas för tillfällig uthyrning under en begränsad period från förvärvet fram till utrymning. Byggnadskomponenten beräknas som nuvärdet av nettokassaflöden från uthyrningen. Gruvkomponenten definieras som fastighetens totala anskaffningsvärde med avdrag för byggnadskomponenten.

Byggnadskomponenten kostnadsförs under den period som byggnaden bedöms kunna nyttjas.

Gruvkomponenten kostnadsförs omedelbart vid förvärv av fastighet innanför påverkanslinjen då LKAB redan har konsumerat de ekonomiska fördelarna av fastigheten.

Vid förvärv av fastighet utanför påverkanslinjen och i ett område från framtida brytning gäller i stället att gruvkomponenten kostnadsförs när påverkanslinjen tangerar fastigheten i fråga för att matcha underliggande produktion/konsumtion av de ekonomiska fördelarna.

För ytterligare beskrivning av redovisningsprinciper för samhällsomvandling hänvisas till princip 28.1.1.

18.8.2 Gruvtillgång

Gruvtillgång avseende framtida brytning redovisas för Kiruna. I de fall som det finns ett avtal eller tydlig informell förpliktelse som definierar ett åtagande avseende framtida påverkansområde, redovisas avsättning i enlighet med en avtalslinje.

Området mellan avtalslinjen och påverkanslinjen utgör en gruvtillgång för framtida brytning. Gruvtillgången kostnadsförs i enlighet med påverkanslinjens förflyttning, det vill säga när fastigheter, infrastruktur med mera tangeras av påverkanslinjen.

18.8.3 Ersättningsfastigheter

Till ägare av hyreshus och småhus erbjuds två ersättningsalternativ, en ersättningsfastighet som är likvärdig befintlig fastighet eller en ekonomisk ersättning. För de som väljer alternativet ersättningsfastighet redovisas samtliga utgifter för uppförande av ersättningsfastigheten som materiell anläggningstillgång. När fastigheten överlämnas sker avräkning mot avsättning för åtagandet, se även not 31. För de som väljer alternativet ekonomisk ersättning avräknas ersättningen mot avsättning för åtagandet.

19 Immateriella tillgångar

19.1 Goodwill

Goodwill värderas till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella ackumulerade nedskrivningar. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och provas årligen för nedskrivningsbehov, se redovisningsprincip i kapitel 21.1.

19.2 Brytningsrättigheter

Brytningsrättigheter värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar.

19.3 Forskning och utveckling

Utgifter för forskning som syftar till att erhålla ny vetenskaplig eller teknisk kunskap redovisas som kostnad då de uppkommer.

Utgifter för utveckling, där forskningsresultatet eller annan kunskap tillämpas för att åstadkomma nya eller förbättrade produkter eller processer, redovisas som tillgång i rapport över finansiell ställning. Detta förutsätter att produkten eller processen är tekniskt och kommersiellt användbar och företaget har tillräckliga resurser att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången. I värdet inkluderas direkt hänförliga utgifter, exempelvis varor och tjänster samt ersättningar till anställda. Om inte ovanstående kriterier är uppfyllda kostnadsförs utgifterna. Hittills har inga utvecklingsutgifter uppfyllt kriterierna ovan varför LKAB kostnadsfört samtliga utgifter för utveckling när de uppstått.

19.4 Övriga immateriella tillgångar

Övriga immateriella tillgångar, bland annat programvaror, som förvärvas av koncernen redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar (se nedan) och eventuella nedskrivningar.

19.4.1 Utsläppsrätter

LKAB deltar i EU:s system för handel av utsläppsrätter, som avser rättighet att göra utsläpp av koldioxid. Tildelning av rätter sker över den europeiska marknaden. Vid tildelning redovisas tilldelade utsläppsrätter som immateriell tillgång och förutbetalda intäkt, då företaget inte har tjänat in några rätter vid tildelningen.

Intjänandet görs i samma takt som faktiska utsläpp, då också en skuld att leverera utsläppsrätter uppstår. Omföring sker från förutbetalda intäkter till avsättning för

utsläppsrätter. Skulderna värderas till anskaffningsvärde för tilldelade utsläppsrätter. Intäkten periodiseras mot den kostnad den avser att täcka.

När utsläppsrätten rapporteras ska motsvarande antal utsläppsrätter levereras in. Därmed förbrukas den immateriella anläggningstillgången och avsättningen för gjorda utsläpp regleras. Om skulden att leverera utsläppsrätter överstiger kvarvarande tildelning av utsläppsrätter skuldförs överskjutande belopp, värderat till aktuellt marknadsvärde för det antal utsläppsrätter som krävs för att kunna reglera åtagandet. För information om belopp se not 30.

19.5 Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i rapport över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

19.6 Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i årets resultat linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder. Avskrivningsbara immateriella tillgångar skrivs av från det datum då de är tillgängliga för användning. De beräknade nyttjandeperioderna är:

Brytningsrättigheter	30–50 år
Kundorienterade immateriella tillgångar	3–5 år
Programvaror	5 år

Bedömning av en tillgångs restvärde och nyttjandeperiod provas vid varje rapportperiods slut och justeras vid behov.

20 Varulager

Varulager värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet för varulager beräknas genom tillämpning av först in, först ut-metoden (FIFU) och inkluderar utgifter som uppkommit vid förvärvet av lagertillgångarna och transport av dem till deras nuvarande plats och skick. För tillverkade varor och pågående arbete inkluderar anskaffningsvärdet en rimlig andel av indirekta kostnader baserad på en normal kapacitet.

Nettoförsäljningsvärdet är det uppskattade försäljningspriset i den löpande verksamheten, efter avdrag för uppskattade kostnader för färdigställande och för att åstadkomma en försäljning.

21 Nedskrivningar

Koncernens redovisade tillgångar bedöms vid varje balansdag för att avgöra om det finns indikation på nedskrivningsbehov. IAS 36 tillämpas avseende nedskrivningar av tillgångar som inte behandlas i annan IFRS-standard.

21.1 Nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar samt andelar i intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas tillgångens återvinningsvärde. För goodwill beräknas återvinningsvärdet dessutom årligen. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden till en enskild tillgång grupperas tillgångarna till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden – en så kallad kassagenererande enhet.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning belastar årets resultat. Då nedskrivningsbehov identifierats för en kassagenererande enhet fördelas nedskrivningsbeloppet i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

21.2 Nedskrivning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporttillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva bevis på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning. Objektiva bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, dels av betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en finansiell placering klassificerad som en finansiell tillgång som kan säljas.

Fordringarnas nedskrivningsbehov fastställs utifrån historiska erfarenheter av kundförluster på liknande fordringar. Kundfordringar med nedskrivningsbehov redovisas till nuvärdet av förväntade framtida kassaflöden. Fordringar med kort löptid diskonteras dock inte.

Vid nedskrivning av ett eget kapitalinstrument, som är klassificerat som en finansiell tillgång som kan säljas, omklassificeras tidigare redovisad ackumulerad vinst eller förlust i eget kapital via övrigt totalresultat till årets resultat. Beloppet på den ackumulerade förlust som omklassificeras från eget kapital via övrigt totalresultat till årets resultat utgörs av skillnaden mellan förvärvskostnaden och aktuellt verkligt värde, efter avdrag för eventuell nedskrivning på den finansiella tillgången som redan tidigare redovisats i årets resultat.

Nedskrivningar på finansiella tillgångar som kan säljas redovisas i årets resultat i finansnettot.

21.3 Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning av tillgångar som ingår i IAS 36 tillämpningsområde återförs om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet när tillgången skrevs ned. Nedskrivning av goodwill återförs dock aldrig. En återföring görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av länefordringar och kundfordringar återförs om de tidigare skälen till nedskrivningar inte längre föreligger och att full betalning från kunden förväntas erhållas.

Nedskrivningar av eget kapitalinstrument som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas och tidigare redovisats i årets resultat återförs inte via årets resultat utan i övrigt totalresultat. Det nedskrivna värdet är det värde från vilket efterföljande omvärderingar görs, vilka redovisas i övrigt totalresultat.

22 Utbetalning av kapital till ägarna

22.1 Utdelningar

Utdelningar redovisas som skuld efter det att årsstämman godkänt utdelningen.

23 Resultat per aktie

Beräkningen av resultat per aktie baseras på årets resultat i koncernen hänförligt till moderbolagets aktieägare och på det vägda genomsnittliga antalet aktier utestående under året.

24 Ersättningar till anställda

24.1 Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där företagets förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsbolag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i årets resultat i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

24.2 Förmånsbestämda pensionsplaner

Förmånsbestämda planer är andra planer för ersättningar efter avslutad anställning än avgiftsbestämda planer. Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på en förstklassig företagsobligation, inklusive bostadsobligation, med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en fungerande marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på statsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Method. Vidare beräknas det verkliga värdet av eventuella förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Koncernens nettoförpliktelse utgörs av nuvärdet av förpliktelsen, med avdrag för verkligt värde på förvaltningstillgångarna justerat för eventuella tillgångsbegränsningar. Räntekostnaden/intäkten netto på den förmånsbestämda förpliktelsen/tillgången redovisas i årets resultat under finansnettot. Räntenettet är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av nettoförpliktelsen, det vill säga ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av eventuella tillgångsbegränsningar. Övriga komponenter redovisas i rörelseresultatet.

Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnad mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångar och den summa som inkluderas i räntenettet och eventuella ändringar av effekter för tillgångsbegränsningar (exklusive ränta som inkluderas i räntenettet). Aktuariella vinster och förluster uppkommer antingen genom att verkligt utfall avviker från tidigare gjorda antagande eller genom att antagandena ändras. Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat.

När beräkningen leder till en tillgång för koncernen begränsas det redovisade värdet på tillgången till det lägsta av överskottet i planen och tillgångsbegränsningen beräknad med hjälp av diskonteringsräntan. Tillgångsbegränsningen utgörs av nuvärdet av de framtida ekonomiska fördelarna i form av minskade framtida avgifter eller kontant återbetalning. Vid beräkning av nuvärdet av framtida återbetalningar eller inbetalningar beaktas eventuella krav på minimifondering.

Ändringar eller reduceringar av en förmånsbestämd plan redovisas vid den tidigare av följande tidpunkter; a) när ändringen i planen eller reduceringen inträffar eller b) när företaget redovisar relaterade omstruktureringarkostnader och ersättningar vid uppsägning. Ändringarna/reduceringarna redovisas direkt i årets resultat.

Den särskilda löneskatten utgör en del av de aktuariella antagandena. Särskild löneskatt avseende skillnad mellan hur pensionsförpliktelsen fastställs i juridisk person och koncern redovisas som en del av nettoförpliktelsen. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte. Den del av särskild löneskatt som är beräknad utifrån tryggandelagen i juridisk person redovisas av förenklingskäl som upplupen kostnad istället för som del av nettoförpliktelsen/-tillgången.

24.3 Kortfristiga ersättningar

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls.

En kortfristig skuld redovisas för den förväntade kostnaden för vinständels- och bonusbetalningar när koncernen har en gällande rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda och förpliktelsen kan beräknas tillförlitligt.

24.4 Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas vid den tidigaste tidpunkten av när företaget inte längre kan dra tillbaka erbjudandet till de anställda eller när företaget redovisar kostnader för omstrukturering.

25 Avsättningar

En avsättning skiljer sig från andra skulder genom att det råder ovisshet om betalningstidpunkt eller beloppets storlek för att reglera avsättningen. En avsättning redovisas i rapporten över finansiell ställning när det finns en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Avsättningar görs med det belopp som är den bästa uppskattningen av det som krävs för att reglera den befintliga förpliktelsen på balansdagen. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

25.1 Avsättningar för samhällsomvandling

Se punkt 28.1.1 nedan.

25.2 Avsättningar för efterbehandling

Se punkt 28.1.2 nedan.

26 Eventualförpliktelser

Upplysning om eventualförpliktelse lämnas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser utom koncernens kontroll eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

27 Moderbolagets redovisningsprinciper

Moderbolaget har upprättat sin årsredovisning enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer. Rådet för finansiell rapporterings utgivna uttalanden för noterade företag tillämpas också. RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU antagna IFRS och uttalanden så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag från och tillägg till IFRS som skall göras.

27.1 Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

Skillnaderna mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper framgår nedan. De angivna redovisningsprinciperna för moderbolaget har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i moderbolagets finansiella rapporter.

27.2 Ändrade redovisningsprinciper 2017

Ändringar i RFR 2 har inte haft någon väsentlig påverkan på moderföretagets finansiella rapporter 2017.

Om inte annat anges nedan har moderbolagets redovisningsprinciper under 2017 förändrats i enlighet med vad som anges ovan för koncernen.

27.3 Ändringar i RFR 2 som ännu inte börjat tillämpas

På grund av sambandet mellan redovisning och beskattning kommer reglerna i IFRS 9 och IFRS 16 inte att tillämpas i moderbolaget som juridisk person. I RFR 2 anges ett antal punkter, främst upplysningar, som ska lämnas avseende dessa rekommendationer. Övriga ändringar i RFR 2 väntas inte få någon väsentlig påverkan på moderföretagets finansiella rapporter när de tillämpas för första gången.

27.4 Klassificering och uppställningsformer

För moderbolaget används benämningarna resultaträkning, balansräkning respektive kassaflödesanalys för de rapporter som i koncernen har benämningarna rapport över resultat, rapport över finansiell ställning respektive rapport över kassaflöden. Resultaträkning och balansräkning för moderbolaget är uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan motsvarande rapporter för koncernen baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De väsentligaste skillnaderna mot koncernens rapporter avser främst redovisning av finansiella intäkter och kostnader, finansiella anläggningstillgångar, eget kapital samt att avsättningar redovisas som egen rubrik i balansräkningen.

27.5 Dotterföretag och intresseföretag

Ändelar i dotterföretag och intresseföretag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden. Detta innebär att transaktionsutgifter inkluderas i det redovisade värdet för innehav i dotterföretag och intresseföretag.

27.6 Utvidgad investering

Kursdifferenser på monetära poster som utgör en del av moderbolagets nettoinvestering i en utlandsverksamhet ska redovisas i resultatet.

27.7 Finansiella instrument och säkringsredovisning

Med anledning av sambandet mellan redovisning och beskattning, tillämpas inte reglerna om finansiella instrument och säkringsredovisning i IAS 39 i moderbolaget som juridisk person.

I moderbolaget värderas finansiella anläggningstillgångar till anskaffningsvärde med avdrag för eventuell nedskrivning.

Finansiella omsättningstillgångar värderas enligt lägsta värdets princip. Värderingen av räntebärande värdepapper respektive aktier och alternativa investeringar görs på portföljnivå. Det innebär att för instrument som ingår i samma portfölj avräknas realiserade vinster mot realiserade förluster. Överskjutande förlust redovisas som minskning av räntetäkterna på raden "Övriga räntetäkter och liknande poster". Överskjutande vinst redovisas inte.

Skulder värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Derivatinstrument för säkring av prognostiserade kassaflöden för vilka säkringsredovisning tillämpas tas inte upp i balansräkningen. Värdeförändringar på derivaten redovisas i samma period som det säkrade flödet.

Derivatinstrument med negativt värde och för vilka säkringsredovisning inte tillämpas redovisas som finansiella skulder (övriga kortfristiga skulder) och värderas till det belopp som för företaget är mest förmånligt om förpliktelsen regleras eller överläts på balansdagen.

Vid valutasäkring av fordringar i utländsk valuta med hjälp av terminskontrakt används avistakursen den dag då valutasäkringen görs för att värdera säkrad fordran. Skillnaden mellan terminskursen och avistakursen vid kontraktets ingående (terminspremien) periodiseras över terminskontraktets löptid. Periodiserad terminspremie redovisas som räntetäkt respektive räntekostnad.

27.8 Finansiella garantier

Moderbolagets finansiella garantiavtal består i huvudsak av borgensförbindelser till förmån för dotterföretag. Finansiella garantier innebär att bolaget har ett åtagande att ersätta innehavaren av ett skuldinstrument för förluster som denne ådrar sig på grund av att en angiven gäldenär inte fullgör betalning vid förfall enligt avtalsvillkoren. För redovisning av finansiella garantiavtal tillämpar moderbolaget en av Rådet för finansiell rapportering tillåten lättnadsregel jämfört med reglerna i IAS 39 när det gäller finansiella garantiavtal utställda till förmån för dotterföretag. Moderbolaget redovisar finansiella garantiavtal som avsättning i balansräkningen när bolaget har ett åtagande för vilket betalning sannolikt erfordras för att reglera åtagandet.

27.9 Anticiperade utdelningar

Anticiperad utdelning från dotterföretag redovisas i de fall moderföretaget ensamt har rätt att besluta om utdelningens storlek och moderföretaget har fattat beslut om utdelningens storlek innan moderföretaget publicerat sina finansiella rapporter.

27.10 Rörelsesegment

Moderbolaget redovisar inte segment enligt samma fördelning och samma omfattning som koncernen, utan upplyser om nettoomsättningens fördelning på moderbolagets verksamhetsgrenar.

27.11 Materiella anläggningstillgångar

Med hänvisning till RFR 2 IAS 16 p 4 aktiveras inte beräknade framtida utgifter för nedmontering och bortforsling av tillgångarna och återställande av plats eller område där dessa finns (efterbehandlingskostnader) i juridisk person. Avsättningen för dessa utgifter görs i stället successivt över nyttjandeperioden.

27.12 Immateriella anläggningstillgångar

27.12.1 Forskning och utveckling

I moderföretaget redovisas samtliga utgifter för forskning och utveckling som kostnad i resultaträkningen.

27.13 Ersättningar till anställda

27.13.1 Förmånsbestämda planer

Moderbolaget redovisar förmånsbestämd plan som en avgiftsbestämd plan, i det fall en pensionspremie betalas till ett försäkringsbolag.

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19. Moderbolaget följer tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen.

Pensionsförpliktelser som tryggats genom överföring av medel till en pensionsstiftelse redovisas som avsättning i moderbolaget endast om stiftelsens förmögenhet värderad till marknadsvärde understiger förpliktelserna. Överstiger stiftelsens förmögenhet förpliktelserna redovisas inte någon tillgång. Värdet på företagets förpliktelser att i framtiden utbetala pension ska beräknas i enlighet med stycke 2 ovan.

27.14 Skatter

I moderbolaget redovisas i balansräkningen obeskattade reserver utan uppdelning på eget kapital och uppskjuten skatteskuld, till skillnad mot i koncernen. I resultaträkningen görs i moderbolaget på motsvarande sätt ingen fördelning av del av bokslutsdispositioner till uppskjuten skatt.

27.15 Koncernbidrag och aktieägartillskott

Koncernbidrag redovisas som bokslutsdisposition.

Lämnade aktieägartillskott redovisas som en ökning av Andelar i koncernföretag hos givaren.

28 Viktiga uppskattningar och bedömningar

Vid upprättande av de finansiella rapporterna måste företagsledningen och styrelsen göra bedömningar och antaganden som påverkar redovisade tillgångar, skulder, intäkter och kostnader samt övrig lämnad information, exempelvis eventalförpliktelser.

Nedan redogörs för de uppskattningar och bedömningar som bedöms vara de viktigaste för en förståelse av de finansiella rapporterna. Förutsättningar för LKAB:s verksamhet ändras successivt vilket medför att dessa bedömningar förändras.

28.1 Avsättningar till följd av gruvdrift

28.1.1 Avsättningar för samhällsomvandling

LKAB har utvunnit järnmalm i mer än 120 år i Norrbotten. Den teknik som används vid malmbrytning i underjordsgruvor leder till deformationer i form av sprickbildning av den mark där brytningen bedrivs. Deformationerna är redan eller kommer att bli så pass omfattande att det är nödvändigt att successivt flytta delar av Kiruna och Malmberget.

Även om det finns stora likheter mellan förhållandena i Kiruna och Malmberget skiljer sig de geologiska förutsättningarna åt. I Kiruna sker en successiv spridning av deformationerna med förtligande sprickbildning medan det i Malmberget sker en långtgående underminering av marken där samhällets centrala del är belägen. Deformationerna är en direkt följd av den bedrivna gruvdriften. För Malmberget kan konstateras att påverkansområdet från gruvdriften från flera olika malmkroppar i stort sett har ringat in Malmbergets centrum, vilket innebär att Malmbergets centrala delar inte längre är ett fullt fungerande samhälle.

LKAB har haft, och kommer att ha, betydande utgifter med anledning av denna samhällsomvandling. Bland annat kommer LKAB att ha utgifter för att förvärva fastigheter samt kommunal infrastruktur såsom el, vatten och avlopp i berörda områden. Utgifterna beror på att LKAB enligt lag är skyldigt att ersätta skada som uppkommer genom gruvdriften.

Avsättning för de skador som deformationerna förorsakar görs för redan uppkomna konstaterade skador samt skador som ännu inte konstaterats, men som kommer att uppstå med något års fördröjning till följd av brytningen.

LKAB redovisar en avsättning när:

1. det finns en befintlig legal eller informell förpliktelse gentemot extern part,
2. till följd av inträffade händelser,
3. som förväntas medföra ett flöde av ekonomiska resurser från bolaget vid reglering
4. och en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

I de fall som det finns ett avtal eller tydlig informell förpliktelse som definierar ett åtagande avseende framtida påverkansområde, redovisas avsättning i enlighet med en avtalslinje. I övriga fall redovisas ett åtagande först när den så kallade påverkanslinjen tangerar den berörda fastighetsgränsen eller infrastrukturen. Påverkanslinjen är den gräns för ersättningsgrundande påverkan av hittillsvarande brytning som har definierats av LKAB.

I Kiruna är utgångspunkten för påverkanslinjen den existerande miljövillkorlinjen enligt dom från miljödomstolen. Tillägg görs för säkerhetszon, motsvarande två år, för rörelser som förväntas tillkomma även om brytningen skulle upphöra. Vidare görs tillägg för så kallad gruvstadspark vilket motsvarar cirka sju års konverteringstid från stadsbebyggelse, via gruvstadspark till industriområde.

Påverkanslinjen förflyttas årligen för att motsvara utbredningen av markdeformationerna. Förflyttningen av påverkanslinjen kopplas till deformationsprognoser för att hantera effekten av att markdeformationerna inte sker kontinuerligt. Prognostiserad rörelse enligt aktuell deformationsprognos fördelas lika över den period som prognosen omfattar. Avstämning görs mot uppdaterade prognoser över markdeformationer.

Avsättnings storlek beräknas utifrån objektiva värderingsmetoder för respektive tillgångsslag (bostadsfastigheter, mark-områden, infrastruktur etc.) och åsätts ett nuvärde.

För de avsättningar som redovisas enligt avtalslinjen definieras området mellan avtalslinjen och påverkanslinjen som en gruvtillgång avseende framtida brytning.

Samtliga skador/ersättningsanspråk som ligger inom det område som avgränsas av påverkanslinjen beräknas och redovisas som kostnad i resultaträkningen, detta mot bakgrund av att LKAB konsumerat de ekonomiska fördelar som gruvdriften genererat. För varje år sker kostnadsföring motsvarande påverkanslinjens förflyttning, antingen genom kostnadsföring av gruvtillgången eller ökning av avsättningar.

Vad gäller Malmberget finns fastställda miljövillkor enligt dom i mark- och miljödomstolen. Avsatta medel finns för hela avvecklingsområdet enligt aktuell deformationsprognos.

Påverkan kommer att ske under en lång följd av år, där osäkerhet kommer att råda bland annat kring de geologiska konsekvenserna, antaganden om bland annat marknadsvärden och rivnings- och deponiutgifter med mera.

Den osäkerhet som finns i hittills gjorda beräkningar kommer att minska i takt med att vunna erfarenheter beaktas i kommande beräkningar.

Avsättningar för samhällsomvandlingen uppgår vid årets slut till 11 911 (13 026) Mkr.

28.1.2 Avsättningar för efterbehandling

Förpliktelser för efterbehandling, nedmontering eller miljösanering som gruvdriften skapar uppkommer huvudsakligen till följd av legala krav inom miljöområdet. Koncernen redovisar avsättningar för efterbehandlingskostnader för samtliga legala och informella förpliktelser.

Framtida utgifter för efterbehandling avser dels utgifter till följd av avslutade verksamheter, dels för pågående verksamheter. Samverkan sker med tillsynsmyndigheten för att utforma långsiktiga planer för efterbehandling av gruvområdena. För pågående verksamheter baseras avsättningen på dessa efterbehandlingsplaner.

Avsättningens storlek beräknas utifrån arealer och en bedömning av framtida utgifter med utgångspunkt i dagens teknik och förutsättningar i övrigt. Avsättningen åsätts ett nuvärde. Framtida utgifter för avslutade verksamheter kostnadsförs för att matcha underliggande produktion/konsumtion av de ekonomiska fördelarna. Framtida utgifter för pågående verksamheter aktiveras och avskrivs under nyttjandeperioden.

Omrörning och uppdatering av avsättningarna görs vid behov när gruvtillgångarnas bedömda nyttjandeperiod, kostnader, tekniska förutsättningar, regelverk eller andra förutsättningar förändras.

Den osäkerhet som finns i hittills gjorda beräkningar kommer att minska i takt med att vunna erfarenheter beaktas i kommande beräkningar.

Avsättningar för efterbehandling uppgår vid årets slut till 1 290 (1 276) Mkr.

28.2 Prövning av nedskrivningsbehov för materiella anläggningstillgångar.

Koncernen redovisar betydande värden i balansräkningen avseende materiella anläggningstillgångar. Dessa testas för nedskrivningsbehov i enlighet med de redovisningsprinciper som beskrivs i avsnitt 21.1 ovan.

Återvinningsvärden för kassagenererande enheter fastställs genom beräkning av nyttjandevärden. De kassaflödesprognoser på vilka nyttjandevärdena beräknas baseras på uppskattningar avseende framtida kassaflöden och antaganden om bland annat långsiktiga järnmalmpriser, USD/SEK valutakurs och investeringsnivåer. Nyttjandevärdesberäkningen visar på stor känslighet för förändringar i antagandena.

Koncernen har för 2017 redovisat nedskrivningar på 26 (1 192) Mkr, se ytterligare beskrivning i Not 9 Nedskrivningar materiella anläggningstillgångar.

28.3 Nyttjandeperiod och avskrivningsmetod avseende materiella anläggningstillgångar

Avskrivningstider på huvudnivåer, anläggningar och utrustningar i gruvor är beroende av framtida malmuttag och gruvans nyttjandeperiod. Det är väsentligt att förändringar i produktion och malmbas avspeglas i tillämplad avskrivningsmetod och nyttjandeperiod, vilket är av särskild vikt vid beslut om nya huvudnivåer. För att uppnå detta sker kontinuerligt omdömdomning av nyttjandeperioder och avskrivningsmetoder. Ändrade bedömningar kan ha en väsentlig påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

Vid årets utgång uppgår redovisat värde för materiella anläggningstillgångar drift till 30 882 (32 076) Mkr. Årets avskrivningar uppgår till 2 887 (2 746) Mkr.

28.4 Pensionsförmåner

Ett flertal antaganden är viktiga inslag i de aktuariella metoder som används för att beräkna pensionsåtaganden som kan ha en väsentlig inverkan på redovisat nettoförpliktelse och den årliga pensionskostnaden. Diskonteringsräntan och den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar är två kritiska antaganden som används i beräkningen av årets pensionskostnad samt nuvärdet av pensionsförpliktelserna. Dessa antaganden bedöms varje år för varje pensionsplan i respektive land.

Diskonteringsräntan gör det möjligt att mäta framtida kassautflöden till nuvärde vid mätidpunkten. Denna ränta ska motsvara avkastningen på förstklassiga företagsobligationslån inklusive bostadsobligation eller, om en fungerande marknad för sådana inte finns, statsobligationer. En sänkt diskonteringsränta ökar nuvärdet av pensions-skulden och den årliga kostnaden.

För att bestämma den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångarna tar LKAB i beaktande tillgångarnas nuvarande och förväntade kategorifördelning och historisk såväl som förväntad avkastning på de olika kategorierna av tillgångar.

Ett flertal faktorer ändras inte lika ofta, exempelvis personalomsättning och pensionsålder. Det verkliga utfallet avviker ofta från de aktuariella antagandena av ekonomiska och andra orsaker.

Avsättningar för pensioner uppgår vid årets slut till 1 642 (1 877) Mkr.

28.5 Skatter

Väsentliga bedömningar görs för att bestämma aktuella skattefordringar och -skulder, likväl som uppskjutna skattefordringar och -skulder. LKAB måste bedöma sannolikheten för att de uppskjutna skattefordringarna kommer att utnyttjas för avräkning mot framtida beskattningsbara vinster. Det verkliga utfallet kan avvika från bedömningarna, bland annat genom ändrade skatteregler eller utfallet av myndigheters eller skattedomstolars ännu ej slutförda granskningar av lämnade deklarationer.

Vid årets utgång redovisas en uppskjuten skatteskuld (netto) på -1 823 (-1 482) Mkr. Motsvarande belopp för aktuell skatt är en skatteskuld netto på 538 Mkr (skattefordran 63 Mkr).

28.6 Tvister

LKAB är involverat i ett antal tvister och rättsliga förfaranden inom ramen för den löpande verksamheten. Ledningen rådgör med juridisk expertis i frågor rörande rättstvister och med andra experter såväl inom som utanför bolaget i frågor rörande den löpande affärsverksamheten. Enligt bästa bedömning är varken moderbolaget eller något dotterföretag för närvarande involverat i något rättsligt förfarande eller skiljeförfarande som bedöms komma att ha någon väsentlig effekt på verksamheten, den finansiella ställningen eller resultatet av verksamheten.

NOT 2 INTÄKTERNAS FÖRDELNING

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Nettoomsättning:				
Varuförsäljning – järnmalm	21 669	17 185	22 320	17 386
Varuförsäljning – industrimineraler	2 418	1 520		
Nettoomsättning säkringar järnmalm	-1 070	-2 733	-1 048	-2 754
Övrigt	475	371	332	272
Totalt	23 492	16 343	21 604	14 904

NOT 3 SEGMENTSRAPPORTERING

Segmentinformation

Koncernens verksamhet delas upp i rörelsesegment baserat på vilka delar av verksamheten företagets högste verkställande beslutsfattare följer upp, så kallad "management approach" eller företagsledningsperspektiv. Koncernledningen följer upp verksamhetens resultat och beslutar om resursfördelning utifrån de produkter koncernen tillverkar och säljer och dessa verksamheter utgör koncernens rörelsesegment. Varje rörelsesegment har en chef som är ansvarig för den dagliga verksamheten och som regelbundet rapporterar utfallet av rörelsesegmentets prestationer samt behov av resurser till koncernledningen. Koncernens interna rapportering är uppbyggd så att koncernledningen kan följa upp rörelsesegmentens prestationer och resultat.

I rörelsesegmentens resultat, tillgångar och skulder har inkluderats direkt hänförliga poster samt poster som kan fördelas på segmenten på ett rimligt och tillförlitligt sätt.

Internpris mellan koncernens olika segment är satta utifrån principen om "armslängds avstånd" det vill säga mellan parter som är oberoende av varandra, välinformerade och med ett intresse av att transaktionerna genomförs.

I resultaträkningen har samtliga poster förutom finansnetto och skattekostnader fördelats på rörelsesegment. Tillgångar som har fördelats ut avser materiella anläggningstillgångar medan övriga tillgångar inte har fördelats. Vad gäller skulder har avsättningar för samhällsomvandling och efterbehandling fördelats och övriga skulder har inte fördelats. I segmentens investeringar i materiella anläggningstillgångar ingår samtliga materiella investeringar.

Koncernen består av följande rörelsesegment:

Division Norra. Division Norra bryter och förädlar järnmalmprodukter i Kiruna.

Divisionen producerar både masugnspelletts och pelletts för ståltillverkning via direktreduktion, DR-pelletts.

Division Södra. Division Södra bryter och förädlar järnmalmprodukter i Malmberget och Svappavaara. Divisionen tillverkar masugnspelletts och fines.

Division Specialprodukter. Division Specialprodukter omfattar LKAB Minerals, LKAB Wassara, LKAB Berg & Betong, LKAB Kimit och LKAB Mekaniska. Divisionen utvecklar och marknadsför industrimineraler, borrhäls- och fullservicelösningar för gruv- och anläggningsindustrin.

Övriga segment. Övriga segment innefattar stödjande verksamheter såsom koncerngemensamma funktioner (HR, kommunikation, ekonomi samt strategisk FoU och prospektering) och viss verksamhet som bedrivs i dotterföretag. I övriga segment ingår även den finansiella verksamheten inklusive de transaktioner och resultat som avser finansiella säkringar för järnmalmpris, valuta och inköp av el.

Not 3 fortsättning

Rörelsesegment

Koncernen	Norra		Södra		Special- produkter		Övrigt		Totalt		Koncernmässiga justeringar och elimineringar ¹		Koncernen	
Mkr	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Externa intäkter	13 231	10 301	8 588	6 998	2 634	1 628	-961	-2 645	23 492	16 282		61	23 492	16 343
Interna intäkter	441	75	249	164	1 302	1 736	48	124	2 040	2 099	-2 040	-2 099		
Totala intäkter	13 672	10 376	8 837	7 162	3 936	3 364	-912	-2 521	25 532	18 381	-2 040	-2 038	23 492	16 343
Rörelseresultat	4 194	1 164	2 646	-278	391	95	-1 266	-2 680	5 965	-1 699	59	22	6 024	-1 677
Finansnetto													241	613
Resultat före skatt													6 265	-1 063
Skatt													-1 462	85
Årets resultat													4 803	-978
Väsentliga icke kassaflödespåverkande poster														
Avskrivningar materiella anläggningstillgångar	-1 344	-1 264	-868	-782	-57	-68	-618	-631	-2 887	-2 746			-2 887	-2 746
Nedskrivningar materiella anläggningstillgångar				-1 192	-26				-26	-1 192			-26	-1 192
Kostnad för avsättning samhällsomvandling	-1 060	-1 727	-87	-379					-1 147	-2 106			-1 147	-2 106
Tillgångar	15 089	16 234	10 546	10 266	389	322	6 748	7 263	32 772	34 085			32 772	34 085
Ofördelade tillgångar													27 526	23 541
Summa tillgångar													60 298	57 626
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	748	884	956	1 997	35	25	270	435	2 008	3 341			2 008	3 341
Skulder	7 745	8 388	5 090	5 594			366	356	13 201	14 338			13 201	14 338
Ofördelade skulder													10 749	12 737
Summa skulder													23 950	27 075

¹ Avser koncerninterna transaktioner och koncernmässiga justeringar, som bland annat avser justering av koncernens pensionsskuld enligt IAS 19 och intervinster.

Geografiska områden

Koncernens försäljning sker i all väsentlighet från Sverige och därmed de svenska bolagen. Tillverkning av koncernens produkter har skett nästan uteslutande i Sverige. Investeringar har huvudsakligen genomförts i Sverige. Redovisat värde på tillgångarna per land/region sker efter var tillgångarna är belägna och intäkterna för koncernen redovisas med utgångspunkt varifrån försäljning, produktion, leverans och fakturering sker oavsett var kunderna är lokaliserade.

Koncernen	Sverige		Övriga Europa		Mellanöstern & Asien		Övriga världen	
Mkr	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Externa intäkter	21 749	14 929	765	753	819	485	159	176
Materiella anläggningstillgångar	29 769	30 836	2 993	3 235	10	13	0	1
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	1 887	3 053	120	286	1	2	0	

Information om större kunder

Enligt IFRS 8 ska företag ange information om större kunder. LKAB-koncernen har fem större kunder som var och en står för mer än tio procent av koncernens omsättning. Omsättningen för dessa kunder uppgick till 23 (28)%, 13 (19)%, 12 (16)%, 12 (13)% samt 12 (11)% och redovisas i rörelsesegmenten Division Norra och Division Södra.

Moderbolaget	Division Norra		Division Södra		Övriga segment		Totalt Moderbolaget	
Mkr	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Nettoomsättning	13 663	10 376	8 831	7 162	-890	-2 634	21 604	14 904
Moderbolaget	Europa		Mellanöstern & Asien		Övriga världen		Moderbolaget	
Mkr	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Nettoomsättning per geografisk marknad	14 718	9 983	5 654	4 252	1 232	669	21 604	14 904

NOT 4 ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Hysesintäkter fastigheter	227	179		
Vinst vid försäljning av anläggningstillgångar	209	9	207	
Kursvinster på fordringar/skulder av rörelsekaraktär	29	21	6	5
Försäkringsersättning		1		
Övrigt	21	17	18	10
Totalt	486	227	231	15

NOT 5 ÖVRIGA RÖRELSEKOSTNADER

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Fastighetskostnader	188	133		
Förlust vid försäljning av anläggningstillgångar	6	6	1	2
Kursförlust på fordringar/skulder av rörelsekaraktär	34	22	3	8
Försäkringskostnader	94	59		
Övrigt	30	59	14	
Totalt	352	279	18	10

NOT 6 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

Medelantalet anställda	2017		varav kvinnor	varav män	2016		varav kvinnor	varav män
Moderbolaget								
Sverige	3 159		21%	79%	3 219		20%	80%
Totalt moderbolaget	3 159		21%	79%	3 219		20%	80%
Dotterbolag								
Sverige	498		20%	80%	515		20%	80%
Kina	30		37%	63%	36		36%	64%
Nederländerna	19		42%	58%	28		32%	68%
Norge	181		12%	88%	185		10%	90%
Storbritannien	150		23%	77%	156		26%	74%
Tyskland	18		39%	61%	19		47%	53%
Övriga länder	63		19%	81%	66		17%	83%
Totalt i dotterbolag	959		20%	80%	1 005		20%	80%
Koncernen totalt	4 118		21%	79%	4 224		20%	80%

Könsfördelning i företagsledningen per den 31 december

	2017-12-31 Andel kvinnor	2017-12-31 Andel män	2016-12-31 Andel kvinnor	2016-12-31 Andel män
Moderbolaget				
Styrelsen	27%	73%	27%	73%
Övriga ledande befattningshavare	25%	75%	25%	75%

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda samt sociala kostnader i moderbolaget

Moderbolaget	2017			2016		
	Ledande befattningshavare (19 personer)	Övriga anställda	Summa	Ledande befattningshavare (19 personer)	Övriga anställda	Summa
Mkr						
Löner och andra ersättningar						
Sverige	25	1 721	1 746	22	1 700	1 722
Moderbolaget totalt	25	1 721	1 746	22	1 700	1 722
Sociala kostnader ¹			897			877
¹ varav pensionskostnader			345			347

Not 6 fortsättning

Ledande befattningshavares ersättningar

Ledande befattningshavare

Med ledande befattningshavare avses styrelseledamöter, verkställande direktören och andra ledande befattningshavare. Med andra ledande befattningshavare avses de tjänstemän som ingår i koncernledningen tillsammans med verkställande direktören.

Riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämman beslut. Därutöver utgår särskilt arvode för utskottsarbete. För arbete inom revisionsutskottet utgår arvode om 75 000 kronor till utskottets ordförande och 50 000 kronor till utskottsledamot. För arbete inom finansutskottet utgår arvode med 20 000 kronor till utskottsledamot. För arbete inom finansutskottet utgår inget arvode.

För ersättningar till koncernledningen har årsstämman beslutat att regeringens vid var tid gällande riktlinjer för anställningsvillkor för personer i företagsledande ställning och för incitamentsprogram för anställda i statligt bolag ska tillämpas. Statens riktlinjer från december 2016 antogs av stämman 2017. Avtal ingångna före årsstämman den 27 april 2017 har vid var tid följt regeringens riktlinjer.

Berednings- och beslutsprocess vid fastställande av ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättningsvillkoren för verkställande direktören och lönesättningsprinciperna för personerna i bolagets koncernledning bereds i ett ersättningsutskott som utses av

styrelsen. Utskottet består av fyra styrelseledamöter. Styrelsen fattar beslut på förslag av utskottet. För övriga personer i koncernledningen bekräftas den årliga lönerevisionen av styrelsens ordförande.

Principer för ersättningar till ledande befattningshavare

Till verkställande direktören samt övriga personer i koncernledningen utgår fast ersättning. Ersättningen är pensionsgrundande.

Vd Jan Moströms ersättning har varit 447.500 kr per månad. Pensionsålder för vd är 65 år. Vd:s pensionslösning är premiebestämd där LKAB årligen avsätter 30 procent av vd:s aktuella fasta lön per år till ett pensionsarrangemang, valt av vd, vilket kan inkludera ITP-planen. Den del av premieutrymmet som inte åtgår för att täcka premier till ITP-planen kan vd använda för en kompletterande pensionslösning.

För övriga ledande befattningshavare är pensionsåldern 65 år. Premien är avgiftsbestämd där LKAB avsätter årligen 30 procent av aktuell fast lön per år.

För gruppen ledande befattningshavare med avtal ingångna före december 2016 gäller en uppsägningstid av sex månader för båda parter. Vid uppsägning från företags sida utgår därutöver ett avgångsvederlag om 18 månadslöner. Vid nytecknande av avtal gäller en uppsägningstid av sex månader för båda parter. Vid uppsägning från företags sida utgår därutöver ett avgångsvederlag om 12 månadslöner. För ytterligare information, se tabell "Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2017".

Ersättningar och övriga förmåner till styrelsen

Tkr	2017 Styrelsearvode	2016 Styrelsearvode
Styrelsens ordförande Göran Persson	410	
Styrelseledamot Gunnar Axheim	180	
Styrelseledamot Leif Darner ¹	317	263
Styrelseledamot Eva Hamilton	270	263
Styrelseledamot Hanna Lagercrantz ²		
Styrelseledamot Bjarne Moltke Hansen	270	180
Styrelseledamot Ola Salmén ¹	353	220
Styrelseledamot Gunilla Saltin	180	
Styrelsens tidigare ordförande Sten Jakobsson	205	600
Tidigare styrelseledamot Hans Björck		103
Tidigare styrelseledamot Majja Liisa Friman	90	263
Tidigare styrelseledamot Lars-Åke Helgesson ¹	117	343
Tidigare styrelseledamot Lars Pettersson		83
Totalt	2 392	2 320

¹ I arvodet ingår även ersättning för arbete i styrelsens revisionsutskott samt finansutskott.

² För representant från näringsdepartementet utgår inget styrelsearvode.

Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2017

Tkr	Grundlön	Övriga förmåner ¹	Pensionskostnad	Summa
Vd Jan Moström	5 462	100	1 670	7 232
Direktör Magnus Arnkvist	2 896	80	864	3 840
Direktör Leif Boström	2 617	94	785	3 496
Direktör Peter Hansson	2 582	137	799	3 518
Direktör Markus Petäjämäki	2 873	120	872	3 865
Direktör Stefan Romedahl	2 865	183	896	3 944
Direktör Grete Solvang Stoltz	2 203	89	679	2 971
Direktör Åsa Sundqvist	2 758	9	794	3 561
Totalt	24 256	812	7 359	32 427

¹ I övriga förmåner ingår bil-, kost- och livförsäkringsförmåner.

Not 6 fortsättning

Ersättningar och övriga förmåner till ledamöter i koncernledningen under 2016

Tkr		Grundlön	Övriga förmåner ¹	Pensionskostnad	Summa
Vd	Jan Moström	5 307	90	1 604	7 001
Direktör	Magnus Arnkvist	2 788	80	866	3 734
Direktör	Leif Boström	2 428	95	753	3 276
Direktör	Peter Hansson ²	1 862	95	574	2 531
Direktör	Markus Petäjaniemi	2 747	129	843	3 719
Direktör	Stefan Romedahl ³	2 263	166	735	3 164
Direktör	Grete Solvang Stoltz	2 174	93	658	2 926
Direktör	Åsa Sundqvist	2 679	11	798	3 488
Totalt		22 248	759	6 831	29 838

¹ I övriga förmåner ingår bil-, kost- och livförsäkringsförmåner.² Från 2016-04-01³ Från 2016-03-01

För information om bland annat ersättningar till anställda efter avslutad anställning, se not 29 Pensioner.

NOT 7 ARVODE OCH KOSTNADERSÄTTNING TILL REVISORER

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Deloitte				
Revisionsuppdrag	6	7	3	4
Revision utöver revisionsuppdrag	0	0		
Skatterådgivning	2	1	2	1
Övriga tjänster	1	0		0
Övriga revisorer				
Revisionsuppdrag	0	0		

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal.

Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 8 RÖRELSENS KOSTNADER FÖRDELADE PÅ KOSTNADSSLAG

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Personalkostnader	3 407	3 342	2 694	2 645
Material m.m.	3 671	3 339	2 727	2 578
Energi	1 525	1 470	1 375	1 241
Transporter	272	209	1 790	1 568
Avsättningar för samhällsomvandling	1 147	2 106	1 147	2 106
Av- och nedskrivningar	2 913	3 947	2 365	3 397
Övriga rörelsekostnader	5 018	3 834	4 473	3 771
Totalt	17 953	18 247	16 571	17 306

NOT 9 NEDSKRIVNINGAR IMMATERIELLA OCH MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar fördelas på kassagenererande enheter per division enligt nedan.

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Division Norra				
Division Södra		-1 192		-1 184
Division Specialprodukter	-26			
Rörelseresultateffekt	-26	-1 192		-1 184
Skatteeffekt	6	262		260
Årets resultateffekt	-20	-930		-924

Fördelningen per tillgångsslag inom immateriella och materiella anläggningstillgångar framgår av noterna 14 och 15.

LKAB:s tillgångar är föremål för test om nedskrivningsbehov föreligger, eller närhelst det finns en indikation på att tillgångarna minskat i värde. Under året har nedskrivningar skett i Division Specialprodukter inom marknadsområdet Refractory & Foundries.

NOT 10 FINANSNETTO

Koncernen	2017	2016
Mkr		
Finansiella intäkter		
Tillgångar värderade till verkligt värde		
- Räntebärande värdepapper – nettovinst	161	163
- Aktier och alternativa investeringar – nettovinst	299	142
Tillgångar värderade till verkligt värde (innehas för handel)		
- Derivat		215
Avkastning på förvaltningstillgångar	53	63
Övriga ränteintäkter	2	8
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)		307
Summa finansiella intäkter	515	898
Finansiella kostnader		
Skulder värderade till verkligt värde (innehas för handel)		
- Derivat		
Valutaterminskontrakt – räntekomponent	-49	-49
Räntekostnader		
- Räntebärande skulder	-39	-30
- Avsättning efterbehandlingskostnader	-33	-33
- Förmånsbestämd pensionsförpliktelse	-82	-98
- Övriga	-4	-17
Avgifter lånefacilitet	-12	-16
Övriga finansiella kostnader	-14	-35
Resultat från andelar i koncernföretag	-16	
Andelar i intresseföretags resultat	0	-7
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)	-25	
Totalt finansiella kostnader	-274	-285
Finansnetto	241	613

Valutadifferenser avser främst omvärdering av fordringar i utländsk valuta samt aktier och alternativa investeringar inklusive relaterade valutaderivat. Från och med 2017 gäller förändrade villkor för utlåning till dotterföretag i Norge.

Detta innebär att valutadifferenser vid omräkning av dessa lån i koncernen redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en omräkningsreserv i eget kapital. Ackumulerade omräkningsdifferenser uppgår per 2017-12-31 till -100 Mkr. För 2016 uppgick valutakursförändringar avseende omräkning av fordringar till dotterföretag i Norge till 175 Mkr och ingår i posten Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto) ovan.

Övriga finansiella kostnader avser främst transaktionskostnader derivat samt bank- och förvaltningskostnader.

Moderbolaget	2017	2016
Mkr		
Utdelning	135	255
Totalt	135	255

Moderbolaget	2017	2016	Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggnings-tillgångar	Övriga ränte-intäkter och liknande resultatposter
Mkr	2017	2016	2017	2016
Ränteintäkter, koncernföretag	78	49	4	22
Ränteintäkter, övriga			162	166
Avkastning aktier och alternativa investeringar			86	-2
Intäkter optioner (netto)			0	221
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)				311
Totalt	78	49	252	718

I Ränteintäkter och liknande resultatposter ingår avkastning på räntebärande värdepapper med 161 (163) Mkr.

Moderbolaget	2017	2016	Räntekostnader och liknande resultatposter
Mkr	2017	2016	2016
Räntekostnader, koncernföretag	-1	-1	
Räntekostnader räntebärande skulder	-39	-30	
Räntekostnader efterbehandlingskostnader	-27	-26	
Räntekostnader övriga	-3	-4	
Räntekostnad, valutaterminsavdrag	-39	-57	
Kostnader optioner (netto)	-2		
Avgifter lånefacilitet	-12	-16	
Övriga finansiella kostnader	-14	-34	
Valutakursförändringar inklusive valutaderivat (netto)	-132		
Totalt	-269	-168	

Valutadifferenser avser främst omvärdering av fordringar i utländsk valuta samt aktier och alternativa investeringar inklusive relaterade valutaderivat. Övriga finansiella kostnader avser främst av transaktionskostnader derivat samt bank- och förvaltningskostnader.

NOT 11 BOKSLUTSDISPOSITIONER

Moderbolaget	2017	2016
Mkr		
Skillnad mellan redovisad avskrivning och avskrivning enligt plan:		
Byggnader och mark		
Maskiner och inventarier	-1 200	-1 039
Periodiseringsfond, årets återföring	3 600	
Koncernbidrag, erhållna	442	318
Koncernbidrag, lämnade	0	-31
Totalt	2 842	-752

Uppskjuten skatt på bokslutsdispositioner (exklusive koncernbidrag) uppgår till 528 (-229) Mkr. Den uppskjutna skatten på bokslutsdispositioner redovisas endast i koncernens resultaträkning.

NOT 12 SKATTER

Redovisat i rapporten över resultatet

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Aktuell skattekostnad (-)		
Årets skattekostnad	-1 378	-54
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0	-3
	-1 378	-57
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-84	142
	-84	142
Totalt redovisad skatt i koncernen	-1 462	85

Moderbolaget		
Mkr	2017	2016
Aktuell skattekostnad (-)		
Årets skattekostnad	-1 332	
Justering av skatt hänförlig till tidigare år	0	0
	-1 332	0
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-563	420
	-563	420
Totalt redovisad skatt i moderbolaget	-1 895	420

Avstämning av effektiv skatt

Koncernen				
Mkr	2017 (%)	2017	2016 (%)	2016
Resultat före skatt		6 266		-1 063
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,0%	-1 379	22,0%	234
Ej avdragsgilla kostnader	0,2%	-10	-0,3%	-3
Ej skattepliktiga intäkter	-0,1%	7	0,2%	2
Skatt hänförlig till tidigare år	-0,5%	31	-0,3%	-3
Schablonränta på periodiseringsfond	0,1%	-7	-0,9%	-9
Skatteeffekt omklassificering nedskrivningar	1,8%	-114	-12,2%	-130
Övrigt	-0,2%	10	-0,5%	-6
Redovisad effektiv skatt	23,3%	-1 462	8,0%	85

Moderbolaget				
Mkr	2017 (%)	2017	2016 (%)	2016
Resultat före skatt		8 302		-2 285
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	22,0%	-1 826	22,0%	503
Ej avdragsgilla kostnader	0,0%	-2	0,1%	2
Ej skattepliktiga intäkter	-0,4%	30	2,5%	57
Skatt hänförlig till tidigare år	-0,4%	30	0,0%	0
Schablonränta på periodiseringsfond	0,1%	-7	-0,4%	-9
Skatteeffekt omklassificering nedskrivningar	1,4%	-114	-5,7%	-130
Övrigt	0,1%	-6	-0,1%	-3
Redovisad effektiv skatt	22,8%	-1 895	18,4%	420

Skatt hänförlig till övrigt totalresultat

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Kassaflödessäkringar	-232	264
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-27	17
Totalt	-259	281

Redovisat i rapport över finansiell ställning och balansräkningen

Redovisade uppskjutna skattefordringar och -skulder.

Uppskjutna skattefordringar och -skulder hänförlig till följande:

Koncernen	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
Mkr	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Materiella anläggningstillgångar	639	764	-2 593	-2 365	-1 954	-1 601
Kortfristiga placeringar			-109	-59	-109	-59
Periodiseringsfonder	3	3	-1 202	-1 994	-1 199	-1 991
Säkerhetsreserv			-85	-85	-85	-85
Pensionsavsättningar	299	348		-27	299	321
Avsättningar samhällsomvandling	1 132	1 124			1 132	1 124
Övriga avsättningar	71	72	-1		70	72
Kassaflödessäkringar	4	239		-7	4	232
Underskottsavdrag	3	494			3	494
Övrigt	16	14		-3	16	11
Skattefordringar/-skulder	2 167	3 058	-3 990	-4 540	-1 823	-1 482
Kvittning	-2 139	-3 028	2 139	3 028		
Skattefordringar/-skulder, netto	28	30	-1 851	-1 512	-1 823	-1 482

Not 12 fortsättning

Moderbolaget Mkr	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Materiella anläggningstillgångar	504	565			504	565
Pensionsavsättningar	134	142			134	142
Avsättningar samhällsomvandling	1 132	1 124			1 132	1 124
Underskottsavdrag		494				494
Övrigt	47	55			47	55
Skattefordringar/-skulder	1 817	2 380			1 817	2 380

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

Koncernen Mkr	Balans per 2016-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat mot övrigt totalresultat	Övriga förändringar	Balans per 2016-12-31
Materiella anläggningstillgångar	-1 327	-274			-1 601
Kortfristiga placeringar	-14	-45			-59
Periodiseringsfonder	-1 991				-1 991
Säkerhetsreserv	-85				-85
Pensionsavsättningar	327	-23	17		321
Avsättningar samhällsomvandling	991	133			1 124
Övriga avsättningar	70	2			72
Kassaflödessäkringar	-32		264		232
Underskottsavdrag	162	332			494
Övrigt	3	17		-9	11
Totalt	-1 896	142	281	-9	-1 482

Koncernen Mkr	Balans per 2017-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Redovisat mot övrigt totalresultat	Övriga förändringar	Balans per 2017-12-31
Materiella anläggningstillgångar	-1 601	-353			-1 954
Kortfristiga placeringar	-59	-50			-109
Periodiseringsfonder	-1 991	792			-1 199
Säkerhetsreserv	-85				-85
Pensionsavsättningar	321	5	-27		299
Avsättningar samhällsomvandling	1 124	8			1 132
Övriga avsättningar	72	-2			70
Kassaflödessäkringar	232	4	-232		4
Underskottsavdrag	494	-491			3
Övrigt	11	3		2	16
Totalt	-1 482	-84	-259	2	-1 823

Moderbolaget Mkr	Balans per 2016-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Balans per 2016-12-31
Materiella anläggningstillgångar	607	-42	565
Pensionsavsättningar	153	-11	142
Avsättningar samhällsomvandling	991	133	1 124
Underskottsavdrag	163	331	494
Övrigt	46	9	55
Totalt	1 960	420	2 380

Moderbolaget Mkr	Balans per 2017-01-01	Redovisat över resultaträkningen	Balans per 2017-12-31
Materiella anläggningstillgångar	565	-61	504
Pensionsavsättningar	142	-8	134
Avsättningar samhällsomvandling	1 124	8	1 132
Underskottsavdrag	494	-494	
Övrigt	55	-8	47
Totalt	2 380	-563	1 817

NOT 13 RESULTAT PER AKTIE

Antalet aktier uppgår till 700 000 stycken för året 2017 respektive 2016. Resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare uppgår till 4 803 (-978) Mkr. Resultat per aktie blir därmed 6 862 (-1 397) kronor per aktie. Inga optioner eller potentiella stamaktier finns, varför ingen utspädning återfinns.

NOT 14 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Samtliga immateriella anläggningstillgångar i koncernen är förvärvade.

Koncernen Mkr	Goodwill	Brytnings- rättigheter	Övrigt	Totalt
Anskaffningsvärden				
Ingående balans 2016-01-01	212	283	57	552
Förändring av utsläppsrätter			10	10
Valutakursdifferenser	-9	-2		-11
Utgående balans 2016-12-31	203	281	67	551

Ingående balans 2017-01-01	203	281	67	551
Förändring av utsläppsrätter			-14	-14
Avyttringar och utrangeringar			-4	-4
Valutakursdifferenser	1		-1	0
Utgående balans 2017-12-31	204	281	48	533

Avskrivningar

Ingående balans 2016-01-01	-9	-177	-17	-203
Årets avskrivning		-1		-1
Avyttringar och utrangeringar				
Valutakursdifferenser		1		1
Utgående balans 2016-12-31	-9	-177	-17	-203

Ingående balans 2017-01-01	-9	-177	-17	-203
Årets avskrivning			-1	-1
Avyttringar och utrangeringar			4	4
Valutakursdifferenser	-1	-1		-2
Utgående balans 2017-12-31	-10	-178	-14	-202

Nedskrivningar

Ingående balans 2016-01-01	-41	-93		-134
Valutakursdifferenser	-2			-2
Utgående balans 2016-12-31	-43	-93		-136

Ingående balans 2017-01-01	-43	-93		-136
Årets nedskrivning	-24			-24
Valutakursdifferenser	-4			-4
Utgående balans 2017-12-31	-71	-93		-164

Redovisade värden

Per 2016-01-01	162	13	40	215
Per 2016-12-31	151	11	50	212

Per 2017-01-01	151	11	50	212
Per 2017-12-31	123	10	34	167

Årets nedskrivningar 14 Mkr avser nedskrivningar av goodwillvärden och anläggningstillgångar kopplade till marknadsområdet Refractory & Foundries inom divisionen Specialprodukter.

Av- och nedskrivningar ingår i följande rader i resultaträkningen

Koncernen Mkr	2017	2016
Kostnad sålda varor	-1	-1
Administrationskostnader	-24	
Varav nedskrivningar	-24	
	-25	-1

Moderbolaget Mkr	Brytnings- rättigheter	Övrigt	Totalt
Anskaffningsvärden			
Ingående balans 2016-01-01	161	51	212
Förändring av utsläppsrätter		10	10
Utgående balans 2016-12-31	161	61	222

Ingående balans 2017-01-01	161	61	222
Förändring av utsläppsrätter		-14	-14
Avyttringar och utrangeringar		-4	-4
Utgående balans 2017-12-31	161	43	204

Avskrivningar

Ingående balans 2016-01-01	-161	-13	-174
Utgående balans 2016-12-31	-161	-13	-174

Ingående balans 2017-01-01	-161	-13	-174
Avyttringar och utrangeringar		4	4
Utgående balans 2017-12-31	-161	-9	-170

Redovisade värden

Per 2016-01-01		38	38
Per 2016-12-31		48	48

Per 2017-01-01		48	48
Per 2017-12-31		34	34

Nedskrivningsprövningar för kassagenererande enheter innehållande goodwill

Den kassagenererande enheten LKAB Minerals Ltd, som utgör delar av Division Specialprodukter, har betydande redovisade goodwillvärden i förhållande till koncernens totala redovisade goodwillvärden.

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
LKAB Minerals Ltd	104	104
Enheter utan betydande goodwillvärden, sammantagna	19	47
Totalt	123	151

De kassagenererande enheternas återvinningsvärden baseras på samma viktiga antaganden.

Nedskrivningsprövningen baseras på beräkning av nyttjandevärde. Detta värde bygger på kassaflödesprognoser där de tre första åren baseras på den treåriga affärsplan som fastställts av företagsledningen för Division Specialprodukter. Prognosperiodens totala längd motsvarar nyttjandeperioden för enheternas viktigaste tillgångar. De kassaflöden som prognostiserats efter de första tre åren har baserats på en årlig tillväxttakt på 2-3 (2-3) %, vilket motsvarar den långsiktiga tillväxttakten på enheternas marknader. De prognostiserade kassaflödena har nuvärdesberäknats med en individuell diskonteringsränta (WACC). Antaganden som är viktiga i den treåriga affärsplanen beskrivs nedan.

Viktiga variabler Metod för att skatta värden

Marknadstillväxt	Efterfrågan på dessa produkter har historiskt följt konjunktur-utvecklingen. Förväntad marknadstillväxt baseras på en övergång från rådande konjunktursituation till den förväntade långsiktiga tillväxten.
Personalkostnader	Prognosen för personalkostnader baseras på förväntad inflation och viss reallöneökning. Prognosen överensstämmer med tidigare erfarenheter.

Återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten LKAB Minerals Ltd överstiger det redovisade värdet med 4 Mkr. Diskonteringsräntan före skatt uppgår till 11,25 (12,95)%. Återvinningsvärdet för den kassagenererande enheten skulle vara lika stort som det redovisade värdet om tillväxttakten antas gå från 2-3 % till 1,5 % eller diskonteringsräntan från 11,25 % till 11,5 %

NOT 15 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR DRIFT

Koncernen Mkr	Byggnader och mark	Anläggningar under jord	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	Totalt
Anskaffningsvärden						
Ingående balans 2016-01-01	9 062	7 621	31 143	7 164	14 492	69 482
Förvärv	94	2	172	8	3 065	3 341
Aktivering efterbehandling	27					27
Omklassificeringar	1 047	-229	8 529	174	-9 529	-8
Avyttringar och utrangeringar	-51	-23	-253	-74	-9	-410
Valutakursdifferenser	139		60	12	115	326
Utgående balans 2016-12-31	10 318	7 371	39 651	7 284	8 134	72 758
Ingående balans 2017-01-01	10 318	7 371	39 651	7 284	8 134	72 758
Förvärv	180		258	15	1 555	2 008
Omklassificeringar	1 437	289	2 057	116	-3 869	30
Avyttringar och utrangeringar			-107	-104	-406	-617
Valutakursdifferenser	-113		-62	-5	-26	-206
Utgående balans 2017-12-31	11 822	7 660	41 797	7 306	5 388	73 973
Avskrivningar						
Ingående balans 2016-01-01	-3 662	-4 251	-16 888	-4 017		-28 818
Årets avskrivningar	-353	-204	-1 757	-432		-2 746
Omklassificeringar	139	36	-79	72		168
Avyttringar och utrangeringar	11	23	227	73		334
Valutakursdifferenser	-37		-31	-8		-76
Utgående balans 2016-12-31	-3 902	-4 396	-18 528	-4 312		-31 138
Ingående balans 2017-01-01	-3 902	-4 396	-18 528	-4 312		-31 138
Årets avskrivningar	-364	-229	-1 889	-405		-2 887
Omklassificeringar	-71		14	29		-28
Avyttringar och utrangeringar	-2		59	96		153
Valutakursdifferenser	27		28	5		60
Utgående balans 2017-12-31	-4 312	-4 625	-20 316	-4 587		-33 840
Nedskrivningar						
Ingående balans 2016-01-01	-1 368	-889	-3 008	-561	-2 376	-8 202
Årets nedskrivningar	-8				-1 184	-1 192 ¹
Omklassificeringar	-226	37	-843	-18	900	-150
Utgående balans 2016-12-31	-1 602	-852	-3 851	-579	-2 660	-9 544
Ingående balans 2017-01-01	-1 602	-852	-3 851	-579	-2 660	-9 544
Årets nedskrivningar			-1			-1
Omklassificeringar	-56	-11	-490	-4	559	-2
Avyttringar och utrangeringar					296	296
Utgående balans 2017-12-31	-1 658	-863	-4 342	-583	-1 805	-9 251
Redovisade värden						
Per 2016-01-01	4 032	2 481	11 247	2 586	12 116	32 462
Per 2016-12-31	4 814	2 123	17 272	2 393	5 474	32 076
Per 2017-01-01	4 814	2 123	17 272	2 393	5 474	32 076
Per 2017-12-31	5 852	2 172	17 139	2 136	3 583	30 882

¹ Nedskrivningar i koncernen 2016 uppgår till 1 192 Mkr, vilket avser nedskrivning av Mertainens dagbrottsgruva.

Aktiverade efterbehandlingskostnader uppgår till 817 (813) Mkr, ackumulerade av- och nedskrivningar uppgår till -609 (-597) Mkr.

Av nettobeloppet 208 (216) Mkr redovisas 172 (179) Mkr som Byggnader och mark och 36 (37) Mkr som Maskiner och andra tekniska anläggningar.

Not 15 fortsättning

Av- och nedskrivningar fördelar sig på nedanstående rader i resultaträkningen

Koncernen	2017	2016
Mkr		
Kostnad för sålda varor	-2 859	-3 909
Varav nedskrivningar		-1 192
Försäljningskostnader	-4	
Administrationskostnader	-7	-13
Varav nedskrivningar	-1	
Forskning och utveckling	-8	-8
Övriga rörelsekostnader	-10	-8
Totalt	-2 888	-3 938

Moderbolaget	Byggnader och mark	Anläggningar under jord	Maskiner och andra tekniska anläggningar	Inventarier, verktyg och installationer	Pågående nyanläggningar	Totalt
Mkr						
Anskaffningsvärden						
Ingående balans 2016-01-01	6 072	7 621	29 627	1 289	13 305	57 914
Förvärv	87	2	167	1	2 830	3 087
Omklassificeringar	984	-229	8 442	79	-9 272	4
Avyttringar och utrangeringar	-3	-23	-173	-4	-333	-536
Utgående balans 2016-12-31	7 140	7 371	38 063	1 365	6 530	60 469

Ingående balans 2017-01-01	7 140	7 371	38 063	1 365	6 530	60 469
Förvärv	179		235	3	1 443	1 860
Omklassificeringar	356	289	1 396	91	-2 132	0
Avyttringar och utrangeringar	-1		-97	-76	-513	-687
Utgående balans 2017-12-31	7 674	7 660	39 597	1 383	5 328	61 642

Avskrivningar						
Ingående balans 2016-01-01	-2 514	-4 251	-15 961	-953		-23 679
Årets avskrivningar	-251	-204	-1 666	-92		-2 213
Omklassificeringar	136	36	-9	4		167
Avyttringar och utrangeringar	2	23	171	4		200
Utgående balans 2016-12-31	-2 627	-4 396	-17 465	-1 037		-25 525

Ingående balans 2017-01-01	-2 627	-4 396	-17 465	-1 037		-25 525
Årets avskrivningar	-263	-229	-1 790	-82		-2 364
Avyttringar och utrangeringar	1		51	75		127
Utgående balans 2017-12-31	-2 889	-4 625	-19 204	-1 044		-27 762

Nedskrivningar						
Ingående balans 2016-01-01	-1 095	-889	-2 927	-67	-2 181	-7 159
Årets nedskrivningar					-1 184	-1 184
Omklassificeringar	-222	37	-840	-16	889	-152
Utgående balans 2016-12-31	-1 317	-852	-3 767	-83	-2 476	-8 495
Ingående balans 2017-01-01	-1 317	-852	-3 767	-83	-2 476	-8 495
Omklassificeringar	-56	-11	-488	-4	559	0
Avyttringar och utrangeringar					303	303
Utgående balans 2017-12-31	-1 373	-863	-4 255	-87	-1 614	-8 192

Redovisade värden						
Per 2016-01-01	2 463	2 481	10 739	269	11 124	27 076
Per 2016-12-31	3 196	2 123	16 831	245	4 054	26 449
Per 2017-01-01	3 196	2 123	16 831	245	4 054	26 449
Per 2017-12-31	3 412	2 172	16 138	252	3 714	25 688

Totala nedskrivningar i moderbolaget 2016 uppgår till 1 184 Mkr, vilket avser nedskrivning av Mertainenes dagbrottsgruva.

Av- och nedskrivningar fördelar sig på nedanstående rader i resultaträkningen.

Moderbolaget		
Mkr	2017	2016
Kostnad för sålda varor	-2 353	-3 385
Varav nedskrivningar		-1 184
Administrationskostnader	-3	-4
Forskning och utveckling	-8	-8
Totalt	-2 364	-3 397

NOT 16 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR SAMHÄLLSOMVANDLING

Koncernen och moderbolaget	Byggnader och mark	Pågående nyanläggningar	Totalt
Mkr			
Anskaffningsvärden			
Ingående balans 2016-01-01	3 259	179	3 438
Aktivering gruvtillgång	208		208
Förvärv		285	285
Omklassificeringar	-6	39	33
Utgående balans 2016-12-31	3 461	503	3 964
Ingående balans 2017-01-01	3 461	503	3 964
Aktiveringar	79		79
Förvärv		377	377
Omklassificeringar	2		2
Utgående balans 2017-12-31	3 542	880	4 422
Kostnadsföringar			
Ingående balans 2016-01-01	-831		-831
Kostnadsföring gruvtillgång och gruvkomponent	-740		-740
Utgående balans 2016-12-31	-1 571		-1 571
Ingående balans 2017-01-01	-1 571		-1 571
Kostnadsföring gruvtillgång och gruvkomponent	-577		-577
Utgående balans 2017-12-31	-2 148		-2 148
Nedskrivningar			
Ingående balans 2016-01-01	-372		-372
Omklassificering	-12		-12
Utgående balans 2016-12-31	-384		-384
Ingående balans 2017-01-01	-384		-384
Omklassificering	0		0
Utgående balans 2017-12-31	-384		-384
Redovisade värden			
Per 2016-01-01	2 056	179	2 235
Per 2016-12-31	1 506	503	2 009
Per 2017-01-01	1 506	503	2 099
Per 2017-12-31	1 010	880	1 890
Kostnadsföringar och nedskrivningar fördelar sig på nedanstående rad i resultaträkningen.			
Koncernen och moderbolaget			
Mkr	2017	2016	
Kostnad för sålda varor	-577	-740	
Varav nedskrivningar			
	-577	-740	

I balansposten ingår följande tillgångar:

Koncernen och moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Gruvtillgång	691	1 092
Ersättningsfastigheter	880	503
Övriga fastighetsförvärv	319	414
Totalt	1 890	2 009

Beträffande redovisning av ersättningsfastigheter hänvisas till Not 1, princip 18.8.3. Se även Not 31 för en samlad bild av poster avseende samhällsomvandlingen.

NOT 17 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

Koncernen

Nedan specificeras finansiell information i sammandrag för ej väsentliga innehav i intresseföretag baserat på de belopp som ingår i koncernredovisningen.

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Redovisat värde	39	38
Koncernens andel av:		
Resultat för kvarvarande verksamheter	0	-7
Summa totalresultat		-7

Moderbolaget

Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Vid årets början	40	40
Förvärv	1	
Vid årets slut	41	40

Innehavet avser huvudsakligen Norrskenet AB, org nr 556537-7065, med säte i Gällivare. Antalet andelar uppgår till 2 500 med en röst- och ägarandel på 33,3%. Årets förvärv avser andelar i Hybrit Development AB, org nr 559121-9760 med säte i Stockholm. Antalet andelar uppgår till 500 med en röst- och ägarandel på 33,3%.

NOT 18 INNEHAV I GEMENSAM VERKSAMHET

Koncernen

Koncernen har ett 50-procentigt samägande i företaget Likya Minerals med dotterbolaget Likya Minerals Export, vars huvudprodukter är mineraler med flamskyddande egenskaper (UltraCarb). Likyas verksamhet bedrivs i Turkiet.

Likya är ett separat företag men samägandet bedöms ändå vara en gemensam verksamhet. Bedömningen grundar sig på att samägarna har ett åtagande att köpa samtliga tjänster som Likya utför och finansierar därigenom hela Likyas verksamhet för att reglera dess skulder.

71 procent av Likyas försäljning avser bolag inom LKAB-koncernen.

NOT 19 FORDRINGAR HOS KONCERNFÖRETAG OCH INTRESSEFÖRETAG

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Ackumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	1 604	1 395
Utlåning	963	442
Amortering	-49	-185
Omvandling av fordran till ovillkorat aktieägartillskott		-153
Valutakursförändring	-99	105
Vid årets slut	2 419	1 604
Ackumulerade nedskrivningar		
Vid årets början		-153
Återförd nedskrivning		153
Vid årets slut		0
Redovisat värde vid årets slut	2 419	1 604

NOT 20 FINANSIELLA PLACERINGAR

Koncernen Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Finansiella placeringar som är anläggningstillgångar		
Aktier och andelar – tillgångar som kan säljas	1 000	788
Finansiella tillgångar avseende fonderade pensionsförpliktelser	303	308
Totalt	1 303	1 096
Finansiella placeringar som är omsättningstillgångar		
Räntebärande värdepapper – initialt värderade till verkligt värde	13 077	7 775
Aktier och alternativa investeringar – initialt värderade till verkligt värde	4 964	3 496
Totalt	18 041	11 271

Aktier och andelar avser till största del aktier i SSAB. Det redovisade värdet för SSAB-aktierna överstiger väsentligt anskaffningsvärdet. Värdeförändring under året redovisas direkt mot övrigt totalresultat.

NOT 21 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	246	131
Förvärv	0	115
Vid årets slut	246	246

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31		
Specifikation av andra långfristiga värdepappersinnehav	Börs-värde eller motsv.	Redo-visat värde	Börs-värde eller motsv.	Redo-visat värde
SSAB	950	196	738	196
Övriga innehav	50	50	50	50
Totalt	1 000	246	788	246

Övriga innehav avser främst VindIn AB.

NOT 22 LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR OCH ÖVRIGA FORDRINGAR

Koncernen Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Övriga fordringar som är omsättningstillgångar		
Fordringar kreditinstitut	901	869
Momsfordran	152	53
Derivat	80	35
PRI-saldo	20	18
Fordringar på beställare	18	26
Skattefordran	4	97
Skattekonto	2	21
Fordringar säkerhet derivat		1 326
Övrigt	26	80
Totalt	1 203	2 525

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Långfristiga fordringar		
Företagsägda kapitalförsäkringar	112	110
Totalt	112	110
Övriga fordringar (kortfristiga)		
Fordringar kreditinstitut	901	868
Momsfordran	144	38
PRI-saldo	19	17
Skattefordran	3	102
Fordringar säkerheter derivat		1 326
Övrigt	13	63
Totalt	1 080	2 414

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Långfristiga fordringar		
Akkumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	110	107
Förändring värde kapitalförsäkring	2	3
Utgående balans 31 december	112	110

NOT 23 VARULAGER

Koncernen Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Råvaror och förnödenheter	1 934	1 802
Varor under tillverkning	4	4
Färdiga varor och handelsvaror	664	1 030
Totalt	2 602	2 836

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Råvaror och förnödenheter	1 586	1 615
Färdiga varor	533	718
Totalt	2 119	2 333

NOT 24 KUNDFORDRINGAR

Kundfordringar redovisas efter hänsyn tagen till under året uppkomna kundförluster i koncernen som uppgick till 12 (13) Mkr. Beträffande kreditrisker i kundfordringar hänvisas till Not 34.

NOT 25 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Förutbetalda försäkringspremier	30	21	25	16
Förutbetalda kostnader marknadsvärden derivat	1	663	1	663
Upplupna intäkter järnmalsderivat		44		44
Övriga förutbetalda kostnader	104	76	79	45
Övriga upplupna intäkter	10	11	1	1
Totalt	145	815	106	769

NOT 26 EGET KAPITAL

Specifikation av eget kapitalposten reserver

Mkr	2017	2016
Omräkningsreserv		
Ingående omräkningsreserv	-83	-150
Årets omräkningsdifferenser	-139	67
Utgående omräkningsreserv	-222	-83
Verkligtvärdereserv		
Ingående verkligtvärdereserv	542	197
Finansiella tillgångar som kan säljas:		
Förändringar i verkligt värde	212	345
Utgående verkligtvärdereserv	754	542
Säkringsreserv		
Ingående säkringsreserv	-832	105
Kassaflödessäkringar		
Förändringar i verkligt värde	40	-969
Förändringar i verkligt värde, överfört till årets resultat	1 017	-232
Skatt hänförlig till årets omvärderingar	-232	264
Utgående säkringsreserv	-7	-832
Summa reserver		
Ingående reserver	-373	152
Årets förändring av reserver:		
Omräkningsreserv	-139	67
Verkligtvärdereserv	212	345
Säkringsreserv	825	-937
Utgående reserver	525	-373

Aktiekapital

Per den 31 december 2017 omfattade det registrerade aktiekapitalet 700 000 (700 000) stamaktier. Aktiekapitalet består endast av ett aktieslag och alla aktier har lika rätt i bolaget. Aktierna ägs till 100 procent av svenska staten.

Aktieägaren är berättigad till utdelning enligt koncernens utdelningspolicy. Aktieinnehavet berättigar till rösträtt vid bolagsstämman med en röst per aktie. Kvotvärde uppgår till 1 000 kr/aktie.

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Vidare ingår i omräkningsreserven valutadifferenser vid omräkning av monetära långfristiga fordringar och skulder till utlandsverksamheter för vilken reglering inte är planerad. Dessa utgör en del av företagets nettoinvestering i utlandsverksamheten.

Verkligtvärdereserv

Verkligtvärdereserv inkluderar den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från rapport över finansiell ställning.

Säkringsreserv

Säkringsreserven innefattar den effektiva andelen av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på ett kassaflödessäkringsinstrument hänförligt till säkringstransaktioner som ännu inte har inträffat.

Utdelning

Styrelsen föreslår årsstämman att utdelning lämnas till ägaren enligt nedan. Årsstämman hölls den 26 april 2018.

Mkr	2017	2016
Ordinarie utdelning 4 177 kr per aktie	2 882	
	2 882	

Föreslagen utdelning av styrelsen har överensstämmt med beslut på årsstämman de senaste två åren.

Moderbolag**Bundet eget kapital****Reservfond**

Syftet med reservfonden är att spara en del av nettovinsten, som inte går åt för täckning av balanserad förlust.

Fritt eget kapital**Balanserat resultat**

Balanserat resultat utgörs av balanserade vinstmedel och resultat efter avdrag för under året lämnad vinstutdelning.

NOT 27 RÄNTEBÄRANDE SKULDER

Koncernen	2017	2016
Mkr		
Långfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	2 985	2 984
Övrig obligationsfinansiering	250	250
	3 235	3 234
Kortfristiga skulder		
Emitterade företagscertifikat	200	800
Skuld återköpsavtal	735	1 071
Totalt	935	1 871

Villkor och återbetalningstider

			2017		2016	
Mkr	Förfall	Ränta	Nom. värde	Redov. värde	Nom. värde	Redov. värde
Obligationer – fast ränta						
	2019	1,125%	1 600	1 597	1 600	1 597
	2021	1,60%	1 000	997	1 000	996
	2022	1,4525%	250	250	250	250
Obligationer – rörlig ränta	2019	3-månader STIBOR	391	391	391	391
Företagscertifikat	2016	-0,24 - -0,25%	200	200	800	800
Skuld återköpsavtal	2017		735	735	1 071	1 071
Totala räntebärande skulder			4 176	4 170	5 112	5 105

För mer information om företagets exponering för ränterisk hänvisas till Not 34.

NOT 28 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

Moderbolaget	2017	2016
Mkr		
Långfristiga skulder		
Emitterade företagsobligationer	2 985	2 984
Övrig obligationsfinansiering	250	250
	3 235	3 234
Kortfristiga skulder		
Emitterade företagscertifikat	200	800
Skuld återköpsavtal	735	1 071
Totalt	935	1 871

Ingen av skulderna förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen.

NOT 29 PENSIONER

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	691	710
Nuvärdet av helt eller delvis fonderade förpliktelser	3 266	3 416
Totalt nuvärde av förpliktelser	3 957	4 126
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-2 618	-2 557
Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	1 339	1 569

Nettobeloppet redovisas i följande poster i rapport över finansiell ställning:

Finansiella placeringar	-303	-308
Avsättningar för pensioner, långfristig skuld	1 642	1 877
Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	1 339	1 569

Förmånsbestämda pensionsplaner

Huvuddelen av LKAB:s pensionsplaner för anställda i Sverige är förmånsbestämda, vilket innebär att LKAB garanterar en procentuell andel av lönen i pension. Pensionsåtagandena i Sverige tryggas genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi, varav den större delen kreditförsäkras i FPG (Försäkringsbolaget PRI Pensionsgaranti). Under 2013 startades en företagsegen pensionsstiftelse för förmånsbestämda pensionsplaner som är oantastbara. Löften om kommande pensionering före 65 år är till viss del villkorade av underjordsarbete och säkerställs genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi utan kreditförsäkring.

Åtaganden för ålderspension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom försäkring i Alecta. Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För denna plan har bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa åtagandet som en förmånsbestämd plan. Pensionsplanen ITP 2 som tryggas genom försäkring i Alecta redovisas därför som en avgiftsbestämd plan. Premien för den förmånsbestämda ålders- och familjepensionen är individuellt beräknad och är bland annat beroende av lön, tidigare intjänad pension och förväntad återstående tjänstgöringstid. Alectas överskott kan fördelas till försäkringstagarna och/eller de försäkrade. Vid utgången av 2017 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 153 (148) procent, vilket är i det normalintervall på 125–155 procent som anges i Alectas konsolideringspolicy för dessa försäkringar.

Premien till Alecta fastställs genom antaganden om ränta, livslängd, driftskostnader och avkastningsskatt och är beräknad så att betalning av konstant premie till pensionstidpunkten räcker för hela målförmånen, som baseras på den försäkrades nuvarande pensionsmedförande lön, då ska vara intjänad.

Det saknas ett fastställt regelverk för hur underskott som kan uppkomma ska hanteras, men i första hand ska förluster täckas av Alectas kollektiva konsolideringskapital, och leder således inte till ökade kostnader genom höjda avtalade premier. Det saknas även regelverk för hur eventuella överskott eller underskott ska fördelas vid avveckling av planen eller företags utträde ur planen.

I Norge, Storbritannien och Tyskland har LKAB förmånsbestämda pensionsplaner som komplement till lokal socialförsäkring. I Storbritannien är pensionerna tryggade genom en företagsegen pensionsstiftelse, i Tyskland genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi kombinerat med kreditförsäkring. I Norge tryggas pensionen dels genom företagsegen pensionskassa, dels genom bokföringsmässiga avsättningar i egen regi kombinerat med kreditförsäkring.

Förändringar av nuvärdet av förpliktelser för förmånsbestämda planer.

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Förpliktelse för förmånsbestämda planer vid årets början	4 126	3 983
Utbetalda ersättningar	-223	-212
Kostnad för tjänstgöring innevarande period	76	91
Kostnad för tjänstgöring tidigare perioder	6	-45
Räntekostnad	82	98
Omvärderingar:		
- Aktuariella vinster och förluster på ändrade demografiska antaganden	-74	0
- Aktuariella vinster och förluster på ändrade finansiella antaganden	36	255
- Aktuariella vinster och förluster på erfarenhetsbaserade justeringar	-2	-76
Övriga förändringar	7	39
Valutakursdifferenser	-77	-7
Förpliktelser för förmånsbestämda planer vid årets slut	3 957	4 126

Nuvärdet av förpliktelserna för de svenska, norska och engelska bolagen vilka motsvarar 98 % fördelar sig enligt följande:

Koncernen	Sverige		Norge		England	
%	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Aktiva medlemmar	52	50	30	29	31	31
Fribrevshavare	14	12	17	17	27	27
Pensionärer	34	38	54	54	42	42

Förändringar av förvaltningstillgångarnas verkliga värde

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde vid årets början	2 557	2 376
Tillskjutna medel	53	38
Utbetalda ersättningar	-66	-47
Avkastning	53	63
Aktuariell vinst (+)/förlust (-)	82	101
Valutakursdifferenser	-61	26
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde vid årets slut	2 618	2 557

Förvaltningstillgångarna består av följande:

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Aktier	853	801
Räntebärande tillgångar inklusive obligationer	1 089	1 143
Alternativa placeringar	676	613
Totalt	2 618	2 557

Kostnad redovisad i årets resultat:

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Kostnad avseende tjänstgöring innevarande period	76	91
Kostnad avseende tjänstgöring tidigare perioder	6	-45
Räntekostnad på förpliktelser	82	98
Avkastning på förvaltningstillgångar	-53	-63
Summa nettokostnad i årets resultat	111	81

Kostnaden redovisas på följande rader i årets resultat:

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Kostnad för sålda varor	82	46
Finansiella intäkter	-53	-63
Finansiella kostnader	82	98
Totalt	111	81

Kostnad redovisad i övrigt totalresultat:

Koncernen		
Mkr	2017	2016
Omvärderingar:		
Aktuariella vinster (-) och förluster (+)	-40	179
Skilnad mellan faktisk avkastning och avkastning enligt diskonteringsräntan på förvaltningstillgångarna	-82	-101
Netto redovisat i övrigt totalresultat	-122	78

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser. De väsentligaste aktuariella antagandena per balansdagen bedömda för respektive land men uttryckt som ett vägt genomsnitt framgår nedan.

Koncernen		
Procent	2017	2016
Diskonteringsränta per den 31 december	2,4	2,2
Avkastning på förvaltningstillgångar per den 31 december	2,4	2,2
Framtida löneökning	2,6	2,6
Personalomsättning	3,5	3,5
Framtida ökning av pensioner	2,2	2,0

Antaganden om framtida dödlighet baseras på standarden DUS 14. Den genomsnittliga återstående livslängden för en individ som går i pension vid 65 års ålder är 22 år för män och 24 år för kvinnor.

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna för år 2017 blev 5,2 (6,4) procent.

Känslighetsanalys

I nedanstående tabell presenteras möjliga förändringar av aktuariella antaganden per bokslutstidpunkten, övriga antaganden oförändrade, och hur dessa skulle påverka den förmånsbestämda förpliktelser. I beräkningen av förändringen av pensionsutfästelserna ingår de svenska, norska och engelska utfästelserna vilka utgör cirka 98 procent av koncernens utfästelser.

Koncernen	Ökning av antaganden	Minskning av antaganden
Mkr		
+ (minskning)/- (ökning) av skuld		
Diskonteringsränta (0,5 % enhets förändring)	+246	-278
Förväntad dödlighet (1 års förändring)	-109	+106
Framtida löneökning (0,5 % enhets förändring)	-123	+101
Framtida ökning av pensioner (0,5 % enhets förändring)	-179	+159

Per 2017-12-31 uppgick den vägda genomsnittliga löptiden för förpliktelserna till 16 (16,4) år.

Historisk information

Koncernen					
Mkr	2017	2016	2015	2014	2013
Nuvärde av förmånsbestämda förpliktelser	3 957	4 126	3 983	4 183	3 791
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-2 618	-2 557	-2 376	-2 317	-2 181
Nettoförligheter	1 339	1 569	1 607	1 866	1 610

Koncernen uppskattar att 28 Mkr blir betalda under 2018 till fonderade och ofonderade förmånsbestämda planer och 28 Mkr uppskattas bli betalda under 2018 till de förmånsbestämda planer som redovisas som avgiftsbestämda.

Nettoskuld i balansräkningen

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
+ Förpliktelserns nuvärde (beräknade enligt svenska principer) avseende helt eller delvis fonderade pensionsplaner	1 070	1 056
- Verkligt värde vid utgången av perioden avseende särskilt avskilda tillgångar (i pensionsstiftelser och motsvarande)	-1 184	- 1 117
= Överskott i pensionsstiftelse eller motsvarande (-)/Nettoförligheter (+)	-115	-61
+ Förpliktelsernas nuvärde (beräknade enligt svenska principer) avseende ofonderade pensionsplaner	497	537
= Netto redovisat avseende pensionsförpliktelser	497	537

Förändringar i nettoskulden

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Nettoskuld vid årets början avseende pensionsåtaganden	537	587
+ I resultaträkningen redovisad kostnad för pensionering i egen regi exklusive skatter	81	77
- Pensionsutbetalningar	-121	-127
Nettoskuld vid årets slut avseende pensionsåtaganden	497	537

Verkligt värde för tillgångar i stiftelse per huvudkategori

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Aktier	348	300
Obligationer	383	423
Övriga räntebärande tillgångar	453	394
Totalt	1 184	1 117

Kostnader avseende pensioner

Moderbolaget		
Mkr	2017	2016
Pensionering i egen regi		
Kostnad	81	77
Kostnad för pensionering i egen regi	81	77
Pensionering genom försäkring		
Försäkringspremier	187	190
Delsumma	268	267
Särskild löneskatt på pensionskostnader	75	79
Kostnad för kreditförsäkring, förvaltningskostnader, övrigt	2	1
Redovisad nettokostnad hänförligt till pensioner	345	347

Redovisad nettokostnad pensioner redovisas på följande rader i resultaträkningen:

Moderbolaget		
Mkr	2017	2016
Kostnad för sålda varor	345	347
Totalt	345	347

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser. De väsentligaste aktuariella antaganden per balansdagen (uttryckta som vägda genomsnitt).

Moderbolaget		
Procent	2017	2016
Diskonteringsränta per den 31 december	3,8	3,8

Avgiftsbestämda pensionsplaner

I Sverige har koncernen avgiftsbestämda pensionsplaner för arbetare som helt bekostas av företagen.

I utlandet finns avgiftsbestämda planer vilka till del bekostas av dotterbolagen och delvis täcks genom avgifter som de anställda betalar.

Betalning till dessa planer sker löpande enligt reglerna i respektive plan.

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017	2016	2017	2016
Kostnader för avgiftsbestämda pensionsplaner	227	224	188	187

Inga avgångslösningar genom försäkring har utbetalats under 2016 eller 2017.

NOT 30 AVSÄTTNINGAR

Koncernen		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Avsättningar		
Samhällsomvandling	11 911	13 062
Utsläppsrätter för koldioxid	51	37
Efterbehandlingskostnader	1 290	1 276
Övrigt	17	16
Totalt	13 269	14 391

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Avsättningar		
Samhällsomvandling	11 911	13 062
Utsläppsrätter för koldioxid	51	37
Efterbehandlingskostnader	951	933
Totalt	12 913	14 032

Koncernen	Samhälls- omvandling	Utsläppsrätter	Efterbehandlings- kostnader	Övriga avsättningar	Totalt
Mkr					
Ingående balans 2016-01-01	12 234	44	1 254	32	13 564
Årets avsättningar	989		28		1 017
Omvärdering av tidigare års avsättningar	520				520
lanspråktaga avsättningar	-750		-39	-16	-805
Årets ränteuppräknings skuld			33		33
Årets uppräknings inflation	69				69
Årets utsläpp		34			34
Reglering föregående års utsläpp		-41			-41
Utgående balans 2016-12-31	13 062	37	1 276	16	14 391
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-459				-459
Utgående balans 2016-12-31 (netto)	12 603	37	1 276	16	13 932
Varav utbetalas under 2017	3 148	37	94		3 279
Varav utbetalas under 2018-2024	9 455		296	16	9 767
Varav utbetalas efter 2024			886		886
Ingående balans 2017-01-01	13 062	37	1 276	16	14 391
Årets avsättningar	418		3	1	422
Omvärdering av tidigare års avsättningar	109				109
lanspråktaga avsättningar	-1 800		-22		-1 822
Årets ränteuppräknings skuld			33		33
Årets uppräknings inflation	122				122
Årets utsläpp		51			51
Reglering föregående års utsläpp		-37			-37
Utgående balans 2017-12-31	11 911	51	1 290	17	13 269
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-836				-836
Utgående balans 2017-12-31 (netto)	11 075	51	1 290	17	12 433
Varav utbetalas under 2018	2 713	51	96		2 860
Varav utbetalas under 2019-2025	8 362		277	17	8 656
Varav utbetalas efter 2025			917		917

Utbetalningar ersättningsfastigheter avser nedlagda utgifter som redovisas som materiell anläggningstillgång, se Not 16. Avsättning och materiell anläggningstillgång avräknas när ersättningsfastigheten överlämnas. För en samlad bild av poster avseende samhällsomvandlingen hänvisas till Not 31.

Not 30 fortsättning

Moderbolaget	Samhälls- omvandling	Utsläppsrätter	Efterbehandlings- kostnader	Övriga avsättningar	Totalt
Mkr					
Ingående balans 2016-01-01	12 234	44	924	17	13 219
Årets avsättningar	989		22		1 011
Omvärdering av tidigare års avsättningar	520				520
Anspråktaga avsättningar	-750		-39	-17	-806
Årets ränteuppräknings skuld			26		26
Årets uppräknings inflation	69				69
Årets utsläpp		34			34
Reglering föregående års utsläpp		-41			-41
Utgående balans 2016-12-31	13 062	37	933		14 032
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-459				-459
Utgående balans 2016-12-31 (netto)	12 603	37	933		13 573
Varav utbetalas under 2017	3 148	37	94		3 279
Varav utbetalas under 2018-2024	9 455		233		9 688
Varav utbetalas efter 2024			606		606
Ingående balans 2017-01-01	13 062	37	933		14 032
Årets avsättningar	418		13		431
Omvärdering av tidigare års avsättningar	109				109
Anspråktaga avsättningar	-1 800		-22		-1 822
Årets ränteuppräknings skuld			27		27
Årets uppräknings inflation	122				122
Årets utsläpp		51			51
Reglering föregående års utsläpp		-37			-37
Utgående balans 2017-12-31	11 911	51	951		12 033
Avgår: utbetalningar ersättningsfastigheter	-836				-836
Utgående balans 2017-12-31 (netto)	11 075	51	951		12 077
Varav utbetalas under 2018	2 713	51	96		2 860
Varav utbetalas under 2019-2025	8 362		220		8 582
Varav utbetalas efter 2025			635		635

NOT 31 SAMHÄLLSOMVANDLING

LKAB har haft och kommer att ha betydande utgifter med anledning av samhälls-omvandlingen. För att finansiera framtida utbetalningar för samhälls-omvandlingen allokeras medel i enlighet med en för var tid av styrelsen fastställd finanspolicy. Syftet med sådan kapitalförvaltning är att säkerställa LKAB:s betalningsförmåga och att avkastningen på allokerade medel ska täcka inflation över tiden.

Nettokostnad för samhälls-omvandlingen

Bolagets nettokostnad består av följande komponenter:

Koncernen och moderbolaget	2017	2016
Mkr		
Kostnader för samhälls-omvandling innevarande period	-1 117	-1 578
Effekt av ändrade antaganden och bedömningar	-30	-528
Totalt	-1 147	-2 106

På grund av rådande ränteläge görs ingen diskontering av avsättningar för samhälls-omvandling, vilket innebär att räntekostnad inte redovisas.

Nettokostnad för samhälls-omvandling redovisas på följande rad i resultaträkningen:

Koncernen och moderbolaget	2017	2016
Mkr		
Kostnad för sålda varor	-1 147	-2 106
Totalt	-1 147	-2 106

Avsättningar för samhälls-omvandlingen

Avsättningar redovisas på följande rader i balansräkningen:

Koncernen och moderbolaget	2017-12-31	2016-12-31
Mkr		
Kortfristiga skulder	2 713	3 148
Långfristiga skulder	9 198	9 914
Totalt	11 911	13 062

LKAB har sedan 2006 utbetalat 6 798 Mkr avseende tidigare års avsättningar.

Utbetalningar under 2017 uppgår till 2 178 Mkr.

Därutöver tillkommer även framtida krav till följd av den framtida gruvbrytningen. LKAB gör löpande bedömningar av sådana framtida krav. Dessa bedömningar är behäftade med betydande osäkerhet. På balansdagen gör LKAB bedömningen att koncernens reella kapitalåtagande på kort och lång sikt för samhälls-omvandlingen uppgår till betydande belopp.

Redovisad avsättning för samhälls-omvandling omfattar inte LKAB:s behov av att ersätta bolagets egna fastigheter som berörs av samhälls-omvandlingen. För att ersätta bolagets egna fastigheter har beslut fattats om nyinvesteringar och flytt av befintliga fastigheter till ett belopp av 936 Mkr.

Materiella anläggningstillgångar samhälls-omvandling

I balansposten ingår följande tillgångar:

Koncernen och moderbolaget	2017-12-31	2016-12-31
Mkr		
Gruvtillgång	691	1 092
Ersättningsfastigheter	880	503
Övriga fastighetsförvärv	319	414
Totalt	1 890	2 009

Ersättningsfastigheter avser utgifter för uppförande av ersättningsfastigheter, till de sakägare som valt detta alternativ. Åtagande för ersättningsfastigheter redovisas som avsättning fram till dess att ersättningsfastigheten överlämnas. Då avräknas avsättningen mot nedlagda utgifter för ersättningsfastigheten.

NOT 32 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Elkraft	12	9	1	
Löne- och personalkostnader	554	539	461	463
Valutaterminskontrakt ränteavdrag			3	22
Upplupna leverantörsskulder	240	349	203	294
Upplupna kostnader järnmalsderivat	9	554	9	554
Övrigt	111	108	38	70
Totalt	926	1 559	715	1 403

NOT 33 VÄRDERING AV FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER TILL VERKLIGT VÄRDE SAMT KATEGORIINDELNING**Klassificering och verkligt värde samt nivå i värderingshierarkin**

Nedan redovisas en sammanställning över verkliga värdena för koncernens finansiella tillgångar och skulder, med uppdelning per värderingskategori. Upplysning lämnas också om vilken nivå inom verkligt värde som respektive finansiella tillgångar och skulder tillhör.

Redovisat värde										Verkligt värde			
Koncernen 2017		Innehav för handels-ändamål	Initialt identifierade till verkligt värde	Säkrings-instrument	Låne- och kund-fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total		
Mkr	Not												
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde													
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20					950		950	950		950		
Aktier och alternativa investeringar, kortfristiga innehav	20		4 964					4 964		4 964	4 964		
Räntebärande, kortfristiga innehav	20		13 077					13 077		13 077	13 077		
Derivat för säkring	22	25		55				80		80	80		
		25	18 041	55		950		19 071					
Finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde													
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20					50		50					
Kundfordringar					1 948			1 948					
Övriga fordringar	22				965			965					
Upplupna intäkter	25				10			10					
Kassa och bank (likvida medel)	40				2 051			2 051					
					4 974	50		5 024					
Finansiella skulder värderade till verkligt värde													
Övriga derivat för säkring		1		14				15		15	15		
		1		14				15					
Finansiella skulder som inte redovisas till verkligt värde													
Emitterade företagscertifikat	27						200	200					
Skuld återköpsavtal	27						735	735					
Emitterade obligationslån	27						2 985	2 985		3 030	3 030		
Övrig obligationsfinansiering	27						250	250		254	254		
Leverantörsskulder							1 320	1 320					
Övriga skulder							142	142					
Upplupna kostnader	32						823	823					
Totalt							6 455	6 455					

Redovisat värde										Verkligt värde			
Koncernen 2016		Innehav för	Initialt			Låne-	Finansiella						
Mkr	Not	handels- ändamål	identifierade till verkligt värde	Säkrings- instrument		och kund- fordringar	tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total	
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde													
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20						738		738	738		738	
Aktier och alternativa investeringar, kortfristiga innehav	20		3 496						3 496		3 496	3 496	
Räntebärande, kortfristiga innehav	20		7 775						7 775		7 775	7 775	
Räntebärande (likvida medel)	40		100						100		100	100	
Derivat för säkring	22	36							36		36	36	
		36	11 371				738		12 145				
Finansiella tillgångar som inte redovisas till verkligt värde													
Aktier, finansiella anläggningstillgångar	20						50		50				
Kundfordringar						2 094			2 094				
Övriga fordringar	22					2 318			2 318				
Upplupna intäkter	25					54			54				
Kassa och bank (likvida medel)	40					2 524			2 524				
						6 990	50		7 040				
Finansiella skulder värderade till verkligt värde													
Övriga derivat för säkring		17		1 136					1 153	911	242	1 153	
		17		1 136					1 153				
Finansiella skulder som inte redovisas till verkligt värde													
Emitterade företagscertifikat	27							800	800				
Skuld återköpsavtal	27							1 071	1 071				
Emitterade obligationslån	27							2 984	2 984		3 007	3 007	
Övrig obligationsfinansiering	27							250	250		249	249	
Leverantörsskulder								1 283	1 283				
Övriga skulder								87	87				
Upplupna kostnader	32							1 375	1 375				
Totalt								7 850	7 850				

Aktier, finansiella anläggningstillgångar som inte redovisas till verkligt värde avser onoterade innehav, främst innehavet i VindIn AB. Verkligt värde kan inte uppskattas tillförlitligt då det inte finns något noterat marknadspris på en aktiv marknad. Aktierna värderas i stället till anskaffningsvärde med löpande prövning av om nedskrivningsbehov föreligger.

För emitterade företagscertifikat och skuld repor utgör redovisat värde en rimlig approximation av verkligt värde på grund av kort löptid.

Redovisat värde på kundfordringar, övriga fordringar, upplupna intäkter, likvida medel, leverantörsskulder, övriga skulder och upplupna kostnader utgör en rimlig approximation av verkligt värde.

Inga överföringar har skett mellan nivå 1 och 2.

Moderbolaget

I nedanstående tabell lämnas upplysning om finansiella tillgångar och skulder i moderbolaget där det föreligger skillnader mellan verkligt värde och anskaffningsvärde. För övriga tillgångar och skulder i moderbolaget bedöms redovisat värde utgöra en rimlig approximation av verkligt värde, se även upplysningar om koncernen ovan.

Vad gäller värdering till verkligt värde hänvisas till beskrivning ovan för koncernen.

Redovisat värde							Verkligt värde			
	Innehav för handels-ändamål	Initialt identifierade till verkligt värde	Säkrings-instrument	Låne- och kund-fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Moderbolaget 2017										
Mkr										
Aktier, finansiella anläggningstillgångar					196		196	950		950
Kortfristiga placeringar		17 572					17 572		18 041	18 041
Valutaterminer för säkring ¹			-3	55			52		53	53
Övriga derivat									12	12
Emitterade obligationslån						-2 985	-2 985		-3 030	-3 030
Annan obligationsfinansiering						-250	-250		-254	-254
Totalt		17 572	-3	55	196	-3 235	14 585			

Redovisat värde							Verkligt värde			
	Innehav för handels-ändamål	Initialt identifierade till verkligt värde	Säkrings-instrument	Låne- och kund-fordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga skulder	Total	Nivå 1	Nivå 2	Total
Moderbolaget 2016										
Mkr										
Aktier, finansiella anläggningstillgångar					196		196	738		738
Kortfristiga placeringar		11 114					11 114		11 371	11 371
Valutaterminer för säkring ¹			-22	-59			-81		-187	-187
Övriga derivat ²	-16						-16	-911	-19	-930
Emitterade obligationslån						-2 984	-2 984		-3 007	-3 007
Annan obligationsfinansiering						-250	-250		-249	-249
Totalt	-16	11 114	-22	-59	196	-3 234	7 979			

¹ Redovisat värde avser periodiserad terminspremie samt värdering av kundfordringar till termskurs.

² Redovisat värde avser periodiserad optionspremie samt negativa värden för derivat som inte säkringsredovisas.

NOT 34 FINANSIELLA RISKER OCH RISKHANTERING

Ramverk för finansiell riskhantering

Koncernen är genom sin verksamhet exponerad för olika slag av finansiella risker. LKAB:s hantering av finansiella risker regleras i en finanspolicy fastställd av styrelsen, som utgör ramverket för finansverksamheten inom LKAB-koncernen. Den centrala finansfunktionen LKAB Treasury Center hanterar koncernens samlade finansiella risker och är också koncernens internbank. Styrelsens finansutskott ansvarar för att löpande följa upp efterlevnaden av finanspolicyn och beslutade riktlinjer.

Koncernens målsättning är att finansverksamheten vid var tid ska stödja beslutad affärsplan samt säkerställa att finansiella risker identifieras, kvantifieras och hanteras.

Gällande finanspolicy fastställdes i februari 2017, vilket innebär att LKAB har arbetat utifrån en uppdaterad finanspolicy från och med första kvartalet 2017. Resultatet under 2017 har dock påverkats av effekter från tidigare finanspolicy, se närmare beskrivning nedan.

Kassaflödesrisk i SEK

LKAB-koncernens största finansiella risk är kassaflödesrisk i SEK, som främst är kopplad till fluktuationer i det globala järnmalmpriset samt valutakursen USD/SEK. Sammantaget kan dessa faktorer få en stor negativ inverkan på företagets resultat-räkning, balansräkning och kassaflöde. En annan väsentlig kassaflödesrisk är prisrisk energi.

Finanspolicyen beskriver riktlinjer för att identifiera och rapportera koncernens totala riskexponering avseende kassaflödesrisk. Riskrapporteringen utgår från kassaflödesprognos i rådande affärsplan.

I finanspolicyen fastställs också ramar för säkringsaktiviteter där grundregeln är att koncernens framtida kassaflöden vid normala förhållanden inte säkras. Vissa undantag finns, bland annat kan prissäkring ske för säkert konstaterade enskilda kommersiella flöden vid bindande kontrakt. Vidare anges i finanspolicyen ramar för säkringar av transaktionsexponering av prognosticerade valutaflöden netto, järnmalmleveransers priskomponenter samt priskomponenter energipriser. VD eller ekonomidirektör beslutar om säkringstrategi inom dessa ramar.

Vid säkring ska säkringstrategi och effektivitet i strategin dokumenteras och krav på säkringsredovisning ska uppfyllas, se vidare Not 1 Väsentliga redovisningsprinciper, princip 17 Derivat och säkringsredovisning. Per 2017-12-31 fanns inga säkringar av prognosticerade kassaflöden. Per 2016-12-31 var 18 procent av den totala kassaflödesprognosen i SEK för 2017 säkrad.

För känslighetsanalyser beträffande kassaflödesrisker hänvisas till förvaltningsberättelsen.

Prisrisk järnmalmprodukter

Prissvängningar på den globala järnmalmmarknaden ger kraftiga förändringar i LKAB:s resultat och kassaflöde. Priset på LKAB:s produkter är främst påverkat av det globala priset på järnmalm samt pelletspremier. Priset på järnmalm åsätts dagligen medan premier är en kombination mellan dagliga premier och årliga förhandlingar mellan LKAB och kunder.

Grundregeln i koncernens finanspolicy är att LKAB normalt inte säkrar prisrisk i koncernens prognosticerade järnmalmförsäljning. Vissa undantag finns, bland annat kan prissäkring ske för säkert konstaterade enskilda kommersiella flöden vid bindande kontrakt.

Per 2017-12-31 redovisas inga derivat avseende prisrisk järnmalmprodukter. Det verkliga värdet på derivat uppgick per 2016-12-31 netto till -889 Mkr, varav redovisades som tillgång 22 Mkr och som skulder -911 Mkr. Säkringsredovisning tillämpades för derivat med ett värde på 911 Mkr som under 2017 överfördes från säkringsreserven via övrigt totalresultat till årets resultat som en del av nettoomsättningen.

Valutarisker

Den främsta valutaexponeringen härrör från koncernens försäljning av järnmalm där marknadsprissättningen sker i USD. Valutarisken består dels av risk för fluktuationer i värdet av kundfordringar, dels av valutarisken i förväntade och kontrakterade betalningsflöden. Dessa risker benämns transaktionsexponering.

Grundregeln i koncernens finanspolicy är att LKAB normalt inte valutasäkrar koncernens prognosticerade kassaflöden. Däremot säkras utestående kundfordringar avseende järnmalmförsäljning normalt till 100 procent. Per 2017-12-31 var 98 procent att nettoflödet av kundfordringar/leverantörsskulder i USD säkrade.

Det verkliga värdet på terminkontrakten uppgick per 2017-12-31 till 53 (-187) Mkr, varav 55 (-59) Mkr avser valutasäkring av kundfordringar. Under 2017 överfördes 117 (-29) Mkr från säkringsreserven via övrigt totalresultat till årets resultat som en del av nettoomsättningen. Valutaderivatens verkliga värde redovisas i årets resultat under 2018.

Transaktionsexponering i USD avseende malmförsäljning uppgick under 2017 till 2 497 (1 738) MUSD.

Prisrisk energi

Förändringar av energipriser utgör en del av koncernens kassaflödesrisk i SEK. Koncernens energikostnader motsvarar 8 (8) procent av rörelsens kostnader.

Det verkliga värdet på derivat avseende prisrisk el uppgick till -12 (-38) Mkr per 2017-12-31. Under 2017 överfördes -11 (50) Mkr från säkringsreserven via övrigt totalresultat till årets resultat som en del av rörelsens kostnader.

Derivatens verkliga värden förväntas redovisas i årets resultat med 3 Mkr under 2018 och -15 Mkr under åren 2019-2020.

Not 34 fortsättning

Övriga valutarisker

Valutarisker finns också i omräkningen av utländska dotterföretags tillgångar och skulder till moderbolagets funktionella valuta, så kallad omräkningsexponering.

LKAB säkrar normalt sett inte sin omräkningsexponering. Utländska nettotillgångar i koncernen fördelar sig på följande valutor (miljoner i lokal valuta).

Valuta	2017	2016
EUR	8	9
GBP	30	31
USD	5	5
DKK	226	225
NOK	998	943
CNY	20	18
HKD	35	27
TRL	21	18

För övriga bolag inom koncernen kan också finnas pris- eller valutaexponering genom inköp och försäljning i främmande valutor. I finanspolicyen finns regler för dotterbolagens rapportering av valutarisker till LKAB Treasury Center, som ansvarar för koncernens övergripande hantering av valutaexponering.

Koncernen har också valutarisker med avseende på placeringar i utländsk valuta. Enligt finanspolicyen får valutaderivat användas inom givna ramar för valutaexponering i förvaltningen av finansiella tillgångsportföljer.

I årets resultat för koncernen ingår valutakursdifferenser med -78 (-193) Mkr i rörelseresultatet och med -25 (307) Mkr i finansnettot.

Ränterisk och aktieprisrisk

Med ränterisk menas hur avkastningen på en räntebärande tillgång påverkas av en förändring av räntan. Storleken på ränterisken påverkas av räntornas utveckling och av tillgångens räntekänslighet. LKAB är främst exponerat för ränterisker vad gäller kortfristiga placeringar och likvida medel.

LKAB:s placeringar och likvida medel fördelas på tre portföljer; likviditetsportfölj, samhällsomvandlingsportfölj och pensionsportfölj. I finanspolicyen regleras vad den genomsnittliga durationen maximalt får uppgå till i respektive tillgångsportfölj. Ramarna sätts i relation till respektive portföljs åtagande eller syfte samt i relation till ett urval av riskmått och restriktioner.

Per den sista december 2017 uppgick räntebärande placeringar till 13 077 (7 875) Mkr. Återstående löptid uppgick till 780 (938) dagar.

Kreditrisk

LKAB:s kreditrisker är främst förknippade med kundfordringar, derivat och kortfristiga placeringar.

Maximal kreditriskexponering

Mkr	2017	2016
Derivat	80	36
Räntebärande instrument, kortfristigt innehav	13 077	7 775
Räntebärande instrument, kortfristigt innehav (del av likvida medel)		100
Kundfordringar och övriga kortfristiga fordringar	2 913	4 412
Upplupna intäkter	10	54
Totalt	16 080	12 377

Kreditrisk i finansiell verksamhet

Den finansiella verksamheten i koncernen medför exponering för kreditrisker. Det är främst motpartsrisker i samband med fordringar på banker och andra motparter som uppstår vid köp av finansiella placeringar.

Finanspolicyen innehåller ett särskilt motpartsreglemente i vilket maximal kreditexponering för olika motparter och för respektive tillgångsportfölj anges. ISDAs (International Swaps and Derivatives Association) ramavtal används med alla motparter i derivattransaktioner.

Koncernen har inga tillgångar som har förfallit till betalning eller nedskrivning som resulterat i kreditförluster. LKAB har inte haft några kreditförluster i kortfristiga placeringar under de senaste fem åren.

Kreditrisk i kundfordringar

Kommersiella kreditrisker är en naturlig del av LKAB-koncernens verksamhet och uppstår normalt vid försäljning av varor och tjänster. De kommersiella kreditriskerna består av kundens eller motpartens betalningsförmåga det vill säga kreditvärdighet, storlek på beviljad kredit och kredittid.

Koncernens finanspolicy innehåller ett regelverk för kreditbedömning som definierar kriterier för att värdera nya och existerande kunder ur ett kreditriskperspektiv.

Regelverket omfattar bland annat godkännandeprocesser, kreditgränser och bevakningsrutiner. Varje kund är riskklassificerad ur såväl ekonomisk- som hållbarhetsperspektiv.

Under 2017 har den genomsnittliga kredittiden på kundfordringarna legat på 34 (31) dagar.

Utifrån historisk data gör LKAB bedömningen att ingen nedskrivning av kundfordringar som ännu inte är förfallna är nödvändig per balansdag. Merparten av utestående kundfordringar utgörs av för koncernen tidigare kända kunder med god kreditvärdighet.

Kvittningsavtal och liknande avtal

Motpartsrisk i derivatkontrakt reduceras genom avtal om nettnings, det vill säga nettnings av positiva och negativa värden i alla derivatkontrakt med en och samma motpart. För börshandlade derivat finns clearingavtal som inkluderar nettnings. För samtliga övriga motparter i derivattransaktioner finns Nettningsavtal (ISDA) kompletterat med avtal om ställande av säkerhet för nettoexponeringar (CSA-avtal).

Clearingavtalen och ISDA-avtalen uppfyller inte kriterierna för kvittning i rapport över finansiell ställning. Parterna får enligt ramavtalen endast reglera sina exponeringar netto (det vill säga fordringar kvittas mot skulder) i fall av allvarlig kreditbehov.

Upplysningarna i nedanstående tabell visar finansiella tillgångar och skulder som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettnings eller ett liknande avtal som inte kvittas i balansräkningen.

Relaterade belopp som inte kvittas

Koncernen 2017 Mkr	Finansiella tillgångar/ skulder brutto	Kvittade belopp	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Finansiella instrument som inte kvittas	Lämnade säker- heter	Netto- belopp
Finansiella tillgångar						
Derivat	127	-47	80	-80	208	208
Finansiella skulder						
Derivat	-62	47	-15	80		65
Totalt	65	0	65	0	208	273

Relaterade belopp som inte kvittas

Koncernen 2016 Mkr	Finansiella tillgångar/ skulder brutto	Kvittade belopp	Nettobelopp i rapport över finansiell ställning	Finansiella instrument som inte kvittas	Lämnade säker- heter	Netto- belopp
Finansiella tillgångar						
Derivat	61	-25	36	-36		0
Finansiella skulder						
Derivat	-1 178	25	-1 153	36	1 465	348
Totalt	-1 117	0	-1 117	0	1 465	348

Finansieringsrisk

Med finansieringsrisk avses risken att LKAB-koncernen inte kan möta sina åtaganden på grund av brist på likviditet eller oförmåga att ta upp externa lån för löpande verksamhet.

I koncernens finanspolicy definieras koncernens finansieringsbehov, i form av operativt kapital, behov föranlett av fluktuationer i kassaflödet samt planerade utbetalningar för åtaganden inom samhällsomvandling, pensioner och efterbehandling. Finansieringen, som ska vara långfristig, ska minst täcka finansieringsbehovet.

I koncernens policy finns också riktlinjer för skuldförvaltningen, vilket inkluderar durationsmål för extern finansiering som avser kravet på finansiella skulder. Koncernens upplåning per 2017-12-31 uppgick till 3 435 (4 034) Mkr. Återstående löptid för de finansiella skulderna uppgår till 888 (1 059) dagar.

Kreditfaciliteter per 2017-12-31 framgår nedan. Samtliga kreditfaciliteter är behållna med 100 procent ägarförbehåll.

Kreditfaciliteter Mkr	Nominellt	Utnyttjat (nominellt)	Tillgängligt
Certifikatprogram, förfall 2018	5 000	200	4 800
Obligationsprogram	7 000		4 009
Förfall 2019		1 991	
Förfall 2021		1 000	
Övrig obligationsfinansiering, förfall 2022	250	250	
Kreditfacilitet	5 000		5 000
Totalt	17 250	3 441	13 809

Förfallostruktur finansiella skulder – odiskonterade kassaflöden.

Koncern Mkr	2017						2016					
	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån – 1 år	1–5 år	> 5 år	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån – 1 år	1–5 år	> 5 år
Certifikat	200		200				800	200	600			
Skuld återköpsavtal	735	735					1 071	1 071				
Obligationslån	3 235				3 235		3 234				2 984	250
Derivat	15	-2	-2	4	15		1 153	266	434	404	49	
Leverantörsskulder	988	814	21	153			852	726	10	116		
Övriga skulder och upplupna kostnader	668	255	79	334			1 227	698	155	374		
Totalt	5 841	1 802	298	491	3 250		8 337	2 961	1 199	894	3 033	250

Koncernens förfallostruktur avseende leverantörsskulder, övriga skulder och upplupna kostnader bedöms likna moderbolagets i allt väsentligt. Uppgifterna ovan är hämtade från moderbolaget.

Förfallostruktur finansiella tillgångar – odiskonterade kassaflöden

Koncern Mkr	2017						2016					
	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån – 1 år	1–5 år	> 5 år	Totalt	< 1 mån	1–3 mån	3 mån – 1 år	1–5 år	> 5 år
Räntebärande värdepapper	13 077	304	400	2 064	10 860	-551	7 875		781	348	6 635	111
Derivat	80	62	18				36	26	10			
Kundfordringar	2 361	1 740	621				2 586	1 931	655			
Totalt	15 518	2 106	1 039	2 064	10 860	-551	10 497	1 957	1 446	348	6 635	111

Koncernens förfallostruktur bedöms likna moderbolaget i allt väsentligt. Uppgifterna i förfallostrukturen för räntebärande värdepapper avser moderbolaget.

Kapitalhantering

LKAB:s hantering av finansiella risker regleras i en finanspolicy godkänd av styrelsen. Styrelsens finansutskott ansvarar för att löpande följa upp efterlevnaden av finanspolicy och beslutade riktlinjer.

LKAB definierar sitt förvaldade kapital som eget kapital i koncernen exklusive orealiserade värdeförändringar på derivat som redovisas direkt i eget kapital. Förvaltad kapital uppgick till 36,4 (31,4) Mrd per balansdagen.

Koncernens målsättning avseende ekonomisk hållbarhet är att vara finansiellt starkt för att vara ett innovativt och ansvarstagande företag som bidrar till välbefinnande. De ekonomiska målen avser kapitalstruktur, lönsamhet och utdelning.

Målet för kapitalstrukturen är från och med 2017 en nettoskuldssättningsgrad på 0–30 (0–20) procent. Nettoskuldssättningsgraden definieras som nettot av räntebärande skulder och avsättningar samt räntebärande tillgångar dividerat med eget kapital. Per balansdagen var nettoskuldssättningsgraden -6,6 (20,7) procent.

Lönsamhetsmålet för koncernen är en avkastning på eget kapital på 12 procent över en konjunkturcykel. För 2017 uppgick avkastningen till 14,4 procent (negativ).

Koncernens utdelningspolicy, som gäller från och med 2017, innebär att ordinarie utdelning till ägaren ska uppgå till 40–60 (30–50) procent av årets vinst. Föreslagen utdelning om 2 882 Mkr uppgår till 60 procent av koncernens vinst.

LKAB Försäkring AB har som enda bolag i koncernen ett lagstadgat kapitalkrav om 3 200 000 Euro, vilket motsvarar 32 (31) Mkr på balansdagen.

NOT 35 INVESTERINGSÅTAGANDEN

Vid årets slut hade koncernen avtalsenliga åtaganden om att förvärva materiella anläggningstillgångar. Åtagandena prognostiseras till 1 687 (1 521) Mkr, varav 1 372 (960) Mkr förväntas bli reglerade under det följande räkenskapsåret. Åtagandena avser främst säkrad framtida produktionskapacitet inom Division Norra och Division Södra. Moderbolagets åtaganden prognostiseras till 1 563 (1 426) Mkr, varav 1 299 (865) förväntas regleras under 2018.

NOT 36 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

Mkr	Koncernen		Moderbolaget	
	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
Ställda säkerheter				
<i>I form av ställda säkerheter för egna skulder och avsättningar</i>				
Företagsägda kapitalförsäkringar	112	110	112	110
Deposition av likvida medel	121	121	121	121
Lämnade säkerheter derivat	208	1 465	208	1 465
Ställda säkerheter obligationer	733	1 071	733	1 071
Totalt ställda säkerheter	1 174	2 767	1 174	2 767
Eventualförpliktelser				
Garantiåtaganden, FPG/PRI	15	17	15	14
Garantiåtaganden, GP-planen	5	6	4	5
Garantiåtaganden Skatteverket	63	76	63	76
Borgensförbindelser till förmån för dotterbolag			33	49
Säkerhet efterbehandling	48	47	68	72
Övrigt	7	3		
Totalt eventualförpliktelser	138	149	183	216

Företagsägda kapitalförsäkringar avser att täcka pensionsutfästelser för vd, tidigare vd och koncernledningsmedlemmar enligt det gamla förmånsbestämda pensionsavtalet. Värdet av kapitalförsäkringarna förändras i takt med inbetalning av premier/pensionsutbetalningar och förändringar i marknadsvärdet.

Depositionen av likvida medel avser att täcka framtida utgifter för efterbehandlingsåtgärder och andra återställande åtgärder vid gruvorna den dag gruvverksamheten upphör.

Lämnade säkerheter derivat avser ställda säkerheter för utestående säkringspositioner, främst säkringar av järnmalmpris.

Ställda säkerheter obligationer avser säkerheter för kortfristig finansiering i form av återköpsavtal.

Garantiåtaganden för PRI Pensionstjänst och Gruvplanen motsvaras av 2 procent av utfästelserna på balansdagen. Utfästelsen i PRI avser ITP2-premier för tjänstemännen och i gruvplanen oantastbara utfästelser för kollektivt anslutna medarbetare.

NOT 37 NÄRSTÅENDE**Närståenderelationer**

Koncernen står under ett bestämmande inflytande från svenska staten. Utöver de närstående relationer som moderbolaget har med sina dotterbolag (se Not 38) har koncernen även en närståenderelation med Vattenfall AB och Trafikverket.

Moderbolaget
Närståendetransaktioner

Mkr	År	Försälj- ning av varor till närstående	Ränta och utdelning (netto)	Inköp av varor från när- stående	Skuld till närstående 31 december	Fordran på närstående 31 december
Dotter- företag	2017	651	216	3 020	1 765	2 580
Dotter- företag	2016	209	326	3 492	1 298	2 805

Transaktionerna med närstående är prissatta på marknadsmässiga villkor. Av fordran på närstående avser 2 419 (1 604) lånefordran.

Inköp från Trafikverket uppgick till 47 (55) Mkr.

För ersättning till styrelse och ledning, se Not 6.

NOT 38 KONCERNFÖRETAG

Moderbolaget Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Accumulerade anskaffningsvärden		
Vid årets början	2 128	1 892
Omklassificering		-25
Kapitaltillskott	270	261
Vid årets slut	2 398	2 128
Accumulerade nedskrivningar		
Vid årets början	-8	-8
Vid årets slut	-8	-8
Redovisat värde vid årets slut	2 390	2 120

Omklassificering 2016 avser anskaffningsvärde avseende mark som omklassificerats till Byggnader och mark vid överlåtelse av fastigheterna till moderbolaget.

Specifikation av moderbolagets och koncernens innehav av andelar i koncernföretag.
I nedanstående tabell ingår inte vilande koncernföretag.

Dotterföretag / Organisationsnummer / Säte	Antal andelar	Andel i % 2017	Andel i % 2016	2017-12-31 Redovisat värde	2016-12-31 Redovisat värde
Svenska dotterföretag					
Gällivare Mark AB/556917-5333/Gällivare	500	100	100	0	0
LKAB Fastigheter AB/556009-8849/ Kiruna	5 000	100	100	76	57
LKAB Wassara AB /556331-8566/ Stockholm	20 000	100	100	32	19
LKAB Berg & Betong AB/556074-8237 /Kiruna	24 000	100	100	600	469
LKAB Nät AB /556059-9796/ Kiruna	10	100	100	8	7
LKAB Minerals AB /556223-1786 /Luleå	1 600 000	100	100	486	382
LKAB Försäkring AB /516406-0187 / Luleå	10 000	100	100	161	159
LKAB Malmtrafik AB /556031-4808 / Kiruna	208 000	100	100	252	252
Utländska dotterföretag					
LKAB Norge AS /918 400 184/ Narvik, Norge	300 000	100	100	763	763
LKAB S.A. /403 455 761/ Bryssel	100	100	100	0	0
LKAB Schwedenerz GmbH /HRB 718/ Essen / Tyskland	100	100	100	2	2
LKAB Trading (Shanghai) Co., Ltd. / Shanghai / Kina		100	100	10	10
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Minerals AB					
LKAB Minerals B.V. /24236591/ Breda, Nederländerna		100	100		
LKAB Minerals Inc /02-0551509/ Cincinnati, USA		100	100		
LKAB Minerals GmbH /HRB 16692/ Essen, Tyskland		100	100		
LKAB Minerals Asia Pacific Ltd /876455/ Hong Kong, Hong Kong		100	100		
LKAB Minerals OY /1934671-4/ Helsingfors, Finland		100	100		
LKAB Minerals AS/A/S277716/Nuuk, Grönland		100	100		
LKAB Minerals Tianjin Minerals Co / 70051551-5 / Dongli District Tianjin, Kina		100	100		
LKAB Minerals Limited / 04621769/ Derby, Storbritannien		100	100		
LKAB Minerals Richmond Ltd /03057111/ Derby, Storbritannien		100	100		
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Berg & Betong AB					
LKAB Mekaniska AB /556013-3059/ Kiruna		100	100		
LKAB Kimit AB /556190-6115/ Kiruna		100	100		
Indirekt innehav via dotterföretaget LKAB Malmtrafik AB					
LKAB Malmtrafik AS /974 644 991/ Narvik, Norge		100	100		
Totalt moderbolaget				2 390	2 120

NOT 39 OBESKATTADE RESERVER

Moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Accumulerade avskrivningar utöver plan:		
Byggnader och mark		
Vid årets början	3	3
Upplösning överavskrivningar	0	0
Vid årets slut	3	3
Maskiner och inventarier		
Vid årets början	8 592	7 553
Årets upplösning/avskrivning utöver plan	1 200	1 039
vid årets slut	9 792	8 592
Periodiseringsfonder		
Avsatt vid taxering 2012	3 600	3 600
Avsatt vid taxering 2013	2 960	2 960
Avsatt vid taxering 2014	1 858	1 858
Avsatt vid taxering 2015	650	650
Upplöst avseende taxering 2012	-3 600	
Utgående balans 31 december	5 468	9 068
Totalt obeskattade reserver	15 263	17 663

NOT 40 SPECIFIKATIONER TILL RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN

Likvida medel – koncernen		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och bank	2 051	2 524
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel ¹		100
Totalt enligt rapport över finansiell ställning och rapport över kassaflöden	2 051	2 624

Likvida medel – moderbolaget		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Kassa och bank	1 719	2 124
Kortfristiga placeringar, jämställda med likvida medel ¹		100
Totalt enligt balansräkning och kassaflödesanalys	1 719	2 224

¹ likvida medel ingår kortfristiga placeringar (räntebärande placeringar) som har klassificerats som likvida medel enligt följande utgångspunkter:

- De har en obetydlig risk för värdefluktuationer
- De kan lätt omvandlas till kassamedel
- De har en löptid om högst tre månader från anskaffningstidpunkten.

Aktier och alternativa investeringar		
Mkr	2017-12-31	2016-12-31
Vid årets början	3 239	2 902
Förvärv	1 972	1 404
Avyttring	-716	-1 067
Vid årets slut	4 495	3 239

Betalda räntor och erhållen utdelning

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	2017	2016	2017	2016
Erhållen utdelning			135	256
Erhållna räntor	2	8	98	78
Erlagd ränta	-42	-47	-75	-48
Totalt	-40	-39	158	286

Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet

	Koncernen		Moderbolaget	
Mkr	2017	2016	2017	2016
Avskrivningar	2 887	2 746	2 365	2 213
Nedskrivningar	26	1 192		1 184
Valutadifferenser	3	-274	2	-201
Resultat vid försäljning och utrangering av materiella anläggnings-tillgångar	-171	-3	-171	2
Förändring av övrig fordran/skuld derivat	-120	83	-17	-10
Avsättningar för pensioner	-90	-115	-38	-47
Avsättning samhälls-omvandling	1 147	2 106	1 147	2 106
Övriga avsättningar	51	26	53	41
Andra ej likviditets-påverkande poster	51	19	57	-21
Totalt	3 784	5 780	3 398	5 267

Förändring i rörelsekapitalet

Rörelsekapitalet 2017 påverkades positivt av minskad kapitalbindning för ställda säkerheter för utestående säkringspositioner och för kundfordringar. Rörelsekapitalet i koncernen har påverkats med -1 063 (653) Mkr som avser förändringen av säkrings-reserv som redovisas mot koncernens eget kapital samt -120 (83) som avser derivat. Beloppen har inte påverkat koncernens kassaflöde och ingår därför inte i rörelse-kapitalets förändring i rapport över kassaflöden.

	Koncernen		Moderbolaget	
Betald skatt				
Mkr	2017	2016	2017	2016
Skattekostnad enligt resultaträkningen	-1 462	85	-1 895	421
Förändring av skatte-fordringar/skulder	499	-1	507	-31
Justering för uppskjuten skatt	84	-142	562	-421
Totalt	-879	-58	-826	-31

Avstämning av skulder som härrör från finansieringsverksamheten – koncernen och moderbolaget

	2016-12-31	Kassa-flöden	Icke-kassaflödes-påverkande förändringar	2017-12-31
			Periodisering underkurs	
Mkr				
Obligationslån	3 234		1	3 235
Företagscertifikat	800	-600		200
Skuld återköpsavtal	1 071	-336		735
Totalt skulder härrörande från finansieringsverksamheten	5 105	-936	1	4 170

NOT 41 HÄNDELSER EFTER BALANSDAGEN

Några väsentliga händelser efter balansdagen finns inte att rapportera.

NOT 42 FÖRSLAG TILL DISPOSITION BETRÄFFANDE BOLAGETS VINST

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel 20 566 Mkr, varav 6 406 Mkr utgör årets resultat, disponeras enligt följande:

Mkr	
Utdelning, 700 000 aktier och 4 117 kronor per aktie	2 882
Balanseras i ny räkning	17 684
Total	20 566

NOT 43 NYCKELTAL - UPPLYSNINGAR**Alternativa nyckeltal**

Bolaget presenterar även vissa icke-IFRS finansiella mått och nyckeltal i delårsrapporten. Ledningen anser att dessa är viktiga i syfte att ge mottagaren av denna rapport kompletterande information för att få en förståelse för bolagets finansiella ställning och utveckling.

Definitioner

Avkastning på eget kapital:	Resultat efter skatt i procent av genomsnittligt eget kapital (beräknat på rullande 12 månader).
Underliggande rörelseresultat:	Rörelseresultat exklusive kostnader för avsättning till samhällsomvandling och nedskrivning av immateriella och materiella anläggningstillgångar.
Operativt kassaflöde:	Kassaflöde från den löpande verksamheten och investeringsverksamheten för materiella anläggningstillgångar.
Finansiell nettoskuld:	Räntebärande skulder minus räntebärande tillgångar.
Nettoskuldsättningsgrad:	Finansiell nettoskuld dividerat med eget kapital.
Operativa tillgångar:	Immateriella och materiella anläggningstillgångar, Varulager, Kundfordringar och Övriga fordringar.
Tillväxt av nettoomsättning:	Förändring av nettoomsättningen i procent av föregående års nettoomsättning.
Rörelsemarginal:	Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen.
Vinstmarginal:	Resultat av finansiella poster i procent av årets nettoomsättning.
Avkastning på totalt kapital:	Resultat efter finansiella poster + finansiella kostnader i procent av nettoomsättningen
Avkastning på operativa tillgångar:	Rörelseresultatet i procent av genomsnittliga operativa tillgångar.
Soliditet:	Eget kapital i procent av summa tillgångar.

Avstämning**Underliggande rörelseresultat**

Mkr	2017	2016
Rörelseresultat	6 024	-1 677
Avgår:		
Kostnad för avsättning till samhällsomvandling	1 147	2 106
Nedskrivning av anläggningstillgångar	26	1 192
Underliggande rörelseresultat	7 197	1 621

Operativt kassaflöde

Avstämning av operativt kassaflöde framgår av rapport över kassaflöden koncernen på sid 79.

STYRELSENS INTYGANDE

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av

moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Förslag till disposition beträffande bolagets vinst

Styrelsen och verkställande direktören föreslår att till förfogande stående vinstmedel 20 566 Mkr, varav 6 406 Mkr utgör årets resultat, disponeras enligt följande:

Utdelning 700 000 aktier och 4 117 kr per aktie	2 882 Mkr
Balanseras i ny räkning	17 684 Mkr
Summa	20 566 Mkr

Luleå den 21 mars 2018

Göran Persson
Ordförande

Gunnar Axheim
Styrelseledamot

Leif Darner
Styrelseledamot

Eva Hamilton
Styrelseledamot

Hanna Lagercrantz
Styrelseledamot

Bjarne Moltke Hansen
Styrelseledamot

Ola Salmén
Styrelseledamot

Gunilla Saltin
Styrelseledamot

Dan Hallberg
Arbetstagarrepresentant

Tomas Strömberg
Arbetstagarrepresentant

Conny Väitalo
Arbetstagarrepresentant

Jan Moström
Vd och koncernchef

Årsredovisningen, koncernredovisningen och hållbarhetsredovisningen har, som framgår ovan, godkänts för utfärdande av styrelsen den 21 mars 2018. Koncernens rapport över resultat och övrigt totalresultat och rapport över finansiell ställning och moderbolagets resultat- och balansräkningar blir föremål för fastställelse på årsstämman den 26 april 2018.

Vår revisionsberättelse har lämnats den 21 mars 2018.

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

REVISIONSBERÄTTELSE

Till bolagsstämman i Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ)
organisationsnummer 556001-5835

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ) för räkenskapsåret 2017-01-01 - 2017-12-31 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 8-9, 14-15 och 36-49. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 2-3, 8-9, 14-15, 17, 20-21, 36-54, och 72-118 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2017 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 8-9, 14-15 och 36-49. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och koncernen.

Våra uttalanden i denna rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen är förenliga med innehållet i den kompletterande rapport som har överlämnats till moderbolagets revisionsutskott i enlighet med Revisorsförordningens (537/2014/EU) artikel 11.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Detta innefattar att, baserat på vår bästa kunskap och övertygelse, inga förbjudna tjänster som avses i Revisorsförordningens (537/2014/EU) artikel 5.1 har tillhandahållits det granskade bolaget eller, i förekommande fall, dess moderföretag eller dess kontrollerade företag inom EU.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Särskilt betydelsefulla områden

Särskilt betydelsefulla områden för revisionen är de områden som enligt vår professionella bedömning var de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen för den aktuella perioden. Dessa områden behandlades inom ramen för revisionen av, och i vårt ställningstagande till, årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet, men vi gör inga separata uttalanden om dessa områden.

Redovisning av intäkter från försäljning av järnmalmprodukter till rätt pris och i rätt period

Koncernens försäljning av järnmalmprodukter prissätts i stor utsträckning i USD. Prissättning sker dessutom enligt en rörlig modell baserat på spotpriset för järnmalm där ett kvartalspris bestäms i efterhand. Detta innebär att intäkterna under ett kvartal

baseras på ett preliminärt pris som slutjusteras vid kvartalets utgång. De kontrakterade priserna säkras för variationer i järnmalmspriser och valutakurser. Detta sammantaget ställer krav på goda rutiner för att säkerställa att intäkter redovisas till kontrakterade priser justerade för effekter från gjorda säkringar samt att intäkterna redovisas i rätt period.

I not 1, avsnitt 12.1.1 lämnar koncernen en beskrivning av vilka principer som tillämpas för redovisning av intäkter. I not 3 finns en redogörelse för hur intäkterna fördelar sig på olika segment och i not 2 beskrivs koncernens olika intäkts typer.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- utvärdering koncernens principer för intäktsredovisning och efterlevnad av IFRS
- utvärdering och granskning interna kontroller för redovisning av intäkter till rätt pris och i rätt period
- granskning av försäljningsintäkter på stickprovsbasis mot avtal, fakturor och leveransdokument för att säkerställa att intäkter redovisats till rätt pris och i rätt period.
- utvärdering av effekter och lämnade upplysningar avseende den nya standarden för intäktsredovisning IFRS 15 som gäller från 1 januari 2018.

Värdering av immateriella och materiella anläggningstillgångar

Koncernen redovisar betydande immateriella och materiella anläggningstillgångar. Nedskrivningsprövningar för dessa tillgångar baserar sig på produktionsplaner som i sin tur bygger på antaganden om bland annat framtida järnmalmspriser, valutakursen USD/SEK och investeringsnivåer. Förändringar i framförallt järnmalmspriset och valutakursen USD/SEK har stor påverkan på koncernens framtida kassaflöden och därigenom på bedömt återvinningsvärde på immateriella och materiella anläggningstillgångar och eventuella nedskrivningsbehov.

Koncernens principer för upprättande av nedskrivningsprövningar för immateriella och materiella anläggningstillgångar finns beskrivna i not 1, avsnitt 21.1.1. Väsentliga antaganden som tillämpats i årets nedskrivningsprövning finns beskrivna i not 9.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- utvärdering av koncernens process och principer för upprättande av nedskrivningsprövningar,
- utvärdering av väsentliga antaganden såsom bedömda livslängder på gruvor, produktionsplaner, järnmalmspris, valutakurs USD/SEK samt känsligheten för förändringar i något av dessa antaganden,
- granskning av modell för diskontering av framtida kassaflöden för aritmetisk korrekthet.

Avsättningar för samhällsomvandling

Koncernen har betydande förpliktelser med anledning av de markdeformationer som gruvbrytningen orsakar. Deformationerna är eller kommer att bli så omfattande att det är nödvändigt att flytta delar av Kiruna och Malmberget. Koncernen är enligt lag skyldig att ersätta den skada som uppkommer genom gruvdriften. Koncernen redovisar därför betydande avsättningar för samhällsomvandling i Kiruna och Malmberget i takt med att åtaganden uppstår.

Avsättningarna för dessa åtaganden är bland annat beroende av markdeformationernas utbredning, uppskattningar av skada och ersättningsanspråk från sakägare, framtida inflation och diskonteringsräntor. Förändringar i dessa antaganden och bedömningar kan få betydande påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

För koncernens principer för redovisning av avsättningar för samhällsomvandling se not 1, avsnitt 28.1.1 och not 30 och 31 för koncernens avsättningar för samhällsomvandling.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- granskning att koncernen har fastställt principer och riktlinjer för ersättning till sakägare och att dessa tillämpas enhetligt och konsekvent över tid,
- granskning att koncernen har ett tydligt ramverk för utbetalning av ersättning till sakägare inklusive kontroller för godkännande och att dessa följs och redovisas korrekt,
- granskning av koncernens rutiner för att identifiera förpliktelser och uppskatta omfattning av åtagande inklusive de antaganden som görs och
- granskning av koncernens principer och beräkningar för redovisning av avsättningar för samhällsomvandling för förenlighet med IFRS.

Redovisning och värdering av finansiella instrument

Koncernen är bland annat exponerad för förändringar i järnmalmspriset, valutakurser, energipriser och räntor. För att minska sin exponering i kontrakterade försäljningsåtaganden använder koncernen olika typer av säkringsinstrument, bland annat derivat.

Redovisningen av säkringsinstrument är komplex och kan få betydande påverkan på koncernens resultat och finansiella ställning.

För koncernens finansiella risker och hantering av dessa se sidorna 53-54 och not 34 samt not 1 avsnitt 16 och 17 för koncernens principer för värdering av finansiella instrument inklusive derivat och säkringsredovisning.

Vår revision omfattade, men begränsades inte till:

- granskning av koncernens finanspolicy och säkringsstrategier,
- granskning av koncernens kontroller inom finans- och säkringsverksamheten
- granskning av säkringstransaktioner på stickprovsbasis för att säkerställa att dessa blivit behörigt godkända och redovisats i enlighet med IFRS och
- granskning av värderingen av finansiella instrument för ändamålsenliga värderingsmodeller och marknadsdata.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 4-7, 10-13, 16 18-19, 22-35 och 122-128. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om eventuella betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Vi måste också förse styrelsen med ett uttalande om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och ta upp alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Av de områden som kommuniceras med styrelsen fastställer vi vilka av dessa områden som varit de mest betydelsefulla för revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen, inklusive de viktigaste bedömda riskerna för väsentliga felaktigheter, och som därför utgör de för revisionen särskilt betydelsefulla områdena. Vi beskriver dessa områden i revisionsberättelsen såvida inte lagar eller andra författningar förhindrar upplysning om frågan.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Luossavaara-Kiirunavaara AB (publ) för räkenskapsåret 2017-01-01 – 2017-12-31 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fort-löpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medels-förvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga

för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelse-ledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, års-redovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Revisorns yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten på sidorna 8-9, 14-15 och 36-49 för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Vår granskning har skett enligt FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Deloitte AB, utsågs till Luossavaara-Kiirunavaara ABs revisor av bolagsstämman 2017-04-27 och har varit bolagets revisor sedan 2011-04-27.

Stockholm 21 mars 2018

Deloitte AB

Peter Ekberg
Auktoriserad revisor

MINERALRESERVER OCH MINERALTILLGÅNGAR

→ Mineralreserver och mineraltillgångar är grunden för ett gruvföretags verksamhet och kräver framgångsrik prospektering. Förutom prospektering är brytningskostnad och malmpris viktiga faktorer som påverkar mineraltillgångens och mineralreservens storlek.

Prospektering sker i anslutning till befintliga gruvor och i nya områden. LKAB:s satsning på prospektering under de senaste 10 åren har lett till en avsevärd ökning av både mineraltillgång och mineralreserv i framför allt Leveäniemi, Mertainen och i Gruvberget som följts av stora investeringar för höjd produktion och förlängda produktionsplaner.

MINERALRESERVER OCH MINERALTILLGÅNGAR 2017

LKAB gör en årlig sammanställning av sina mineraltillgångar och mineralreserver. Beräkning och sammanställning sker enligt rekommendationer från svenska branschföreningen SveMin.

Kiruna

Mineralreserven har minskat mer än gruvproduktionen under året. Det avsevärda tillskottet i antagen mineraltillgång beror på att största djup för undersökningsbörning har ökat till 1900 m avv. och den första malmberäkningen till detta djup nu är klar.

Malmberget

Ökad mineralreserv eftersom största planerade brytningsdjup ökat i tre malmer. Ökad järnhalt hos mineraltillgången tack vare tillskott av rikare malm.

Gruvberget magnetit

Mineralreserven har minskat med fortsatt produktion så att den är mindre än 0,5 Mton och under nästa år är dagbrottet helt utbrutet. Dagbrottslayouten är ändrad så att gråbersinblandningen har minskat och järnhalten ökat. En del av mineraltillgången har befunnits bestå av hematit, inte magnetit och därför har den minskat.

Leveäniemi

Den geologiska modellen har förbättrats och därmed förväntas en högre järnhalt. För indikerad och antagen mineraltillgång har klassificeringskriterierna ändrats vilket lett till minskat tonnage.

Mertainen

Inget arbete med mineraltillgången har utförts under året. Därför redovisas inga förändringar.

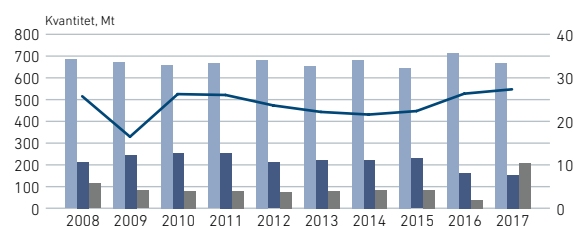
Gruvberget hematit

Inget arbete med mineraltillgången har utförts under året. Ingen justering för den tillkommande hematiten från Gruvberget magnetit har heller gjorts.

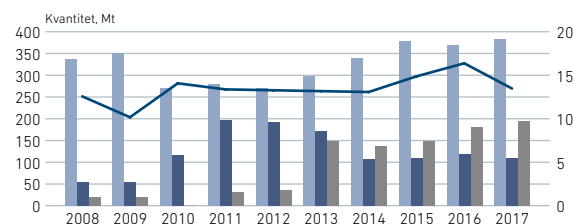
Sammanfattning

LKAB:s mineralreserv om en dryg miljard ton har minskat med drygt en årsproduktion under året. Mineraltillgången har ökat med 130 Mton och är nu något större än mineralreserven. Nästan hälften utgörs av antagen mineraltillgång.

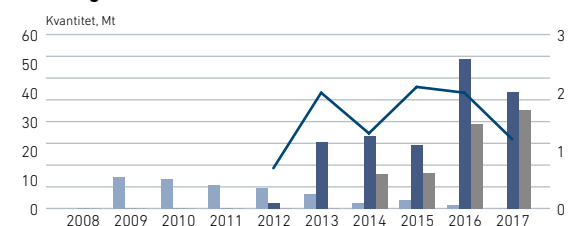
Kiruna

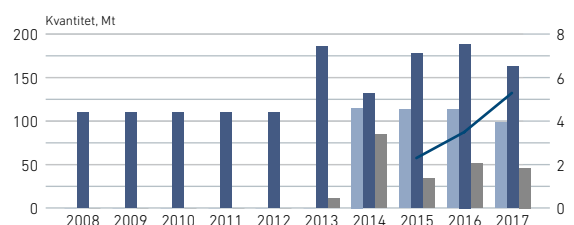
Malmberget

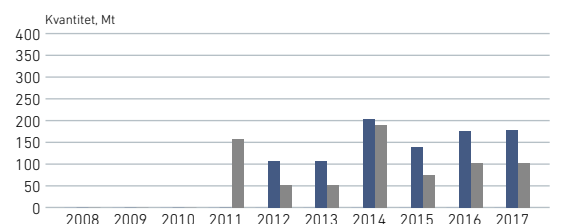
Gruvberget

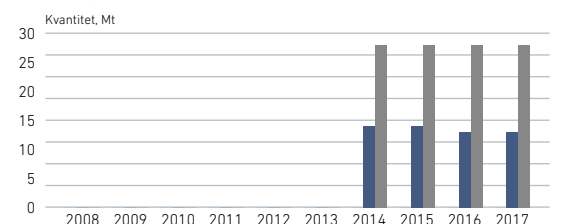
Leveäniemi

Mertainen

Gruvberget hematit

■ Bevisad/Sannolik Mineralreserv ■ Känd/Indikerad Mineraltillgång
■ Antagen Mineraltillgång — Produktion

MINERALRESERVER

PER 31 DECEMBER 2017 (INGÅENDE SOVRINGSVERK)

	Kvantitet, Mt		Procent Fe	
	2017	2016	2017	2016
Kiruna				
Bevisad	605	620	46,2	46,2
Sannolik	63	94	42,4	42,6
Malmberget				
Bevisad	360	335	43,1	42,6
Sannolik	23	34	41,6	42,2
Gruvberget				
Bevisad	0	1	59,4	55,2
Sannolik	0	0	53,2	53,9
Leveäniemi				
Bevisad	91	93	47,3	47,0
Sannolik	7	21	39,4	36,0

MINERALTILLGÅNGAR UTÖVER MINERALRESERVER

PER 31 DECEMBER 2017 (INGÅENDE SOVRINGSVERK)

	Kvantitet, Mt		Procent Fe	
	2017	2016	2017	2016
Kiruna				
Känd	2	2	38,3	41,4
Indikerad	151	159	44,5	45,4
Antagen	207	37	43,5	40,3
Malmberget				
Känd	6	6	45,1	42,8
Indikerad	103	112	43,5	42,2
Antagen	194	180	44,1	43,1
Gruvberget magnetit				
Känd	15	25	45,1	44,2
Indikerad	25	27	43,2	43,3
Antagen	34	29	41,6	41,5
Leveäniemi				
Känd	108	114	46,0	45,4
Indikerad	55	75	41,6	41,8
Antagen	46	51	34,4	37,1
Mertainen				
Känd	66	66	35,1	35,1
Indikerad	111	111	37,5	37,5
Antagen	103	103	33,2	33,2
Gruvberget hematit				
Känd	9	9	55,0	55,0
Indikerad	5	5	52,6	52,6
Antagen	28	28	53,9	53,9

DEFINITIONER

Om klassificeringen

Mineraltillgångar och mineralreserver beräknas separat och indelas i olika kategorier. LKAB:s mineralreserver är inte delmängder av mineraltillgångarna. Vid uppgradering av mineraltillgång till mineralreserv tas kvantiteten bort från mineraltillgången.

Mineraltillgångar är en koncentration av mineraler i berggrunden i en sådan form, kvalitet och kvantitet att det finns rimliga möjligheter till eventuell ekonomisk utvinning. Mineralreserver räknas av från de delar av känd eller indikerad mineraltillgång som kan brytas och förädlas efter att företagets lönsamhetskrav vägts in, med hänsyn tagen till faktorer som gråbergsinblandning, malmförluster och processutbyten.

Antagen mineraltillgång

Antagen mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med låg säkerhet. Den indikeras av geologi, provtagning och förväntad men inte verifierad kontinuitet i geologi och/eller halt. Den är baserad på information vunnit genom prospektering, provtagning och testning utförd enligt lämplig teknik. Informationen är begränsad eller av osäker kvalitet och tillförlitlighet.

Indikerad mineraltillgång

Indikerad mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med rimlig säkerhet. Den indikeras av geologi, provtagning och förväntad men inte verifierad kontinuitet i geologi och/eller halt. Den är baserad på information vunnit genom prospektering, provtagning och testning utförd med lämplig teknik. Informationspunkterna är dock för glesa eller olämpligt fördelade för att säkerställa kontinuiteten i geologi och/eller halt.

Känd mineraltillgång

Känd mineraltillgång är en mineraltillgång för vilken tonnage, form, halter och mineralinnehåll kan uppskattas med hög säkerhet. Den är baserad på information vunnit genom detaljerad och tillförlitlig prospektering, provtagning och testning utförd enligt lämplig teknik. Informationspunkterna är tillräckligt täta för att påvisa kontinuitet i geologi och/eller halt.

Sannolik mineralreserv

Sannolik mineralreserv räknas av från de delar av indikerad och under vissa omständigheter känd mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.

Bevisad mineralreserv

Bevisad mineralreserv räknas av från den delen av känd mineraltillgång där brytningsteknisk undersökning och lönsamhetsstudie visar att det tekniskt och ekonomiskt går att bryta och förädla fyndigheten utifrån företagets lönsamhetskrav.

Grunden för beräkningarna

LKAB har nödvändiga miljötillstånd och bearbetningskoncessioner för samtliga gruvor som är i drift. Mineraltillgångarna är skyddade med bearbetningskoncessioner eller undersökningstillstånd. Beräkningarna görs utifrån följande grundläggande faktorer:

Metallpriser

Mineraltillgångar och mineralreserver är grunden för företagets långsiktiga planering och skall brytas under lång tid framöver. Därför används planeringspris, som är ett förväntat medelpris för järnmalm och valutor över den kommande konjunkturcykeln.

Densitet

För järnmalmer, som utgör LKAB:s mineraltillgångar och mineralreserver, används en formel som är baserad på de ingående halterna. Formeln är verifierad med densitetsmätningar. I övriga fall görs mätningar för de olika malmer eller bergarter som påverkar densiteten.

Gråbergsinblandning

Vid brytning medföljer oftast en inblandning av gråberg som varierar beroende på brytningsmetod, malmens geometri och andra geologiska faktorer. LKAB följer systematiskt upp gråbergsinblandningen i brytning och med erfarenheter från detta ingår gråbergsinblandning i alla mineralreservsberäkningar.

Malmförluster

Beroende på brytningsmetod, malmens geometri och andra tekniska faktorer måste ibland partier lämnas kvar i gruvan.

I mineralreservsberäkningarna har hänsyn tagits till dessa faktorer baserat på antagna brytningsmetoder och den kännedom som råder vid beräkningstillfället.

Regelverk, koder och rekommendationer

LKAB:s mineralreserver och mineraltillgångar har beräknats och sammanställts i enlighet med rekommendationerna från svenska branschföreningen för gruv- och metallföretag SveMin, den så kallade FRB-standarden. Det är ett självständigt regelverk, men baserat på "The International Template for the public reporting of exploration results, mineral resources and mineral reserves, July 2006", framtagen av Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards (CRIRSCO) i syfte att harmonisera till internationell praxis. FRB-standarden är därför i överensstämmelse med internationella regelverk som Australasian Institute of Mining and Metallurgy's Jorc code och "Cim Standards on Mineral Resources and Mineral Reserves, Definitions and Guidelines" som utgör den del av Ontario Securities Commissions (Osc) regelverk National Instrument 43-101, som reglerar hur mineralreserver och mineraltillgångar ska redovisas.

Mineraltillgångarna och mineralreserverna som sammanställs och presenteras i denna rapport har granskats och godkänts av Håkan Selldén, Specialist Mineralrättigheter, LKAB, som är av SveMin registrerad som "Kvalificerad Person".

Mars 2018

Håkan Selldén
Kvalificerad Person SveMin

TIOÅRSÖVERSIKT

RESULTATRÄKNINGAR (MKR)	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008
Nettoomsättning	23 492	16 343	16 200	20 615	23 873	26 971	31 122	28 533	11 558	23 128
Kostnad såld vara	-16 639	-17 116	-22 280	-18 781	-14 994	-15 183	-15 190	-15 276	-10 029	-12 166
Bruttoresultat	6 853	-773	-6 080	1 834	8 879	11 788	15 932	13 257	1 529	10 962
Försäljningskostnader	-124	-143	-165	-152	-148	-249	-223	-213	-202	-200
Administrationskostnader	-440	-464	-512	-596	-648	-608	-640	-451	-377	-448
FoU kostnader	-398	-245	-365	-451	-360	-283	-328	-213	-237	-258
Övriga rörelseintäkter/kostnader	133	-52	-35	-66	-84	-59	-35	-68	-54	271
Rörelseresultat	6 024	-1 677	-7 156	570	7 639	10 589	14 705	12 312	659	10 327
Finansiella intäkter	515	898	293	519	611	733	503	418	705	575
Finansiella kostnader	-274	-285	-408	-495	-482	-345	-407	-349	-172	-513
Resultat före skatt	6 266	-1 063	-7 271	594	7 768	10 977	14 801	12 381	1 192	10 389
Skatt	-1 462	85	1 585	-247	-1 736	-2 224	-3 842	-3 275	-473	-2 748
Årets resultat	4 803	-978	-5 686	347	6 032	8 753	10 960	9 106	719	7 641
Hänförligt till:										
Moderbolagets aktieägare	4 803	-978	-5 686	347	6 032	8 753	10 960	9106	719	7 641
Planenliga avskrivningar på materiella anläggningstillgångar	2 886	2 746	2 800	2 865	2 432	1 952	1 891	1 821	1 812	1 452
BALANSRÄKNINGAR (MKR)										
Immateriella anläggningstillgångar	167	212	215	229	257	277	269	321	310	428
Materiella anläggningstillgångar	32 772	34 085	34 697	39 529	33 759	30 315	26 285	23 087	21 551	19 893
Finansiella anläggningstillgångar	1 370	1 164	646	1 018	1 197	1 120	1 124	1 675	1 827	1 094
Summa Anläggningstillgångar	34 309	35 461	35 558	40 775	35 213	31 712	27 679	25 083	23 688	21 415
Varulager	2 602	2 836	2 915	2 253	2 611	2 493	2 449	2 074	2 301	2 715
Kundfordringar	1 948	2 094	1 320	1 908	3 291	3 060	4 593	3 395	2 276	1 946
Övriga fordringar	1 348	3 340	1 674	1 037	1 210	2 007	808	1 515	1 095	612
Likvida medel och kortfristiga placeringar	20 092	13 895	14 561	16 861	15 497	18 672	18 201	14 562	6 195	9 643
Summa Omsättningstillgångar	25 990	22 165	20 470	22 359	22 609	26 232	26 051	21 546	11 867	14 916
Summa Tillgångar	60 298	57 626	56 028	63 133	57 822	57 944	53 730	46 629	35 555	36 331
Summa operativa tillgångar	38 836	42 567	40 820	45 254	41 128	38 151	34 405	30 392	27 533	25 594
Eget kapital ¹	36 348	30 551	32 116	37 756	41 472	41 085	37 335	32 951	25 375	25 218
Långfristiga skulder	17 139	17 740	17 900	18 402	11 670	12 485	11 933	9 555	7 512	6 836
Kortfristiga skulder	6 811	9 335	6 011	6 976	4 680	4 374	4 462	4 123	2 668	4 275
Summa Eget kapital och skulder	60 298	57 626	56 028	63 135	57 822	57 944	53 730	46 629	35 555	36 329
KASSAFLÖDESANALYSER										
Kassaflöde före utbetalning av samhällsomvandling och pensionsstiftelse och förändring av rörelsekapital	9 170	4 659	3 995	7 265	10 599	10 700	14 038	13 951	2 931	11 545
Utbetalning Samhällsomvandling ²	-2 178	-1 035	-291	-1 354	-295	-407	-382	NA	NA	NA
Utbetalning övriga avsättningar	-22	-55	-10		-881					
Förändring av rörelsekapital	1 890	-3 043	162	1 624	-866	980	92	-1 184	-43	-1 201
Kassaflöde från den löpande verksamheten	8 860	526	3 856	7 535	8 557	11 273	13 748	12 767	2 888	10 344
Investeringar i befintliga verksamheter	-2 008	-3 341	-6 354	-5 491	-6 141	-5 808	-5 126	-3 973	-3 543	-4 682
Avyttringar	284	53	150	28	18	6	17	97	73	6
Operativt kassaflöde	7 136	-2 762	-2 348	2 072	2 434	5 471	8 639	8 891	-582	5 668
Förvärv av verksamhet och immateriella tillgångar					-17			-13	0	-16
Förvärv/avyttring av kortfristiga placeringar	-6 770	-1 046	1 279	-703	2 434	-3 729	-2 990	-2 952	308	296
Förändring finansiella anläggningstillgångar		-113	78		-92			-11	-66	
Kassaflöde efter investeringar	366	-3921	-991	1 369	4 759	1 742	5 649	5 915	-340	5 948
Upplåning/utlåning/reglering	-937	2 114	108	2 793						
Utdelning			-139	-3 500	-5 500	-5 000	-5 000	-500	-2 800	-2 000
Årets kassaflöde	-571	-1 807	-1 022	662	-741	-3 258	649	5 415	-3 140	3 948
Leveranser, Mt	27,6	27,0	24,2	26,0	25,5	26,3	25,7	26,0	18,7	22,7
Leveranser pellets, %	83,0	84,0	83,9	83,2	82,8	83,6	81,7	80,1	76,5	79,0
KONCERNENS NYCKELTAL										
Nettoomsättning, Mkr	23 4924	16 343	16 200	20 615	23 873	26 971	31 122	28 533	11 558	23 128
Tillväxt av nettoomsättning, %	45,0	0,9	-21,4	-13,6	-11,5	-13,3	9,1	146,9	-50,0	41,2
Rörelsemarginal, %	25,6	-10,3	-44,2	2,8	32,0	39,3	47,2	43,2	5,7	44,7
Vinstmarginal, %	26,7	-6,5	-44,9	2,9	32,5	40,7	47,6	43,3	10,3	44,9
Avkastning på totalt kapital, %	11,1	-1,4	-11,5	1,8	14,3	20,3	30,3	31,0	3,8	33,0
Avkastning på eget kapital, %	14,4	-3,1	-16,3	0,9	14,7	22,2	30,9	31,5	2,8	32,2
Avkastning på operativa tillgångar, %	14,8	-4,0	-16,6	1,4	19,3	29,2	45,4	42,4	2,5	4,9
Soliditet, %	60,3	53,0	57,3	59,8	71,7	70,9	69,5	70,7	71,4	69,4
Antal anställda (medelantal)	4 118	4 224	4 463	4 539	4 427	4 357	4 191	4 030	3 778	4 086

¹ Justering 2011 för ändrad redovisning (netto) av efterbehandlingskostnader.

² Redovisas på egen rad i kassaflödesanalysen från 2011.

Definitioner

Operativa tillgångar: Immateriella och materiella anläggningstillgångar, Varulager, Kundfordringar, Övriga fordringar.

Ej Finansiella tillgångar, Likvida medel och kortfristiga placeringar.

Operativa skulder: Totala skulder - Uppskjuten skatt i obeskattade reserver - Uppskjuten skatteskuld - Långfristiga skulder.

Tillväxt av nettoomsättning: Förändring av nettoomsättningen i procent av föregående års nettoomsättning.

Rörelsemarginal: Rörelseresultatet i procent av nettoomsättningen.

Vinstmarginal: Resultat efter finansiella poster i procent av årets nettoomsättning.

Avkastning på totalt kapital: Resultat efter finansiella poster + finansiella kostnader i procent av genomsnittlig balansomslutning.

Avkastning på eget kapital: Årets resultat enligt resultaträkningen i procent av genomsnittligt eget kapital.

Avkastning på operativa tillgångar: Rörelseresultatet i procent av genomsnittliga operativa tillgångar.

Soliditet: Eget kapital i procent av summa tillgångar.

TERMER OCH DEFINITIONER

ANRIKNING: Rening av finmald malm genom separering till ett järnmalm-koncentrat med mycket hög renhet, så kallad slig.

DEFORMATIONSSOMRÅDE: Område som berörs av deformationer på grund av gruvbrytning, där mätinstrument ger utslag.

DEPONERINGSOMRÅDE: Område där överblivet material från gruvbrytningen slutförvaras.

DIREKTREDUKTIONSPELLETS: DR-pellets, järnmalmspellets anpassad för att reduceras med naturgas till DRI, som används för att göra stål i en elektro-stålugn.

DRI, DIRECT REDUCED IRON: Insatsråvara för stålproduktion i elektrostålugn, så kallad järnsvamp.

EGENMÄKTIGT FÖRFARANDE: Fall där anställd erhållit arbetsrättsliga konsekvenser på grund av att personen brutit mot anställningsavtalet.

GRI: Global Reporting Initiative, internationellt ramverk för hållbarhets-redovisning.

GRÅBERG: Gråberg är en ekonomisk term och samlingsnamn för det bergarter som inte är malm.

HUVUDNIVÅ: Transportnivå i underjordsgruvorna, från vilken malmen transporteras via malmhissar (skippar) upp till marknivån.

INDIKATORER: Mätbara nyckeltal enligt ramverket GRI för hållbarhets-redovisning.

KORRUPTION: Fall där anställd utnyttjar sin position i företaget för egen vinnings skull.

MALM: Ekonomisk term för mineral som bedöms lönsam att bryta.

MALMUTBYTE: Den procentuella skillnaden mellan den brutna råmalmen och den teoretiska malm mängden.

MASUGNSPELLETS: Järnmalmspellets som används i stålverkens masugnar, där de reduceras till råjärn.

PALLBRYTNING: Metod för att bryta malm i dagbrottsgruvor.

PELLETISERING/KULSINTRING: Process där slig blandas med tillsats- och bindemedel, rullas till kulor och sintras i pelletsverk.

PERFORMANCE IN IRONMAKING: LKAB:s kundlöfte.

RÅGODS: Benämning på järnmalm från gruvorna för vidareförädling.

RÅMALM: Se rågods.

RÅJÄRN: Smält järn från masugn som vidareförädlas i stålverk.

SEISMISK HÄNDELSE: Bergrörelse, skalv.

SIDOBORG: Sidoberg, bergarter som inte är malm, synonymt med gråberg.

SINTRING: Finkornig malm (fines) som under hög temperatur sammanfogas till större stycken (sinter).

STORSKALIG SKIVRASBRYTNING: Kostnadseffektiv metod för att bryta malm under jord.

SOVRING: Grovsortering, krossning och siktning som skiljer ut gråberget och ökar malmens järnhalt.

VARMAVALSAT STÅL (HRC): En av de vanligaste platta handelsstålprodukterna, som tillverkas i stora volymer samt varierande tjocklek och bredd.

VERKSAMHETSAVFALL: Material som deponeras, vilket i LKAB:s fall till största delen utgörs av bergarter som inte är malm.

VÄRDERINGAR: LKAB:s värderingar; Engagerad – Nytänkande – Ansvar.

MINERALER

GLIMMER: Mineral som har ett brett användningsområde, bland annat som förstärkning och värmeskydd i plaster och som dekorativa inslag i keramiska material.

HEMATIT: Mineral, järnmalm (Fe_2O_3), även kallad blodstensmalm och saknar magnetiska egenskaper.

HUNTIT: Mineral som används exempelvis som halogenfri, brandskyddande tillsats i plaster och kablar.

MAGNETIT: Mineral, ferrimagnetisk järnmalm (Fe_3O_4), även kallad svartmalm, som i förädlad form används för järn- och ståltillverkning. Andra användnings-områden för magnetit är exempelvis vattenrening, ljud- och vibrations-dämpning samt som ballast i tung betong.

OLIVIN: Mineral som används som tillsatsmedel vid produktion av masugns-pellets.

ENHETER OCH FÖRKORTNINGAR

g: Gram

GWh: Gigawatt timme

kg: Kilogram

kt: Kilo ton

kWh: Kilowatt timme

m³: Kubikmeter

mg: Milligram

mg/m³ ntg: Milligram per normal kubikmeter torr gas

Mkr: Miljoner kronor

Mt: Miljoner ton

TJ: Terajoule

TWh: Terawatt timme

INFORMATION

ÅRSSTÄMMA

DATUM

LKAB:s årsstämma hålls torsdagen den 26 april 2018, klockan 15.00 i Luleå.

DELTAGANDE

Årsstämman är öppen för allmänheten.

KALLELSE

Kallelse till årsstämman, ekonomisk information och övrig information finns på lkab.com.

Tryckt ekonomisk information kan beställas via e-postadress info@lkab.com.

Tryckt version av LKAB:s års- och hållbarhetsredovisning 2017 finns tillgänglig den 26 april 2018.

FINANSIELL INFORMATION

DELÅRSRAPPORTER

26 april

Delårsrapport kvartal 1, 2018

10 augusti

Delårsrapport kvartal 2, 2018

26 oktober

Delårsrapport kvartal 3, 2018

Februari 2019

Delårsrapport kvartal 4, 2018
tillika Bokslutskommuniké

KONTAKTPERSONER

Frågor angående innehållet i LKAB:s ekonomiska information kan ställas till Peter Hansson, direktör Ekonomi och finans eller Jan Moström, vd och koncernchef.

Frågor angående innehållet i hållbarhetsredovisningen kan ställas till Grete Solvang Stoltz, direktör HR och hållbarhet.

LKAB ADRESSER

LKAB

Koncernkontoret
Box 952
SE-971 28 Luleå
Tel +46 771 760 000
info@lkab.com
Jan Moström, vd och koncernchef

Övriga adresser finns på lkab.com

LKAB, BOX 952, SE-971 28 LULEÅ | TEL +46 771 760 000 | WWW.LKAB.COM